

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 2 – y Senedd

Dyddiad:

Dydd Llun, 9 Mawrth 2015

Amser:

13.30

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch a:

Gareth Williams

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6565

SeneddMCD@Cynulliad.Cymru

Agenda

MeetingTitle

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

**2 Tystiolaeth mewn perthynas â'r ymchwiliad i Ddeddfu yn y Pedwerydd
Cynulliad** (Tudalennau 1 – 123)

(Amser a ddynodwyd: 13.30)

Dylan Hughes, Y Prif Gwnsler Deddfwriaethol, Swyddfa Cwnsleriaid Deddfwriaethol
Cymru, Llywodraeth Cymru

Huw Davies, Uwch Gwnsler Deddfwriaethol, Swyddfa Cwnsleriaid Deddfwriaethol
Cymru, Llywodraeth Cymru

Terry Kowal, Uwch Gwnsler Deddfwriaethol, Swyddfa Cwnsleriaid Deddfwriaethol
Cymru, Llywodraeth Cymru

CLA(4)–07–15 – Papur 1 – Tystiolaeth Ysgrifenedig

CLA(4)–07–15 – Atodiad

CLA(4)–07–15 – Papur Briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil

3 Tystiolaeth mewn perthynas â'r ymchwiliad i Ddeddfu yn y Pedwerydd Cynulliad

(Amser a ddynodwyd: 14.30)

Dr Ruth Fox, Cyfarwyddwr a Phennaeth Ymchwil, Cymdeithas Hansard

CLA(4)-07-15 – Papur Briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil

4 Offerynnau nad ydynt yn cynnwys materion i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 na 21.3 (Tudalen 124)

CLA(4)-07-15 – Papur 2 – Offerynnau Statudol gydag adroddiadau clir

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Cadarnhaol

CLA494 – Rheoliadau Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) (Darpariaethau Canlyniadol) 2015

Y weithdrefn gadarnhaol; Fe'u gwnaed ar: Dyddiad heb ei nodi; Fe'u gosodwyd ar: 24 Chwefror 2015; Yn dod i rym yn unol â rheoliad 1

5 Offerynnau sy'n cynnwys materion i gyflwyno adroddiad arnynt i'r Cynulliad o dan Reol Sefydlog 21.2 neu 21.3

Offerynnau'r Weithdrefn Penderfyniad Cadarnhaol Cyfansawdd

CLA493 – Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) (Diwygio) 2015 (Tudalennau 125 – 189)

Y Weithdrefn gadarnhaol gyfansawdd; Fe'u gwnaed ar: Dyddiad heb ei nodi; Fe'u gosodwyd ar: 23 Chwefror 2015; Yn dod i rym yn unol â rheoliad 1(2)

CLA(4)-07-15 – Papur 3 – Adroddiad

CLA(4)-07-15 – Papur 4 – Rheoliadau

CLA(4)-07-15 – Papur 5 – Memorandwm Esboniadol

CLA(4)-07-15 – Papur 6 – Nodyn Trosi

6 Papurau i'w nodi (Tudalennau 190 – 219)

CLA(4)-07-15 – Papur 7 – Datganiad ysgrifenedig: Canlyniadau cyfres 1 yr

ymgyngoriad ar y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru)

CLA(4)-07-15 -Papur 8 – Llythyr i Gadeirydd y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd: Y Bil Cynllunio (Cymru)

7 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer y busnes canlynol:

(xi) lle mae'r pwyllgor yn cyd-drafod cynnwys, casgliadau neu argymhellion adroddiad y mae'n bwriadu ei gyhoeddi; neu'n ymbaratoi i gael tystiolaeth gan unrhyw berson;

y Gyfraith mewn Awdurdodaethau Eraill (Tudalennau 220 – 236)
Papur 9 – y Gyfraith mewn Awdurdodaethau Eraill

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DETGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL Gosod Microsglodion ar gŵn yng Nghymru

DYDDIAD Dydd Llun 16 Chwefror

GAN Rebecca Evans AC, y Dirprwy Weinidog Ffermio a Bwyd

Yn dilyn taith lwyddiannus Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio) (Cymru) 2014 trwy'r Cynulliad Cenedlaethol, rwy'n ysgrifennu yn awr i roi'r manylion diweddaraf i chi am y camau nesaf o ran cyflwyno microsglodynnu gorfodol ar gyfer pob ci yng Nghymru.

Mewn Datganiadau Ysgrifenedig blaenorol, nodais ei bod yn annhebygol y byddai microsglodynnu gorfodol mewn grym yng Nghymru erbyn y dyddiad targed, sef 1 Mawrth 2015.

Yn 2012, cynhaliwyd ymgynghoriad ar egwyddorion polisi cyffredinol gosod microsglodion ar bob ci yng Nghymru. Roedd 84% o'r ymatebwyr o blaid gwneud microsglodynnu cŵn yn orfodol. Wrth i'r gwaith fynd rhagddo, mae rhai meysydd polisi penodol wedi cael eu datblygu gyda'r rhanddeiliaid allweddol, ond erbyn hyn mae angen rhoi sylw i agweddau eraill. O ganlyniad rwyf wedi penderfynu cynnal ymgynghoriad arall am wyth wythnos, a hynny cyn gynted ag y bo modd, er mwyn casglu barn ehangach am rai o'r elfennau penodol yr wyf yn cynnig eu cynnwys yn y Rheoliadau. Ym mhlith yr elfennau i'w hystyried y mae'r trefniadau gorfodi, pwy sy'n gosod y microsglodion, a sut mae cofnodi'r microsglodynnu.

Ar ôl ymgynghori a drafftio'r Rheoliadau arfaethedig, cynigir y bydd Gweinidogion Cymru'n hybysu'r Aelod-wladwriaethau am y Rheoliadau trwy'r Comisiwn Ewropeaidd. Bydd rhaid cynnal cyfnod segur o dri mis o'r dyddiad yr hysbysir y Comisiwn cyn y gellir gosod y Rheoliadau drafft gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

Oherwydd yr ymrwymadau hyn rydyn yn anelu yn awr i gyflwyno microsglodynnu gorfodol ar gyfer pob ci yng Nghymru yng ngwanwyn 2016, i gyd-fynd â'r dyddiad y cyhoeddwyd y daw microsglodynnu'n orfodol yn Lloegr.

Mae Rheoliadau Microsglodynnu DEFRA wedi cael eu cyflwyno eisoes, a bydd yn orfodol gosod microsglodion ar gŵn yn Lloegr o fis Ebrill 2016 ymlaen. Bydd fy swyddogion i'n parhau i gydweithio'n agos â'u cymheriaid yn Lloegr ar faterion trawsffiniol; caiff cŵn eu symud dros y ffin yn rheolaidd ac rwy'n cydnabod felly ei bod

yn hollbwysig cydweithio'n agos. **O gofio bod darparwyr gwasanaethau microsglodynnu yn gweithio ar draws ffiniau Cymru a Lloegr, mae gofyn cysoni safonau a chyd-drefnu'n gwaith fel ei fod yn cael ei gynnal yr un pryd ag yn Lloegr.**

Caiff y datganiad ei gyhoeddi yn ystod y toriad er mwyn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau. Os bydd aelodau eisiau i mi wneud datganiad pellach neu ateb cwestiynau ynglŷn â hyn pan fydd y Cynulliad yn dychwelyd, byddwn yn hapus i wneud hynny.

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol
Ymchwiliad i Ddeddfu yn y Pedwerydd Cynulliad
ML13 – Atodiad A

Swyddfa y Cwnsleriaid Deddfwriaethol

Office of the Legislative Counsel

CANLLAWIAU AR DDRAFFTIO DEDDFWRIAETH

IONAWR 2012

Tudalen y pecyn 3

[Type text]

CYNNWYS

RHAN 1

RHAGYMDRODD

1	Diben y canllawiau hyn.....	9
2	Cyd-destun y canllawiau hyn.....	9
3	Cydnabyddiaeth.....	10
4	Defnyddio'r canllawiau yn y ddogfen hon.....	10

RHAN 2

EGLURDER

5	Eglurder: yr amcan cyffredinol.....	11
6	Eglur i bwy?.....	11
7	Eglurder: symlrwydd v manwl-gywirdeb.....	11
8	Testun dwyieithog clir.....	12
9	Cyfyngiadau ymarferol ar sicrhau'r canlyniad mwyaf eglur.....	12
10	Eglurder: technegau drafftio.....	13

RHAN 3

STRWYTHUR A THREFNIADAETH

11	Adrodd y stori.....	14
12	Y drefniadaeth a'r penawdau.....	14
13	Trefn y deunyddiau.....	15
14	Atodlenni.....	15
15	Cyfeiriadau tuag ymlaen.....	15
16	Darpariaethau sy'n cynnig trosolwg.....	16
17	Strwythur adrannau, erthyglau a rheoliadau: y cysylltiad rhwng is-adrannau	16
18	Strwythur adrannau, erthyglau a rheoliadau: ail frawddegau.....	17
19	Is-benawdau.....	18
20	Hyd yr adran, yr erthygl a'r rheoliad.....	19

RHAN 4

IAITH

[Type text]

PENNOD 1

IAITH GLIR

21	Iaith Glir.....	20
----	-----------------	----

PENNOD 2

BRAWDDEGAU

22	Cystrawen y frawddeg: “talpiau ystyr” byr	21
23	Cystrawen y frawddeg: geiriau diangen	21
24	Cystrawen y frawddeg: trefn cydrannau’r frawddeg	23
25	Cystrawen y frawddeg: rhaffu is-gymalau a lleoli is-gymalau	23
26	Cystrawen y frawddeg: brawddegau amodol.....	24
27	Cystrawen y frawddeg: brawddegau cywasgedig	26
28	Brawddegau: dewiswch y stâd weithredol yn hytrach na’r goddefol	26
29	Brawddegau: defnyddiwch y cadarnhaol yn hytrach na’r negyddol	27

PENNOD 3

GEIRIAU AC YMADRODION

30	Geiriau ac ymadroddion	31
31	Geiriau newydd	40
32	Amrywiadau rhanbarthol ar eiriau Cymraeg	41

PENNOD 4

UNIGOL A LLUOSOG

33	Cyrff corfforaethol: lluosog ynteu unigol.....	42
----	--	----

PENNOD 5

RHIFAU A DYDDIADAU

34	Rhifolion	42
35	Trefnolion.....	43
36	Dyddiadau	43
37	Canrannau.....	43

RHAN 5

DRAFFTIO SY’N NIWTRAL O RAN RHYW

38	Beth yw drafftio sy’n niwtral o ran rhyw?	44
39	Rhagenwau rhyw-benodol.....	44
40	Cronni rhagenwau.....	46

[Type text]

41	Ailadrodd yr enw.....	46
42	Defnyddio gair neu ymadrodd niwtral fel “person”, “any person”, “every person” neu “no person”	47
43	Defnyddio label.....	47
44	Dileu cyfeiriadau yn ôl	48
45	Hepgor rhagenwau	48
46	Defnyddio “the”, “a” neu “that” neu “those” yn lle’r rhagenw	49
47	Defnyddio “whose” yn ateb.....	50
48	Defnyddio’r goddefol yn hytrach na’r gweithredol	50
49	Defnyddio’r lluosog yn hytrach na’r unigol	51
50	Defnyddio rhangymeriad yn hytrach na berf	52
51	Defnyddio is-gymal sy’n gweithredu fel ansoddair – defnyddio ‘who’ yn ateb 52	
52	Defnyddio berf yn hytrach nag enw + rhagenw	54
53	Crybwyll y trosedd nid y troseddwr	54
54	Defnyddio rhagenwau lluosog ar gyfer enwau unigol.....	54
55	Ymdrin â’r ffurf atblygol “himself”	55
56	Enwau rhyw-benodol yn Saesneg.....	56
57	Enwau rhyw-benodol yn Gymraeg	57
58	Enwau Cymraeg sy’n gorffen ag ‘-wr’ a ‘-wraig’	57
59	Enwau Cymraeg â’r ôl-ddodiad ‘-ydd’.....	58
60	Enwau Cymraeg: defnyddio parau.....	60
61	Enwau Cymraeg: geiriau newydd	62
62	Enwau ag un ffurf ar gyfer y ddwy ryw	62
63	Diwygio Deddfau sydd eisoes yn bod	63
64	Deddfiadau rhyw-benodol	64
65	Y Teyrn	64
66	Prif Weinidog Cymru, y Cwnsler Cyffredinol, yr Ysgrifennydd Gwladol a deiliaid swyddi eraill	64

RHAN 6

TECHNEG AU DRAFFTIO

PENNOD 1

PARAGRAFFU

67	Rhagymadrodd.....	65
----	-------------------	----

[Type text]

68	Dwy set o baragraffau.....	65
69	“Brecheddanau”	65
70	Cysyllteiriau.....	66
71	Atalnodi.....	69
72	Diddymu a diwygio.....	69
73	Paragraffau heb rifau (rhestrau).....	69

PENNOD 2

DIFFINIADAU

74	Mathau o ddiffiniad	71
75	Ble i osod diffiniadau - Biliau.....	71
76	Ble i osod diffiniadau – offerynnau statudol	72
77	Dewis label.....	73
78	Darpariaeth weithredol mewn diffiniadau	73
79	Diffiniadau sy'n cynnwys croesgyfeiriadau.....	73
80	Rhestrau o ddiffiniadau	74
81	Pwyntiau technegol eraill	74
82	Mynegeion	75

PENNOD 3

CROESGYFEIRIO

83	Defnyddio croesgyfeiriadau	76
84	Disgrifiadau mewn cromfachau	76
85	Croesgyfeiriadau	77

PENNOD 4

GEIRIAU SY'N CYFLWYNO ATODLENNI

86	Yr angen am eiriau cyflwyno.....	78
87	Ffurfiâu posibl	78

PENNOD 5

STRWYTHURAU GWAHANOL I GYFLEU'R NEGES

88	Tablau.....	80
89	Fformwlâu	82
90	Datganiadau dull	83

[Type text]

PENNOD 6

DARPARIAETHAU TROSOLYGU

91	Rhagarweiniad	84
92	Trosolygon Deddfau, Gorchmynion neu Reoliadau cyfan	84
93	Trosolygon Rhannau, Penodau ac Atodlenni.....	85
94	Adrannau sy'n cynnwys trosolygon	85
95	Effaith weithredol ac anweithredol	86
96	Diwygio trosolygon	86

RHAN 7

DIDDYMU A DIWYGIO

PENNOD 1

DIWYGIO'R TESTUN

97	Gwahniaethau rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.....	87
98	Mewnosod a disodli	87
99	Diddymu a dirymu.....	88
100	Disodli geiriau, neu ychwanegu at eiriau, yn y lle cyntaf y maent yn digwydd	89
101	Disodli geiriau, neu ychwanegu at eiriau, ym mhob lle y maent yn digwydd ..	89
102	Mewnosod ar ddechrau darpariaeth.....	90
103	Mewnosod testun ar ddiwedd darpariaeth.....	90
104	Rhannau o is-adran	90
105	Rhestrau	91
106	Lleoliad adran newydd.....	91
107	Darpariaethau heb rifau	91
108	Faint o destun i'r ddisodli	91
109	Disgrifiad mewn cromfachau	92
110	Atodlenni o ddiwygiadau	93
111	Diwygio penawdau adrannau etc	93
112	Atalnodi.....	94
113	Ailddefnyddio rhifau	94
114	Ychwanegu darpariaethau â rhif – defnyddio'r wyddor Saesneg neu'r wyddor Gymraeg.....	94
115	Ychwanegu darpariaethau ar ddechrau cyfres.....	95
116	Ychwanegu darpariaethau ar ddiwedd cyfres	95

[Type text]

117	Mewnosod darpariaethau cyfan rhwng darpariaethau presennol	95
118	Mewnosodiadau sy'n arwain at gyfres o fwy na 26 o adrannau, erthyglau neu reoliadau newydd	96
119	Mewnosodiadau sy'n arwain at gyfres o fwy na 26 o baragraffau â llythrennau 96	

PENNOD 2

AMRYWIADAU ANNHESTUNOL

120	Amrywiadau annhestunol a diwygiadau testunol	96
121	Angen osgoi'r ffurfiau sy'n cael eu defnyddio mewn diwygiadau testunol	97
122	"Modification"	98

PENNOD 3

DIWYGIO DARPARIAETHAU SYDD HEB EU CYCHWYN ETC

123	Diwygio darpariaeth nad yw mewn grym	99
124	Diwygio darpariaeth sy'n dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn	100

RHAN 8

DARPARIAETHAU GWEITHREDOL

PENNOD 1

CYFNODAU AMSER

125	Rhagarweiniad	102
126	Dechrau cyfnod: ffracsiynau o ddiwrnodau	102
127	"Gan ddechrau ar", "oddi ar", "ar ôl" "beginning with", "from", "after"	103
128	"Cyfnod o" "the period of"	104
129	"O fewn" "within", "cyn pen" "before the end of"	104
130	Unedau o amser	104
131	Dyddiau heblaw dyddiau gwaith	105

PENNOD 2

PWERAU I WNEUD IS-DDEDDFWRIAETH

132	Atynnu adran 1 o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946	106
133	Gweithdrefn penderfyniad negyddol	107
134	Gweithdrefn penderfyniad cadarnhaol	107
135	Offerynnau cyfun	107
136	Lleoli'r ddarpariaeth ynglŷn â'r weithdrefn	108

[Type text]

RHAN 9

Y DARPARIAETHAU TERFYNOL MEWN BIL

137	Trefn weithredol	110
138	Croes-bennawd	111
139	Rychwant a chymhwyso	111
140	Cychwyn adeg y Cydsyniad Brenhinol	111
141	Cychwyn ar ddiwedd cyfnod penodedig.....	112
142	Cychwyn drwy orchymyn.....	112
143	Cychwyn drwy orchymyn: darpariaethau atodol	112
144	Enw byr	113

RHAN 1

RHAGYMDRODD

1 Diben y canllawiau hyn

- (1) Mae'r ddogfen hon yn nodi'r prif egwyddorion a thechnegau y mae Llywodraeth Cymru'n eu defnyddio wrth ddrafftio'i deddfwriaeth. Prif fwrriad y canllawiau yw bod yn arweiniad i aelodau Swyddfa y Cwnsleriaid Deddfwriaethol sy'n drafftio Biliau Cynulliad a gynigir gan Lywodraeth Cymru, swyddogion eraill yn Llywodraeth Cymru sy'n drafftio offerynnau statudol Cymru, cyfieithwyr deddfwriaeth a golygyddion testunau deddfau. Fe allai'r canllawiau fod yn fuddiol hefyd i swyddogion yn Llywodraeth Cymru sy'n drafftio is-ddeddfwriaeth nad yw'n cael ei gwneud drwy offeryn statudol ac i unrhyw un sy'n drafftio Biliau Cynulliad heblaw Biliau'r Llywodraeth.
- (2) Caiff y ddogfen ei diwygio o dro i dro a threfnir bod y fersiwn diweddaraf ar gael ar-lein ar dudalennau Swyddfa y Cwnsleriaid Deddfwriaethol ar wefan Llywodraeth Cymru [insert link].
- (3) Os oes gennych awgrymiadau ynglŷn â newidiadau neu ychwanegiadau at yr egwyddorion a'r technegau sydd wedi'u nodi yn y ddogfen hon, anfonwch nhw at:

Dylan Hughes, Y Prif Gwnsler Deddfwriaethol –
Dylan.Hughes@Cymru.gsi.gov.uk

2 Cyd-destun y canllawiau hyn

- (1) Fel arfer, bydd deddfwriaeth sy'n cael ei gwneud yng Nghymru yn cael ei gwneud yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg. Pan fydd deddfwriaeth yn cael ei gwneud yn ddwyieithog, mae'r ddau destun i'w trin at bob diben fel petai eu statws yn gydradd â'i gilydd.¹ Mae hyn yn gofyn am ofal ar ran y sawl sy'n drafftio deddfau Cymru, er mwyn sicrhau bod y ddau destun yn dweud yr un peth a hynny mewn modd sy'n parchu cystrawennau a phriod-ddulliau'r naill iaith a'r llall.
- (2) Mae angen hefyd i'r ffordd Gymreig o ddrafftio deddfwriaeth gymryd i ystyriaeth sut mae'r Cynulliad a'r cyhoedd yn ymateb i waith drafftio Deddfau'r Cynulliad a'r is-ddeddfwriaeth sy'n cael ei gwneud gan Lywodraeth Cymru. Mae'r canllawiau hyn yn cymryd i ystyriaeth nifer o argymhellion a wnaed mewn ymateb i adborth, yn enwedig gan Bwyllgorau Deddfau'r Cynulliad a Phwyllgor Materion Cyfansoddiadol y trydydd Cynulliad (2007-2011).

¹ Adran 156(1), Deddf Llywodraeth Cymru 2006.

[Type text]

3 Cydnabyddiaeth

Mae rhan sylweddol o'r ddogfen hon wedi'i seilio ar ganllawiau Swyddfa Cwnsleriaid Seneddol y Deyrnas Unedig a chydabyddir eu cyfraniad atynt â diolch. Cafwyd cyfraniad arwyddocaol at y testun hefyd gan Uned Cyfieithu Deddfwriaeth Llywodraeth Cymru. Cafwyd ysbrydoliaeth mewn mannau eraill hefyd, gan gynnwys cynadleddau a chyhoeddiadau Cymdeithas Cwnsleriaid Deddfwriaethol y Gymanwlad a llawlyfrau swyddfeydd eraill sy'n drafftio'r gyfraith mewn awdurdodaethau cyfraith gyffredin ledled y byd.

4 Defnyddio'r canllawiau yn y ddogfen hon

Rhaid i'r egwyddorion a'r technegau yn y ddogfen hon gael eu defnyddio mewn modd hyblyg. Mae'r her wrth ddrafftio yn amrywio yn ôl y sefyllfa benodol ac yn aml ceir nifer o atebion i gwestiwn drafftio penodol. Oherwydd hyn, mae'n amhosibl drafftio deddfwriaeth drwy ddilyn rheolau syml yn ddiwyro; mae'r dasg yn gofyn i'r drafftiwr feddwl yn greadigol ac arfer ei grebwyll i weld a fydd techneg ddrafftio benodol yn sicrhau'r canlyniad gorau ym mhob achos. Y canlyniad gorau yw deddfwriaeth sy'n rhoi ei effaith i'r polisi yn y modd cliraf posibl.

RHAN 2

EGLURDER

Eglurder, effeithiolrwydd, ac ymarferoldeb

5 Eglurder: yr amcan cyffredinol

- (1) Eglurder yw amcan cyffredinol drafftwy'r deddfwriaeth Llywodraeth Cymru. Rhaid i ddeddfwriaeth fod yn effeithiol, ond mae'n methu bod yn effeithiol os nad yw'n ddigon eglur.
- (2) Bydd drafft effeithiol yn sicr o ran ei effaith, yn gywir ac yn gwireddu'r amcanion polisi sydd y tu ôl i'r deddfwriaeth. Mae bod yn glir yn golygu ei gwneud mor hawdd ag y bo modd i'r darllenwyr ddeall yr hyn sy'n cael ei ddweud. Hyd yn oed os bydd drafft yn ddigon clir i fod yn effeithiol, mae'n dal yn bosibl ei gwneud yn haws ei deall. Dylai ymgais y drafftiwr i fod yn glir fynd y tu hwnt i'r ymdrech leiaf sy'n angenrheidiol.

6 Eglur i bwy?

- (1) Dylai'r drafftiwr gael ei arwain gan fuddiannau'r darllenydd, gan gofio y bydd amrediad eang o fathau gwahanol o ddarllenydd fel arfer. Mae'r darllenwyr yn cynnwys Aelodau'r Cynulliad, grwpiau lobiö ac aelodau o'r cyhoedd sy'n ymddiddori mewn deddfwriaeth ddrafft pan fydd y gwaith craffu'n digwydd ac yn y pen draw y rhai a fydd yn defnyddio'r deddfwriaeth ar ôl iddi gael ei deddfu neu ei gwneud. Mae'r defnyddwyr hyn yn cynnwys cynghorwyr proffesiynol a'r llysoedd ac mae'n hanfodol bod y gwaith drafftio'n creu'r canlyniad cywir os caiff ei brofi yn y llys. Ond mae'r unigolion a'r cyrff y bydd y ddeddfwriaeth yn effeithio arnynt hefyd yn ddefnyddwyr, ac mae angen i'w hanghenion hwythau wrth ddefnyddio'r gyfraith gael eu cymryd i ystyriaeth.
- (2) Gall anghenion darllenwyr fod yn wahanol yn ôl pwy ydyn nhw. Gall yr hyn sy'n hawdd gan un set o ddarllenwyr fod yn anodd gan set arall ac mae angen taro cydbwysedd rhwng buddiannau cyferbyniol a rhoi eu pwysau priodol iddynt wrth ddrafftio.

7 Eglurder: symlrwydd v manwl-gywirdeb

- (1) I fod yn eglur rhaid bod yn syml ac yn fanwl-gywir ac mae galwadau'r naill a'r llall yn golygu bod angen cyfaddawd rhyngddynt. Bydd y syml yn aml yn fanwl-gywir a bydd y manwl-gywir yn aml yn syml, ond nid yw'r naill yn dilyn o'r llall. Gall gormod o bwyslais ar symlrwydd arwain at ddiffyg manwl-gywirdeb ac amheuaeth ynghylch effaith y gyfraith. Mae'n anochel y bydd cyfraith sy'n cael ei drafftio mewn ymgais diwyro i fod yn fanwl-

[Type text]

gywir yn arwain at gymhlethdod “and complexity is a definite step along the way to obscurity”.²

- (2) Mae angen i ddrafftwyd gydnabod y tyndra rhwng symplrwydd a manwl-gywirdeb a defnyddio’u profiad a’u barn i daro’r cydbwysedd iawn. Rhaid i ddrafftwyd uwch helpu drafftwyd is i feithrin y medrau a’r crebwyll angenrheidiol. Nid ar chwarae bach y mae taro’r cydbwysedd iawn.

8 Testun dwyieithog clir

Mae’n wir fel arfer (ond nid bob amser) bod testun Saesneg y deddfwriaeth yn cael ei llunio cyn y testun Cymraeg. Mae hyn yn golygu bod y testun Cymraeg cychwynnol yn cael ei lunio gan gyfieithwyr deddfwriaeth y llywodraeth cyn cael ei wirio i sicrhau ei fod yn cyfateb yn gyfreithiol â’r testun Saesneg terfynol. Mae’n bwysig **na** ddylai’r testun Cymraeg ddilyn cystrawen y Saesneg yn annaturiol, ac ni ddylai’r Saesneg ddilyn cystrawen y Gymraeg yn annaturiol ychwaith. Mae i’r ddau destun yr un statws yn y gyfraith ac wrth wirio’r gyfatebiaeth gyfreithiol rhwng y ddau dylid canolbwyntio ar bwysu a mesur a ydy’r un effaith gyfreithiol wedi’i sicrhau. Dylid gwneud pob ymdrech i sicrhau bod hyn yn cael ei wneud drwy iaith naturiol a modern yn y ddau fersiwn.

9 Cyfyngiadau ymarferol ar sicrhau’r canlyniad mwyaf eglur

- (1) Mae yna bethau sy’n effeithio ar eglurder deddfwriaeth nad ydynt o dan reolaeth y drafftiwr yn y pen draw. Ond ym mhob achos mae gan y drafftiwr rôl fel eiriolydd yn y llywodraeth o blaid agweddau at brosiectau deddfwriaeth sy’n hybu cyfreithiau clir.
- (2) Os cafodd Deddf neu offeryn statudol eu diwygio sawl tro o’r blaen, dylai cynnig newydd ynglŷn â diwygiad beri i’r rhai sy’n ymwneud â’r gwaith feddwl o ddifrif am ddiweddarau’r gyfraith mewn testun wedi’i gydgrynhoi er mwyn sicrhau ei fod yn fwy hwylus i’r cyhoedd. Neu os oes bwriad i ddiwygio Deddf Seneddol neu offeryn statudol uniaith Saesneg bydd hynny’n golygu y bydd y gyfraith sylfaenol yn dal yn uniaith Saesneg – byddai ail-wneud y gyfraith yn golygu llunio testun Cymraeg hefyd, gan wella’r cyfle i gyrchu’r gyfraith drwy’r Gymraeg.
- (3) Mae’n ddigon posibl y bydd rhesymau dilys pam nad yw Gweinidogion neu adrannau am gydgrynhoi darpariaethau yr un pryd â bwrw ymlaen â diwygio’r deddfwriaeth: er enghraifft, gall fod angen adnoddau nad ydyn nhw ar gael yn hwylus neu, yn achos Bil, gallai darpariaethau sydd wedi’u pennu ond a allai fod yn ddadleuol gael eu hagor i gael eu trafod a’u diwygio. Mater i’r Gweinidogion ar y cyd, ac nid i’r drafftiwr, yw’r penderfyniad terfynol ar sut i fwrw ymlaen mewn achos fel hyn, ond rôl y

² Mae G.E.Thornton yn amlygu’r cyfaddawd rhwng symplrwydd a manwl-gywirdeb yn *Legislative Drafting* (4^{ydd} argraffiad) t. 52.

[Type text]

drafftiwr yw sicrhau bod y materion hyn yn dod i sylw'r penderfynwyr. Os yw'r drafftwyr yn gofidio nad yw'r materion hyn yn cael eu hystyried neu os awgrymir dulliau a allai amharu ar y cyfle i gyrchu'r ddeddfwriaeth, dylai'r materion gael eu codi drwy gadwyn reoli yr Adran Gwasanaethau Cyfreithiol ac, os oes angen hynny, gyda'r Cwnsler Cyffredinol. Llywodraeth Cymru yn ei chyfanrwydd yw cleient y drafftiwr, nid adrannau neu Weinidogion unigol ac mae'n rhaid rhoi ystyriaeth briodol i'r budd polisi mewn cyfraith glir ar y cyd â'r ystyriaethau polisi a'r ystyriaethau ymarferol eraill.

- (4) Un ystyriaeth ymarferol bwysig i ddrafftwyr yw'r amser sydd ar gael at y gwaith drafftio. Mae drafftiau yn aml yn cael eu llunio o dan gyfyngiadau tyn ar amser ac yn dibynnu ar gyfraniadau polisi y gall fod angen iddynt gymryd ystod eang o fuddiannau i ystyriaeth. Gall hyn effeithio ar y gwaith drafftio tua diwedd paratoi Bil neu set o reoliadau. Mae gwaith i wella eglurder yn cymryd amser, ac weithiau fydd yr amser ddim ar gael.
- (5) I grynhoi, nod y drafftiwr yw gwneud drafft mor hawdd ei ddeall ag y gellir yn yr amser sydd ar gael, a hynny o fewn y terfynau a bennir gan y Gweinidogion a'r Cwnsler Cyffredinol.

10 Eglurder: technegau drafftio

Mae'r rhannau a ganlyn o'r canllawiau yn disgrifio'r technegau o dan reolaeth y drafftiwr sy'n hybu eglurder.

RHAN 3

STRWYTHUR A THREFNIADAETH

11 Adrodd y stori

- (1) Nid yw darllenydd darn o ddeddfwriaeth yn gwybod beth yw'r neges nes i honno gael ei chyfleu. Mae hyn yn wahanol i safle parti mewn cytundeb masnachol, y gellir rhagdybio ei fod yn gwybod, yn gyffredinol o leiaf, yr hyn sy'n cael ei ddweud yn y cytundeb. Gan hynny, mae'n arbennig o bwysig mynd â'r darllenydd drwy'r stori y mae angen ei hadrodd yn y ddeddfwriaeth mewn ffordd resymegol.
- (2) Gall fod gan wahanol ddarllenwyr ddiddordeb mewn gwahanol agweddau ar y stori: er enghraifft, gall fod gan y Gweinidogion ddiddordeb mewn sut mae'r ddeddfwriaeth yn cydweddu â pholisi cyffredinol, ond bydd gan gynghorwyr proffesiynol fwy o ddiddordeb ym manylion y gyfraith. Gall hyn ddylanwadu ar sut mae'r stori'n cael ei hadrodd.

12 Y drefniadaeth a'r penawdau

- (1) Un peth sy'n effeithio'n fawr ar eglurder testun yw ei drefn. Gall rhannu'r ddeddfwriaeth yn Rhannau, Penodau etc, a'r geiriau a ddewisir ar gyfer penawdau'r rhain a'r geiriau a ddewisir ar gyfer penawdau adrannau, erthyglau a rheoliadau helpu'r darllenydd. Mae'n haws deall testun os yw'r pwnc wedi'i bennu ar y dechrau. Mae rhannau, penodau a phenawdau yn helpu'r darllenydd i adnabod y pynciau.
- (2) Mae o gymorth os yw penawdau adrannau, erthyglau a rheoliadau yn rhoi syniad mor llawn â phosibl o'r cynnwys, gan gadw'r pennawd yn rhesymol fyr hefyd (bydd llawer o ddrafftwy'r yn ceisio sicrhau nad yw eu penawdau'n ymestyn i'r ail linell). Ond mae'n bosibl nad oes agen i bennawd adran ailadrodd y gwaith sydd eisoes wedi'i wneud gan bennawd Pennod neu Ran.
- (3) Mae yna berthynas rhwng penawdau a'i gilydd, nid yn unig rhwng y penawdau a'r adran. Wrth feddwl am strwythur a threfniadaeth y deunyddiau, mae'n fuddiol dychmygu penawdau'r adrannau (neu'r erthyglau neu'r rheoliadau), y Penodau a'r Rhannau fel y maen nhw wedi'u nodi yn y tabl cynnwys. Wrth i'r drafft ddatblygu dylai'r drafftwy'r ailddarllen y tabl cynnwys yn gyson i sicrhau ei fod yn dal yn ddilys.
- (4) Dylai pob adran, erthygl a rheoliad gael pennawd. Os nad oes ffordd amlwg i grynhoi cynnwys adran, erthygl neu reoliad newydd, gall hynny fod yn arwydd bod angen eu cadw gydag is-adrannau'r adran, yr erthygl neu'r rheoliad blaenorol (gweler paragraff 20 isod).

[Type text]

13 Trefn y deunyddiau

- (1) Mae'n helpu'r darllenydd os yw'r deunyddiau yn y ddeddfwriaeth wedi'u gosod mewn trefn resymegol, fel bod y gosodiadau diweddarach yn adeiladu ar y rhai cynharach.
- (2) Gallai'r technegau a ganlyn helpu yn hyn o beth—
 - (a) trefnu'r darpariaethau yn nhrefn amser; er enghraifft – yn gyntaf darpariaethau sy'n ymwneud â'r cais am drwydded, wedyn dyroddi'r drwydded, wedyn amodau'r drwydded, wedyn ei hadnewyddu ac yn olaf ei dirymu;
 - (b) grwpio darpariaethau sydd â phwnc cyffredin gyda'i gilydd;
 - (c) grwpio cysyniadau cysylltiedig gyda'i gilydd;
 - (d) mynegi syniadau tebyg mewn darpariaethau sydd â strwythur tebyg;
 - (e) gosod y darpariaethau cyffredinol a phwysig yn gyntaf.

14 Atodlenni

- (1) Yn aml, os oes perygl y gallai'r manylion gymylu'r brif stori, bydd yn fuddiol rhannu'r deunyddiau yn brif ddarpariaethau (adrannau, erthyglau neu reoliadau) ac atodlenni.
- (2) Mae'r enghreifftiau lle y gallai atodlen fod yn fuddiol yn cynnwys—
 - (a) darpariaeth dechnegol nad yw'n debyg o fod o ddiddordeb i lawer o ddarllenwyr;
 - (b) deunyddiau maith sy'n gwyro ryw ychydig oddi ar y brif stori;
 - (c) diddymiadau neu ddirymiadau;
 - (d) cyfres hir o fân ddiwygiadau i'r testun;
 - (e) tablau mawr a rhestrau maith iawn;
 - (f) testun cytuniadau.

15 Cyfeiriadau tuag ymlaen

- (1) At ei gilydd, nid yw cyfeiriad ar unrhyw adeg at ddeunyddiau y mae angen eu deall ar yr adeg honno ond nad ydynt yn ymddangos tan yn nes ymlaen o fawr o gymorth. Mae'n ddigon posibl bod hyn yn dangos y byddai'n well ad-drefnu'r deunyddiau.
- (2) Ond mae cyfeiriad at ddeunyddiau yn nes ymlaen (neu at ddeunyddiau blaenorol) sy'n berthnasol ond nad oes angen eu deall nawr o reidrwydd yn gallu bod yn fuddiol. Gall gael ei gynnwys mewn cromfachau (e.e. "gweler adran X").

[Type text]

16 Darpariaethau sy'n cynnig trosolwg

- (1) Gall adran ar ddechrau Bil, neu ar ddechrau Rhan neu Bennod, sy'n esbonio'r hyn sy'n dilyn, helpu'r darlennydd i ymdopi â darn hir o ddeddfwriaeth lle mae'r tabl cynnwys yn rhy hir i roi darlun clir.
- (2) Un enghraifft yw adran 2 o Ddeddf Treth Incwm 2007, sy'n dweud bod y Ddeddf yn cynnwys 17 o Rannau, ac sydd wedyn yn nodi'n fyr beth sydd ym mhob Rhan.
- (3) Mae gan y Ddeddf honno ddarpariaeth drosolygu ehangach hefyd yn adran 1, sy'n gosod y Ddeddf yn ei chyd-destun â Deddfau eraill sy'n darparu ar gyfer treth incwm.
- (4) Gallai darpariaeth drosolygu fod o fudd mewn darnau byrrach o ddeddfwriaeth; er enghraifft, os yw'r darpariaethau o sylwedd yn ymwneud â phwnc annelwig neu os gallent fod yn anodd i'r cyfan neu i rai o'r darllenwyr tebygol.
- (5) I gael rhagor o ddarpariaethau ynghylch drafftio'r darpariaethau trosolygu, gweler Pennod 6 ynghylch technegau drafftio.

17 Strwythur adrannau, erthyglau a rheoliadau: y cysylltiad rhwng is-adrannau

- (1) Mae is-adran (neu baragraff mewn erthygl neu mewn rheoliad) fel arfer yn gallu cael ei darllen yng ngoleuni is-adran flaenorol yn yr un adran (neu erthygl neu reoliad). Does dim angen ailadrodd deunyddiau fel arfer sydd wedi'u sefydlu ynghynt.

ENGHRAIFFT

- (1) *Caiff person wneud cais i'r cyngor am drwydded i chwarae cerddoriaeth.*
 - (2) *Rhaid i gais o dan is-adran (1) gynnwys yr wybodaeth a ragnodir.*
 - (3) *Os bydd y cyngor yn cael cais gan berson o dan is-adran (1), caiff y cyngor ddyroddi trwydded i'r person.*
 - (4) *Rhaid i drwydded a ddyroddir o dan is-adran (3) fod ar y ffurf a ragnodir.*
 - (5) *Mae trwydded a ddyroddir o dan is-adran (3) yn awdurdodi'r deiliad i chwarae cerddoriaeth fel y mae'r drwydded yn ei dangos.*
-
- (1) *A person may apply to the council for a permit to play music.*
 - (2) *An application under subsection (1) must contain the prescribed information.*
 - (3) *On receiving an application made by a person under subsection (1), the council may issue a permit to the person.*

[Type text]

- (4) *A permit issued under subsection (3) must be in the prescribed form.*
- (5) *A permit issued under subsection (3) authorises the holder to play music as indicated in the permit.*

Gallai hyn gael ei aralleirio fel a ganlyn—

- (1) *Caiff person wneud cais i'r cyngor am drwydded i chwarae cerddoriaeth.*
- (2) *Rhaid i'r cais gynnwys yr wybodaeth a ragnodir.*
- (3) *Caiff y cyngor ddyroddi trwydded i'r ceisydd.*
- (4) *Rhaid i'r drwydded fod ar y ffurf a ragnodir.*
- (5) *Mae'r drwydded yn awdurdodi'r deiliad i chwarae cerddoriaeth fel y mae'r drwydded yn ei dangos.*

- (1) *A person may apply to the council for a permit to play music.*
- (2) *The application must contain the prescribed information.*
- (3) *The council may issue a permit to the applicant.*
- (4) *The permit must be in the prescribed form.*
- (5) *The permit authorises the holder to play music as indicated in the permit.*

- (2) Mae'n fuddiol os gall yr is-raniad agoriadol mewn darpariaeth roi syniad i'r darllynydd o'r hyn sydd o dan sylw yn y ddarpariaeth, yn enwedig os yw'n cyflwyno pwnc newydd. Er enghraifft, os yw adran yn creu effaith gyfreithiol benodol os oes amodau'n cael eu bodloni, gall fod yn fwy buddiol datgan yr effaith cyn rhestru'r amodau.

18 Strwythur adrannau, erthyglau a rheoliadau: ail frawddegau

- (1) Fel rheol, bydd pob brawddeg mewn adran, erthygl neu reoliad yn ddarpariaeth ar wahân ac iddi ei rhif ei hun. Ond, does dim rheol yn erbyn cael mwy nag un frawddeg mewn darpariaeth sydd wedi'i rhifo. Mae'n debyg y bydd y cysylltiad rhesymegol rhwng is-raniadau yn agosach mewn rhai achosion na'i gilydd. Mae ail frawddeg yn caniatáu i'r drafftwr wahaniaethu rhwng dwy lefel o gysylltiad rhwng is-adrannau yn yr un adran; neu ymdrin ag achosion lle byddai gosod ail syniad mewn darpariaeth ar wahân yn arwain at ormod o bwyslais arno.

[Type text]

ENGHRAIFFT (adran 108, Deddf Grantiau Tai, Adeiladu ac Adfywio 1996)

(1) A party to a construction contract has the right to refer a dispute arising under the contract for adjudication under a procedure complying with this section.

For this purpose “dispute” includes any difference.

(2) The contract shall include provision in writing so as to—

(a) enable a party to give notice at any time of his intention to refer a dispute to adjudication;

(b) provide a timetable [etc].

(2) Yn yr enghraifft hon, dim ond dau brif osodiad sydd – yr hawl i gyfeirio anghydfod at broses ddyfarnu a’r hyn y mae’n rhaid i’r contract ei ddweud am gyfeiriadau o’r fath. Rhywbeth sy’n eilaidd i’r syniad cyntaf yw ystyr y gair “dispute”, ac efallai na fyddai’n fuddiol ei drin fel pe bai yr un mor bwysig â’r ddau syniad arall.

19 Is-benawdau

Weithiau gall gwybodaeth fod yn fwy hwylus i’r darlennydd os yw wedi’i gosod o dan gyfres o is-benawdau (hyd yn oed o fewn yr un is-benawd). Un enghraifft yw adran 836(3) o Ddeddf Treth Incwm 2007:

“836 Jointly held property

[(1), (2)]

(3) But this treatment does not apply in relation to any income within any of the following exceptions.

Exception A

Income to which neither of the individuals is beneficially entitled.

Exception B

Income in relation to which a declaration by the individuals under section 837 has effect (unequal beneficial interests).

Exception C

Income to which Part 9 of ITTOIA 2005 applies (partnerships).

Exception D

Income arising from a UK property business which consists of, or so far as it includes, the commercial letting of furnished holiday accommodation (within the meaning of Chapter 6 of Part 3 of ITTOIA 2005).

Exception E

Income consisting of a distribution arising from property consisting of –

[Type text]

- (a) shares in or securities of a close company to which one of the individuals is beneficially entitled to the exclusion of the other, or
- (b) such shares or securities to which the individuals are beneficially entitled in equal or unequal shares.

“Shares” and “securities” have the same meaning as in section 254 of ICTA.

Exception F

Income to which one of the individuals is beneficially entitled so far as it is treated as a result of any other provision of the Income Tax Acts as-

- (a) the income of the other individual, or
- (b) the income of a third party.”

20 Hyd yr adran, yr erthygl a’r rheoliad

- (1) Dylai drafftswyr geisio osgoi adrannau, erthyglau neu reoliadau sy’n cynnwys mwy na deg o is-adrannau neu o baragraffau.
- (2) Ond unwaith eto, mater i’w bwyso a’i fesur yw hyn: os oes yna stori hunangynhwysol i’w hadrodd, fe allai fod yn fwy cyfleus i’r darllenydd gael y cyfan mewn un adran sydd ychydig yn hirach nag mewn dwy neu fwy o adrannau byrrach.
- (3) Fe all fod yn fuddiol hefyd os yw’r rhaniad yn adrannau yn dilyn y rhaniad yn y syniadau. Er enghraifft, os oes rhaid ichi wneud darpariaeth ar gyfer tri achos gwahanol, ond bod angen mwy o ddarpariaeth mewn un achos nag yn y ddau arall, mae’n dal yn bosibl mai un adran i bob achos yw’r peth hawsaf, hyd yn oed os yw hynny’n golygu bod un o’r adrannau’n hirach nag y byddech yn dymuno iddi fod fel arall.

RHAN 4

IAITH

PENNOD 1

IAITH GLIR

21 Iaith Glir

- (1) Dylai deddfwriaeth fod mewn Cymraeg a Saesneg safonol modern, gan adlewyrchu'r defnydd cyffredinol.
- (2) Dylai'r drafftwy'r ddefnyddio iaith glir, cyn belled ag y bo modd.
- (3) Mae hyn yn golygu y dylai'r drafftiwr—
 - (a) defnyddio geiriau syml a chyfarwydd yn hytrach nag ymadroddion cymhleth a geiriau anarferol;
 - (b) osgoi defnyddio geiriau tramor;
 - (c) osgoi defnyddio geiriau hynafol;
 - (d) osgoi defnyddio jargon, yn enwedig ymadroddion llafar y llywodraeth ac acronymau sydd heb eu hesbonio;
 - (e) osgoi cynnwys gormod o syniadau ym mhob brawddeg neu "dalp o ystyr" (gweler paragraff 22).
- (4) Weithiau, fydd hi ddim yn bosibl nac yn synhwyrol mynegi cysyniadau cymhleth mewn iaith sy'n hawdd i unrhyw un ei deall. Gall ymadroddion technegol fod yn briodol pan fydd termau o'r fath yn cael eu deall yn iawn gan brif gynulleidfa'r ddeddfwriaeth.
- (5) Gall ymadroddion technegol fod yn well hefyd pe bai unrhyw ymgais i fynegi eu hystyr mewn iaith bob dydd yn arwain at ddarpariaethau hirwyntog a fyddai'n anodd eu deall neu'n ansicr eu heffaith.
- (6) Serch hynny, rhaid bod yna gyfiawnhad llwyr dros ddefnyddio iaith dechnegol.
- (7) Mae angen i ddrafftwy'r, cyfieithwyr a golygyddion testunau gydweithio i sicrhau bod iaith glir yn cael ei defnyddio yn y testunau Cymraeg a Saesneg.

PENNOD 2

BRAWDDEGAU

22 Cystrawen y frawddeg: “talpiau ystyr” byr

- (1) Dylai drafftwywr osgoi'r blociau hir o destun di-fwlch sy'n nodweddu mathau traddodiadol o ysgrifennu cyfreithiol ac sydd yn aml yn destun gwawd a beirniadaeth.
- (2) I ddeall y neges sy'n cael ei chyfleu mewn brawddeg, mae angen i'r darllenydd wybod cystrawen y frawddeg gyfan. Mae brawddegau maith iawn yn aml yn cynnwys nifer o syniadau; cyn iddo ddeall y neges, mae'n rhaid i'r darllenydd gadw'r holl syniadau hyn yn ei feddwl nes cyrraedd diwedd y frawddeg. Mae brawddegau'n mynd yn anodd eu deall os oes ynddyn nhw nifer o elfennau ar ben y goddrych a'r ferf; mwyaf yn y byd o elfennau ychwanegol, mwyaf anodd yw deall y frawddeg.
- (3) Mae'r ddirnadaeth hon yn aml yn arwain at annog drafftwywr i ysgrifennu “brawddegau byr”; gwell argymhelliad yw ysgrifennu “talpiau ystyr” byr.³ Ni fyddai'n briodol glynu'n ddiwyro at bolisi o frawddegau byr yn unig, megis uchafswm geiriau. Un enghraifft o sefyllfa lle na fyddai'n synhwyrol gosod pen draw ar hyd y frawddeg fyddai gosodiad bod deiliad swydd i gael nifer o bwerau gwahanol mewn cyd-destun penodol; gallai rhestr o'r bwerau hynny (wedi'i his-rannu'n briodol fesul paragraff) gyda geiriau agoriadol priodol fod yn well na chyfres o frawddegau yn dechrau â'r un geiriau – a allai fod yn dân ar groen rhywun. Dylai gwybodaeth gael ei rhoi i'r darllenydd mewn talpiau bach: gall pob un o'r talpiau hyn gael ei gynnwys mewn ymadrodd neu baragraff ar wahân a'r rheiny gyda'i gilydd yn ffurfio yn frawddeg (hirach).
- (4) Yn aml, mae un frawddeg sy'n cynnwys is-gymalau yn anos ei deall na chyfres o frawddegau sy'n mynegi'r un byrdwn. Felly, yn ddelfrydol dylai brawddeg gynnwys un syniad yn unig, neu dylai gael ei rhannu'n dalpiau ystyr, bob un yn cynnwys un syniad yn unig. Er enghraifft, gall amodau gael eu rhannu'n is-adrannau o baragraffau ar wahân neu hyd yn oed yn adrannau, erthyglu neu reoliadau ar wahân, fel y bo'n briodol.

23 Cystrawen y frawddeg: geiriau diangen

- (1) Gall brawddegau clogyrnaidd gael eu cwtogi drwy ddileu geiriau diangen. Mae'r paragraffau a ganlyn yn cynnwys awgrymiadau i ddrafftwywr.
- (2) Osgowch droi berfau'n enwau. Mae ffurfiau o'r fath yn arwain at frawddegau hirach.

³ Dyna argymhelliad Butt a Castle yn *Modern Legal Drafting* (Ail Arg.) t181.

[Type text]

ENGHREIFFTIAU

“rhaid i awdurdod lleol ystyried”

“a local authority must consider”

Nid

“rhaid i awdurdod lleol roi ystyriaeth”

“a local authority must give consideration”.

“caiff myfyriwr cymwys geisio am grant”

“an eligible student may apply for a grant”

Nid

“caiff myfyriwr cymwys wneud cais am grant”.

“an eligible student may make an application for a grant”.

Yn gyffredinol, mae hyn yn fwy cyson hefyd â chystrawen naturiol y frawddeg wrth ddrافتio yn Gymraeg e.e. “defnyddio'r Gymraeg” ac nid “y defnydd o'r iaith Gymraeg”.

- (3) Osgowch groesgyfeirio'n ddiangen. Meddylwch yn ofalus a oes angen ymadroddion fel “yn ddarostyngedig i baragraff (x)”.
- (4) Osgowch restrau o ddewisiadau amgen: ystyriwch derm cyffredinol, ynghyd â diffiniad o bosibl.
- (5) Osgowch ddefnyddio “y fath ... â” ac “y cyfryw ...â” neu “such...as” yn ddiangen.

ENGHRAIFFT

“darparu unrhyw wybodaeth sy'n ofynnol gan Weinidogion Cymru”

“provide any information required by the Welsh Ministers”

Nid

“darparu'r fath wybodaeth (y cyfryw wybodaeth) ag sy'n ofynnol gan Weinidogion Cymru”

“provide such information as is required by the Welsh Ministers”

- (6) Osgowch ddefnyddio “yna” neu “there is” a “there are” yn ddiangen.

ENGHRAIFFT

“os oes unrhyw wybodaeth ar gael”

“if any information is available”

Nid

[Type text]

“os oes yna wybodaeth ar gael”

“if there is any information available”

- (7) Osgowch eiriau di-alw-amdanynt neu hynafol fel “hereby”, “herein”, “hereafter” (gweler paragraff 30 (geiriau ac ymadroddion)).

24 Cystawen y frawddeg: trefn cydrannau'r frawddeg

- (1) Gall brawddeg sy'n rhy hir neu frawddeg gymhleth gael ei rhannu yn ôl ei chydrannau er mwyn taro ar y ffordd orau i ad-drefnu'r syniadau ynddi. Gall hyn gael ei wneud drwy gymryd y camau a ganlyn:

- (a) dod o hyd i'r goddrych a'r brif ferf;
- (b) nodi elfennau eraill y frawddeg a'u perthynas â'r goddrych a'r ferf;
- (c) ystyried beth yw'r elfennau ychwanegol: ai amodau, goleddfiadau, eithriadau, ymhelaethiadau, rhesymau neu ganlyniadau;
- (d) ystyried a yw'r elfennau ychwanegol yn cyfeirio'n fwy uniongyrchol at elfennau ychwanegol eraill nag at y goddrych a'r brif ferf;
- (e) nodi'r elfennau sy'n hanfodol i'r syniad sylfaenol sy'n cael ei gyfleu gan y frawddeg;
- (f) ailddrafftio'r darpariaethau drwy gadw'r elfennau hanfodol ynghyd mewn un frawddeg neu un talp ystyr, a gosod yr elfennau nad ydyn nhw'n angenrheidiol mewn brawddegau neu dalpiau ystyr byrrach ar wahân.⁴

25 Cystawen y frawddeg: rhaffu is-gymalau a lleoli is-gymalau

- (1) Mae brawddegau sy'n anodd eu deall yn aml yn cynnwys gorfod o gymalau neu is-gymalau, neu mae ganddyn nhw grwpiau o eiriau mewn mannau sy'n eu hatal rhag cael eu deall neu sy'n creu amwysedd.
- (2) Berf-goddrych-gwrthrych yw trefn y frawddeg glasurol yn y Gymraeg ac yn y Saesneg ceir goddrych-berf-gwrthrych. Os oes modd, osgowch osod geiriau rhwng y goddrych a'r gwrthrych yn Gymraeg a rhwng y goddrych a'r brif ferf yn Saesneg.

⁴ Mae'r set hon o argymhellion wedi'i chodi o bapur a draddodwyd gerbron Cynhadledd Cymdeithas Cwnsleriaid Deddfwriaeth y Gymanwlad yn 2007 gan y Dr Duncan Berry. I gael enghreifftiau ymarferol o sut i drin y cwestiynau hyn, gweler y papur *Reducing the Complexity of Legislative Sentences* yn rhifyn Ionawr 2009 o *the Loophole* a gyhoeddir gan Gymdeithas Cwnsleriaid Deddfwriaeth y Gymanwlad <http://www.opc.gov.au/calc/loophole.htm>.

[Type text]

ENGHRAIFFT

Caiff Gweinidogion Cymru ddyroddi trwydded i'r ceisydd os bodlonir yr amodau gofynnol.

The Welsh Ministers may issue a licence to the applicant if the required conditions are met.

Nid

Caiff Gweinidogion Cymru, os bodlonir yr amodau gofynnol, ddyroddi trwydded i'r ceisydd.

The Welsh Ministers may, if the required conditions are met, issue a licence to the applicant.

- (3) Wrth ddrafftio brawddegau Saesneg sy'n cynnwys nifer o gymalau, dylai'r drafftwy'r ystyried y cwestiynau a ganlyn:
- (a) Oes gormod o wybodaeth cyn goddrych y frawddeg? (Mae brawddegau sy'n canghennu i'r chwith, lle ceir dau neu ragor o amodau cyn datgan y rheol gyfreithiol, yn anos eu deall.)
 - (b) Oes gormod o wybodaeth rhwng y goddrych a'r ferf?
 - (c) Oes gormod o wybodaeth rhwng y ferf a'r gwrthrych neu'r cyflenwad?
 - (d) Oes gormod o wybodaeth ar ddiwedd y frawddeg?
 - (e) Oes gormod o wybodaeth rhwng rhagenw perthynol a'i ragflaenydd.
- (4) Wrth ddrafftio brawddegau Cymraeg sy'n cynnwys nifer o gymalau, dylai'r drafftwy'r ystyried y cwestiynau a ganlyn:
- (a) Oes gormod o wybodaeth cyn y brif ferf? (Mae brawddegau sy'n canghennu i'r chwith, lle ceir dau neu ragor o amodau cyn datgan y rheol gyfreithiol, yn anos eu deall.)
 - (b) Oes gormod o wybodaeth rhwng y ferf a'r goddrych?
 - (c) Oes gormod o wybodaeth rhwng y goddrych a'r gwrthrych?
 - (d) Oes gormod o wybodaeth ar ddiwedd y frawddeg?
- (5) Nid ydys yn awgrymu na all gwybodaeth gael ei gosod yn y manau hyn mewn brawddeg; ond fe ddylai'r drafftwy'r warchod rhag gosod gormod o wybodaeth yn y manau hyn.

26 Cystrawen y frawddeg: brawddegau amodol

- (1) Gall lleoliad amodau mewn brawddeg effeithio ar ei heglurder. Hwyrach y bydd y canllawiau a ganlyn yn helpu'r drafftiwr i lunio brawddegau clir.
- (2) Os un rhag-amod sydd, mae fel arfer yn well ei osod ar y dechrau.

[Type text]

ENGHRAIFFT

Os yw person wedi cyrraedd 18 oed, mae ganddo hawl i gael y budd-dal.

If a person has attained the age of 18, he or she is entitled to receive the benefit.

- (3) Os un amod dilynol sydd, mae fel arfer yn well ei osod ar ôl y prif gymal.

ENGHRAIFFT

Mae gan denant diogel hawl i gael ad-daliad rhent, ac eithrio yn ystod unrhyw gyfnod pryd y mae'n ddarostyngedig i orchymyn ymddygiad gwrth-gymdeithasol.

A secure tenant is entitled to a rent rebate, except during any period in which he or she is subject to an anti-social behaviour order.

- (4) Os oes sawl amod neu eithriad, mae fel arfer yn well datgan y prif osodiad yn gyntaf a rhestru'r amodau neu'r eithriadau wedyn.

ENGHRAIFFT –

“Mae gan berson hawl i'r grant os yw'r person-

(a) yn preswyllo fel arfer yng Nghymru,

(b) yn mynychu sefydliad addysgiadol yn llawn amser, ac

(c) yn 18 oed neu'n hŷn.

“A person is entitled to the grant if the person-

(a) is ordinarily resident in Wales,

(b) is attending an educational institution full-time, and

(c) has attained the age of 18.”

Nid

“Os yw person yn preswyllo fel arfer yng Nghymru, yn mynychu sefydliad addysgiadol yn llawn amser, ac yn 18 oed neu'n hŷn, mae gan y person hwnnw hawl i grant.”

[Type text]

“If a person is ordinarily resident in Wales, is attending an education institution full-time, and has attained the age of 18, that person is entitled to a grant.”

27 Cystrawen y frawddeg: brawddegau cywasgedig

- (1) Ni ddylai drafftwyf fod yn rhy brin eu geiriau, os gallai ychydig eiriau yn rhagor wneud eu drafftiau'n fwy eglur.
- (2) Bydd problemau'n codi i'r darllenwyr os bydd termau sydd wedi'u diffinio yn cael eu defnyddio'n ormodol.
- (3) Math arall o gywasgu annymunol yw pan fydd drafftwyf yn ceisio cynnwys gormod o achosion mewn un frawddeg neu un fformiwla.
- (4) Mae drafftio drwy gyfeirio at ddeddfwriaeth arall yn enghraifft arall o ddrafftio cywasgedig a dylai'r dechneg gael ei hosgoi. Yn gyffredinol, annymunol yw drafftio mewn ffordd sy'n peri i'r darllenydd gyfeirio at ddeddfwriaeth arall er mwyn i ddarpariaeth gael ei deall.
- (5) Ond mewn rhai achosion mae'n gallu bod yn well drafftio drwy gyfeirio at ddeddfwriaeth arall os byddai'r dewis arall yn golygu ailadrodd gormodol ar ddarpariaethau sydd ar y llyfr statudau, yn enwedig os yw'r darpariaethau'n faith neu'n gymhleth.

28 Brawddegau: dewiswch y stâd weithredol yn hytrach na'r goddefol

- (1) Mae fel arfer yn gliriach defnyddio'r stâd weithredol yn hytrach na'r goddefol.

ENGHRAIFFT

Mae'n haws deall

Rhaid i Weinidogion Cymru roi hysbysiad

The Welsh Ministers must give a notice

na –

Rhaid i hysbysiad gael ei roi gan Weinidogion Cymru.

A notice must be given by the Welsh Ministers.

- (2) Ond fe all y goddefol fod yn briodol os yw'r gweithredydd yn ddibwys, yn gyffredinol neu'n anhysbys.

[Type text]

ENGHRAIFFT

Gallai

Os rhoddir hysbysiad i'r Awdurdod...

If a notice is given to the Authority

fod yn briodol os nad oes gwahaniaeth pwy fyddai'n rhoi'r hysbysiad.

- (3) Gall y goddefol fod yn ddefnyddiol hefyd fel techneg i osgoi iaith rywbenodol wrth ddrafftio (gweler paragraff 48).
- (4) Gall ffurfiau amheronol y Gymraeg fod yn well am resymau arddull: er enghraifft, i osgoi defnyddio ffurfiau berfol personol llai cyffredin.

ENGHRAIFFT

Gallai

Os llofnodwyd yr adroddiad ganddynt yn ystod y cyfnod perthnasol

fod yn haws ei ddeall nag –

Os llofnodasant yr adroddiad yn ystod y cyfnod perthnasol

29 Brawddegau: defnyddiwch y cadarnhaol yn hytrach na'r negyddol

- (1) Mae yn aml yn haws deall y cadarnhaol na'r fersiwn negyddol o'r un peth.
- (2) Ond mae hyn yn dibynnu ar natur y gosodiad ac ar effaith gyffredinol yr hyn sy'n cael ei ddweud. Gall fod yn well mynegi gwaharddiad yn y negyddol.

ENGHRAIFFT

Mae

Siaradwch ar ôl y dôn

Speak after the tone

[Type text]

yn haws ei deall na—

Peidiwch â siarad nes i chi glywed y dôn

Do not speak until you hear the tone

ENGHRAIFFT

Mae'n debyg bod

Peidiwch â cherdded ar y gwair

Do not walk on the grass

yn haws ei ddeall ar unwaith na—

Cerddwch ar y llwybrau yn unig

Walk only on the pathways

- (3) Gall rhai cystrawennau cadarnhaol yn Saesneg gael eu mynegi drwy gystrawen negyddol yn y Gymraeg.

ENGHRAIFFT

Gall

The authority may only grant permission after it has consulted with the public (cystrawen gadarnhaol)

gael ei ddrafftio yn Gymraeg fel

Ni chaiff yr awdurdod ond roi caniatâd ar ôl iddo ymgynghori â'r cyhoedd (cystrawen negyddol)

- (4) Yn aml, mae'n well osgoi'r negyddol wrth fynegi swm.

ENGHRAIFFT

Byddai yn aml yn gliriach mynegi

[Type text]

nid llai na 25%
not less than 25%

drwy ddweud -
o leiaf 25%
at least 25%

neu
25% neu fwy
25% or more.

- (5) Gwell osgoi negydd dwbl. Ond sylwch nad yw hynny'n bosibl bob tro.

ENGHRAIFFT

Nid yw

Nid yw Gweinidogion Cymru wedi ardystio na wnaed cais
The Welsh Ministers have not certified that no application was made

yn golygu'r un peth â –

Mae Gweinidogion Cymru wedi ardystio bod cais wedi ei wneud
The Welsh Ministers have certified that an application was made.

- (6) Hyd yn oed pan fydd negydd dwbl yn cael ei osgoi mewn Saesneg, gall fod yn naturiol cael dwy ffurf negyddol yn y gystrawen Gymraeg gyfatebol.

EXAMPLES

Mae'n bosibl cyfieithu
No person may make an application

fel hyn -
Ni chaiff neb wneud cais

Mae'n bosibl cyfieithu

[Type text]

Only an applicant may apply for costs

fel hyn -

Ni chaiff ond ceisydd hawlio costau

PENNOD 3

GEIRIAU AC YMADRODDION

30 Geiriau ac ymadroddion

Bydd/Will

Mae “bydd”/”will” wedi’i ddefnyddio weithiau pan fo gwneuthurwyr is-ddeddfwriaeth yn gosod rhwymedigaeth arnynt eu hunain. Gwell gosod rhwymedigaeth mewn deddfwriaeth mewn termau gwrthrychol, gan osod y rhwymedigaeth yn hytrach na datgan bwriad.

ENGHRAIFFT

“Rhaid cydnabod ceisiadau a ddaw i ddwylo Gweinidogion Cymru cyn pen saith niwrnod”

“Applications received by the Welsh Ministers must be acknowledged within seven days”

Nid

“Bydd ceisiadau a ddaw i ddwylo Gweinidogion Cymru yn cael eu cydnabod cyn pen saith niwrnod”.

“Applications received by the Welsh Ministers will be acknowledged within seven days”

Comprise

Ni ddylid defnyddio “comprise” os ydych yn golygu “include” neu “contain”.

Er enghraifft –

Byddai’n well drafftio

The Act comprises of a number of regulation making provisions.

fel hyn -

The Act includes/contains a number of regulation making provisions.

Prif ystyr “comprise” yw “consist of”, “to be made up of”.

Er enghraifft -

This section comprises regulation making provisions.

Yr un yw’r ystyr o ddefnyddio “comprise” yn y stâd oddefol.

[Type text]

Er enghraifft-

This section is comprised of regulation making provisions.

Ansafonol, fodd bynnag, yw defnyddio, “comprise of” yn y stâd weithredol.

Er enghraifft-

Byddai'n well drafftio

This section comprises of regulation making provisions.

fel hyn -

This section consists of regulation making provisions.

Hereby, hitherto, hereinafter, hereinbefore etc

Ni ddylai “hereby” a’r geiriau eraill sy’n dechrau â “here-” gael eu defnyddio a hynny am eu bod yn hynafol ac fel arfer yn ddiangen. Fe all fod yn fuddiol defnyddio “hereby” os oes angen cyfeirio at ddarpariaeth, ond mae’n debyg y bydd geiriau mwy penodol yn ateb yr angen yn well (e.e. “the board is abolished by this regulation”).

Nid...ond, dim ond..., ... yn unig/Only

Mae’n hawdd gosod y gair “only” a’r ymadroddion Cymraeg cyfatebol yn y lle anghywir, felly rhaid i’r drafftwyr ofalu. Mae’r brawddegau yn yr enghraifft sy’n dilyn yn dangos y broblem. Sylwch fod yr enghreifftiau Cymraeg weithiau yn caniatáu cystrawen bwyslais. Sylwch hefyd ar yr amwysedd yn (c), a allai olygu’r un peth ag (a) neu (d), ac ar yr amwysedd yn (g), a allai olygu’r un peth ag (e) neu (i).

(a) Only the local authority may give the eligible student the grant.

(a) Ni chaiff ond yr awdurdod lleol roi’r grant i’r myfyriwr cymwys/Dim ond yr awdurdod lleol a gaiff roi’r grant i’r myfyriwr cymwys/Yr awdurdod lleol yn unig a gaiff roi’r grant i’r myfyriwr cymwys.

(b) The only local authority may give the eligible student the grant.

(b) Yr unig awdurdod lleol a gaiff roi’r grant i’r myfyriwr cymwys.

(c) The local authority only may give the eligible student the grant.

(c) Yr awdurdod lleol yn unig a gaiff roi’r grant i’r myfyriwr cymwys.

(d) The local authority may only give the eligible student the grant.

[Type text]

(d) Ni chaiff yr awdurdod lleol ond rhoi'r grant i'r myfyriwr cymwys./Dim ond rhoi'r grant i'r myfyriwr cymwys a gaiff yr awdurdod lleol.

(e) The local authority may give only the eligible student the grant.

(e) Ni chaiff yr awdurdod lleol roi'r grant ond i'r myfyriwr cymwys./I'r myfyriwr cymwys yn unig y caiff yr awdurdod lleol roi'r grant./Dim ond i'r myfyriwr cymwys y caiff yr awdurdod lleol roi'r grant.

(f) The local authority may give the only eligible student the grant.

(f) Caiff yr awdurdod lleol roi'r grant i'r unig fyfyrwr cymwys.

(g) The local authority may give the eligible student only the grant.

(g) Ni chaiff yr awdurdod lleol roi ond y grant i'r myfyriwr cymwys./Y grant yn unig y caiff yr awdurdod lleol ei roi i'r myfyriwr cymwys./Dim ond y grant y caiff yr awdurdod lleol ei roi i'r myfyriwr cymwys.

(h) The local authority may give the eligible student the only grant.

(h) Caiff yr awdurdod lleol roi'r unig grant i'r myfyriwr cymwys.

(i) The local authority may give the eligible student the grant only.

(i) Ni chaiff yr awdurdod lleol roi ond y grant i'r myfyriwr cymwys./ Y grant yn unig y caiff yr awdurdod lleol ei roi i'r myfyriwr cymwys./Dim ond y grant y caiff yr awdurdod lleol ei roi i'r myfyriwr cymwys.

Neu/ynteu/or

Yn Saesneg nid yw "or" bob amser yn anghysylltiol (y naill neu'r llall, ond nid y ddau). Mae dwy ffordd o fynegi "or" yn Gymraeg. Fel arfer, pan na fydd "or" yn anghysylltiol, defnyddir "neu". Ond pan fydd "or" yn anghysylltiol, defnyddir y ffurf ysgrifenedig "ynteu" (a gaiff ei ynganu'n "ta" ar lafar).

Byddai pŵer i osod amodau ynglŷn â grantiau neu fenthyciadau yn cael ei ddarllen fel rheol fel pe bai'n caniatáu amodau ynglŷn â'r naill neu'r llall neu â'r ddau.

ENGHRAIFFT

Caiff y rheoleiddiwr ei gwneud yn ofynnol i'r cyflogwr—

(a) dangos unrhyw ddogfen berthnasol, neu

(b) darparu unrhyw wybodaeth berthnasol.

[Type text]

The regulator may require the employer to—

- (a) produce any relevant document, or*
- (b) provide any relevant information.*

Yn yr enghraifft hon, mae'n ymddangos yn annhebyg bod bwriad i'r pwerau gael eu harfer yn y naill achos ond nid yn y llall. Ond mewn achosion eraill gall fod yn llai eglur, fel y gwelir yn yr enghraifft a ganlyn.

ENGHRAIFFT

Caiff y rheoleiddiwr ei gwneud yn ofynnol i'r cyflogwr—

- (a) talu dirwy, neu*
- (b) cymryd camau o ddisgrifiad a bennir gan y rheoleiddiwr.*

The regulator may require the employer to—

- (a) pay a fine, or*
- (b) take action of a description specified by the regulator.*

Byddai fersiwn Cymraeg ag 'ynteu' yn ei gwneud yn fwy eglur bod (a) a (b) yn nacáu ei gilydd.

Caiff y rheoleiddiwr ei gwneud yn ofynnol i'r cyflogwr—

- (a) talu dirwy, ynteu*
- (b) cymryd camau o ddisgrifiad a bennir gan y rheoleiddiwr.*

Mae angen gofal felly. Efallai bod modd egluro'r bwriad drwy egluro yn y geiriau agoriadol fod y ddau ddewis yn opsiynau derbyniol; er enghraifft mewn darpariaeth ynglŷn â chosb a fyddai'n caniatáu "gosod dirwy neu gyfnod o garchar o hyd at ddwy flynedd, neu'r ddau." /"the imposition of a fine or imprisonment for a period of up to 2 years or both".

"O'r Ddeddf hon", "o'r adran hon", "o'r Atodlen hon")/"of this Act", "of this section", "of this Schedule" etc

Mae hyn yn ymwneud â defnyddio "o'r Ddeddf hon", "o'r adran hon" ac "o'r Atodlen hon" etc a'r ymadroddion Saesneg cyfatebol mewn cysylltiad â chyfeiriadau at adrannau, is-adrannau a pharagraffau mewn Atodlen etc.

[Type text]

Fel rheol gyffredinol, dylid osgoi defnyddio'r ymadroddion hyn.

Ond maen nhw'n gallu ateb diben defnyddiol:

- (a) mewn cyd-destunau lle gallai "uchod" neu "isod" gael eu defnyddio fel arall (gweler uchod): gall fod rhesymau ynglŷn â chymesuredd neu bwyslais sy'n golygu, er enghraifft, fod "o'r Ddeddf hon" yn well nag "uchod" neu "isod";
- (b) pan geir cyfeiriad mewn Atodlen at "y Rhan hon" neu at "Rhan 2" a bod yr Atodlen a'r Ddeddf sy'n ei chynnwys wedi'u rhannu'n Rhannau; gall fod yn ddymunol ychwanegu "o'r Ddeddf hon" neu "o'r Atodlen hon" i egluro at ba Ran y cyfeirir;
- (c) pan geir cyfeiriad at Bennod o'r Rhan y ceir y cyfeiriad ynddi a bod Rhan arall o'r Ddeddf hefyd wedi'i rhannu'n Benodau; gall fod yn ddymunol ychwanegu "o'r Rhan hon" at y cyfeiriad er lles eglurder.

Mae'r un egwyddorion yn gymwys wrth defnyddio'r ymadroddion Saesneg cyfatebol.

Ond/but

Does dim rheol yn erbyn gosod "Ond" neu "But" ar ddechrau brawddeg, ac ar adegau gall hyn fod yn ddefnyddiol. Ond ni ddylid gor-wneud. Mae geiriau diangen neu ormod o bwyslais yn tynnu sylw'r darllenydd.

Mae "ond" neu "but" cychwynnol yn ddiangen os yw'n amlwg beth bynnag fod yr ail osodiad yn goleddfu'r cyntaf. Er enghraifft, does dim angen "ond" neu "but" cychwynnol o flaen gosodiad i'r perwyl "Nid oes dim yn yr adran hon yn gymwys"/"Nothing in this section applies" neu "Nid yw is-adran (x) yn gymwys"/ "Subsection (x) does not apply".

Pan fo/Where

Weithiau, mae'n glir bod "pan fo" yn well nag "os", ac weithiau mae'n glir bod "os" yn well na "pan fo", ond ar adegau gallai'r naill neu'r llall gael ei ddefnyddio. Mae'r un peth yn wir am yr ymadroddion Saesneg cyfatebol "where" ac "if".

Mae "pan fo" ("where") yn ddefnyddiol wrth ddatgan achos (neu set o amgylchiadau) lle y bydd gosodiad diweddarach yn gymwys.

Mae "os" ("if") yn ddefnyddiol wrth ddatgan posibilrwydd.

Ond mae'r ddau yn gorgyffwrdd, gan y gall achos fod yn bosibilrwydd hefyd: o dan yr amgylchiadau hynny, yn aml gall "os" ("if") yn haws ei ddeall ar amrantiad (ac mae'n fwy cryno).

[Type text]

ENGHRAIFFT

Yn hytrach na -

Pan fo hysbysiad yn cael ei gyflwyno i berson, [yna mae rhywbeth yn dilyn],

Where a person is served with a notice, [then something follows],

fe allech chi ddweud -

Os cyflwynir hysbysiad i rywun, [yna mae rhywbeth yn dilyn]

If a person is served with a notice, [then something follows].

Provided that...

Dylid osgoi defnyddio amod y cyfreithiwr i gyflwyno amodau, cyfyngiadau neu eithriadau. Ffurf hynafol yw “provided that...” ac mae wedi’i beirniadu gan nifer o awduron sy’n dadlau o blaid defnyddio iaith glir mewn gwaith drafftio cyfreithiol.⁵

Mae gweld y geiriau hyn mewn brawddeg weithiau yn arwydd bod y frawddeg yn rhy hir.

Amwys yw’r geiriau “provided that”. Gall yr ymadrodd gael ei ddefnyddio i gyflwyno amodau, cyfyngiadau neu eithriadau neu i gyflwyno gosodiad newydd nad yw’n goleddfu’r deunydd blaenorol nac yn gosod cyfyngiad arno.

Os cyflwyno cyfyngiad neu amod yw’r bwriad, dylai’r drafftwyr ystyried geiriau syml fel ‘if’, ‘but’, ‘when’ neu ‘however’.

Does dim angen cyflwyniad i ddarpariaeth newydd nad yw’n wir gyfyngiad neu amod.

Same

Ni ddylai “same” nac “of the same” gael eu defnyddio yn lle dweud “it” neu “them”. Yn aml gallant gael ei hepgor yn llwyr; er enghraifft “*The notice must be in writing and the local authority must deposit two copies of the same in each public library in its area*”.

Save

Ni ddylid defnyddio “save” os ydych yn golygu “but” neu “except”.

⁵ E.e. Peter Butt a Richard Castle, *Modern Legal Drafting Ail Arg.*

Shall

Gall “shall” gael ei ddefnyddio yn Saesneg i ddynodi’r dyfodol, i ddynodi rhwymedigaeth neu mewn ffordd ddatgeiniol. Polisi Llywodraeth Cymru wrth ddrafftio yw defnyddio cyn lleied ag y gellir ar “shall” mewn deddfwriaeth er mwyn lleihau’r amwysedd hwn. Does dim un term cyfatebol yn Gymraeg sy’n mynegi pob un o ystyron “shall” yn Saesneg, ac felly nid yw’r un broblem yn codi yn y testun Cymraeg. Yn Gymraeg mae’r dyfodol yn cael ei fynegi drwy ddefnyddio ffurf bresennol/dyfodol y ferf neu drwy gystrawen gwmpasog sy’n cyfuno ffurfiau dyfodol y ferf ‘bod’ a’r berfenw perthnasol. Mynegir rhwymedigaeth drwy amryw o enwau, ansoddeiriau a rhagddodiaid (e.e. rhaid, gofynnol, i). Bydd gosodiadau datgeiniol yn cael eu mynegi at ei gilydd drwy ddefnyddio trydydd person ffurf orchmynnol y ferf (e.e. bydded).

Ceir sawl dewis arall yn lle “shall” a all gael eu defnyddio yn ôl y cyd-destun—

- “must” “rhaid” yng nghyd-destun rhwymedigaethau (er y gall “is to be” ac “it is the duty of” fod yn ddewisiadau priodol mewn cyd-destunau penodol);
- “there is to be” “bydd” yng nghyd-destun sefydlu cyrff statudol newydd etc.;
- defnyddio’r amser presennol mewn darpariaethau ynghylch cymhwyso, effaith, rhychwant neu gychwyn; yn Gymraeg gellir gwahaniaethu rhwng y presennol syml a’r presennol parhaol;
- “is amended as follows” “wedi ei ddiwygio fel a ganlyn” mewn darpariaethau sy’n cyflwyno cyfres o ddiwygiadau;
- “is repealed” “wedi ei ddiddymu” yng nghyd-destun diddymiaid sy’n sefyll ar eu pen eu hunain;
- “is to be” “i’w” yng nghyd-destun darpariaethau sy’n ymwneud ag offerynnau statudol (ac, os yw’n briodol, “may not” “ni chaiff” fel dewis arall yn lle “shall not”).

Un rheswm dros beidio ag ymwrthod â “shall” fyddai am ei fod yn ymddangos mewn testun sydd i’w fewnosod yn agos i ddarpariaethau presennol sy’n defnyddio “shall” yn yr un ystyr.

Thereby, thereafter, thereto, therefrom, etc

I ddarllenwyr modern mae geiriau â’r rhagddodiad “there-” yn ymddangos yn hen-ffasiwn a dylent gael eu hosgoi. Yn yr un modd â geiriau “here-”, fe all fod rhyw ychydig o ddiben eu defnyddio, er mwyn cyfeirio yn ôl yn achos y geiriau “there-”. Mae cyfeiriad yn ôl sy’n angenrheidiol yn well fel arfer o’i fynegi â geiriau mwy penodol.

Uchod ac isod/above and below

Ni ddylai drafftwy'r ddefnyddio cyfeiriadau at "rheoliad X uchod" neu "rheoliad Y isod", neu at "regulation X above" neu "regulation Y below" oni bai bod angen hynny yn y cyd-destun er mwyn gwahaniaethu rhwng darpariaethau'r offeryn a'r darpariaethau mewn offeryn, Deddf neu Fesur arall.

Unrhyw/any

Yn Saesneg, ni ddylai drafftwy'r ddefnyddio "any" pan fydd y bannod amhendant "a" yn gwneud y tro. Dim ond pan olygir "unrhy un a phob un" y dylid defnyddio "unrhyw" ac "any". Gall "unrhyw" ac "any" fod yn amwys hefyd—

Er enghraifft –

Rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw sefydliad y mae'n ymddangos iddynt eu bod yn cynrychioli cynhyrchwyr amaethyddol yng Nghymru.

The Welsh Ministers must consult any organisation appearing to them to be representative of the agricultural producers in Wales.

Mae hyn yn amwys am nad yw'n glir ai pob sefydliad o'r fath sydd o dan sylw, ynteu unrhyw un ohonynt.

Y fath/...o'r fath/y cyfryw.../Such

Dylid osgoi "y fath ...", "...o'r fath", "y cyfryw" yn Gymraeg os yw'n ddigon da defnyddio'r fannod neu ansoddair dangosol. Yn yr un modd, ni ddylai "such" gael ei ddefnyddio os bydd "the", "a" neu "that" yn gwneud y tro.

Os yw "such" yn cael ei ddefnyddio i gyfeirio yn ôl at rywbeth, rhaid gofalu ynglŷn â faint sydd i'w godi gan y gosodiad blaenorol.

Er enghraifft, os yw'r drafft yn dweud "such period", ydy hynny'n golygu'r cyfnod o 12 mis a grybwyllwyd, ynteu'r cyfnod hwnnw ynghyd ag un neu ragor o'r amodau a gynhwyswyd yn y ddarpariaeth gynharach sy'n peri bod y cyfnod yn hirach neu'n fyrrach o dan amgylchiadau penodol?

Yn benodol/In particular

Mae'r ymadroddion "yn benodol" ac "in particular" yn cael eu defnyddio'n gyffredin mewn deddfwriaeth i ddangos nad yw rhestr ddilynol o bethau yn gynhwysfawr:

Enghraifft

Mae'r pŵer hwn yn cynnwys, yn benodol, -

[Type text]

(a)...

(b)...

This power includes, in particular,-

(a)...

(b)...

Neu gallant gael eu defnyddio i ddangos nad yr unig beth a olygir yw un enghraifft sy'n cael ei rhoi:

Enghraifft

At ddibenion hyrwyddo'r amcanion yn adran X, caiff Gweinidogion Cymru wneud Y yn benodol.

For the purpose of furthering the objectives in section X, the Welsh Ministers may, in particular, do Y.

Cafwyd enghreifftiau yn y trydydd Cynulliad pan na wnaeth Aelodau o'r Cynulliad a fu'n craffu ar ddeddfwriaeth a oedd gerbron y Cynulliad na rhai o'r ymgynghoreion ddeall y modd y mae "yn benodol" ac "in particular" yn cael eu defnyddio fel hyn. Argymhellir y dylai drafftwy'r ddefnyddio dulliau eraill i ddynodi na fwriedir i restr fod yn gynhwysfawr neu nad oes fwriad i un peth a bennir fod yr unig beth.

Enghraifft

Mae'r pŵer yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i'r canlynol,-

(a)...

(b)...

.

The power includes, but is not limited to,-

(a)...

(b)...

.

Enghraifft

At ddibenion hyrwyddo'r amcanion, caiff Gweinidogion Cymru wneud X ymhlith pethau eraill.

For the purpose of furthering the objectives, the Welsh Ministers may, among other things, do X.

Yn ddarostyngedig i/Subject to

Nid yw bob amser yn ddefnyddiol dweud “Mae’r adran hon yn ddarostyngedig i adran x”/ “This section is subject to section x” . Gall fod yn well bod yn fwy manwl-gywir ynghylch yr union berthynas rhwng y gosodiadau (e.e. “Nid yw’r adran hon yn gymwys i ...(gweler adran x)/ “This section does not apply to... (see section x)”.

Gall fod modd defnyddio ymadrodd arall hefyd: er enghraifft, “ond gweler adran x”/ “but see section x”. Neu gall fod modd datgan yn fyr i ba achos y mae rheol wahanol yn gymwys dwy ddweud, er enghraifft, “ac eithrio” “except” neu “oni bai” “unless” (fel yn “Oni bai bod y person dan sylw yn iau na 30 oed” “Unless the person concerned is under 30”).

Gall y berthynas rhwng y darpariaethau fod yn arbennig o anodd ei dilyn os yw “yn ddarostyngedig i” “subject to” yn digwydd ar ddechrau’r frawddeg. Efallai y bydd yn well dechrau â’r prif osodiad ac wedyn dweud bod yna amod (a hynny mewn ail frawddeg o bosibl).

Fel arall, efallai y bydd modd hepgor “yn ddarostyngedig i” “subject to” yn llwyr, yn enwedig os yw’r gosodiad amodol yn agos at y gosodiad y mae’n ei amodi – pryd y gellir disgwyl i’r darlennydd ddeall y berthynas rhwng y ddau heb gymorth ychwanegol.

Mae /“yn ddarostyngedig i’r hyn a ganlyn”/“subject to what follows” a “subject as follows” yn gallu bod yn amwys iawn a dylid eu hosgoi oni bai ei bod yn ddigon amlwg o’r cyd-destun p’un yn union o’r darpariaethau canlynol y cyfeirir ati. Os oes amheuaeth, dywedwch pa ddarpariaeth yn union yr ydych yn ei golygu (neu mynegwch y berthynas mewn modd arall).

Weithiau bydd yn amhosibl osgoi croesgyfeiriadau cyffredinol fel “Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau yn Neddfau’r Dreth Gorfforaethau”/“Subject to the provisions of the Corporation Tax Acts” ond mae’n bosibl nad ydynt yn gwbl ystyrlon i ddarllenwyr anarbenigol. Os nad oes modd osgoi’r cyfeiriad, ceisiwch gynnwys rhestr i ddangos ble mae’r ddarpariaeth arall wedi’i gwneud.

31 Geiriau newydd

- (1) Dylai geiriau newydd gael eu hosgoi yn y Gymraeg a’r Saesneg. Ar adegau prin mae’n bosibl y bydd angen defnyddio geiriau newydd yn Gymraeg; er i’r Gymraeg gael ei defnyddio fel iaith cyfraith am ganrifoedd lawer mae deddfwriaeth a llawer o’r meysydd technegol sy’n gysylltiedig â hi yn beuoedd cymharol newydd yn y Gymraeg.
- (2) Gwelir hyn weithiau drwy gymryd gair sydd eisoes yn bod ond nad yw wedi cael ei ddefnyddio’n gyffredin mewn Cymraeg modern a rhoi ystyr newydd iddo. Mae’r gair ‘mangre’ (a’r ffurf dreigledig ‘fangre’) yn cael ei

[Type text]

ddefnyddio yn adran 41 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 i gyfleu ystyr 'premises'.

- (3) Bu'r gair 'premises' yn broblem ers tro byd mewn deddfwriaeth Gymraeg nes i'r gair 'mangre' (sef lle neu leoliad) gael ei fenthycu er mwyn drafftio offerynnau statudol rai blynyddoedd yn ôl gan roi'r ystyr benodol iddo. Yn yr un modd, yn adran 37 o Fesur y Gymraeg 2011, cafodd y gair 'neilltuedig' (a oedd eisoes yn bod yn yr ystyr 'gosod ar wahân' neu 'gadw o'r neilltu') ei fenthycu i'w ddefnyddio i gyfleu'r Saesneg 'qualifying' fel yn 'qualifying person' a 'qualifying service delivery standard'. 'Cymwys' a ddefnyddir fel rheol i gyfleu 'qualifying', ond penderfynwyd benthycg gair arall am fod 'cymwys' hefyd yn golygu 'applicable' a bod 'penodol gymwys' eisoes yn cael ei ddefnyddio yn y Mesur i gyfleu 'specifically applicable' a bod 'cymwysadwy' yn cael ei ddefnyddio i olygu 'potentially applicable'.
- (4) Wrth fathu termau newydd, dylid cadw at yr arferion terminolegol gorau. Dylai drafftwyr a chyfieithwyr ddilyn y Canllawiau Safoni Termau a gyhoeddwyd ar y cyd gan Wasanaeth Cyfieithu Llywodraeth Cymru a Bwrdd yr Iaith Gymraeg.

32 Amrywiadau rhanbarthol ar eiriau Cymraeg

- (1) Mae angen i'r Gymraeg a'r Saesneg a ddefnyddir mewn deddfwriaeth gael eu deall gan siaradwyr ym mhob rhan o Gymru ac yn gyffredinol felly dylech osgoi defnyddio tafodiaith ac ymadroddion llafar. Er hynny, mae yna adegau prin pan nad oes gair Cymraeg sy'n dderbyniol ledled Cymru ac yn yr achosion hyn mae amrywiadau rhanbarthol yn cael eu defnyddio wrth ddrafftio deddfwriaeth Gymraeg; er enghraifft, Rheoliadau Gwrychoedd neu Berthi Uchel (Ffioedd) (Cymru) 2004 (The High Hedges (Fees) (Wales) Regulations 2004) lle cafodd 'gwrychoedd' a 'perthi' eu defnyddio ar gyfer 'hedges'.
- (2) Does dim amrywiadau wedi'u gweld mewn Mesurau Cynulliad, er bod y cwestiwn wedi codi. Ceir dau air Cymraeg am 'milk': 'llaeth' a 'llefrith'. Yn adran 1(1)(b) o Fesur Cig Coch (Cymru) 2010 dim ond 'llaeth' sy'n cael ei ddefnyddio. Y rheswm am hyn yw bod un o'r ddau air yn fwy cyfarwydd na'r llall, ac yn cael ei ddeall ym mhob rhan o Gymru, er bod y ddau yn cael eu defnyddio. Yn yr achos hwn, barnwyd nad oedd yn werth torri ar draws llif y testun, sy'n anochel wrth grybwyll geiriau amgen. Mae hyn yn dangos bod angen defnyddio technegau drafftio mewn modd hyblyg er mwyn cael y canlyniad gorau.

PENNOD 4

UNIGOL A LLUOSOG

33 Cyrff corfforaethol: lluosog ynteu unigol

- (1) Yn Saesneg, gall awdurdodau lleol a chyrff corfforaethol eraill gael eu trin fel enwau lluosog neu enwa unigol; yn Gymraeg, bydd enw unigol bob amser yn cael ei drin fel enw unigol, ac enw lluosog fel enw lluosog.
- (2) At ei gilydd, dylai awdurdod lleol neu gorff corfforaethol arall gael ei drin yn Saesneg fel enw unigol.
- (3) Ond, wrth ddiwygio testun deddfwriaeth sy'n defnyddio'r lluosog yn Saesneg, fe all fod angen dilyn y patrwm er mwyn osgoi dryswch.

PENNOD 5

RHIFAU A DYDDIADAU

34 Rhifolion

- (1) Ffigurau a ddylai gael eu defnyddio fel rheol ar gyfer pob rhif uwchlaw deg.
- (2) Ffigurau a ddylai gael eu defnyddio hefyd ar gyfer rhifau hyd at ddeg a chan gynnwys deg sy'n ymwneud â symiau o arian, amserau neu gyfnodau o amser, oedran, dyddiadau, unedau mesur neu mewn cyd-destun lled-fathemategol.
- (3) Mewn cyd-destunau eraill, dylai'r rhifau hyd at ddeg a chan gynnwys deg gael ei rhoi mewn geiriau neu eu mynegi fel ffigurau gan ddibynnu ar yr hyn sy'n ymddangos yn fwyaf naturiol neu briodol yn y cyd-destun o dan sylw.
- (4) Dylai rhif ar ddechrau brawddeg gael ei roi ar ffurf geiriau fel rheol.
- (5) Dylech osgoi cymysgu geiriau a ffigurau wrth gyfeirio, mewn un cyd-destun, at bethau o'r un fath.
- (6) Mewn testunau Cymraeg, mae'r pwyntiau arddull fewnol a ganlyn wedi'u mabwysiadu:
 - (a) y system ugeiniol draddodiadol sydd i'w defnyddio, yn hytrach na'r system ddegol;
 - (b) o 11 ymlaen, y patrwm '11 o ddiwrnodau' sydd i'w ddilyn, yn hytrach nag '11 diwrnod'
 - (c) bydd ffigurau'n peri treigladd fel petaent yn eiriau e.e. '2 bwynt', '6 phwynt', '8 bwynt'.

[Type text]

- (d) mae 7 ac 8 yn peri treigladd meddal (ac eithrio mewn geiriau sy'n dechrau â 'd' neu 'm').
- (e) mae 'blwydd' 'blynedd' a 'diwrnod' yn treiglo'n drwynol ar ôl pob rhifol ac eithrio 2, 3 a 4 gan ddefnyddio'r ffurfiau 'deng', 'deuddeng' a 'pymtheng'.
- (f) y ffurfiau 'deng', 'deuddeng' a 'pymtheng' sydd i'w defnyddio gyda geiriau sy'n dechrau â llafariad e.e. 'pymtheng awdurdod' neu ag 'm-' e.e. 'deng mis'.

35 Trefnolion

- (1) Ni ddylai'r trefnolion uwchlaw 10^{fed} gael eu rhoi ar ffurf geiriau;
- (2) Dylai'r cwestiwn a ddylai rhifau islaw 11 gael eu rhoi ar ffurf geiriau neu beidio gael ei ateb yng ngoleuni'r hyn sy'n ymddangos yn fwyaf naturiol neu briodol yn y cyd-destun o dan sylw.

36 Dyddiadau

- (1) Rhifau a ddylai gael eu defnyddio.
- (2) Ni ddylai'r terfyniadau Saesneg -st, -rd a -th na'r terfyniadau Cymraeg – ydd, -fed, -ed, -ain etc mewn cyfuniad â ffigurau ar gyfer dyddiadau gael eu defnyddio yng nghorff deddfwriaeth.

37 Canrannau

“%” a ddylai gael ei ddefnyddio yn hytrach na “per cent”, “y cant”.

RHAN 5

DRAFFTIO SY’N NIWTRAL O RAN RHYW

Cyffredinol

38 Beth yw drafftio sy’n niwtral o ran rhyw?

- (1) Mae Penderfyniad y Llywydd o ran Ffurf Briodol Biliau Cyhoeddus ar gyfer Deddfau’r Cynulliad yn datgan na ddylai testun Bil “ddefnyddio iaith ryw-benodol oni bai nad oes modd mynegi ystyr y ddarpariaeth mewn unrhyw ffordd arall (e.e. mae’r ddarpariaeth yn un sy’n ymwneud â phobl o ryw benodol yn unig).⁶ Defnyddio iaith ryw-benodol hefyd yw un o’r seiliau y caiff Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru ei ddefnyddio i gyflwyno adroddiad i’r Cynulliad am offeryn statudol o dan reol sefydlog 21.2.⁷
- (2) Mae drafftio sy’n niwtral o ran rhyw yn golygu na ddylai cystrawennau’r drafftwy, pan fo dewisiadau addas ar gael, awgrymu mai dim ond dynion sy’n gwneud pethau penodol, megis dal swydd. Yn gyffredinol, dim ond i gyfeirio at bersonau o’r naill ryw neu’r llall y dylai iaith ryw-benodol gael ei defnyddio (er enghraifft, mewn darpariaethau ynglŷn ag absenoldeb mamolaeth i fenywod).
- (3) Mae hyn yn codi her i ddrafftwy o ran gwneud drafftiau mor eglur ag y bo modd. Mae’r paragraffau a ganlyn yn ystyried nifer o dechnegau a all gael eu defnyddio i ddrafftio mewn modd sy’n niwtral o ran rhyw a hynny heb orgymhlethu’r testun.
- (4) Fydd y technegau ddim yn addas ym mhob cyd-destun. Dylai’r drafftiwr ddewis y dechneg sy’n gweithio orau ym mhob cyd-destun sy’n codi.

Rhagenwau rhyw-benodol

39 Rhagenwau rhyw-benodol

- (1) Roedd yr hen arfer wrth ddrafftio Saesneg yn unig, sef defnyddio rhagenwau rhyw-benodol, yn dibynnu yn rhannol ar Ran 6 o Ddeddf Dehongli 1978 lle mae rhagenw rhyw-benodol (y rhagenw gwrywaidd fel arfer) yn cael ei ddefnyddio i gyfeirio at berson a allai fod yn wryw neu’n fenyw. Roedd hyn yn golygu defnyddio “he” yn hytrach na “he or she” neu “he, she or it”, ac yn yr un modd yn achos “him” a “his”.

⁶ <http://www.assemblywales.org/cy/bus-home/bus-legislation/bus-legislation-guidance.htm>

⁷ <http://www.assemblywales.org/cy/bus-home/bus-assembly-guidance.htm>

[Type text]

- (2) Er mwyn drafftio'n niwtral o ran rhyw yn Saesneg, ni ddylai'r arfer hwn gael ei or-ddefnyddio. Mae'r adrannau a ganlyn yn nodi nifer o ddulliau a all gael eu defnyddio i helpu i ddileu rhagenwau rhyw-benodol. Mae'r ystyriaethau wrth ddrafftio yn Gymraeg yn wahanol.
- (3) Yn Gymraeg, mae'r rhagenwau gwrywaidd yn cyfeirio at enwau gwrywaidd ac mae'r rhagenwau benywaidd yn cyfeirio at enwau benywaidd – nid yw rhyw'r sawl y cyfeirir ato yn berthnasol⁸. Mae hyn yn golygu nad oes angen osgoi rhagenwau rhyw-benodol Cymraeg yn yr un ffordd ag yn Saesneg.
- (4) Rhagdybiaeth y Ddeddf Dehongli yw y bydd holl ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig yn cael ei drafftio yn Saesneg, ac nid yw'n cymryd y Gymraeg nac ieithoedd eraill i ystyriaeth. Gan hynny, nid yw adran 6 yn berthnasol i'r Gymraeg.
- (5) Yn yr un modd â llawer o ieithoedd eraill fel Ffrangeg, Sbaeneg a Rwsieg, mae gan y Gymraeg system o genedl enwau sy'n golygu bod pob enw unigol naill ai'n wrywaidd neu'n fenywaidd. Nid arwydd o ryw sydd yma, ond label traddodiadol y gramadegwyr.
- (6) Mae rhagymadrodd Geiriadur yr Academi yn nodi hyn: "it would be just as logical to classify nouns as red nouns and green nouns, or as round nouns and square nouns". Ar y llaw arall, does dim cenedl ramadegol mewn Saesneg, ac mae rhagenwau Saesneg yn cyfeirio felly at ryw y sawl y cyfeirir ato.
- (7) Er bod cyfatebiaeth yn Gymraeg fel arfer rhwng rhyw a chenedl enw o ran enwau sy'n dynodi personau (e.e. teitlau swyddi, perthnasau, rolau etc.⁹) nid yw hyn yn wir bob tro. Gwrywaidd yw cenedl '*plentyn*', ac felly y rhagenw gwrywaidd '*ef*' a'r rhagenw meddiannol gwrywaidd '*ei*' sy'n peri treigladd meddal sy'n cael eu defnyddio wrth gyfeirio at y gair, hyd yn oed os merch yw'r plentyn.
- (8) Gall y rhagenwau gwrywaidd a benywaidd gael eu defnyddio yn Gymraeg os bydd dau enw, y naill yn wrywaidd a'r llall yn fenywaidd, yn cael eu defnyddio, ond dylech osgoi parau o ragenwau (megis *ef/hi*, *ganddo ef/ganddi hi*) cyn belled ag y gallwch.¹⁰

⁸ *Geiriadur yr Academi (1995)*, p xii.

⁹ Er enghraifft, benywaidd yw '*mam*' a gwrywaidd yw '*tad*'

¹⁰ Er enghraifft, ar gyfer y gair Saesneg "teacher", ceir dau air Cymraeg – '*athro*' ac '*athrawes*'. Os defnyddir '*athro*' ac '*athrawes*', bydd angen defnyddio'r rhagenwau gwrywaidd a benywaidd ill dau. Mae'r rhagenw meddiannol gwrywaidd '*ei*' yn peri treigladd meddal ac mae'r rhagenw meddiannol benywaidd '*ei*' yn peri treigladd llaes, felly bydd newidiadau canlyniadol yn digwydd drwy'r testun i gyd.

[Type text]

- (9) Yn Gymraeg, dylai'r rhagenw ddilyn cenedl ramadegol yr enw bob tro hyd yn oed os bydd y drafft Saesneg yn defnyddio *his/her* (sef cystrawen a ddylai gael ei hosgoi yn Saesneg hefyd – gweler isod).

ENGHRAIFFT—

*If a parent sends **his or her** child to the school > Os bydd rhiant yn anfon ei blentyn i'r ysgol*

40 Cronni rhagenwau

- (1) Pur gyffredin yng ngwaith drafftio Saesneg cyfredol llywodraeth Cymru yw defnyddio "he or she" yn hytrach na "he". Gellid dadlau nad yw hyn yn wirioneddol niwtral o ran rhyw ac y dylid ei osgoi oni bai nad oes ffordd well o ddrafftio'n niwtral o ran rhyw.
- (2) Mae defnyddio gormod ar "he or she" yn arwain at frawddegau clogyrnaidd ac mae'n tynnu sylw oddi ar y mater dan sylw. Mae'r effaith yn waeth byth pan fydd angen rhagenw nad yw'n rhyw-benodol hefyd i grybwyll y posibilrwydd y gallai'r person y cyfeirir ato fod yn gorff yn hytrach nag yn unigolyn (hynny yw "he, she or it").

41 Ailadrodd yr enw

- (1) Defnyddio enw yn lle'r rhagenw yw'r dechneg fwyaf arferol ac effeithiol i osgoi rhagenwau Saesneg rhyw-benodol. Yn y cywair ffurfiol yn Gymraeg, nid yw bob amser yn hanfodol nac yn ddymunol defnyddio unrhyw ragenw yn y cystrawennau cyfatebol.

ENGHRAIFFT—

Mae person yn peidio â bod yn gadeirydd neu'n ddirprwy gadeirydd os yw'n...

A person ceases to be the chair or the deputy chair if the person...

Yn hytrach na

*Mae person yn peidio â bod yn gadeirydd neu'n ddirprwy gadeirydd os yw **ef** yn...*

*A person ceases to be the chair or the deputy chair if **he or she**...*

A member of the Tribunal may resign the office of member.

Yn hytrach na

*A member of the Tribunal may resign **his or her** office.*

[Type text]

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler adran 16(3))

- (2) Yn aml, bydd defnyddio enw yn lle rhagenw fel hyn yn gwella eglurder y drafft Saesneg, gan nad oes rhaid i'r darllenydd fynd yn ôl i weld beth yw rhagflaenydd y rhagenw.
- (3) Yr anfantais wrth ailadrodd y goddrych yw y gall hyn weithiau arwain at ddarpariaethau clogyrnaidd. Dylai'r dechneg gael ei defnyddio â gofal os oes angen ailadrodd yr enw sawl tro, gan y gall fynd yn rhy drwsgl.

42 Defnyddio gair neu ymadrodd niwtral fel "person", "any person", "every person" neu "no person"

- (1) Gall fod yn briodol defnyddio gair neu ymadrodd Saesneg niwtral, megis "person", yn lle'r rhagenw.

ENGHRAIFFT—

After a person's term as a member ends, the person may carry out the duties of a member in respect of a matter that was referred to the Commission.

Yn hytrach na

*After a member's term ends, **he or she** may carry out the duties of a member in respect of a matter that was referred to the Commission.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler adran 39(9))

- (2) Yn yr achos hwn, byddai'n amhriodol ailadrodd yr enw "member" ym mhob achos a hynny am fod y ddarpariaeth yn ymdrin â sefyllfa lle nad yw'r person yn aelod mwyach (am fod cyfnod y person fel aelod wedi dod i ben).

43 Defnyddio label

- (1) Weithiau, gall effaith andwyol ailadrodd enw gael ei lleddfu dwy ddefnyddio llythyren yn label ar gyfer enw a fyddai fel arall yn ymddangos dro ar ôl tro:

ENGHRAIFFT—

Os yw person ("C") yn gwneud cais o dan yr adran hon, mae gan C hawl i...

[Type text]

If a person ("C") makes a claim under this section, C is entitled...

- (2) Gallwch osgoi ailadrodd teitlau o hyd, er enghraifft "Prif Arolygydd Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru" drwy ddefnyddio label byrrach e.e. "y Prif Arolygydd" ac ychwanegu diffiniad:

ENGHRAIFFT—

Yn y [Mater hwn][rheoliadau hyn], ystyr "y Prif Arolygydd" yw Prif Arolygydd Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru.

In [this Matter][these regulations], "the Chief Inspector" means the Chief Inspector of Education and Training in Wales.

- (3) Sylwch na fydd defnyddio llythyren yn label ar gyfer enw er mwyn osgoi defnyddio'r rhagenw ddim yn creu'r un effaith yn Gymraeg ag yn Saesneg. Er bod modd defnyddio llythyren yn label yn Gymraeg (gweler yr enghraifft yn is-adran (1)), mae llythrennau'r wyddor yn cael eu trin fel geiriau benywaidd (ac nid fel geiriau â chenedl niwtral fel yn Saesneg). Ond, nid yw'r ffaith bod y llythyren yn fenywaidd ei chenedl yn Gymraeg yn awgrymu mai menyw yw'r person a gynrychiolir gan y llythyren.

44 Dileu cyfeiriadau yn ôl

- (1) Gall ailadrodd yr enw fod yn drwsogl os oes nifer o gyfeiriadau yn ôl, ond weithiau bydd cyfeiriad yn ôl yn ddiangen a gall yr un canlyniad gael ei sicrhau drwy newid cystrawen y frawddeg neu drwy ddefnyddio gair cyfystyr neu ymadrodd gwahanol.

ENGHRAIFFT—

The claimant should as far as possible be put in the position that would have prevailed if the breach had not occurred.

Yn hytrach na

*The claimant should as far as possible be put in the position **he** would have been in had the breach not occurred.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

45 Hepgor rhagenwau

Weithiau gall rhagenw gael ei hepgor yn llwyr, hyd yn oed os yw hynny'n golygu ailysgrifennu'r frawddeg. Mae hyn yn aml yn ffordd gryno a chlir i sicrhau drafft sy'n niwtral o ran rhyw.

[Type text]

ENGHRAIFFT—

If satisfied that all the conditions are fulfilled, the Inspector may...

Yn hytrach na

*If **he or she** is satisfied that all the conditions are fulfilled, the Inspector may...*

A member of the Tribunal may resign office...

Yn hytrach na

*A member of the Tribunal may resign **his or her** office...*

A fisheries officer may issue and register a licence after determining that the applicant has met the licence requirements.

Yn hytrach na

*A fisheries officer may issue a licence and **he or she** may register the licence if **he or she** considers that the applicant has met the licence requirements.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

46 Defnyddio “the”, “a” neu “that” neu “those” yn lle’r rhagenw

Gall bannod “the” neu “a” neu ddangosolion fel “that” neu “those” gael eu defnyddio weithiau yn lle’r rhagenw.

ENGHRAIFFT—

In accordance with the terms of employment....

Yn hytrach na

*In accordance with **his or her** terms of employment...*

The Minister may not appoint a relative to the position of Deputy Minister.

[Type text]

Yn hytrach na

*The Minister may not appoint any of **his or her** relatives to the position of Deputy Minister.*

An applicant must include with the application...

Yn hytrach na

*An applicant must include with **his or her** application...*

The Commissioner shall advise the complainant in the report under subsection 2.

Yn hytrach na

*The Commissioner shall advise the complainant in **his or her** report under subsection 2.*

(Yn yr achos hwn, mae is-adran (2) yn dweud mai'r Comisiynydd sy'n cyhoeddi'r adroddiad, felly does dim angen cyfeirio at "his report").

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

47 Defnyddio "whose" yn ateb

Yn achlysurol, bydd modd defnyddio'r ffurf "whose", sydd heb genedl, i ddatrys problem drafftio gan hepgor y rhagenw.

ENGHRAIFFT—

This section confers no immediate authority on the auditor, whose powers remain dormant until the occurrence of the contingency.

Yn hytrach na

*This section confers no immediate authority on the auditor. **His** powers remain dormant until the occurrence of the contingency.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

48 Defnyddio'r goddefol yn hytrach na'r gweithredol

- (1) Drwy ddefnyddio cystrawennau goddefol di-asiant yn Saesneg mae modd osgoi defnyddio rhagenwau personol rhyw-benodol. Ond gall y

[Type text]

cystrawennau goddefol hynny fod yn llai clir na'r cystrawennau gweithredol cyfatebol a gallant beri amwysedd¹¹ (gweler paragraff 28).

ENGHRAIFFT—

The Secretary of State must submit a memorandum explaining why the order has not been laid...

Instead of

*The Secretary of State must submit a memorandum explaining why **he** has not laid the order...*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

- (2) Ond ni ddefnyddir rhagenwau personol yn yr un ffordd yn Gymraeg ac mae troi'r gweithredol yn oddefol yn ateb penodol i broblem sy'n codi yn y Saesneg.

- (3) Mewn Cymraeg llenyddol safonol, mae'r rhagenw'n cael ei hepgor beth bynnag mewn gosodiad niwtral (un heb bwyslais neu gyferbyniad), e.e. 'ysgrifennodd lythyr' – '[he/she] wrote a letter'. At bwyslais neu gyferbyniad yn unig y defnyddir y rhagenwau ategol: bydd 'ysgrifennodd ef lythyr' neu 'ysgrifennodd hi lythyr' yn pwysleisio mai **ef** neu **hi** a ysgrifennodd y llythyr ac nid rhywun arall. Oherwydd hyn, er bod troi'r gweithredol yn oddefol yn ddefnyddiol yn Saesneg, does dim gwahaniaeth yn y Gymraeg o ran bod yn niwtral rhwng y ddau ryw – nid yw 'ysgrifennwyd llythyr' yn fwy niwtral o ran rhyw nag 'ysgrifennodd lythyr'.

49 Defnyddio'r lluosog yn hytrach na'r unigol

- (1) Mae'n well defnyddio'r unigol fel arfer, ond mae'r lluosog yn gallu cael ei ddefnyddio i osgoi rhagenw rhyw-benodol mewn achosion anodd cyhyd ag na fydd hynny'n creu amwysedd.

ENGHRAIFFT—

Occupiers must notify the Authority of any changes in their address.

Yn hytrach na

¹¹ Er enghraifft, yn y gystrawen oddefol a roddir yn yr enghraifft hon, nid yw'n glir mai methiant yr Ysgrifennydd Gwladol i osod y gorchymyn y mae'n rhai ei esbonio.

[Type text]

*An occupier must notify the Authority of any change in **his** address.*

Members of the Tribunal may resign their offices...

Yn hytrach na

*A member of the Tribunal may resign **his or her** office...*

Borrowers who are not prompt in making payments under their mortgage risk losing their homes.

Yn hytrach na

*A borrower who is not prompt in making payments under **his** mortgage risks losing his home.*

- (2) Dyma un dechneg a all fod yn fuddiol yn Gymraeg yn ogystal ag yn Saesneg.
- (3) Defnyddiwn y gair ‘*athro*’ fel enghraifft; er nad oes enw ‘niwtral’ a fydd yn cynnwys yr unigol gwrywaidd (‘*athro*’) a’r unigol benywaidd (‘*athrawes*’), derbynnir yn gyffredinol fod lluosog y ffurf wrywaidd ‘*athro*’ (sef ‘*athrawon*’) yn cyfeirio at athrawon, athrawon ac athrawesau, neu hyd yn oed athrawesau, a hynny er gwaethaf y ffaith bod y ffurf luosog benywaidd yn bodoli (‘*athrawesau*’).
- (4) Wrth ymdrin ag enwau rhyw-benodol fel ‘*athro/athrawes*’, gall defnyddio’r lluosog (‘*teachers*’) yn y drafft Saesneg fod o gymorth, a dylid ystyried gwneud hynny pan nad yw’n arwain at amwysedd.

50 Defnyddio rhangymeriad yn hytrach na berf

ENGHRAIFFT—

A person must record the name of the manufacturer when acquiring any medicinal product.

Yn hytrach na

*A person must record the name of the manufacturer when **he or she** acquires any medicinal product.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau’r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

51 Defnyddio is-gymal sy’n gweithredu fel ansoddair – defnyddio ‘who’ yn ateb

[Type text]

Rhagenw sy'n rhydd rhag rhyw yw "who" a gall fod yn ddefnyddiol wrth osgoi'r angen am gyfeiriad yn ôl sydd naill ai'n cynnwys rhagenw rhyw-benodol neu'n ailadrodd enw.

ENGHRAIFFT—

A person who concludes that exercising a power would assist it to comply with those duties must seek to exercise that power.

Yn hytrach na

*If a person concludes that the exercise of a power would assist it to comply with those duties **he or she** must seek to exercise that power.*

A testator who makes a bequest intending that the beneficiary's own property be disposed in a particular way must make this condition express.

Yn hytrach na

*If a testator makes a bequest with the intention that the beneficiary dispose of **his** own property in a particular way, **he** must make this condition express.*

A person who has obtained a licence may keep a dangerous animal.

Yn hytrach na

*If a person obtains a licence, **he** may keep a dangerous animal.*

A mortgagee who exercises a power to sell mortgaged property may not...

Yn hytrach na

*Where a mortgagee exercises a power to sell mortgaged property **he** may not....*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

[Type text]

52 Defnyddio berf yn hytrach nag enw + rhagenw

ENGHRAIFFT—

If satisfied that an application meets the relevant criteria, the Secretary of State must consent to it.

Yn hytrach na

*If satisfied that an application meets the relevant criteria, the Secretary of state must give **his** consent to it.*

The Commissioner may consent...

Yn hytrach na

*The Commissioner may give **his** consent....*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 39(9))

53 Crybwyll y trosedd nid y troseddwr

ENGHRAIFFT—

It is an offence to fail to comply with this regulation.

Yn hytrach na

*A person commits an offence if **he or she** fails to comply with this regulation.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau'r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler paragraff 16(3))

54 Defnyddio rhagenwau lluosog ar gyfer enwau unigol

- (1) Mae'n bosibl defnyddio "they" (a'r ffurfiau gramadegol cyfatebol: "them", "themselves" a "their") yn rhagenw sy'n niwtral o ran rhyw wrth gyfeirio at enw unigol, ond dadleuol yw'r arfer hwn yn Saesneg.

[Type text]

ENGHRAIFFT—

If a person contravenes this regulation, they commit an offence.

Yn hytrach na

*If a person contravenes this regulation, **he or she** commits an offence.*

- (2) Mae yna gynseiliau llenyddol i arfer o'r fath pan fydd elfen luosog yn cael ei hawgrymu (e.e. "anyone" neu "a person"), ond mae'n debyg ei bod yn well osgoi'r arfer.
- (3) Fe allai'r ateb hwn ei gwneud yn anos dibynnu ar rif rhagenw yn y dyfodol i wybod yn at beth yn union y cyfeirir. Yn yr achos hwn gall fod yn well ailadrodd yr enw:

ENGHRAIFFT—

If a person contravenes this regulation, that person commits an offence.

- (4) Yn Gymraeg, at enwau lluosog yn unig y gall y rhagenw lluosog cyfatebol 'hwy' gyfeirio. Hyd yn oed os yw'r testun Saesneg yn dweud 'if a chairman decides to retire **they** must inform the Assembly', mae hyn yn golygu bod angen i'r Gymraeg ddefnyddio'r rhagenw gwrywaidd unigol i gyd-fynd â chenedl a rhif 'cadeirydd'.

55 Ymdrin â'r ffurf atblygol "himself"

- (1) Gwelir y gair atblygol "himself" o dro i dro, a gallwch ymdrin ag ef mewn amryw o ffyrdd.
- (2) Mewn rhai cyd-destunau, mae "personally" yn ddewis amgen derbyniol yn lle "himself".

ENGHRAIFFT—

Liability will arise even though the owner is not personally guilty of a wrongful act.

Yn hytrach na

*Liability will arise even though the owner is guilty of no wrongful act **himself**.*

[Type text]

- (3) Os yw “himself” yn wrthrych i’r ferf, gall fod angen defnyddio ffurf wahanol.

ENGHRAIFFT—

Where there has been a breach the innocent party may be entitled to terminate the contract and be released from further performance of obligations under the contract.

Yn hytrach na

*Where there has been a breach the innocent party may be entitled to terminate the contract and release **himself** from further performance of **his** obligations.*

(Does dim cyfieithiad yma gan fod cenedl enwau’r Gymraeg yn golygu nad oes problem o safbwynt bod yn niwtral o ran rhyw: gweler adran 39(9))

Enwau rhyw-benodol

56 Enwau rhyw-benodol yn Saesneg

- (1) Mae cwestiynau anodd yn codi ynghylch pa enwau y dylid barnu eu bod yn rhyw-benodol a pha rai y dylid barnu eu bod yn rhyw-niwtral.
- (2) Yn Saesneg, at ei gilydd, mae angen osgoi geiriau sy’n gorffen â “-man” er mwyn sicrhau drafft sy’n niwtral o ran rhyw (oni bai eich bod yn bwriadu cyfeirio at unigolyn penodol o ryw benodol).
- (3) Dylid defnyddio ffurf amgen yn lle geiriau fel “chairman”, “deputy chairman”, “workman”, “policeman” etc. Yn lle “chairman” a “deputy chairman”, mae Deddf Newid Hinsawdd 2008 yn defnyddio “chair” a “deputy chair”, ond mae’r dewisiadau posibl eraill yn cynnwys “president”, “convenor”, “leading member” a “principal member”. Gall yr union eiriad ddibynnu ar gyd-destun y deddfiad.
- (4) Bydd angen i ddrafftwyr ffurfio barn ynghylch beth yw dewis rhyw-niwtral derbyniol, gan fod defnyddio “-person” (yn lle “-man”) fel ôl-ddodiad yn gallu bod yn ddadleuol hefyd o dan rai amgylchiadau.
- (5) Gellir barnu bod geiriau Saesneg nad ydynt yn gorffen â “-man”, ond sydd â ffurfiau benywaidd, e.e. “testator”, “actor”, “manager”, fel petaent yn rhyw-niwtral er gwaethaf bodolaeth y ffurfiau benywaidd (e.e. “testatrix”, “actress” a “manageress”).
- (6) Dylai’r terfyniad “-ess” gael ei osgoi pryd bynnag y bo modd gan ei fod yn aml yn ddfiriol, neu’n cael ei weld felly (er enghraifft, defnyddiwch “actor” nid “actress; “author” nid “authoress”).

57 Enwau rhyw-benodol yn Gymraeg

- (1) Yn yr un modd ag yn Saesneg, mae i rai enwau Cymraeg ffurf sydd fel petai'n rhagdybio mai dyn ac nid menyw fydd yn dal swydd benodol.
- (2) Yr ôl-ddodiad '-man' sydd i rai o'r enwau mwyaf problemus yn Saesneg yn aml, ac yn Gymraeg mae'r enwau mwyaf problemus yn gorffen ag '-wr' (o'r gair 'gŵr'), e.e. 'cyfarwyddwr', neu yn gyfansoddeiriau sy'n cynnwys 'dyn' e.e. 'dyn tân'.
- (3) Yn Gymraeg, mae gan lawer o'r enwau sy'n cyfeirio at swyddi, rolau, safleoedd etc. ffurfiau gwrywaidd a benywaidd (e.e. 'athro' ac 'athrawes' ar gyfer 'teacher'). Ôl-ddodiad yr enw (neu'r prifair mewn cyfansoddeiriau) sy'n dynodi pa ffurf sy'n dynodi pa ryw.
- (4) Er bod gan lawer o deitlau swyddi ffurfiau gwrywaidd a benywaidd, nid yw teitlau swyddi'n rhyw-benodol fel arfer, ac eithrio 'athro' ac 'athrawes', gan fod y ffurf 'wrywaidd' yn gallu cael ei defnyddio ar gyfer y gwrywaidd a'r benywaidd ran amlaf. Fel y crybwyllwyd uchod, yn achos 'athro/athrawes', gall y lluosog fod yn ddefnyddiol.

58 Enwau Cymraeg sy'n gorffen ag '-wr' a '-wraig'

- (1) Pan gaiff enw Cymraeg ei ffurfio drwy ychwanegu ôl-ddodiad at enw neu fôn berfol, cenedl ramadegol yr ôl-ddodiad sy'n llywodraethu cenedl ramadegol enw Cymraeg. Yr ôl-ddodiad personol mwyaf cyffredin yw '-wr' ac '-ydd' (er bod eraill, megis '-yn', '-adur' ac '-or'). Gwrywaidd yw'r rhai sydd newydd gael eu crybwyll, ond gall ôl-ddodiad cyfatebol gael eu ffurfio sy'n fenywaidd o ran eu cenedl ramadegol, sef '-wraig', '-yddes', '-en', '-dures' ac '-ores'.
- (2) Mae enwau sy'n gorffen ag '-wr' yn benodol yn codi cwestiynau ynghylch bod yn niwtral o ran rhyw a hynny am fod ganddyn nhw yn aml ffurf fenywaidd gyfatebol sy'n gorffen â '-wraig' ac am eu bod felly yn cael eu dehongli fel petaent yn cyfeirio at wrywod yn unig. Ceir rhestr o enghreifftiau yn y tabl a ganlyn.

arbenigwr	arbenigwraig	specialist
cyfarwyddwr	cyfarwyddwraig	director (directrix, directress)
cyfreithiwr	cyfreithwraig	lawyer
cynorthwywr	cynorthwywraig	assistant
gweinyddwr	gweinyddwraig	administrator (administratrix)
gweithiwr	gweithwraig	worker

[Type text]

gofalwr	gofalwraig	carer
hyfforddwr	hyfforddwraig	trainer
myfyriwr	myfyrwraig	student
newyddiadurwr	newyddiadurwraig	journalist, reporter
rheolwr	rheolwraig	manager (manageress)

- (3) Dyma ble gall dryswch godi. Mae'r ôl-ddodiaid benywaidd uchod yn cael eu defnyddio'n ddi-wahân i greu enw sy'n cyfeirio'n unswydd at y rhyw fenywaidd, ond nid yw'n dilyn bod y ffurfiau gwrywaidd yn cyfeirio'n unswydd at y rhyw wrywaidd. Yn hytrach, y gwir amdani yn aml yw mai'r ffurfiau gwrywaidd yw'r ffurfiau sylfaenol, a bod y ffurfiau benywaidd yn amrywiadau arnyn nhw.

59 Enwau Cymraeg â'r ôl-ddodiad '-ydd'

- (1) Er mai gwrywaidd o ran eu cenedl ramadegol yw enwau sy'n gorffen ag '-ydd' ac er y gall ffurf fenywaidd gyfatebol gael ei chreu drwy ychwanegu '-es', bernir yn gyffredinol eu bod yn fwy niwtral o ran rhyw¹².
- (2) Mae'n ymddangos bod y rhagdybiaeth yma wedi codi oherwydd er bod 'gŵr' yn cyfateb i 'dyn', 'dyn priod' neu 'oedolyn gwryw' (a bod 'gwraig' yn cyfateb i 'menyw', 'menyw briod', 'oedolyn benyw'), doedd gan yr ôl-ddodiaid '-ydd' ac '-yddes' ddim statws cysylltiedig fel geiriau annibynnol, ac y bernir felly eu bod yn fwy niwtral. Ceir rhestr o rai o'r enwau mwyaf cyffredin sydd wedi'u ffurfio ag '-ydd' yn y tabl a ganlyn.

cydlynnydd	co-ordinator
cyfieithydd	translator
cyfrifydd	accountant
cynhyrchydd	producer
derbynnydd	receptionist; receiver
dylunydd	designer
gohebydd	correspondent; reporter
golygydd	editor
goruchwylydd	supervisor

¹² Gweler Comisiwn Cyfle Cyfartal, *Hysbysebu swyddi yn Gymraeg*, t. 2.

[Type text]

llyfrgellydd	librarian
peiriannydd	engineer
rhaglennydd	programmer
seicolegydd	psychologist
trefnydd	organizer
ymchwilydd	researcher
ymgyngorydd	consultant

- (3) Er nad oes y fath beth ag enw heb genedl yn Gymraeg, cafwyd gwrthwynebiad yn y gorffennol gan y Comisiwn Cyfle Cyfartal yn erbyn mynegi teitlau swyddi yn Gymraeg â'r terfyniad gwrywaidd '-wr' heb gynnwys hefyd y ffurf fenywaidd gyfatebol '-wraig', a awgrymodd y dylid defnyddio '-ydd' gan dybio bod hynny'n fwy niwtral. Mae'n ymddangos bod hyn yn dilyn yr ymgais i sicrhau dewisiadau eraill yn lle'r terfyniad '-man' yn Saesneg, ond nid yw rheol sy'n gymwys mewn un iaith o reidrwydd yn gallu cael ei thrawsosod i iaith arall.
- (4) Ceir anawsterau ynglŷn ag unrhyw ymgais i ragnodi'r ôl-ddodiad '-ydd' yn hytrach na ffurfiau ag '-wr' mewn teitlau swyddi ar y sail bod '-wr' yn 'fwy gwryw' nag '-ydd'.
- (5) Mae'r berthynas rhwng '-wr' ac '-ydd' a'r ffurfiau benywaidd a lluosog perthynol mor agos nes eu bod yn gallu ffurfio parau neu setiau cymysg eu morffoleg. Er enghraifft, mae'r ffurfiau unigol 'ymwelydd' a 'peiriannydd' yn rhoi'r ffurfiau lluosog 'ymwelwyr' a 'peirianwyr', a cheir llawr o enghreifftiau tebyg eraill.
- (6) Ceir enghreifftiau hefyd o ychwanegu'r ffurfiau '-wr' ac '-ydd' at yr un bôn, ond lle nad yw'r ddau air yn gydgyfnewidiol, gan fod iddynt ystyron sydd ychydig yn wahanol.

ENGHRAIFFT—

'ysgrifennydd' sy'n golygu 'secretary', ac 'ysgrifennwr' sy'n golygu 'writer';
'cyngorydd' sy'n golygu 'councillor', a 'cyngorwr' sy'n golygu 'counsellor';
'rheolwr' neu 'rheolwraig' sy'n golygu 'manager', a 'rheolydd' sy'n golygu 'control, regulator', sef dyfais sy'n rheoleiddio pethau.

Mae hyn yn pwysleisio'r pwynt nad yw bob amser yn bosibl chwilio am ddewisiadau amgen ymarferol, sydd i fod yn niwtral o ran rhyw, yn lle'r terfyniad '-wr'.

[Type text]

- (7) Gall fod ffurfiau benywaidd cyfatebol i enwau sy'n gorffen ag '-ydd' hefyd.

ENGHRAIFFT—

Drwy ychwanegu '-es':

Cadeirydd

Cadeiryddes

Trysorydd

Trysoryddes

- (8) Gall y ffurf fenywaidd fod yn afreolaidd, a defnyddio'r ôl-ddodiad '-wraig':

ENGHRAIFFT—

Darlithydd

Darlithwraig

Cyfieithydd

Cyfieithwraig

- (9) Gall yr ôl-ddodiad benywaidd '-es' gael ei ychwanegu hefyd at nifer o ôl-ddodiadaid enwol gwrywaidd eraill i greu dewisiadau benywaidd.

ENGHRAIFFT—

	<u>gwrywaidd</u>	<u>benywaidd</u>
-adur	<i>cofiadur</i>	<i>cofiadures</i>
-mon	<i>plismon</i>	<i>plismones</i>
-or	<i>actor</i>	<i>actores</i>
-ych	<i>eurych</i>	<i>euryches</i>

60 Enwau Cymraeg: defnyddio parau

- (1) Dylai fod yn glir erbyn hyn fod enwau Cymraeg yn aml yn dod mewn parau rhyw-benodol.
- (2) Mae'n ymddangos y gallai fod yn bosibl defnyddio parai o enwau gwrywaidd a benywaidd i ateb cwestiwn iaith ryw-niwtral, ond mae hyn yn achosi problemau ynddo'i hun.

[Type text]

- (3) Mae cenedl yr enw yn Gymraeg yn arwain at ystyriaethau gramadegol eraill heblaw'r rhaniad rhwng "ef" a "hi". Yn bwysicaf oll, gall cenedl enw beri treigladd.
- (4) Bydd y treigladd yn amrywio yn ôl cenedl yr enw (ac nid yn ôl rhyw'r person y cyfeirir ato). Byddech yn dweud '*mae John yn nyrs dda*', lle mae'r ansoddair '*da*' yn treiglo ar ôl yr enw benywaidd '*nyrs*'. Does dim ots mai dyn yw'r nyrs o dan sylw.
- (5) Byddai defnyddio parau o enwau gwrywaidd a benywaidd yn golygu bod angen parau o ragenwau gwrywaidd a benywaidd cyfatebol (*ef/hi, ganddo ef/ganddi hi*) yn ogystal â'r treigladdau cyfatebol. Byddai hynny'n arwain at ddrafftio clogyrnaidd, annaturiol, a dylech osgoi hynny.
- (6) Problem arall wrth ddefnyddio parau yw nad yw bob amser yn bosibl gwneud hynny mewn modd cyson a diamwys a hynny am fod amrywiadau ystyr weithiau rhwng ffurfiau er gwaethaf y berthynas forffolegol rhyngddynt.
- (7) Er enghraifft, mae '*ysgrifennydd*' yn golygu 'secretary', mae'n wrywaidd o ran cenedl ac yn cael ei ddefnyddio wrth sôn am wrywod a menywod mewn rolau swyddogol gyda chymdeithasau neu adrannau llywodraeth. Ar y llaw arall, mae'r ffurf fenywaidd gyfatebol '*ysgrifenyddes*' yn cael ei defnyddio wrth sôn am fenywod yn unig, ac mae'n golygu cynorthwydd swyddfa.
- (8) Gan fod '*ysgrifenyddes*' mor amlwg o ryw-benodol, mae'n well defnyddio teitlau eraill yn Saesneg, megis 'personal assistant' er mwyn i derm mwy rhyw-niwtral gael ei ddefnyddio yn Gymraeg, megis '*cynorthwydd personol*'.
- (9) Hyd yn oed pan nad oes ystyron mor fanwl-gywir â hyn i'r amrywiadau ar y ffurf, mae i'r ffurf fenywaidd gynodiadau yn aml sy'n awgrymu israddoldeb. Er enghraifft, 'manager' yw ystyr '*rheolwr*', sy'n gallu cael ei ddefnyddio ar gyfer gwrywod a menywod. Ar y llaw arall, at fenywod yn unig y bydd yr amrywiad benywaidd '*rheolwraig*' (sy'n cyfateb i 'manageress') yn cyfeirio ac i rai siaradwyr mae'n awgrymu statws is¹³.
- (10) Mae hyn yn wir am lawer o eiriau sy'n gorffen ag '-yddes', ac mae'r datblygiad sy'n defnyddio'r terfyniadau '*-wraig/-yddes*' mewn ymdrech i fod yn niwtral o ran rhyw wedi'i feirniadu gan rai am ei fod fel petai'n diraddio proffesiynau penodol. Mae rhai yn canfod cynodiadau difriol a rhywiaethol mewn rhai terfyniadau benywaidd Cymraeg yn yr un ffordd ag bydd rhai yn canfod cynodiadau difriol a rhywiaethol mewn terfyniadau benywaidd Saesneg, megis "authoress", "poetess", "usherette" etc.
- (11) Dylid osgoi defnyddio parau o eiriau fel '*athro/athrawes*' yn Gymraeg os oes modd. Gall ffurfiau lluosog gael eu defnyddio pan fo'n briodol os yw hynny o gymorth (cyhyd ag na fyddant yn creu amwysedd).

¹³ D. Prys, "Gender and Sex in Welsh Nouns", *Planet* 121, p. 90.

[Type text]

- (12) Fel arall, os oes modd dewis gair arall nad yw'n codi cynodiadau rhyw mor amlwg, yna y gair hwnnw a ddylai gael ei ddefnyddio. Er enghraifft, gall *'pennaeth'* gael ei ddefnyddio yn lle *'prifathro/prifathrawes'*.
- (13) Fel a wnaed ym Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009, gall hyn gael ei ehangu wrth ymdrin yn benodol â *'pennaeth ysgol'* (sef prifathro neu brifathrawes ysgol) a *'pennaeth sefydliad'* (sef pennaeth sefydliad addysg uwch).

61 Enwau Cymraeg: geiriau newydd

- (1) Ni all technegau ieithyddol sydd o bosibl yn gweithio mewn Saesneg gael eu trosglwyddo'n gyfan gwbl i'r Gymraeg. Yn hytrach na dyfeisio terfyniadau benywaidd sydd i fod yn gyfartal drwy ddefnyddio *'-wraig'*, neu derfyniadau sydd i fod yn niwtral drwy ddefnyddio *'-ydd'*, yr ateb ar gyfer teitlau swyddi Cymraeg, mae'n ymddangos, yw bod angen atgyfnerthu'r neges y gall y terfyniadau *'-wr'* ac *'-ydd'* (ac yn wir unrhyw deitl swydd sy'n wrywaidd o ran cenedl ramadegol) fod yr un mor gymwys i ddynion a menywod. Nid yw cenedl ramadegol ynghlwm wrth ryw y person.
- (2) Y polisi yn gyffredinol yw defnyddio termau sydd wedi ennill eu plwyf yn hytrach na bathu termau newydd i ateb yr angen i fod yn niwtral o ran rhyw.
- (3) Fel rheol, gan ddilyn y safbwynt a geir yng Ngeiriadur yr Academi, ni ddylai'r terfyniad *'-ydd'* gael ei ddefnyddio oni bai ei fod yn digwydd yn naturiol, a dylai ffurfiau annaturiol fel *cyfarwyddwr/wraig* gael eu hosgoi hefyd. Ond nid pob achos sy'n ddu a gwyn, a gall fod mwy nag un posibilrwydd.
- (4) Mae yna adegau pan nad oes term wedi ennill ei blwyf yn Gymraeg i gyfateb i derm Saesneg, pan fo'r dystiolaeth o blaid term Cymraeg presennol yn wan, neu pan fo enw sy'n gorffen yn *'-ydd'* yr un mor dderbyniol â ffurf gyfatebol yn *'-wr'*. O dan yr amgylchiadau hyn, gall term sydd eisoes yn bod gael ei anwybyddu er mwyn defnyddio un gwell, neu gall term hollol newydd gael ei greu. Mewn sefyllfa o'r fath, dylid rhoi blaenoriaeth i enwau sy'n gorffen ag *'-ydd'* yn hytrach nag enwau sy'n gorffen ag *'-wr'*.

ENGHRAIFFT—

Mae'r term *'mabwysiadwr'* i'w gael, ond gwan yw'r dystiolaeth hanesyddol. Manteisiwyd ar y cyfle felly i defnyddio'r term *'mabwysiadydd'*.

62 Enwau ag un ffurf ar gyfer y ddwy ryw

[Type text]

Ceir nifer o deitlau swydd yn y Gymraeg sydd ag un ffurf yn unig i'r ddwy ryw. Mae'r enwau hyn fel arfer (ond nid bob amser) yn wrywaidd eu cenedl ramadegol, ond yn gallu cyfeirio at wrywod neu fenywod. Yn gyffredinol, nid yw'r geiriau hyn yn codi cwestiynau o ran bod yn rhyw-niwtral, a does dim angen bathu geiriau newydd.

ENGHRAIFFT—

Mecanic (g)

*Meddyg*¹⁴ (g)

Nyrs (b)

Bydwraig (b)

Pennaeth(g)

Pensaer (g)

Porthor (g)

Saer (g)

Swyddog (g)

Tiwtor (g)

Warden (g)

Eithriadau ac anawsterau

63 Diwygio Deddfau sydd eisoes yn bod

- (1) Mae anhawster yn codi wrth ddiwygio Deddfau neu is-ddeddfwriaeth sydd wedi'u drafftio mewn modd nad yw'n niwtral o ran rhyw.
- (2) Er y gall fod modd defnyddio technegau rhyw-niwtral i eirio diwygiadau i destun darpariaethau a gafodd eu geirio yn wreiddiol mewn termau rhyw-benodol, mae'n eglur y bydd achosion lle na fydd yn bosibl gwneud hynny. Weithiau bydd angen ailysgrifennu darpariaeth o'r dechrau'n deg er mwyn gwneud diwygiad mân iawn mewn termau rhyw-niwtral, ac fe allai hynny greu problemau ymarferol, yn ogystal â chymylu gwir ddiben y diwygiad.
- (3) Mae angen pwysu a mesur yn ofalus pan fydd diwygiadau'n cael eu gwneud i offerynnau na chawsant eu drafftio mewn termau rhyw-niwtral. Er enghraifft, os yw'r offeryn sy'n cael ei ddiwygio yn defnyddio

¹⁴ Mae'r ffurf fenywaidd 'meddyges' i'w chael, ond mae'n tueddu i gyfeirio at fenyw sy'n iachâwr neu'n berlysiuwydd yn hytrach nag yn feddyg.

[Type text]

“chairman”, bydd angen i’r drafftiwr ddiwygio’r offeryn gwreiddiol fel bod pob cyfeiriad at “chairman” yn cael ei ddisodli gan ddewis arall sy’n niwtral o ran rhyw). Ond os nad yw’n ymarferol gwneud newidiadau fel hyn drwy’r trwch, ni ddylai’r drafftwyr ddefnyddio “chair” yn y diwygiad, a gadael “chairman” yn y prif offeryn, heb wneud rhywbeth i egluro’r sefyllfa i’r sawl sy’n darllen y testun diwygiedig ar ôl i hwnnw gael ei gydgrynhoi; er enghraifft drwy fewnosod darpariaeth i egluro bod cyfeiriadau at “chair” a “chairman” i’w dehongli fel pe baent yn golygu’r un peth.

64 Deddfiadau rhyw-benodol

Bydd adegau pan fydd drafftio rhyw-benodol yn dal yn briodol (er enghraifft mewn deddfiadau ynghylch priodi neu ysgaru).¹⁵

65 Y Teyrn

Dylai drafftwyr barhau i gyfeirio mewn termau rhyw-benodol at y teyrn a hynny yn unol â rhyw y teyrn cyfredol.

66 Prif Weinidog Cymru, y Cwnsler Cyffredinol, yr Ysgrifennydd Gwladol a deiliaid swyddi eraill

Ni ddylai cyfeiriadau at Brif Weinidog Cymru, y Cwnsler Cyffredinol, yr Ysgrifennydd Gwladol a deiliaid swyddi eraill ddilyn rhyw deiliad cyredol y swydd.

¹⁵ Er y gall cwestiynau anodd godi pan fo darpariaethau ynghylch priodas wedi’u cymhwyso at bartneriaethau sifil.

RHAN 6

TECHNEGAU DRAFFTIO

PENNOD 1

PARAGRAFFU

67 Rhagymadrodd

- (1) Un ffordd amlwg o sicrhau bod brawddeg yn haws ei threulio yw rhannu'r testun yn baragraffau wedi'u rhifo. Ond dylai'r drafftwyr ofalu nad ydynt yn gor-wneud eu paragraffu. Nid yw'r ffaith bod modd troi testun yn baragraffau yn golygu bod rhaid gneud hynny. Weithiau gall fod yn well cael testun di-dor, heb ei rannu'n eitemau ar wahân o gwbl.
- (2) Mae'r bennod hon yn rhoi canllawiau ar baragraffau.¹⁶

68 Dwy set o baragraffau

- (1) Peidiwch â gosod dwy set neu fwy o baragraffau yn yr un frawddeg (er enghraifft yn yr un adran).

ENGHRAIFFT (i'w hosgoi)—

Os yw Gweinidogion Cymru o'r farn –

- (a) nad yw'r awdurdod yn debyg o gyrraedd y targed, neu*
- (b) nad yw'r awdurdod yn debyg o gyrraedd y targed mewn amser rhesymol,*

caiff Gweinidogion Cymru ar ôl ymgynghori â'r awdurdod

- (c) diwygio'r targed, neu*
- (d) ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod roi esboniad.*

- (2) Yn hytrach, rhannwch y gosodiad yn ddau fel bod un gyfres yn y naill baragraff a'r llall.

69 “Brechdanau”

- (1) Brechdan yw'r gystrawen a ganlyn—

¹⁶ Ar baragraffau yn gyffredinol, gweler G. C. Thornton *Legislative Drafting* (pennod 7.1), tt. 61-65, 95-97 a D. Greenberg, *Craies on Legislation* (pennod 7.1) paragraffau 8.2.11 a 13. Mae rhywfaint o'r deunydd yn y bennod hon yn adlewyrchu deunyddiau sydd i'w cael mewn rhai o'r adrannau hynny.

[Type text]

ENGHRAIFFT—

Os yw arolygydd yn credu'n rhesymol -

- (a) bod mangreoedd sy'n syrthio o fewn y Rhan hon yn an-ffit i bobl fyw ynddynt,*
- (b) eu bod er hynny wedi'u meddiannu, ac*
- (c) bod bywyd neu iechyd y meddianwyr mewn perygl,*

caiff yr arolygydd gyflwyno hysbysiad o dan yr adran hon.

- (2) Gall y gystrawen hon atal pobl rhag deall, yn enwedig os yw'r prif osodiad wedi'i gadw tan y diwedd (fel yn yr enghraifft uchod). Mae yn aml yn bosibl symud y gosodiad yn y geiriau sydd heb eu hindeintio ar y diwedd fel ei fod yn ymddangos yn y geiriau agoriadol, ac fel arfer bydd y canlyniad yn haws ei ddeall. Yn hytrach na'r testun uchod, fel allech chi ddweud hyn—

Caiff arolygydd gyflwyno hysbysiad o dan yr adran hon os yw'r arolygydd yn credu'n rhesymol—

- (a) bod mangreoedd sy'n syrthio o fewn y Rhan hon yn an-ffit i bobl fyw ynddynt,*
- (b) eu bod er hynny wedi'u meddiannu, ac*
- (c) bod bywyd neu iechyd y meddianwyr mewn perygl.*

70 Cysyllteiriau

- (1) Gwnewch yn siŵr ei bod yn glir a yw'r paragraffau i fod i weithredu'n gronnol ar y cyd â'i gilydd ynteu yn lle ei gilydd fel dewisiadau amgen.
- (2) Ni ddylid cael cymysgedd o gysyllteiriau, hynny yw cysyllteiriau gwahanol ar ddiwedd paragraffau gwahanol yn yr un ddarpariaeth.

Paragraffau cronol neu amgen

- (3) Pan fo darpariaeth yn cael ei gosod ar ffurf paragraffau, gellir bwriadu i'r paragraffau weithredu'n gronnol, neu fel arall gellir bwriadu iddynt weithredu fel dewisiadau amgen. Yn y naill achos neu'r llall, mater i'r drafftiwr yw sicrhau bod y bwriad yn amlwg i'r darllenydd.
- (4) O ran "or" yn Saesneg, mae'r drafftiwr yn wynebu'r broblem ieithyddol y gall "or" fynegi ystyr gynhwysol (hynny yw bod cyfeiriad at A neu B yn golygu A neu B neu'r ddwy) ac ystyr gyferbyniol (hynny yw bod cyfeiriad at A neu B yn golygu A ynteu B ond nid y ddwy) (mae'r sefyllfa yn y Gymraeg yn wahanol - gweler y cofnod ar "or/neu/ynteu" yn adran 30). Mae

[Type text]

Dickerson¹⁷ yn awgrymu hyn: “Observation of legal usage suggests that in most cases “or” is used in the inclusive rather than the exclusive sense”. Gall y dehongliad hwn gael ei ategu, neu ei nacáu, gan y cyd-destun.

ENGHRAIFFT

Where an animal is taken into possession, a magistrates’ court may order-

- (a) that specified treatment be administered to the animal, or*
- (b) that the animal be sold or destroyed.*

Nid yw’n ymddangos y dylai’r llys orfod dewis rhwng (a) a (b). Felly mae’n debyg y dylai’r “or” ar ddiwedd (a) gael ei ddarllen yn yr ystyr gynhwysol.

Ar y llaw arall, yn (b), byddai’n hurt pe bai’r llys yn gorchymyn gwerthu’r anifail a’i ddifa, felly mae’n debyg y dylai “or” gael ei ddarllen yn yr ystyr gyferbyniol.

- (5) Gall fod yn demtasiwn hepgor “or” o ddarpariaethau er mwyn osgoi unrhyw awgrym o ystyr gyferbyniol ac efallai egluro’r bwriad yn y geiriau agoriadol. Ond pan fo’n amlwg o’r cyd-destun y byddai’r darpariaethau yn cael eu darllen mewn ystyr gynhwysol, fe all fod yn well o safbwynt eglurder neu gysondeb ar draws y llyfr statudau pe bai arfer gyffredin y Saesneg yn cael ei ddilyn, a defnyddio “or”.
- (6) Weithiau bydd yn ddymunol ei gwneud yn glir bod y ddau ddewis amgen yn opsiynau derbyniol. Er enghraifft, gallai darpariaeth yn caniatáu gosod “a fine or a term of imprisonment” gael ei dehongli o blaid diffynnydd fel pe bai’n golygu na allai’r ddwy gosb gael eu rhoi gyda’i gilydd. Felly, os dymunir caniatáu ddwy gosb gyda’i gilydd, mae’n debyg ei bod yn well dweud hynny.
- (7) Gall problemau tebyg godi ynglŷn ag “and”. Pe bai’r llys, yn yr enghraifft uchod, yn cael y pŵer i orchymyn rhoi triniaeth i’r anifail *ac* i’r anifail gael ei werthu neu ei ddifa, a fyddai’n rhaid i’r llys wneud y ddau? Unwaith eto, fodd bynnag, mae’n debyg y bydd y cyd-destun yn rhoi’r ateb.

Defnyddio un cysylltair

- (8) Yn aml bydd yn ddigon gosod y cysylltair priodol ar ddiwedd y paragraff olaf ond un a dibynnu ar yr ymhlygiad (yn niffyg dim byd i ddangos yn wahanol) fod pob un o’r paragraffau blaenorol wedi’i wahanu gan yr un cysylltair hefyd.

¹⁷ F. Reed Dickerson *Fundamentals of Legal Drafting* (gweler pennod 7.1) t.77.3.5 *Paragraphs* .39.

[Type text]

- (9) Er hynny, os nad yw'r "and" neu'r "or" yn ymddangos ond ar ddiwedd y paragraff olaf ond un, rhaid i'r darllenydd aros tan hynny cyn gwybod ai paragraffau cronol ynteu rhai cyferbyniol sydd yno. Efallai na fydd hyn yn fuddiol gyda rhestr hir o baragraffau.
- (10) Gallwch ddweud "and" neu "or" ar ddiwedd pob paragraff wrth gwrs, ond mae hynny'n gallu bod yn drwsgl.

Dim cysylltair

- (11) Mae hefyd yn bosibl osgoi un cysylltair drwy egluro yn y geiriau agoriadol ai paragraffau cronol ynteu paragraffau cyferbyniol sy'n dilyn.

ENGHRAIFFT

A person who applies for a licence must send with the application a copy of [all] [at least one] of the following documents—

- (a) the person's birth certificate;*
- (b) the person's passport;*
- (c) the person's driving licence.*

Rhaid i berson sy'n ceisio am drwydded anfon gyda'r cais gopi [o'r cyfan] [o un o leiaf] o'r dogfennau a ganlyn—

- (a) tystysgrif eni'r person;*
- (b) pasbort y person;*
- (c) trwydded yrru'r person.*

- (12) Gall hyn fod yn llawdrwm mewn gosodiad syml, pan allai "and" neu "or" fod yn well.
- (13) Yn achos penawdau *vires* penodol, mae'r cysylltair yn aml yn cael ei hepgor. Arfer cyffredin hefyd yw peidio ag ehangu'r geiriau agoriadol i gyfeirio at "unrhyw rai neu'r cyfan o'r canlynol yn gymwys", gan ddibynnu yn hytrach ar y cyd-destun i roi'r ateb cywir.

ENGHRAIFFT

The Welsh Ministers may by order make provision about—

- (a) the form of an application;*

[Type text]

- (b) *the procedure for making an application;*
- (c) *the fee to be paid by an applicant.*

Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn wneud darpariaeth ynghych y canlynol—

- (a) *ffurf cais;*
- (b) *gweithdrefn gwneud cais;*
- (c) *y ffi sydd i'w thalu gan geisydd.*

Mae'n ymddangos yn yr enghraifft hon ei bod yn ddigon clir y caiff Gweinidogion Cymru wneud darpariaeth ynghylch unrhyw rai o'r pethau a grybwyllir neu ynghylch y cyfan ohonynt.

71 Atalnodi

- (1) Yn achos rhestr syml o baragraffau sy'n cael eu cysylltu gan gysylltair, gellir defnyddio coma neu hanner colon.
- (2) Os yw'r paragraffau'n cael eu dilyn gan destun heb ei indeintio a hwnnw i bob pwrpas yn parhau'r gosodiad a gafwyd yn y testun cyn y paragraffau, y coma a ddylai gael ei ddefnyddio ac nid yr hanner colon (gweler yr enghraifft o "frechdan" uchod).
- (3) Gall hanner colon fod yn fwy priodol na choma pan nad oes cysylltair (hynny yw pan fo'r paragraffau i bob pwrpas yn nodi materion nad oes perthynas benodol rhyngddynt a'i gilydd – gweler yr enghreifftiau uchod).

72 Diddymu a diwygio

- (1) Os ydych yn diddymu paragraff sy'n gorffen â chysylltair, mae angen bod yn glir a ydych yn diddymu'r cysylltair neu beidio.
- (2) Mewn achosion lle na fyddai tynged y cysylltair yn ddigon clir fel arall, eglurwch y sefyllfa drwy ychwanegu geiriau megis "(ynghyd â'r "a" sy'n ei ddilyn)" neu "(ond nid y "neu" sy'n ei ddilyn)".

73 Paragraffau heb rifau (rhestrau)

Does dim angen i baragraffau gael rhifau neu lythrennau. Weithiau gall fod yn ddefnyddiol dangos rhestr o bethau ar ffurf paragraffau heb rifau na llythrennau, yn enwedig os nad yw'r rhestr yn rhy hir ac os yw'r cofnodion yn gymharol fyr. Gall hyn fod yn syniad da hefyd os yw'r rhestr yn debyg o gael ei diwygio'n aml.

[Type text]

ENGHRAIFFT

*In this section “award for bravery” means -
the Victoria Cross,
the George Cross,
the Albert Medal,
the Edward Medal, [etc.]¹⁸*

¹⁸ Deddf Treth Incwm (Enillion a Phensiynau) 2003, adran 638(2).

PENNOD 2

DIFFINIADAU

74 Mathau o ddiffiniad

(1) Ceir pedwar math o ddiffiniad yn fras—

- (a) Diffiniadau o gysyniadau pwysig na all y darllenydd ddeall yr hyn sy'n dilyn hebddynt.

ENGHRAIFFT

Yn Neddf Lles Anifeiliaid 2006, yr hyn a olygir wrth "animal" (adran 1) a "protected animal" (adran 2).

- (b) Diffiniadau a fabwysiedir er hwylustod wrth ddrafftio.

ENGHRAIFFT

Yn y Ddeddf hon, ystyr "Deddf 2002" yw Deddf Menter 2002.

Dylid defnyddio cyn lleied â phosibl o ddiffiniadau o'r math hwn. Maent yn debyg o fod yn llai cyfleus i'r darllenydd nag i'r drafftiwr.

- (c) Diffiniadau o eiriau ac ymadroddion a fydd yn cael eu deall yn gyffredinol, ond lle mae agen mesur o sicrwydd neu o eglurhad.

ENGHREIFFTIAU

Yn y Ddeddf hon, ystyr "plentyn" yw person o dan 18 oed.

Yn y Ddeddf hon, mae "deddfiad" yn cynnwys deddfiad a geir mewn is-ddeddfwriaeth.

- (d) Diffiniadau sydd, er hwylustod, yn gwneud mân addasiad i'r hyn y byddai gair neu ymadrodd yn ei olygu fel arall.

ENGHRAIFFT

Yn y Ddeddf hon, mae "cyflogaeth" yn cynnwys hunan-gyflogaeth.

Yn achlysurol yn unig y dylai'r math hwn o ddiffiniad gael ei ddefnyddio hefyd.

75 Ble i osod diffiniadau - Biliau

(1) Os unwaith yn unig y defnyddir y term sy'n cael ei ddiffinio, dylai'r diffiniad ymddangos yn yr un ddarpariaeth (er enghraifft yn yr un adran).

(2) Os yw'r term a ddiffinnir yn cael ei ddefnyddio fwy nag unwaith—

- (a) dylai diffiniad o'r math cyntaf a'r ail fath uchod gael eu gosod ar y dechrau fel rheol, gan na fydd y darllenydd yn deall yr hyn sy'n cael ei ddweud fel arall. Gan hynny, dylai ymddangos naill ai yn y lle cyntaf y gwelir y term diffiniedig neu, os yw'n fwy cyfleus, mewn darpariaeth ragarweiniol ar ddiffiniadau.

[Type text]

- (b) gall diffiniad o'r trydydd math uchod gael ei adael fel arfer tan y diwedd;
 - (c) gall diffiniad o'r pedwerydd math uchod hefyd gael ei adael tan y diwedd fel arfer, oni bai bod yna berygl y câi'r darllenydd ei gamarwain yn ddifrifol.
 - (d) dylai diffiniadau sy'n cael eu rhoi ar y dechrau gael eu mynegeo er mwyn i'r darllenydd weld mewn un lle a yw'r term wedi'i ddiffinio neu beidio. Nid yw hyn yn gymwys os unwaith yn unig y defnyddir y term diffiniedig.
- (3) Mae adran ddehongli draddodiadol felly yn cynnwys—
- (a) cofnodion wedi'u mynegeo ar gyfer diffiniadau sydd eisoes wedi'u rhoi (er enghraifft "Yn y Rhan hon, mae i x yr ystyr a roddwyd yn adran 1"), a
 - (b) mân ddiffiniadau o'r trydydd a'r pedwerydd math uchod.
- (4) Osgowch roi diffiniad ar gyfer adran sydd i ddod: "Yn yr adran hon a'r adran nesaf, ystyr x yw y". Efallai na fydd darllenydd yr adran nesaf yn gweld y diffiniad. Os oes angen hynny, ailadroddwch y diffiniad.

76 Ble i osod diffiniadau – offerynnau statudol

- (1) Yr arfer sydd wedi hen ennill ei blwyf ynglŷn ag offerynnau statudol yw bod y ddarpariaeth gyffredinol ar ddiffiniadau yn ymddangos yn agos i ddechrau'r offeryn yn hytrach nag ar y diwedd fel a geir yn achos Deddfau.
- (2) Mae'n ymddangos bod y ddwy agwedd wahanol mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth yn y Deyrnas Unedig wedi codi'n bennaf yn sgil y weithdrefn seneddol wrth ystyried gwelliannau i filiau. Ceir safbwyntiau gwahanol ar briod ragoriaethau gosod y darpariaethau dehongli cyffredinol ar y dechrau neu ar y diwedd. Mae rhai o'r farn bod rhestru pob diffiniad, ni waeth pa mor ddibwys y bo, ar y dechrau yn tynnu sylw oddi ar y brif stori. Mae eraill yn dadlau bod hyn yn ffordd fwy effeithlon i'r darllenydd ddod o hyd i'r diffiniadau.¹⁹ Bid a fo am ragoriaethau'r gwahanol ddulliau, bydd y mwyafrif o ddefnyddwyr deddfwriaeth y Deyrnas Unedig yn gyfarwydd â lleoliad arferol y darpariaethau dehongli cyffredinol mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth, ac felly dylai'r arfer o osod y darpariaethau dehongli cyffredinol ar ddechrau offerynnau statudol barhau.
- (3) Er bod yr holl dermau diffiniedig i'w gweld mewn rhestr tua'r dechrau, mae'n dal yn bosibl y bydd drafftwyd o'r farn, wrth ddrafftio, mai cyflwyno a diffinio cysyniad mewn erthygl neu reoliad o sylwedd yw'r peth hawsaf. Gallai rheoliad Y gyflwyno a diffinio'r cysyniad ac os yw'r cysyniad yn cael ei ddefnyddio mewn manau eraill yn y rheoliadau, byddai'r ddarpariaeth

¹⁹ Thornton, *Legislative Drafting*, 4^{ydd} argraffiad ar dudalen 192.

[Type text]

ddehongli yn dweud “X has the meaning given in regulation Y”/ “mae i X yr ystyr a roddir iddo yn rheoliad Y”. Hefyd, pan fo diffiniad yn hir neu’n gymhleth fe allai’r ddarpariaeth ddehongli unwaith eto groesgyfeirio at ddarpariaeth sy’n dod yn nes ymlaen e.e. “X has the meaning given in regulation Y”/ “mae i X yr ystyr a roddir iddo yn rheoliad Y”.

- (4) Pan fo term yn cael ei ddefnyddio unwaith yn unig, dylai’r diffiniad ymddangos yn yr un ddarpariaeth (e.e. yr un rheoliad).

77 Dewis label

- (1) Osgowch labeli camarweiniol (ac, ar y llaw arall, peidiwch â rhoi ystyr i derm diffiniedig na fyddai’r darllenydd yn ei disgwyl).

ENGHRAIFFT (i’w hosgoi)

Yn y Ddeddf hon, mae cyfeiriadau at olion bysedd yn cynnwys olion traed.

- (2) Yn ddelfrydol, dylai’r term diffiniedig ei hun roi awgrym o’i ystyr i’r darllenydd.

ENGHRAIFFT

Byddai “PACE” neu “Deddf 1984” yn well label ar Ddeddf Heddlu a Thystiolaeth Droseddol 1984 na dweud “y brif Ddeddf”.

- (3) Yn yr un modd, dylai termau di-liw fel “y person perthnasol” gael eu disodli os oes modd gan ryw beth sy’n cynnig mwy o help.
- (4) Gall defnyddio’r un label i ddynodi pethau gwahanol yn yr un darn o ddeddfwriaeth beri dryswch.

78 Darpariaeth weithredol mewn diffiniadau

Bernir mai arfer gwael yw cynnwys deunyddiau gweithredol mewn diffiniad. Er enghraifft, gellir caniatáu dweud bod “rheoliadau” yn golygu rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru, ond byddai cynnwys gweithdrefn y Cynulliad yn y diffiniad yn ormod.

79 Diffiniadau sy’n cynnwys croesgyfeiriadau

- (1) Os bwriedir i’r ddeddfwriaeth ddefnyddio term sydd eisoes wedi’i ddiffinio yn y modd a ddymunir mewn deddfwriaeth arall, gall fod yn ddefnyddiol benthyca’r diffiniad o’r ddeddfwriaeth arall honno.
- (2) Mae o leiaf ddwy ffordd i wneud hyn—

ENGHREIFFTIAU—

In this Act, “health care” has the same meaning as in the Health Act 2006 (see section 98).

In this Act, “health care” has the meaning given by section 98 of the Health Act 2006.

[Type text]

- (3) Efallai mai'r dull cyntaf fydd yr unig un sy'n bosibl pan nad yw ystyr y gair neu'r ymadrodd yn y Ddeddf gynharach wedi'i rhoi mewn un lle ond bod rhaid ei ddehongli ar sail nifer o ddarpariaethau gwahanol. Gallai'r dull hwn fod yn well hefyd os yw'r gyfraith achosion wedi ymhelaethu ar y diffiniad a'ch bod chithau am dynnu sylw at y gyfraith achosion honno.
- (4) Mewn achosion eraill, gall yr ail ffurf fod yn well am ei bod yn fyrrach. Ond ystyriwch wedyn a fyddai'n well byth copïo'r diffiniad.
- (5) Os yw testun Cymraeg deddfwriaeth yn croesgyfeirio at ddiffiniad sydd i'w weld yn nhestun deddfwriaeth uniaith Saesneg, y ffordd i wneud hyn yw cyfeirio at y diffiniad Saesneg yn y testun Cymraeg.

ENGHRAIFFT—

Yn y Ddeddf hon, mae i "gofal iechyd" yr un ystyr â "health care" yn Deddf Iechyd 2006 (gweler adran 98).

80 Rhestrau o ddiffiniadau

- (1) Mewn rhai achosion, gall fod yn synhwyrol rhestru diffiniadau yn nhrefn y cysyniadau (e.e. pan fo pob diffiniad yn adeiladu ar yr un blaenorol).
- (2) Ond yn nhrefn yr wyddor y dylai'r diffiniadau gael eu rhestru ran amlaf. Trefnir y diffiniadau Saesneg yn ôl trefn yr wyddor Saesneg a threfnir y diffiniadau Cymraeg yn ôl trefn yr wyddor Gymraeg. Yn y diffiniadau Cymraeg, mae'r fannod ("y" neu "yr") yn cael ei hanwybyddu ond mae arddodiaid yn cyfrif. Diffiniadau sy'n dechrau â rhifau (e.e. yn Saesneg "the 2002 Act" means the Enterprise Act 2002") a ddylai ymddangos gyntaf a hynny yn nhrefn y rhifau. 'Ystyr "Deddf 2002" yw Deddf Menter 2002' fyddai'r diffiniad Cymraeg cyfatebol, ac o dan 'd' y dylai gael ei restru felly.
- (3) Mewn rhestr o ddiffiniadau, dylai pob cofnod orffen â hanner colon. Ni ddylid defnyddio cysylltair.
- (4) Dylai'r term diffiniedig yn fersiwn Saesneg y testun gynnwys y term diffiniedig Cymraeg hefyd mewn print italig fel hyn—
"local authority" ("awdurdod lleol") means.....
- (5) Yn yr un modd, dylai'r term diffiniedig yn y fersiwn Cymraeg gynnwys y Saesneg wrth ei ochr mewn print italig. Y rheswm am hyn yw hwyluso cymhariaeth rhwng y fersiynau o'r testun yn y ddwy iaith. Mae'r diffiniadau'n debyg o ymddangos mewn trefn wahanol yn y ddwy iaith.
- (6) Ni ddylid gwneud hyn yn achos diffiniad unigol nac yn achos rhestrau o ddiffiniadau sydd heb eu gosod yn nhrefn yr wyddor.

81 Pwyntiau technegol eraill

- (1) Nid yw "oni bai bod y cyd-destun yn mynnu fel arall" / "unless the context otherwise requires" yn arbennig o ddefnyddiol. Peidiwch â'i ddefnyddio o gwbl os nad oes achos lle mae'r cyd-destun yn mynnu fel arall: mewn

[Type text]

achos o'r fath gall fod yn well dweud beth yw'r ystyr yn y cyd-destun hwnnw.

- (2) Mae rhai awduron yn erbyn defnyddio diffiniad er mwyn defnyddio term sy'n cael ei ddefnyddio mewn diffiniad arall yn unig, oni bai mai dyna'r unig ffordd i sicrhau bod y diffiniad arall yn hydrin.
- (3) Dylai fod yn glir ym mha ran o'r ddeddfwriaeth y bydd y diffiniad yn gymwys: felly, defnyddiwch "yn y Ddeddf hon" / "in this Act", "yn yr adran hon" / "in this section" ac ati oni bai nad oes dim amheuaeth yn bosibl.
- (4) Ran amlaf, nid yw'n amlwg bod unrhyw fantais benodol i'w chael o ddweud "at ddibenion y Ddeddf hon, ystyr x yw y" "for the purposes of this Act, x means y" yn hytrach nag "Yn y Ddeddf hon, ystyr x yw y" / "In this Act, x means y".

82 Mynegeion

Erbyn hyn mae llawer o Ddeddfau'n cynnwys mynegai o'r ymadroddion sydd wedi'u diffinio. Gall y rhain fod yn ddefnyddiol os oes nifer fawr o ddiffiniadau yn y Ddeddf.

PENNOD 3

CROESGYFEIRIO

83 Defnyddio croesgyfeiriadau

- (1) Gall croesgyfeiriadau fod yn waith arbennig o anodd i'r darllenydd, felly mae'n fuddiol defnyddio cyn lleied â phosibl arnynt. Mae modd gwneud hyn weithiau drwy ad-drefnu'r deunyddiau.
- (2) At ei gilydd, mae'n ddefnyddiol cyfeirio at reol neu osodiad o sylwedd, yn hytrach na'r ddarpariaeth statudol sy'n eu cynnwys (nad yw'n debyg o fod o ddiddordeb i'r darllenwyr).

ENGHRAIFFT

Bwriwch fod is-adran (1) yn dweud—

(1) Rhaid i gwmni basio penderfyniad cyn [gwneud rhywbeth].

(1) A company must pass a resolution before [doing something].

a bod angen eithriad ar gyfer cwmnïau bach.

Fe allai'r ddarpariaeth ddweud—

(2) Nid yw is-adran (1) yn gymwys yn achos cwmni bach.

(2) Subsection (1) does not apply in the case of a small company.

Ond yn lle dweud wrth y darllenwyr am "is-adran (1)", gallai fod yn fwy defnyddiol dweud—

(2) Nid oes angen penderfyniad yn achos cwmni bach.

(2) No resolution is required in the case of a small company.

- (3) Os oes gwir angen croesgyfeiriad, efallai bod modd sicrhau ei fod yn haws i'r darllenydd dwy ychwanegu geiriau sy'n disgrifio effaith y ddarpariaeth y cyfeirir ati.

84 Disgrifiadau mewn cromfachau

- (1) Yn gyffredinol bydd yn fuddiol rhoi disgrifiad mewn cromfachau o ddarpariaeth y cyfeirir ati. Ond bydd angen i'r drafftaiwr ystyried pa mor ddefnyddiol yw'r geiriau disgrifio o'u cymharu ag anfantais torri ar draws llif y testun. Mae llai o angen rhoi disgrifiad mewn cromfachau groesgyfeiriad at ddarpariaeth yn yr un Bil.
- (2) Disgrifiad ac nid dyfyniad yw'r disgrifiad mewn cromfachau, sef pennawd yr adran neu'r Atodlen y cyfeirir ati yn aml, er nad yw hynny'n angenrheidiol. Er enghraifft, gall y pennawd fod wedi'i ddyfeisio yng

[Type text]

nghyd-destun penawdau eraill y Ddeddf o dan sylw, ond heb fod yn arbennig o ddefnyddiol ar ei ben ei hun.

- (3) Dylid egluro a yw'r disgrifiad mewn cromfachau yn ymwneud ag is-adran benodol neu â rhan benodol arall o'r testun, neu â'r adran yn gyffredinol. Os yw'n ymwneud â'r adran yn gyffredinol, gall ffurf debyg i'r canlynol fod yn ddefnyddiol:

ENGHRAIFFT

Yn adran 1 (disgrifiad o adran 1), yn is-adran (1)...

In section 1 (description of section 1), in subsection (1)...

yn lle

Yn adran 1(1) (disgrifiad o adran 1)...

In section 1(1) (description of section 1).....

85 Croesgyfeiriadau

- (1) Os dywedir bod rhywbeth "yn ddarostyngedig i" / "subject to" rhywbeth arall, mae'n bosibl na fydd yn hawdd deall ar unwaith y berthynas rhyngddynt. Yn benodol, gall hyn fod yn wir os ceir "yn ddarostyngedig i" / "subject to" ar ddechrau'r frawddeg. Yn aml byddai'n well cael trefn arall, er enghraifft ychwanegu gosodiad ar y diwedd, megis "ond mae hyn yn ddarostyngedig i adran X" / "but this is subject to section X".
- (2) Mae'n bosibl hefyd y bydd modd defnyddio ymadrodd arall: er enghraifft, gallai "ond gweler adran X" "but see section X" fod yn ddigon, neu gall fod modd datgan yn grymn i ba achos y mae rheol arall yn gymwys drwy ddweud (er enghraifft) "ac eithrio" "except" neu "oni bai" "unless" " (fel a geir yn "Oni bai bod y person dan sylw o dan 30 oed" "Unless the person concerned is under 30").
- (3) Bydd croesgyfeiriad cyffredinol megis "Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau Deddfau'r Dreth Gorfforaeth" "Subject to the provisions of the Corporation Tax Acts" (adran 7(2) ICTA 1988) yn ddiystyr i bawb ond y darllenydd mwyaf arbenigol. Mewn achosion o'r fath, os nad oes modd osgoi'r croesgyfeiriad, ceisiwch gynnwys rhestr o ble mae'r ddarpariaeth berthnasol arall wedi'i gwneud.

PENNOD 4

GEIRIAU SY’N CYFLWYNO ATODLENNI

86 Yr angen am eiriau cyflwyno

- (1) Mae’r bennod hon yn ymwneud â’r geiriau a ddefnyddir i gyflwyno Atodlen sy’n cynnwys gosodiadau deddfwriaethol sy’n sefyll ohonynt eu hunain (er enghraifft, Atodlen o ddiwygiadau i Ddeddfau eraill).
- (2) Nid yw’r bennod yn ymwneud, felly, â’r canlynol—
 - achosion lle mae’r Atodlen yn barhad o osodiad deddfwriaethol yng nghorff y Bil, megis rhestr neu dabl (un enghraifft amlwg yw Atodlen o ddiddymiadau, nad yw’n ddim mwy na rhestr o ddeddfiadau y cyfeirir atynt yn yr adran sy’n rhoi eu heffaith i’r diddymiadau); nac
 - achosion lle nad yw’r Atodlen yn rhan o osodiad deddfwriaethol o gwbl, gan gynnig gwybodaeth yn unig (e.e. mynegai neu destun cytuniad).
- (3) Pan fo darn o ddeddfwriaeth yn cynnwys Atodlen sy’n sefyll ohoni ei hun, yr arfer bob tro yw ei chyflwyno yn un o’r adrannau, yr erthyglau neu’r rheoliadau yn y ddogfen (naill ai’r adran y mae’n ymwneud agosaf â hi neu, os nad yw’n ymwneud ag adran arall, adran newydd).
- (4) Swyddogaeth y geiriau sy’n cyflwyno Atodlen sy’n sefyll ohoni ei hun yw cyfeirio at fodolaeth yr Atodlen a rhoi awgrym o gynnwys yr Atodlen.

87 Ffurfiâu posibl

- (1) Un fformwla gyffredin sy’n cael ei defnyddio i gyflwyno Atodlen yw dweud rhywbeth fel hyn—

Mae Atodlen 3 ([disgrifiad cryno o gynnwys yr Atodlen]) yn cael effaith.

Schedule 3 ([brief description of Schedule contents]) has effect.

- (2) Mae’r fformwla hon yn sicr yn cyflawni’r swyddogaethau uchod. Er hynny, i fod yn fanwl does dim angen dweud bod yr Atodlen yn “cael effaith”. Mae iddi effaith p’un a fydd y ddarpariaeth yn dweud hynny neu beidio.
- (3) Ceir ffyrdd eraill i gyflwyno Atodlen sy’n cyflawni’r swyddogaethau uchod yr un mor dda.

ENGHREIFFTIAU

Mae Atodlen 1 yn gwneud darpariaeth bellach am Uwch Lywydd y Tribiwnlysoedd...

Schedule 1 makes further provision about the Senior President of Tribunals....

[Type text]

Mae Atodlen 1 yn cynnwys diwygiadau Atodlen 16 i Ddeddf 1999 (cynllun teithio am ddim yn Llundain)

Schedule 1 contains amendments of Schedule 16 to the 1999 Act (the London free travel scheme)

Mae Atodlen 5 yn diwygio Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 i ddarparu am wneud cynlluniau lleihau gwastraff.

Schedule 5 amends the Environmental Protection Act 1990 to provide for the making of waste reduction schemes.

- (4) Techneg arall a ddefnyddiwyd yn ddiweddar, ac sy'n glir iawn yn cyflawni swyddogaeth y geiriau cyflwyno fel rhyw fath o arwydd ffordd, yw defnyddio fformwla "gweler".

ENGHRAIFFT

Am ddarpariaeth am newidiadau yn rhanbarthau etholiadol y Cynulliad a dyraniad seddau i'r rhanbarthau hynny gweler Atodlen 1 (adran 2(5) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006)

For provision about alterations in the Assembly electoral regions and in the allocation of seats to those regions see Schedule 1 (section 2(5) of the Government of Wales Act 2006).

- (5) Mae'r holl dechnegau hyn, a ffurfeiriau eraill sy'n cyflawni'r swyddogaethau a grybwyllwyd uchod, yn dderbyniol.
- (6) Mae'n bwysig sicrhau bod y disgrifiad o'r Atodlen yn fanwl-gywir a'i fod yn ymdrin â phopeth sydd yn yr Atodlen.

PENNOD 5

STRWYTHURAU GWAHANOL I GYFLEU'R NEGES

88 Tablau

Mae tabl yn aml yn ffordd gymen a chlr i nodi nifer o achosion ynghyd â'r rheol sy'n gymwys i bob un: gweler, er enghraifft, adran 9 o Fesur Teithio Dysgwyr (Cymru) 2008:

“9 Trefniadau teithio i ddysgwyr a'r rheini'n drefniadau nad ydynt i ffafrio mathau penodol o addysg neu hyfforddiant

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys os gwneir trefniadau o dan adran 3, adran 4 neu adran 6 mewn cysylltiad â dysgwyr o fath a ddisgrifir mewn cofnod yng ngholofn 1 y tabl a ganlyn.
- (2) Rhaid gwneud trefniadau hefyd yn unol â'r adrannau hynny mewn cysylltiad â'r dysgwyr o fath a ddisgrifir yn y cofnod cyfatebol yng ngholofn 2 y tabl.
- (3) Rhaid i'r trefniadau y cyfeirir atynt yn is-adran (2) beidio â bod yn llai ffafriol na'r trefniadau y cyfeirir atynt yn is-adran (1).

TABL

Colofn 1	Colofn 2
<i>Plant o oedran ysgol gorfodol sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn ysgolion a gynhelir.</i>	<i>Plant yr un oed sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn mannau perthnasol eraill.</i>
<i>Dysgwyr sydd dros yr oedran ysgol gorfodol ac sy'n cael addysg llawnamser neu hyfforddiant llawnamser mewn ysgolion a gynhelir.</i>	<i>Dysgwyr yr un oed sy'n cael addysg llawnamser neu hyfforddiant llawnamser mewn mannau perthnasol eraill.</i>
<i>Dysgwyr a chanddynt anawsterau dysgu sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn ysgolion a gynhelir.</i>	<i>Dysgwyr yr un oed a chanddynt anawsterau dysgu sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn mannau perthnasol eraill.</i>
<i>Dysgwyr a chanddynt anabledd sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn ysgolion a gynhelir.</i>	<i>Dysgwyr yr un oed a chanddynt anabledd sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn mannau perthnasol eraill.</i>

[Type text]

<i>Plant sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol ac sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn ysgolion a gynhelir.</i>	<i>Plant yr un oed sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol ac sy'n cael addysg neu hyfforddiant mewn mannau perthnasol eraill.</i>
--	---

9 Learner travel arrangements not to favour certain types of education or training

- (1) This section applies if arrangements under section 3, 4, or 6 are made in respect of learners of a description set out in an entry in column 1 of the following table.
- (2) Arrangements must also be made in accordance with those sections in respect of the learners of the description set out in the corresponding entry in column 2 of the table.
- (3) The arrangements referred to in subsection (2) must be no less favourable than the arrangements referred to in subsection (1).

TABLE

Column 1	Column 2
<i>Children of compulsory school age receiving education or training at maintained schools.</i>	<i>Children of the same age receiving education or training at other relevant places.</i>
<i>Learners over compulsory school age receiving full-time education or training at maintained schools.</i>	<i>Learners of the same age receiving full-time education or training at other relevant places.</i>
<i>Learners with learning difficulties receiving education or training at maintained schools.</i>	<i>Learners of the same age with learning difficulties receiving education or training at other relevant places.</i>
<i>Learners who have a disability receiving education or training at maintained schools.</i>	<i>Learners of the same age who have a disability receiving education or training at other relevant places.</i>
<i>Children looked after by a local authority receiving education or training at maintained schools.</i>	<i>Children of the same age who are looked after by a local authority receiving education or training at other relevant places."</i>

[Type text]

89 Fformwlâu

- (1) Mae'r rhain yn gwbl dderbyniol o'u defnyddio mewn modd priodol. Hwyrach mai fformwla fydd y ffordd fwyaf cymen i fynegi perthynas rhwng amrywiol symiau; hwyrach mai mynegi'r un peth mewn geiriau fydd y ffordd waethaf i'w fynegi.

ENGHRAIFFT

Ceir enghraifft o fformwla yn adran 998(3) o Ddeddf Treth Incwm 2007 (ystyr "grosio")—

“(3) Gellir hefyd fynegi'r swm wedi ei grosio fel a ganlyn-

R

$$GA = NA + \frac{NA \times R}{100 - R}$$

100 – R

ystyr

GA yw'r swm wedi ei grosio,

NA yw'r swm net, ac

R yw graddfa canran y dreth drwy gyfeirio at y swm net sydd i'w grosio.”

“(3) The grossed up amount may also be expressed as-

R

$$GA = NA + \frac{NA \times R}{100 - R}$$

100 – R

where

GA is the grossed up amount,

NA is the net amount, and

R is the percentage rate of tax by reference to which the net amount is to be grossed up.”

- (2) Er hynny, weithiau gall dilyniant o gyfarwyddiadau ysgrifenedig fod yn fwy hwylus na fformwla: gweler, er enghraifft, y “datganiad dull” yn adran 90 o Ddeddf Treth Incwm 2007. Ac os yw'r gosodiad yn un syml iawn (er

[Type text]

enghraifft cyfanswm dau swm) gall defnyddio fformwla beri iddo edrych yn fwy cymhleth na dweud yr un peth mewn geiriau.

- (3) Weithiau bydd yr hyn sy'n fwyaf hwylus yn dibynnu ar y darllenydd: i gyfrifydd neu actwari sy'n ymdrin â'r ffigurau eu hunain efallai mai fformwla fydd fwyaf defnyddiol, ond i ddarllenydd nad oes arno angen ond disgrifiad o'r hyn sy'n digwydd, efallai mai geiriau fydd fwyaf defnyddiol. Gall y ddarpar gynulleidfa ddylanwadu ar y dull a ddefnyddir.

90 Datganiadau dull

Hwyrach mai "datganiad dull" fydd y ffordd fwyaf cymen i nodi'r gwahanol gamau mewn proses. Un enghraifft yw adran 91 o Ddeddf Treth Incwm 2007:

"91 How relief works

This section explains how the deductions are to be made.

The amount of the relievable loss to be deducted at any step is limited in accordance with section 25(4) and (5).

Step 1

Deduct the relievable loss from the profits of the trade of the final tax year.

Step 2

Deduct any part of the relievable loss not deducted at Step 1 from the profits of the trade of the previous tax year.

Step 3

Deduct any part of the reliable loss not deducted at Step 1 or 2 from the profits of the trade of the tax year before the previous one.

Step 4

Deduct any part of the relievable loss not deducted at Step 1, 2 or 3 from the profits of the trade of the tax year before that one.

Other claims

If the relievable loss has not been deducted in full at Steps 1 to 4, the person may use the part not so deducted in giving effect to any other relief under this Chapter (depending on the terms of the relief)."

PENNOD 6

DARPARIAETHAU TROSOLYGU

91 Rhagarweiniad

- (1) At ei gilydd, crynodeb byr o gynnwys Deddf, Rhan, Pennod, grŵp o adrannau (neu erthyglau neu reoliadau) neu Atodlen yw “trosolwg”. Gall gynnwys hefyd gyfeiriadau at ddarpariaethau perthnasol eraill. Diben y trosolwg yw helpu’r darllenydd i lywio drwy ddeunyddiau deddfwriaethol.
- (2) Yn gyffredinol, ni fydd ei effaith weithredol ei hun i drosolwg. Gellir cyferbynnu trosolwg â chymal diben y bwriedir iddo effeithio ar ddehongli darpariaeth arall.
- (3) Mae trosolygon wedi’u defnyddio’n helaeth yn y ddeddfwriaeth ar Ailysgrifennu’r Gyfraith ar Drethi. Mae’n dod yn fwy cyffredin eu defnyddio mewn deddfwriaeth arall.²⁰

92 Trosolygon Deddfau, Gorchmynion neu Reoliadau cyfan

- (1) Mae adran 1 o Ddeddf Treth Gorfforaeth 2009 yn enghraifft o drosolwg ar Ddeddf gyfan. Gellir gofyn beth mae trosolwg fel hyn yn ei ychwanegu at y rhestr cynnwys. Ceir tair prif ddadl efallai o’i blaid.
 - (a) Mewn Deddf fawr gall y trefniant ei hun redeg i lawer o dudalennau (er enghraifft, 63 o dudalennau yn Neddf Treth Gorfforaeth 2009). Gall hyn ei gwneud yn anodd i’r darllenydd gael syniad clir o gynnwys cyffredinol y Ddeddf. Gall trosolwg gynnig cip mwy cryno ar y Ddeddf i’r darllenydd (ychydig yn fwy nag un tudalen o destun yn Neddf Corfforaeth 2009).
 - (b) Y cyfan y gall y rhestr cynnwys ei wneud yw creu rhestr o benawdau Rhannau, Penodau, croes-benawdau ac enwau cymalau. Gall trosolwg wneud mwy, drwy amlygu’r prif themâu y tu ôl i grŵp o Rannau a’r berthynas rhwng y Rhannau hynny.²¹
 - (c) Os oes angen hynny, gall trosolwg esbonio sut mae’r ddeddfwriaeth newydd yn ffitio yn nhirlun y ddeddfwriaeth (er enghraifft, drwy gynnwys gyfeiriadau at ddeddfwriaeth berthnasol arall).
- (2) Mewn Deddfau, gorchmynion neu reoliadau mawr iawn y mae trosolwg ar y darn cyfan o ddeddfwriaeth yn debyg o fod yn fwyaf defnyddiol, lle na all y darllenydd gael gafael yn hawdd ar rychwant y ddeddfwriaeth ar sail y trefniant neu, yn achos Deddf, ar sail yr enw hir. Ond o ran egwyddor does

²⁰ Er enghraifft, Deddf Bancio 2009, Bil Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) sydd gerbron y Cynulliad ar hyn o bryd a’r bil arfaethedig Bil Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) sydd allan at ddibenion ymgynghori ar hyn o bryd.

²¹ Er enghraifft, mae adran 1(6) o Ddeddf Treth Gorfforaeth 2009 yn dweud wrth y darllenydd fod Rhannau 15 i 18 i gyd yn cynnwys rheolau arbennig ar gyfer achosion penodol, sef pwynt nad yw’n amlwg o bosibl ar sail y rhestr o Rannau yn y trefniant.

[Type text]

dim rheswm pam na all adrannau o'r fath gael eu defnyddio mewn Deddf, Gorchymyn neu set o Reoliadau o unrhyw faint os yw'r drafftiwr o'r farn y byddai'n ddefnyddiol. Ond nid yw'n debyg y ceid llawer o gymorth mewn trosolwg na fyddai'n gwneud dim ond ailadrodd y trefniant, neu'r nodyn esboniadol yn achos offeryn statudol Cymreig, mewn fformat wahanol.

93 Trosolygon Rhannau, Penodau ac Atodlenni

- (1) Yn Neddfau Ailysgrifennu'r Gyfraith ar Drethi, mae trosolygon yn cael eu defnyddio'n gyffredin hefyd mewn perthynas â Rhannau a Phenodau. Bydd trosolwg nodweddiadol o Ran sydd wedi'i rhannu'n Benodau yn cynnwys disgrifiad byr o'r Penodau hynny. Os oes darpariaeth arall y tu allan i'r Rhan yn berthnasol o ran sut mae'r Rhan yn gweithredu, gall y trosolwg gynnwys cyfeiriad hefyd at y ddarpariaeth arall honno er mwyn rhybuddio'r darllenydd ei bod yn berthnasol.²²
- (2) Mater i'r drafftiwr yw penderfynu pa mor fuddiol y mae trosolwg yn debyg o fod. Os yw'r Rhan neu'r Bennod yn fyr ac yn cynnwys ambell gymal yn unig, nid yw trosolwg yn debyg o fod o gymorth mawr: bydd penawdau'r cymalau'n ddigon. Er hynny, fe allai trosolwg fod o gymorth o hyd – hyd yn oed ar gyfer Pennod byr iawn – os yw'n rhybuddio'r darllenydd bod deddfwriaeth arall i'w chael cyn darpariaethau gweithredol y Bennod.²³
- (3) Nid yw defnyddio trosolwg ar gyfer un Rhan yn golygu bod rhaid i bob Rhan arall o'r Ddeddf gael un.²⁴ Does dim pwynt cael trosolwg os nad oes yna fudd i'r darllenydd.
- (4) Gall trosolwg fod yn ddefnyddiol ar gyfer Atodlen hir.²⁵

94 Adrannau sy'n cynnwys trosolygon

- (1) Yn aml, bydd gan "drosolwg" ei adran ei hun.²⁶ Er hynny, weithiau gall fod yn gyfleus cynnwys darpariaeth ddehongli, neu ddarpariaeth ynghylch cymhwyso Rhan neu Bennod, ochr yn ochr â'r trosolwg.²⁷
- (2) Ond gofawch beidio â chamarwain y darllenydd. Os dymunir cael cyfuniad o ddeunyddiau gweithredol ac anweithredol, mae'n bosibl nad "trosolwg"

²² Er enghraifft, adran 35 o Ddeddf Treth Gorfforaeth 2010. Mae is-adrannau (1) a (2) yn cynnwys disgrifiadau o'r Penodau; ac mae is-adrannau (3) a (4) yn tynnu sylw at ddarpariaeth berthnasol arall.

²³ Er enghraifft, adran 976 o Ddeddf Treth Gorfforaeth 2009.

²⁴ Er enghraifft, yn Neddf Cyllid 2004, mae gan Ran 4 drosolwg ond does dim trosolwg o'r un Rhan arall.

²⁵ Gweler paragraff 3 o Atodlen 19 i Ddeddf Cyllid 2011, lle mae'r Atodlen yn cynnwys mwy na 50 o dudalennau.

²⁶ Er enghraifft, adran 33 o Ddeddf Treth Incwm 2007; adran 98 o Ddeddf Treth Gorfforaeth 2010.

²⁷ Er enghraifft, adran 615 o Ddeddf Treth Incwm 2007.

[Type text]

yw'r pennawd mwyaf defnyddiol ar yr adran (gallai "rhagymadrodd", er enghraifft, fod yn well).

95 Effaith weithredol ac anweithredol

- (1) Nid yw'r ffaith na fydd y drafftiwr o bosibl yn bwriadu i drosolwg gael effaith weithredol yn golygu na fyddai llys yn ystyried y trosolwg wrth ddehongli deddfwriaeth y mae'r trosolwg yn ymwneud â hi. Mae angen ei ddrafftio â gofal felly er mwyn sicrhau ei fod yn grynodedb manwl-gywir o'r darpariaethau hynny ac na allai greu canlyniad anfwriadol.
- (2) Mae rhai trosolygon yn gwneud mwy nag amlinellu cynnwys set o ddarpariaethau, gan ddisgrifio neu esbonio sut mae'r darpariaethau'n gweithredu.²⁸ Gall y math hwn o ddeunydd disgrifio neu esbonio fod yn fuddiol weithiau. Ond mae angen gofal arbennig, gan ei fod yn dwyn mwy o risg o ganlyniadau anfwriadol na math mwy safonol o drosolwg sy'n cynnwys amlinelliad o'r pwnc a dim byd arall.

96 Diwygio trosolygon

- (1) Os bydd darpariaeth yn diwygio deddfiad sydd mewn Pennod neu Ran o Ddeddf sy'n cynnwys trosolwg, yna dylid ystyried a ddylai'r trosolwg gael ei ddiwygio er mwyn sicrhau ei fod yn dal yn ddisgrifiad cywir o'r Bennod neu'r Rhan.

²⁸ Er enghraifft, adran 1(2) i (5) o Ddeddf Bancio 2009.

RHAN 7

DIDDYMU A DIWYGIO

PENNOD 1

DIWYGIO'R TESTUN

Materion cyffredinol

97 Gwahaniaethau rhwng y Gymraeg a'r Saesneg

- (1) Mae'n bosibl y bydd y diwygiadau Cymraeg a Saesneg y mae eu hangen i gyflawni effaith gyfreithiol benodol yn eithaf gwahanol i'w gilydd.
- (2) Er enghraifft, gall y gwahaniaethau o ran cystrawen brawddegau yn y Gymraeg a'r Saesneg (gweler Rhan 4, Pennod 2) olygu bod angen mewnosod diwygiad mewn lle gwahanol yn y ddwy iaith. Yn Gymraeg mae'r ansoddair fel arfer yn dod ar ôl yr enw, ond yn Saesneg fe ddaw o flaen yr enw: "cynllun newydd" ond "new scheme". Felly os bydd y testun Cymraeg yn cael ei ddiwygio drwy fewnosod ansoddair ar ôl yr enw, bydd y diwygiad cyfatebol yn Saesneg yn mewnosod yr ansoddair o flaen yr enw.

ENGHRAIFFT

"Os yw Gweinidogion Cymru yn cyhoeddi cynllun [newydd], rhaid iddynt osod copi o'r cynllun hwnnw gerbron y Cynulliad."

"If the Welsh Ministers publish a [new] scheme, they must lay a copy of that scheme before the Assembly."

- (3) Gall diwygiad i'r testun Cymraeg hefyd arwain at newidiadau pellach i'r testun hwnnw. Er enghraifft, os bydd enw gwrywaidd yn cael ei roi yn lle enw benywaidd, bydd angen i'r rhagenwau sy'n cyfeirio at yr enw hwnnw gael eu newid (gweler paragraff 39(3)).
- (4) Wrth lunio diwygiadau, dylid canolbwyntio ar gyflawni'r un effaith gyfreithiol yn y ddwy iaith, yn hytrach nag ar lunio dwy set o ddiwygiadau sy'n cyfateb i'w gilydd air am air.

Geiriau gweithredol

98 Mewnosod a disodli

- (1) Mae'r ffurfiau a ganlyn yn cael eu defnyddio'n eang, ac mae'r ddwy yn dderbyniol—
 - ffurf orchmynnol: ar ôl x mewnosoder y/yn lle x rhodder y/after x
insert y/for x substitute y
 - ffurf ddatgeiniol: ar ôl x mae y wedi ei mewnosod/fewnosod/after x
there is inserted y/for x there is substituted y

[Type text]

- (2) Yn y ddau achos mae effaith y diwygiad yn glir.
- (3) Pa fo un adran yn gwneud darpariaeth ar gyfer cyfres o ddiwygiadau (o'i gyferbynnu ag un diwygiad) i Ddeddf, neu i adran, bydd yr is-adran gyntaf yn aml ar ffurf ddatgeiniol, a gweddiill y darpariaethau yn y gorchmynnol:
 - (1) *Mae'r [Ddeddf] wedi ei diwygio fel a ganlyn...*
 - (2) *Yn is-adran 1, ar ôl is-adran (1) mewnosoder...*
 - (1) *The [Act] is amended as follows...*
 - (2) *In section 1, after subsection (1) insert....*
- (4) Er bod yr effaith yn glir, mae rhywbeth i'w ddweud dros ddefnyddio'r un ffurf yn y gosodiad agoriadol ac yn y diwygiadau.

99 Diddymu a dirymu

- (1) Mae'r ffurfiau a ganlyn, neu amrywiadau arnynt, yn aml yn cael eu defnyddio i ddiwygio testun Deddf drwy ddiddymu un neu ragor o ddarpariaethau neu eiriau yn y Ddeddf—
 - hepgorer x/mae x wedi ei hepgor*
 - omit x/x is omitted*
 - mae x yn peidio â chael effaith*
 - x ceases to have effect*
 - mae x wedi ei (d)diddymu*
 - x is repealed*
- (2) Yma, gyda "hepgor" / "omit" yn unig y mae'r gorchmynnol yn bosibl. Ac yn achos darpariaethau is-ddeddfwriaeth y term priodol yw "dirymu" / "revoked" nid "diddymu" / "repealed".
- (3) I ddiddymu llai na Deddf gyfan, mae'r rhain i gyd yn dderbyniol, ni waeth pa uned o destun sy'n cael ei diddymu. Mae'n eglur mai dim ond "wedi ei (d)diddymu" / "is repealed" neu "yn peidio â chael effaith" / "ceases to have effect" a gâi eu defnyddio ar gyfer Deddf gyfan. Fe allai fod yn gyson wedyn pe bai "wedi ei (d)diddymu" / "is repealed" neu "yn peidio â chael effaith" / "ceases to have effect" (yn hytrach na "hepgorer" / "omit") yn cael eu defnyddio ar gyfer unedau llai o destun.
- (4) Byddai defnyddio "wedi ei (d)diddymu" / "is repealed" yn gyson hefyd ag "Atodlenni diddymu" / "repeal Schedules" ac â'r ffaith bod darpariaethau sy'n cyflwyno Atodlenni diddymu yn defnyddio'r geiriau "wedi eu diddymu" / "are repealed".
- (5) O ran y dewis rhwng "wedi ei (d)diddymu" / "is repealed" ac "yn peidio â chael effaith" / "ceases to have effect", mae "is repealed" yn dilyn iaith adrannau 15 i 17 o Ddeddf Dehongli 1978. Mae'n debyg na ddylid gor-ddweud pwysigrwydd hyn: yn *Commissioner of Police of the Metropolis v Simeon* [1982] 2 All ER 813, dyfarnwyd nad oedd y ffaith bod diddymiad

[Type text]

wedi'i roi ar waith drwy ddarparu bod y darpariaethau a oedd yn cael eu diddymu "yn peidio â chael effaith" yn ddigon i awgrymu "bwriad i'r gwrthwyneb" o fewn adran 16(1) o Ddeddf Dehongli 1978.

- (6) Serch hynny, fe allai fod yn fuddiol defnyddio'r gair "repeal" / "diddymu" yn hytrach na'i gwneud yn ofynnol i'r darllenydd ganfod bod yr hyn sydd wedi'i wneud yn gyfystyr yn y bôn â diddymu. Y ffurf "diddymu" yw'r un fyrraf o'r ddwy hefyd.

Disgrifio ble mae'r diwygiad i fynd

100 Disodli geiriau, neu ychwanegu at eiriau, yn y lle cyntaf y maent yn digwydd

Mae'r canlynol (ymhlith eraill) yn bosibl—

ar ôl "X", yn y lle cyntaf lle y mae'n digwydd, mewnosoder "y"
after "x", in the first place it occurs, insert "y"

ar ôl "x", lle y mae'n digwydd [neu'n ymddangos] gyntaf, mewnosoder "y"
after "x", where first occurring [or appearing], insert "y"

101 Disodli geiriau, neu ychwanegu at eiriau, ym mhob lle y maent yn digwydd

- (1) Mae'r canlynol (ymhlith eraill) yn bosibl —

ar ôl "x" ym mhob lle, mewnosoder "y"
after "x", in each place, insert "y"

ar ôl "x", lle bynnag y bo'n digwydd/ymddangos, mewnosoder "y"
after "x", wherever it occurs/appears, insert "y"

yn lle "x" (ddwywaith) rhodder "y"
for "x" (twice) substitute "y".

- (2) O ran egwyddor, gallai un diwygiad gael ei ddefnyddio i newid term sy'n cael ei ddefnyddio drwy ddarn o ddeddfwriaeth i gyd. Yn ymarferol, mae'n debyg mai cymharol ychydig o achosion sydd lle bydd y dull hwn yn briodol. Mae'n amlwg mai dim ond os yw'r drafft iwr yn sicr ei fod yn creu'r canlyniad cywir ym mhob man y dylai diwygiad cyffredinol gael ei ddefnyddio. A gall defnyddio'r dull hwn fod yn anodd os yw'r ddeddfwriaeth sy'n cael ei diwygio yn cynnwys deddfwriaeth yn y Gymraeg achod bydd y diwygiad cyffredinol yn gorfod darparu ar gyfer ystod o newidiadau canlyniadol o ran treigladau, rhagenwau, etc.

[Type text]

- (3) Arfer cymharol gyffredin yw gosod cromfachau o amgylch y geiriau sy'n dynodi ble yn y ddarpariaeth y mae'r diwygiad i gael ei wneud—

ar ôl "x" (ym mhob lle) mewnosoder "y"

after "x" (in each place) insert "y"

ar ôl "x" (yn y lle cyntaf lle y mae'n digwydd) mewnosoder "y".

after "x" (in the first place it occurs) insert "y"

- (4) Rhaid tybio mai dim ond pan na fyddai'n glir fel arall ai un diwygiad ynteu mwy nag un a fwriedir y byddai'r geiriad o dan sylw yn cael ei ddefnyddio. A bod yn fanwl, felly, ni ddylai cromfachau gael eu defnyddio (ar y sail bod cromfachau'n cael eu neilltuo fel rheol at ddeunydd sy'n cael ei gynnwys i helpu'r darlennydd ond nad oes iddo effaith gyfreithiol o sylwedd). Er hynny, mewn rhai achosion, gall drafftwy'r gredu bod defnyddio cromfach yn golygu bod y ddarpariaeth yn haws ei darllen.

102 Mewnosod ar ddechrau darpariaeth

Y ffurf arferol yw dweud—

ar y dechrau mewnosoder x/mae x wedi ei fewnosod/mewnosod

at the beginning insert x/there is inserted x

yn hytrach na dweud bod x wedi ei fewnosod/mewnosod "cyn" geiriau penodol.

103 Mewnosod testun ar ddiwedd darpariaeth

- (1) Y ffurf arferol yw dweud—

"ar y diwedd"

"at the end".

- (2) Weithiau bydd drafftwy'r yn dweud "ychwanegu" / "add" yn lle "mewnosod" "insert" yn achos testun sydd i ymddangos ar ddiwedd darpariaeth bresennol. Ond nid anghywir yw defnyddio "mewnosod" / "insert" yn y cyd-destun hwn a gall fod yn symlach defnyddio'r un gair p'un a yw'r testun newydd i ymddangos yng nghanol y ddarpariaeth bresennol ynteu ar y diwedd.

104 Rhannau o is-adran

- (1) Yn achos is-adran sy'n cynnwys paragraffau, gellir dynodi'r geiriau cyn y paragraffau fel "y geiriau agoriadol" / "the opening words" neu "y geiriau o flaen paragraff (a)" / "the words before paragraph (a)".

[Type text]

- (2) Gall y geiriau ar ôl y paragraffau (y mae drafftwy'r weithiau'n cyfeirio atynt fel "geiriau cloi" / "full-out words") gael eu dynodi fel "y geiriau ar ôl paragraff ()" / "the closing words" neu "the words after paragraph ()". Wrth gwrs, nid yw bob amser yn angenrheidiol pennu ble yn union mewn is-adran y mae'r geiriau o dan sylw yn ymddangos (er enghraifft, os unwaith yn unig y maent yn ymddangos).

105 Rhestrau

Pan fo diwygiad yn cael ei wneud er mwyn mewnosod cofnod mewn rhestr, megis rhestr o ddiffiniadau neu gyrff statudol, bydd weithiau'n cael ei lunio ar ffurf diwygiad i fewnosod y testun "yn y lle priodol" / "at the appropriate place" (yn hytrach nag "ar ôl" / "after" rhywbeth). Mae hyn yn briodol, er enghraifft, os yw'r rhestr yn rhedeg yn nhrefn y wyddor.

106 Lleoliad adran newydd

- (1) Yr arfer yw pennu bod adran newydd i'w gosod "ar ôl" / "after" un arall.
- (2) Er hynny, fe all "o flaen" / "before" fod yn ddefnyddiol pan fo'r adran newydd i gael ei mewnosod ar ddechrau Rhan, Pennod neu grŵp o adrannau (lle y byddai cyfeiriad at "ar ôl" / "after" yr adran faenorol yn tueddu i awgrymu mai'r bwriad oedd i'r adran newydd ymddangos ar ddiwedd y Rhan etc flaenorol).

107 Darpariaethau heb rifau

I ychwanegu is-adran neu is-baragraff at adran neu baragraff nad yw eisoes mewn is-raniadau, y ffurf a argymhellir yw—

dweud yn gyntaf

Yn [adran] [paragraff] 1 daw'r ddarpariaeth bresennol yn [is-adran] [is-baragraff] 1

In [section] [paragraph] 1 the existing provision becomes [subsection] [sub-paragraph] (1)

ac wedyn mewnosod y defnydd newydd fel is-adran neu is-baragraff (2).

108 Faint o destun i'r ddisodli

- (1) Y man cychwyn wrth ddrafftio i ddisodli testun yw y dylech ddisodli cyn lleied o'r testun ag y bo modd. Ran amlaf, bydd hyn yn ei gwneud yn hawl i ddarllenydd y Bil nodi'r newid o sylwedd sy'n cael ei wneud. Mae hefyd yn osgoi awgrymu bod newidiadau yn cael eu gwneud mewn testun nad yw'n newid mewn gwirionedd.
- (2) Er hynny, i ddarllenydd y Bil, neu ddarllenydd y Ddeddf sy'n cael ei diwygio, mewn rhai achosion bydd yn ddefnyddiol disodli mwy o'r testun nag y mae angen ei ddisodli mewn gwirionedd. Er enghraifft—

[Type text]

- pan fydd nifer o newidiadau perthynol yn cael eu gwneud i un ddarpariaeth,
 - pan fyddai grŵp o ddiwygiadau yn arwain yn y pen draw at newid holl sail darpariaeth bresennol heb adael fawr ddim o'r testun blaenorol,
 - pan fydd y darn sydd i'w ddiwygio wedi'i ddiwygio o'r blaen heblaw drwy ddiwygio'r testun (fel y gall fod rhywfaint o amheuaeth ynghylch pa eiriau sydd ar ôl i'w diwygio'n destunol),
 - pan fydd disodli ychydig yn rhagor o eiriau o gymorth fel arall i'r darlennydd, a
 - phe bai gwneud hynny'n galluogi'r drafftiwr i ddiddymu darpariaeth ddiwygio.
- (3) Mae'r risgiau wrth ddisodli mwy o'r testun nag y mae angen ei ddisodli mewn gwirionedd yn cynnwys—
- risg colli croesgyfeiriad, amrywiad annhestunol neu hen arbediad, a'r
 - risg y bydd yn anodd i'r darlennydd weld pa newidiadau o sylwedd sy'n cael eu gwneud.
- (4) Mewn rhai achosion gall disgrifiad mewn cromfachau helpu.

109 Disgrifiad mewn cromfachau

- (1) Yn gyffredinol, gweler y drafodaeth ar ddisgrifiadau mewn cromfachau yn adran 84. Yn yr adran hon, dim ond agweddau sy'n berthnasol wrth ddiwygio'r testun sy'n cael eu trafod.
- (2) Arfer gweddol gyffredin bellach yw rhoi disgrifiad byr o'r adran neu'r Atodlen sy'n cael ei diwygio, rhoi cyd-destun y diwygiad ac efallai ei arwyddocâd. Pennawd yr adran neu'r Atodlen fydd y disgrifiad mewn cromfachau yn aml, ond does dim rhaid iddo fod – o ran darllenwyr y Bil gall fod yn well disgrifio'r adran mewn ffordd arall.
- (3) Efallai na fydd mor ddefnyddiol cadw at yr arfer mewn, dyweder, Atodlenni o ddiwygiadau canlyniadol, lle nad oes effaith bwysig o sylwedd i'w disgrifio (a llai o ddarllenwyr i'w disgrifio iddynt). Er enghraifft, os nad yw'r ddarpariaeth ond yn newid enw corff yn yr holl ddeddfwriaeth sy'n bod yn barod, efallai nad oes fawr o bwynt disgrifio pob darpariaeth lle mae'r newid yn cael ei wneud.
- (4) Nid yw ychwaith yn debyg o fod yn werth rhoi disgrifiad o adran y mae adran newydd i'w mewnosod ar ei hôl, oni bai bod cysylltiad agos iawn rhwng y ddwy.
- (5) Gall disgrifio'r adran o'r Atodlen sy'n cael ei diwygio helpu i esbonio arwyddocâd a chyd-destun y diwygiad, ond nid yw hyn ynddo'i hun yn debyg o ddweud wrth y darlennydd beth yn union y mae'r diwygiad yn ei wneud. Er mwyn adrodd y stori gyfan, mae'n debyg bod angen i'r drafftiwr

[Type text]

ddisgrifio'r darn penodol o'r testun sy'n cael ei ddiwygio, boed is-adran neu is-raniad llai. Ond ni fydd yn ymarferol nac yn angenrheidiol gwneud hyn ym mhob achos.

- (6) Yn achos diwygiad pwysig o sylwedd, gall fod yn werth dal llaw'r darllenydd ac esbonio'r cyd-destun cyfan, fel bod ystyr y diwygiad testunol yn hawdd iawn ei deall wedyn. Ond mae'n anodd glynu at hyn yn gyson mewn deddfwriaeth o hyd sylweddol. Yn sicr does dim pwynt rhoi disgrifiad o is-adran os nad yw mewn gwirionedd yn helpu'r darllenydd i ddeall y diwygiad. Ac nid yw'n ymddangos bod pwynt manylu ar y lefel hon mewn Atodlenni maith o ddiwygiadau mân neu ganlyniadol.
- (7) Yn hytrach na manylu fel hyn, gall nodiadau esboniadol helpu.

110 Atodlenni o ddiwygiadau

- (1) Mae hyn yn ymwneud â'r fformat sydd i'w ddefnyddio mewn Atodlenni lle mae diwygiadau i Ddeddf yn cael eu trefnu o dan groes-bennawd italig sy'n rhoi enw'r Ddeddf.
- (2) Yr arddull a argymhellir yw—

"Deddf Addysg 2005

1. Yn Neddf Addysg 2005, ar ôl adran N..."

"Education Act 2005

1. In the Education Act 2005, after section N..."

- (3) Sylwch yn benodol fod angen rhoi enw byr y Ddeddf yn nhestun y diwygiad yn ogystal ag yn y pennawd.

111 Diwygio penawdau adrannau etc

- (1) Mae'n dderbyniol diwygio pennawd darpariaeth.
- (2) Yn benodol, gall fod yn fuddiol gwneud hyn os yw'r diwygiad i'r testun yn peri nad yw'r ddarpariaeth yn wir.
- (3) Does dim angen diwygio pennawd dim ond am nad yw'r pennawd presennol yn cyfateb yn union i'r hyn y byddech wedi'i ddewis ar gyfer y testun diwygiedig. Hefyd, gallai'r ffaith bod gan y pennawd diwygiedig awdurdod y Cynulliad arwain y llysoedd i roi mwy o bwysau iddo nag y byddent wedi'u roi i'r pennawd gwreiddiol.
- (4) Mae yna enghreifftiau o achosion lle mae angen i bennawd gael ei newid heb fod yna newid yn y testun o dan y pennawd. Un enghraifft yw lle bydd set gyfochrog o ddarpariaethau'n cael ei hychwanegu ar ôl darpariaethau presennol a bod angen penawdau sy'n gwahaniaethu rhwng y setiau cyfagos o ddarpariaethau ac yn eu cysylltu.

[Type text]

112 Atalnodi

- (1) Pan fo geiriau sy'n cael eu mewnosod neu eu disodli yn gorffen ag atalnod llawn cyn y dyfynodau cloi, ni ddylai fod angen atalnod llawn arall ar ôl y dyfynodau cloi.

Confensiynau ynglŷn â rhifau

113 Ailddefnyddio rhifau

- (1) Wrth ddisodli is-raniad cyfan o destun (e.e. is-adran), at ei gilydd ni ddylai rhif yr hen ddarpariaeth gael ei ddefnyddio ar gyfer y ddarpariaeth newydd oni bai bod pwnc y ddarpariaeth newydd yn cyfateb i bwnc yr hen ddarpariaeth (sef rhywbeth a fydd yn digwydd yn aml).
- (2) Wrth fewnosod is-raniad cyfan o destun (e.e. is-adran) mewn man lle mae is-raniad cyfatebol wedi'i diddymu, at ei gilydd ni ddylai rhif y ddarpariaeth sy'n cael ei ddiddymu gael ei ddefnyddio ar gyfer y ddarpariaeth newydd.
- (3) Yn achlysurol, gallai'r drafftwr benderfynu bod rheswm da dros ymrthod â'r dulliau uchod (e.e. os cafodd y ddarpariaeth a ddiddymwyd ei diddymu flynyddoedd lawer yn ôl).

114 Ychwanegu darpariaethau â rhif – defnyddio'r wyddor Saesneg neu'r wyddor Gymraeg

- (1) Yr arfer ynglŷn ag offerynnau statudol ers sefydlu Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw defnyddio'r wyddor Gymraeg i rifo unedau o destun (paragraffau etc) yn y testun Cymraeg a defnyddio'r wyddor Saesneg ar gyfer y testun Saesneg. Mae hynny'n golygu bod llythyren yr uned gyfatebol o destun yn aml yn wahanol yn y ddwy iaith, felly byddai adran 1(1)(d) yn y testun Saesneg yn adran 1(1)(ch) yn y testun Cymraeg.
- (2) Mae hyn yn iawn pan fo defnyddiwr y testun yn cyfeirio at y testun mewn un iaith yn unig, ond gall dryswch godi mewn cyd-destunau lle cyfeirir at y testunau Cymraeg a Saesneg, er enghraifft mewn trafodaeth ddwyieithog ar lawr y Cynulliad ynghylch y darpariaethau pan fydd angen cyfieithu ar y pryd, neu yn wir mewn trafodion dwyieithog mewn llys neu dribiwnlys. Penderfynwyd yn y trydydd Cynulliad y byddai Mesurau Cynulliad yn defnyddio'r wyddor Saesneg yn y testun Cymraeg at ddibenion rhifo ac mae'r un arfer yn cael ei ddilyn mewn Biliau Cynulliad. Cafodd hyn ei wneud er mwyn dileu rhwystr posibl a allai atal y Gymraeg rhag cael ei defnyddio mewn cyd-destunau fel llawr y Cynulliad neu lys neu dribiwnlys lle mae deddfwriaeth ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg ill dwy.²⁹

²⁹ Mae'r un ateb wedi'i fabwysiadu pan fo'r un mater wedi codi mewn awdurdodaethau dwyieithog eraill, megis Hong Kong.

[Type text]

- (3) Yr arfer o 1 Ebrill 2012 ymlaen yw y dylai confensiynau rhifo Biliau Cynulliad gael eu defnyddio hefyd yn offerynnau statudol Cymru. Gan hynny, mae'r argymhellion a ganlyn ynghylch ychwanegu darpariaethau sydd â rhif yn gymwys i'r testun Cymraeg yn ogystal ag i'r testun Saesneg.

115 Ychwanegu darpariaethau ar ddechrau cyfres

Mae'r canlynol yn gymwys wrth fewnosod darpariaeth ar ddechrau cyfres bresennol o ddarpariaethau (e.e. is-adran ar ddechrau adran neu Atodlen cyn yr Atodlen gyntaf).

- Rhagflaenir adrannau newydd sy'n cael eu mewnosod cyn yr adran gyntaf mewn Deddf gan lythyren, gan ddechrau ag "A".

- Cymerir yr un agwedd at bob rhaniad arall yn y testun (heblaw paragraffau sydd â llythrennau).

Felly, mewnosododd Deddf Ansofedd 2000 Atodlen A1 cyn Atodlen 1 i Ddeddf Ansofedd 1986, a mewnosododd Deddf Menter 2002 Atodlen B1 newydd ar ôl Atodlen A1.

- "ZA1" neu ("zai") fydd darpariaeth sy'n cael ei mewnosod cyn "A1" (neu "ai").

- Yn achos paragraffau sydd â llythrennau, (za), (zb) etc fydd paragraffau newydd sy'n cael eu mewnosod cyn paragraff (a).

- A (zza), (zzb) etc fydd paragraffau sy'n cael eu mewnosod cyn (za).

116 Ychwanegu darpariaethau ar ddiwedd cyfres

Wrth ychwanegu darpariaeth ar ddiwedd cyfres bresennol o ddarpariaethau o'r un math (e.e. is-adran ar ddiwedd adran neu Atodlen ar ddiwedd yr Atodlenni), dylai'r rhifau barhau yn eu trefn.

117 Mewnosod darpariaethau cyfan rhwng darpariaethau presennol

Mae'r canlynol yn gymwys wrth fewnosod darpariaethau cyfan rhwng darpariaethau presennol.

- 1A, 1B, 1C etc fydd darpariaethau newydd sy'n cael eu mewnosod rhwng 1 a 2.
- 1AA, 1AB, 1AC etc fydd darpariaethau newydd sy'n cael eu mewnosod rhwng 1A ac 1B.
- 1ZA, 1ZB, 1ZC etc. (ac nid 1AA etc.) fydd darpariaethau newydd sy'n cael eu mewnosod rhwng 1 ac 1A

[Type text]

- 1AZA, 1AZB, 1AZC etc fydd darpariaethau newydd sy'n cael eu mewnosod rhwng 1A ac 1AA.

Peidiwch â chreu dynodydd ar lefel is oni bai bod rhaid ichi wneud hynny.

- 1AB ac nid 1AAA fydd darpariaeth newydd rhwng 1AA ac 1B.
- Ond 1AAA fydd darpariaeth newydd rhwng 1AA ac 1AB.

Mae'r argymhellion uchod yr un mor gymwys i is-baragraffau â rhifau Rhufeinig a pharagraffau â llythrennau.

- (ia), (ib), (ic) etc. fydd is-baragraffau newydd rhwng is-baragraffau (i) a (ii).
- (aa), (ab), (ac) etc. fydd paragraffau newydd rhwng paragraffau (a) a (b).
- (aza), (azb), (azc) etc. fydd paragraffau newydd rhwng paragraffau (a) ac (aa).

118 Mewnosodiadau sy'n arwain at gyfres o fwy na 26 o adrannau, erthyglau neu reoliadau newydd

Mae hyn yn ymwneud â'r achlysuron prin pan fyddai mewnosod adrannau, erthyglau neu reoliadau newydd mewn darn o ddeddfwriaeth yn arwain at gyfres o fwy na 26 o unedau newydd.

- Ar ôl Z defnyddiwch Z1, Z2, Z3 etc.

Felly yn Neddf Lwfansau Cyfalaf 2001 dilynir adran 360Z gan adrannau 360Z1 i 360Z4.

119 Mewnosodiadau sy'n arwain at gyfres o fwy na 26 o baragraffau â llythrennau

Mae hyn yn ymwneud â'r achlysuron prin pan fyddai mewnosod paragraffau newydd mewn adran yn arwain at gyfres o fwy na 26 o baragraffau â llythrennau.

- Ar ôl paragraff (z) mewnosodwch baragraffau (z1), (z2), (z3) etc.

PENNOD 2

AMRYWIADAU ANNHESTUNOL

120 Amrywiadau annhestunol a diwygiadau testunol

- (1) Mae'r bennod hon yn sôn am sut i wahaniaethu rhwng amrywiad annhestunol a diwygiad testunol.
- (2) Yr hyn a olygir wrth "amrywiad annhestunol" yw amrywiad ar ddeddfiad na fwriedir iddo arwain at newid yn nhestun y deddfiad sydd wedi'i

[Type text]

amrywio pan fydd y deddfiad yn cael ei argraffu nesaf (o'i gyferbynnu a diwygiad testunol, y bwriedir iddo wneud hynny).

- (3) Cafwyd adegau pan nad yw wedi bod yn eglur i'r adrannau, nac i'r rhai sy'n cynhyrchu ac yn golygu testun statudol, a yw rhywbeth yn ddiwygiad testunol ynteu'n amrywiad annhestunol. Weithiau mae amrywiadau annhestunol hyd yn oed wedi cael eu hargraffu fel diwygiadau testunol.
- (4) Mae'n bwysig felly eich bod yn gwneud yn glir beth yw'r bwriad.

121 Angen osgoi'r ffurfiau sy'n cael eu defnyddio mewn diwygiadau testunol

- (1) Weithiau bydd amrywiadau annhestunol yn cael eu drafftio yn yr un ffurf yn y bôn â diwygiad testunol, a'r unig wahaniaeth yw'r geiriau agoriadol—
ENGHRAIFFT (i'w hosgoi)

(1) Mae adran 3 yn gymwys i ddrwgdalwyr dirwyon fel y mae'n gymwys i droseddwyr ond gyda'r amrywiadau a ganlyn—

- (a) yn is-adran (1) yn lle "trosedd" rhodder "drwg daliad"; a*
- (b) yn is-adran (2) yn lle "6 mis" rhodder "3 mis".*

(1) Section 3 applies to fine defaulters as to offenders but with the following modifications—

- (a) in subsection (1) for "offence" substitute "default"; and*
- (b) in subsection (2) for "6 months" substitute "3 months".*

- (2) Byddai'n hawdd camgymryd hyn am ddiwygiad testunol. Mae'r geiriau agoriadol yn rhoi awgrym mai rhywbeth heblaw diwygiad testunol yw'r bwriad, ond mae'r gweddill yn union yr un fath â diwygiad testunol. Byddai'n arbennig o hawdd colli golwg ar y geiriau agoriadol pe bai'r rhestr o ddisodiadau a newidiadau eraill yn hir iawn.

- (3) Byddai'n gliriach, i ddechrau, pe bai'r modd dibynnol yn cael ei ddefnyddio er mwyn dangos nad oes bwriad i'r testun gael ei ddisodli mewn gwirionedd—

ENGHRAIFFT

(1) Mae adran 3 yn gymwys i ddrwgdalwyr dirwyon fel y mae'n gymwys i droseddwyr ond fel petai—

- (a) "drwg daliad" yn cael ei roi yn lle "trosedd" yn is-adran (1), a*
- (b) "3 mis" yn cael eu rhoi yn lle "6 mis" yn is-adran (2).*

(1) Section 3 applies to fine defaulters as to offenders but as if—

[Type text]

(a) in subsection (1) for “offence” there were substituted “default”, and

(b) in subsection (2) for “6 months” there were substituted “3 months”.

(4) Ond gwell byth fyddai osgoi cyfeirio at ddisodli yn gyfan gwbl—

ENGHRAIFFT

(1) Mae adran 3 yn gymwys i ddrwgdalwyr fel y mae’n gymwys i dramgwyddwyr ond fel petai—

(a) y cyfeiriad yn is-adran (1) at dramgwydd yn gyfeiriad at ddrwg daliad; a

(b) y cyfeiriad yn is-adran (2) at 6 mis yn gyfeiriad at 3 mis.

(1) Section 3 applies to fine defaulters as to offenders but as if—

(a) in subsection (1) the reference to an offence were to a default; and

(b) in subsection (2) the reference to 6 months were to 3 months.

122 “Modification”

Gyda llaw, nid yw defnyddio’r gair “modification” (“amrywio”) ynddo’i hun yn dileu’r posibilrwydd mai diwygiad testunol yw’r hyn a fwriedir. Mae’r gair weithiau yn cael ei ddefnyddio (yn gywir) i ddisgrifio diwygiad testunol — gweler er enghraifft adran 517(6) o Ddeddf Addysg 1996 ac adran 26(2) o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol a Gwasanaethau’r Llysoedd 2000.

PENNOD 3

DIWYGIO DARPARIAETHAU SYDD HEB EU CYCHWYN ETC

123 Diwygio darpariaeth nad yw mewn grym

- (1) Ni ddylai darn o ddeddfwriaeth anwybyddu deunyddiau perthnasol sydd wedi'u deddfu dim ond am nad yw'r deunyddiau mewn grym eto. Mae'n ddoeth cadw deddfwriaeth sydd heb gael ei chychwyn mewn cyflwr lle y gallai gael ei dwyn i rym. Felly os yw'r polisi y tu ôl i ddarn o ddeddfwriaeth yn golygu bod angen newid darpariaeth, neu y byddai angen ei newid pe bai mewn grym, dylai'r ddarpariaeth gael ei diwygio yn unol â'r polisi fel rheol.
- (2) Weithiau ceir cwestiwn a yw diwygiad i gael ei gychwyn gan y pwerau cychwyn mewn Deddf diwygio ynteu gan y pwerau cychwyn yn y Ddeddf sydd wedi'i diwygio.
- (3) Y peth cyntaf i'w nodi yw bod cychwyn darpariaeth mewn Deddf yn dibynnu ar y darpariaethau cychwyn sydd wedi'u gwneud yn y Ddeddf honno. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth sy'n diwygio darpariaeth sydd heb ei chychwyn mewn Deddf gynharach. Ar y llaw arall, mae darpariaethau cychwyn Deddf yn gymwys i ddarpariaethau'r Ddeddf a does dim bwriad, adeg y deddfu, i'r darpariaethau cychwyn fod yn gymwys i'r holl destun sy'n digwydd cael ei ychwanegu drwy ddiwygiadau gan Ddeddfau diweddarach.
- (4) Mewn rhai achosion, fe all ac fe ddylai'r drafftiwr ddibynnu ar y ddarpariaeth gychwyn yn y Ddeddf ddiwygio yn unig. Er enghraifft, os oes yna bolisi y dylai'r ddarpariaeth sydd heb ei chychwyn mewn Deddf gynharach ddod i rym a gweithredu am gyfnod heb y diwygiad sy'n cael ei wneud gan y Ddeddf ddiwygio, dim ond ar y ddarpariaeth yn y Ddeddf ddiwygio y gellir dibynnu i gychwyn y diwygiad yn nes ymlaen.
- (5) Neu unwaith eto, gall diwygiad olygu mewnosod darpariaeth annibynnol a all fod yn effeithiol heb gyfeirio at ddarpariaethau cyfagos yn y Ddeddf sydd heb eu cychwyn. Gallai darpariaeth ychwanegol o'r fath gael ei dwyn i rym yn llawn gan y Ddeddf ddiwygio neu odani, a hynny heb ddibynnu ar y darpariaethau cychwyn yn y Ddeddf sydd wedi'i diwygio.
- (6) Gall fod achosion lle byddai drafftiwr am i'r testun sy'n cael ei ychwaneg gan Fil ddod o dan y darpariaethau cychwyn yn y Ddeddf sy'n cael ei diwygio. Er enghraifft, fe allai'r drafftiwr fod am i bŵer y Ddeddf i wneud darpariaeth drosiannol mewn cysylltiad â chychwyn fod yn gymwys i ddarpariaethau fel y maen nhw wedi'u diwygio gan y Bil. Mae hyn yn arbennig o debyg efallai pan nad oes gan y diwygiad ystyr ar ei ben ei hun.

[Type text]

- (7) Weithiau gall fod yn amlwg bod y diwygiad sy'n cael ei wneud gan y Bil yntau'n amrywio darpariaethau cychwyn y Ddeddf drwy ymhlygiad fel eu bod yn gallu bod yn gymwys i'r testun diwygiedig yn yr un modd ag y bydden nhw'n gymwys i'r testun heb ei ddiwygio. Mae'r ymagwedd hon yn ymddangos yn fwyaf rhesymol pan na all y testun y mae'r diwygiad yn ei ychwanegu weithredu'n annibynnol ar y ddarpariaeth sy'n cael ei diwygio.
- (8) Ond os nad yw'n amlwg mewn unrhyw achos penodol mai dyma fwriad y Ddeddf ddiwygio, yna bydd angen darpariaeth benodol er mwyn cymhwyso'r darpariaethau cychwyn yn y Ddeddf sy'n cael ei diwygio.

124 Diwygio darpariaeth sy'n dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn

- (1) Yn yr un modd, ni ddylai Bil anwybyddu deunyddiau perthnasol sydd wedi'u deddfu dim ond am ei fod yn dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn. Felly, dylai darpariaeth mewn Deddf sy'n dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn gael ei ddiwygio gan Fil os yw polisi'r Bil yn gofyn am y newid er bod y ddarpariaeth yn dal heb ei diddymu.
- (2) Os oes darpariaeth mewn Deddf yn dibynnu ar ddiwygiad sy'n gweithredu drwy gyfrwng disodliad – sef diddymiad a mewnosod testun newydd hefyd – fe all polisi'r Bil olygu bod angen diwygio'r ddarpariaeth yn ei ffurf wreiddiol ac yn ei ffurf ddiwygiedig. Mewn achos o'r fath, dylai'r Bil egluro pa fersiwn o ddarpariaeth y Ddeddf sy'n cael ei ddiwygio.
- (3) Yn achos darpariaeth ddiwygio sy'n dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn, gall fod yna gwestiwn a fyddai'r diddymiad, o'i gychwyn, yn gymwys i'r ddarpariaeth fel y mae wedi'i diwygio wedyn. Mae dadansoddiad sy'n debyg i'r dadansoddiad sy'n gymwys wrth ddiwygio darpariaethau sydd heb eu cychwyn yn gymwys yma: o'i deddfu, dim ond at ddarpariaethau a oedd yn bodoli y pryd hwnnw y gallai'r diddymiad gyfeirio. Yn yr un modd, gellid dadlau bod y ffaith bod Bil yn diwygio darpariaeth yn diwygio diddymiad y ddarpariaeth sydd heb ei gychwyn, drwy ymhlygiad, fel bod y diddymiad yn gymwys i'r ddarpariaeth fel y mae wedi'i diwygio.
- (4) Un ateb posibl yw i'r Bil wneud darpariaeth dros dro sy'n effeithiol hyd nes i'r diddymiad gychwyn yn unig.
- (5) Y peth doeth i drafftaiwr sy'n gweithio ar ddarpariaeth sy'n dibynnu ar ddiddymiad sydd heb ei gychwyn yw gwirio'r darpariaethau sy'n ymwneud â'r diddymiad ac â chychwyn y diddymiad yn y Ddeddf sy'n cynnwys y diddymiad sydd heb ei gychwyn.
- (6) Os yw darpariaeth wedi darfod, gall gael ei hanwybyddu yn hytrach na'i diwygio – a byddai hynny'n wir hyd yn oed pe bai'r ddarpariaeth yn dibynnu ar diddymiad sydd heb ei gychwyn. Ond gwnewch yn siŵr bod y ddarpariaeth wedi darfod – gallai'r ffaith bod y diddymiad heb ei gychwyn awgrymu bod penderfyniad wedi'i wneud i gadw'r ddarpariaeth mewn grym.

[Type text]

RHAN 8

DARPARIAETHAU GWEITHREDOL

PENNOD 1

CYFNODAU AMSER

125 Rhagarweiniad

- (1) Mae'r Rhan hon yn ystyried agweddau ar fynegi cyfnodau amser. Mae'n rhagdybio y bydd y drafftiwr, wrth benderfynu sut i ddisgrifio cyfnod penodol, yn amcanu at wneud y canlynol:
 - (a) sicrhau y gwyddys yn bendant pa bryd y mae'r cyfnod yn dechrau ac yn gorffen;
 - (b) sicrhau bod gan y darllynydd y gobaith mwyaf posibl o wybod ar sail y geiriau a ddefnyddir pa bryd y mae'r cyfnod yn dechrau ac yn gorffen, yn hytrach na gorfod cyfeirio at y gyfraith achosion;
 - (c) mynegi'r cyfnod mor syml ag y bo modd.

126 Dechrau cyfnod: ffracsiynau o ddiwrnodau

- (1) Yn aml bydd angen i Ddeddf ddisgrifio cyfnod drwy gyfeirio at ryw ddigwyddiad. Un enghraifft yw cyfnod o 14 o ddiwrnodau pryd y caniateir i apêl gael ei gwneud, a'r "digwyddiad" yw'r penderfyniad y byddai'r apêl yn cyfeirio ato.
- (2) Yn yr enghraifft hon, gellid tybio y dylai'r cyfnod i apelio redeg o'r penderfyniad. Ond byddai hynny'n peri problemau, a hynny am y bydd y penderfyniad wedi'i wneud ran o'r ffordd drwy'r diwrnod, ac oes yw'r cyfnod apelio am gael ei fynegi mewn diwrnodau (neu wythnosau, misoedd neu flynyddoedd) cyfan mae'n gorfod dechrau ar ddechrau diwrnod. Y cwestiwn yw, pa ddiwrnod? Nid yw'r cyfarwyddiadau bob amser yn glir yn hyn o beth.
- (3) O ran y polisi, mae'n ddigon posibl y bydd yn anghywir i'r cyfnod ddechrau rhedeg o ddechrau'r diwrnod ar ôl y penderfyniad, gan na fyddai hynny'n caniatáu apêl a gâi ei gwneud ar ddiwrnod y penderfyniad.
- (4) Os yw'r cyfnod yn dechrau ar ddechrau diwrnod y penderfyniad, yn dechnegol bydd yn cynnwys y rhan o'r diwrnod a ddaeth cyn y penderfyniad (pryd y bydd apêl yn amhosibl wrth gwrs). Mae'n bosibl na fydd hyn yn peri problem yn ymarferol, ond os yw'r cyfnod apelio'n fyr (er enghraifft saith niwrnod), fe allai fod yn werth ystyried a ddylai nifer y dyddiau gael ei gynyddu o un, o ran polisi, er mwyn cymryd i ystyriaeth y ffaith bod y cyfnod yn dechrau rhedeg ar ddiwrnod y penderfyniad ac nid drannoeth.

[Type text]

- (5) Nid cyfnodau apelio, wrth gwrs, yw'r unig gyfnodau sy'n codi'r math hwn o gwestiwn.
- (6) Efallai na fydd dechrau cyfnod ar ddechrau'r diwrnod y mae digwyddiad penodol yn digwydd yn creu'r canlyniad cywir bob tro: mae angen pwysu a mesur pob achos ar ei rinweddau ei hun. A bydd yn amlwg pa bryd y dylai rhai cyfnodau ddechrau (er enghraifft, blwyddyn yn dechrau ar 1 Ebrill), felly nid yw ffracsiynau o ddiwrnod bob amser yn peri anhawster.

127 “Gan ddechrau ar”, “oddi ar”, “ar ôl” “beginning with”, “from”, “after”

- (1) Un ffordd glir o fynegi cyfnod, er enghraifft, o 14 o ddiwrnodau fel ei fod yn dechrau ar ddechrau diwrnod penodol yw disgrifio'r cyfnod fel “14 o ddiwrnodau gan ddechrau ar” / “14 days beginning with” y diwrnod o dan sylw.
- (2) Dewisiadau eraill yw cyfeirio at gyfnod o 14 o ddiwrnodau “oddi ar” / “from” neu “ar ôl” / “after” digwyddiad penodol.
- (3) Bydd dehongliad priodol “14 o ddiwrnodau oddi ar [y digwyddiad]” / “14 days from [the event]” yn dibynnu ar y cyd-destun. Yn gyffredinol, cymerir bod y geiriad hwn yn hepgor y diwrnod y mae'r digwyddiad yn digwydd, sef rhywbeth y mae'n ddigon posibl na fydd defnyddwyr y Ddeddf yn ymwybodol ohono.
- (4) At ei gilydd, cymerir hefyd fod “ 14 o ddiwrnodau ar ôl [y digwyddiad]” / “14 days after [the event]” yn hepgor diwrnod y digwyddiad (*Dodds v Walker* [1981] 2 All ER 609) ond bydd hyn hefyd yn dibynnu ar y cyd-destun.
- (5) Awgrymir mai “14 days beginning with” / “14 o ddiwrnodau gan ddechrau ar” ddiwrnod y digwyddiad (neu unrhyw ddiwrnod neu ddyddiad arall) yw'r ffordd leiaf amwys yn aml o sicrhau bod y cyfnod yn dechrau rhedeg o ddechrau'r diwrnod hwnnw. Mae'r fformwla “X months beginning with the day on which” / “ X mis gan ddechrau ar y diwrnod pan” gaiff Deddf ei phasio wedi ennill ei phlwyf ers tro byd fel y ffordd orau i eirio cyfnod o fisoedd o ohirio'r cychwyn.
- (6) Mae cyfeiriadau at gyfnod “ending with” / “sy'n gorffen ar” ddiwrnod penodol yr un mor ddiamwys.
- (7) Ni fyddai cyfeirio at gyfnod “beginning on” / “ gan ddechrau ar” neu “ending on” / “gan orffen ar” ddiwrnod penodol yn rhoi'r un sicrwydd, gan y byddai'n gadael yn agored y cwestiwn faint o'r gloch (ar y diwrnod o dan sylw) y mae'r cyfnod yn dechrau neu'n gorffen.
- (8) Mae cyfeiriad at “14 days from” / “14 o ddiwrnodau oddi ar” bwynt sy'n rhwym o ddigwydd am ganol nos (er enghraifft, diwedd blwyddyn) yn egluro pa bryd yn union y mae'r 14 o ddiwrnodau i fod i ddechrau a gorffen: mewn achos o'r fath mae “oddi ar” / “from” yr un mor ddiamwys â “gan ddechrau ar” / “beginning with”.

128 “Cyfnod o” “the period of”

Mae Deddfau yn aml wedi cyfeirio (er enghraifft) at gyfnod o 14 o ddiwrnodau fel “cyfnod o 14 o ddiwrnodau”/ “the period of 14 days”. Mewn llawer o achosion, nid yw'r geiriau “cyfnod o” / “the period of” yn ychwanegu dim byd ac fe allen nhw gael eu hepgor – gan gyfeirio'n syml at “14 o ddiwrnodau” / “14 days”. Os oes angen cyfeirio'n ôl, mae'n bosibl y bydd modd cyfeirio at “ y 14 o ddiwrnodau hynny” / “those 14 days” yn lle “y cyfnod hwnnw” / “that period”.

129 “O fewn” “within”, “cyn pen” “before the end of”

- (1) Mae statudau yn aml yn gofyn bod rhywbeth yn cael ei wneud “o fewn” / “within” cyfnod penodol neu “cyn pen” / “before the end of” cyfnod penodol.
- (2) Mae'n ymddangos y byddai gofyniad bod rhaid cymryd camau “cyn pen 3 wythnos gan ddechrau ar [ddyddiad penodol]” / “before the end of 3 weeks beginning with [a particular date]” yn caniatáu i'r camau gael eu cymryd unrhyw bryd hyd at ddiwedd y tair wythnos hynny, gan gynnwys unrhyw adeg cyn i'r tair wythnos ddechrau. Byddai gofyniad bod rhaid cymryd y camau “o fewn” / “within” y tair wythnos yn cyfyngu ar yr amser pan allai'r camau gael eu cymryd i'r tair wythnos hynny yn unig.
- (3) Mewn rhai achosion, bydd effaith y naill eiriad a'r llall yr un fath. Un enghraifft fyddai lle mae angen rhoi copi o ddogfen o fewn/cyn pen tair wythnos gan ddechrau ar y dyddiad y daw'r ddogfen i fod. Ond mewn achosion eraill, fe allai'r ddau eiriad gwahanol arwain at ganlyniadau sylweddol wahanol.
- (4) Mae'n ymddangos bod gofyniad i wneud rhywbeth “erbyn diwedd” / “by the end of” cyfnod yn gyfystyr â gofyniad i'w wneud “cyn pen”/ “before the end of” y cyfnod.

130 Unedau o amser

- (1) Mae'n gyffredin mynegi cyfnodau o amser mewn dyddiau, wythnosau, misoedd neu flynyddoedd. Bydd pa uned o amser i'w defnyddio yn dibynnu weithiau ar y polisi ac weithiau ar benderfyniad y drafftwr.
- (2) Yn amlwg, hiraf yn y byd y bydd y cyfnod, lleiaf buddiol yn y byd y bydd defnyddio unedau byr o amser. Er enghraifft, awgrymir y bydd pob darllenydd yn gwybod bod 30 o ddiwrnodau yn gyfnod o ryw fis, ond byddai cyfnod wedi'i fynegi fel (er enghraifft) 150 o ddiwrnodau yn llawer llai hawdd ei ddeall.
- (3) Mae misoedd yn broblem benodol am eu bod yn amrywio o ran eu hyd. (Mae Atodlen 1 i Ddeddf Dehongli 1978 yn diffinio mis fel mis calendr, ond mae'n ymddangos mai'r cyfan y mae hynny'n ei gyflawni yw ei atal rhag cael ei ddehongli fel mis lleuadol.) Pan fydd cyfnod o fis yn dechrau heblaw ar ddechrau'r mis, pa bryd y mae'n dod i ben?

[Type text]

- (4) Yn ôl y rheol yn *Dodds v Walker* ([1981] 2 All ER 609), pan fu'n rhaid i gais gael ei wneud "not more than 4 months after" rhoi hysbysiad ar 30 Medi 1978, y dyddiad olaf ar gyfer gwneud y cais oedd 30 Ionawr 1979. Daethpwyd at 30 Ionawr 1979 drwy drin y cyfnod o mis fel a ganlyn:
- fel pe bai'n dechrau am ganol nos ar 30 Medi a 1 Hydref 1978 (hynny yw, heb gynnwys gweddill y diwrnod pan roddwyd yr hysbysiad), a
 - fel pe bai'n dod i ben ar ddiwedd y diwrnod ym mis Ionawr 1979 yn cyfateb i'r diwrnod ym mis Medi 1978 y dechreuodd y cyfnod ar ei ddiwedd – sef diwrnod 30. (Pe bai'r cyfnod wedi'i fynegi fel "4 months beginning with" "4 mis gan ddechrau ar" y dyddiad y rhoddwyd yr hysbysiad, 29 Ionawr fuasai'r dyddiad olaf ar gyfer gwneud y cais.)
- (5) Mae'r rheol yn *Dodds v Walker* yn cael ei hadnabod fel "rheol y dyddiad cyfatebol". O dan hon, mae hyd y cyfnod o "1 mis" yn amrywio yn ôl pa bryd y mae'r cyfnod yn dechrau. Er enghraifft, bydd cyfnod o "1 mis" yn dechrau am ganol nos ar 4/5 Ebrill, a fydd yn dod i ben am ganol nos ar 4/5 Mai, yn fyrrach na chyfnod o "1 mis" yn dechrau am ganol nos ar 4/5 Mai (am fod Ebrill yn fyrrach na Mai).
- (6) Mae'n amlwg na all rheol y dyddiad cyfatebol fod yn gymwys yn ddigymhwys ym mhob achos, gan nad oes gan holl fisoedd y flwyddyn yr un nifer o ddiwrnodau. Pan fydd (er enghraifft) cyfnod o un mis yn dechrau ar ddiwedd 30 Ionawr, cadarnhaodd *Dodds v Walker* ei fod yn gorffen ar ddiwedd 28 Chwefror, neu mewn blwyddyn naid 29 Chwefror.
- (7) Gan y gall rheol y dyddiad cyfatebol fod yn fagl i'r defnyddiwr, mewn rhai achosion gall fod yn werth ystyried a fyddai'n well mynegi cyfnod o 3 mis (er enghraifft) fel 12 wythnos neu 90 o ddiwrnodau. Ni fydd y cyfnodau a fynegir fel hyn yr un fath yn union, ond bydd a ydy hynny'n bwysig yn dibynnu ar y cyd-destun.

131 Dyddiau heblaw dyddiau gwaith

- (1) Mae rhai Deddfau'n hepgor dyddiau penodol (er enghraifft, dydd Sadwrn, dydd Sul a gwyliau banc) o gyfnodau penodedig. Fydd Deddfau eraill ddim yn gwahaniaethu rhwng gwyliau a dyddiau gwaith. Os yw cyfnod penodedig yn fyr iawn, gall fod yn werth cofio na fydd dyddiau'r penwythnos a gwyliau banc yn cael eu trin fel petaent yn wahanol i ddyddiau eraill oni bai bod darpariaeth bendant i'r perwyl hwnnw'n cael ei gynnwys.
- (2) Os oes dyddiau heblaw dyddiau gwaith i'w hepgor o gyfnod, mae angen ystyried pa ddyddiau yn union i'w hepgor.
- (3) Mae Atodlen 1 i Ddeddf Bancio a Thrafodion Ariannol 1971 yn rhestru rhai o'r gwyliau banc, ond nid y cyfan. Gall gwyliau banc gael eu creu drwy ddatganiad brenhinol – mae gŵyl banc dechrau Mai yn un enghraifft.

PENNOD 2

PWERAU I WNEUD IS-DDEDDFWRIAETH

132 Atynnu adran 1 o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946

- (1) Mae adran 1(1A) o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946 yn dweud—

“Where by any Act power to make, confirm or approve orders, rules, regulations or other subordinate legislation is conferred on the Welsh Ministers and the power is expressed to be exercisable by statutory instrument, any document by which that power is exercised shall be known as a “statutory instrument” and the provisions of this Act shall apply to it accordingly.”
- (2) Mae'r cyfeiriad yn adran 1(1A) at Weinidogion Cymru yn cynnwys Prif Weinidog Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol yn rhinwedd adran 11A (8) o Ddeddf 1946.
- (3) Er mwyn atynnu adran 1 o Ddeddf 1946 mae'n ddigon dweud—

Mae gorchmynion/rheoliadau [a wneir gan Weinidogion Cymru] o dan yr adran hon i'w gwneud drwy offeryn statudol.

Orders/regulations [made by the Welsh Ministers] under this section are to be made by statutory instrument.
- (4) Weithiau gall fod yn fwy cymen crynhoi'r ffaith bod adran 1 yn gymwys ynghyd â'r pŵer ei hun.

ENGHRAIFFT

Caiff Gweinidogion Cymru drwy orchymyn a wneir drwy offeryn statudol ddarparu...

The Welsh Ministers may by order made by statutory instrument provide...

- (5) Gall hyn fod yn fwy cymen pan geir pŵer syml a bod modd ymdrin â phopeth mewn un is-adran. Mae'r dechneg hon yn cael ei defnyddio'n aml, er enghraifft, ar gyfer pwerau cychwyn (“on such day as the Welsh Ministers may by order made by statutory instrument appoint”).
- (6) Os oes nifer o bwerau i'w harfer drwy offeryn statudol, mae'n bosibl mai'r peth gorau yw cael un ddarpariaeth ar y diwedd, yn hytrach na dweud yr un peth sawl tro mewn manau gwahanol. Darpariaeth dechnegol yw hon ac nid yw'n debyg o fod o ddiddordeb i'r mwyafrif o ddarllenwyr.

[Type text]

133 Gweithdrefn penderfyniad negyddol

- (1) I fod yn gyson ag adran 5 o Ddeddf 1946, dylid mynegi bod yr offeryn statudol sy'n cynnwys y gorchymyn neu'r rheoliadau – yn hytrach na'r gorchymyn ei hun neu'r rheoliadau eu hunain – yn agored i gael ei ddiddymu.

ENGHRAIFFT

Mae offeryn statudol sy'n cynnwys gorchymyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon yn agored i gael ei ddirymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

A statutory instrument containing an order or regulations under this Act is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales.

134 Gweithdrefn penderfyniad cadarnhaol

- (1) I fod yn gyson â'r dull sy'n cael ei argymell ar gyfer offerynnau negyddol (uchod) – ac â geiriad adran 6 o Ddeddf 1946 – dylai'r gymeradwyaeth angenrheidiol gyfeirio at ddrafft o'r offeryn statudol sy'n cynnwys y gorchymyn neu'r rheoliadau, yn hytrach nag at ddrafft o'r gorchymyn ei hun neu o'r rheoliadau eu hunain.

ENGHRAIFFT

Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys gorchymyn neu reoliadau o dan y Ddeddf hon gael ei wneud oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei gyflwyno gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.

A statutory instrument containing an order or regulations under this Act may not be made unless a draft of the instrument has been laid before and approved by a resolution of the National Assembly for Wales.

135 Offerynnau cyfun

- (1) Os oes bwriad pendant i awdurdodi gwneud offerynnau sy'n cynnwys darpariaethau sy'n dod o dan y weithdrefn negyddol a chadarnhaol, gall fod yn fuddiol defnyddio'r fformwla a awgrymir uchod ar gyfer y weithdrefn gadarnhaol ac ychwanegu "(whether alone or with other provision)".

ENGHRAIFFT

Ni chaniateir i offeryn statudol yn cynnwys darpariaeth o dan adran X (p'un ai ar ei phen ei hun ynteu ynghyd â darpariaeth arall) gael ei wneud oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei gyflwyno gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.

A statutory instrument containing provision under section X (whether alone or with other provision) may not be made unless a draft of the instrument has been laid before and approved by a resolution of the National Assembly for Wales.

136 Lleoli'r ddarpariaeth ynglŷn â'r weithdrefn

- (1) Mewn rhai Deddfau, mae pob darpariaeth sy'n rhoi pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth yn cymhwyso unrhyw weithdrefn Seneddol neu unrhyw weithdrefn Cynulliad angenrheidiol.
- (2) Ond, pan fo Deddf yn rhoi nifer o bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth, ymdrinnir â'r materion hyn yn amlach mewn darpariaethau cyffredinol sy'n cael eu gosod yng nghefn y Ddeddf.
- (3) Ceir ymagwedd "hybrid" yn rhai o Ddeddfau'r Deyrnas Unedig. Mae'r ddarpariaeth sy'n rhoi'r pŵer yn dweud ei fod yn dod o dan y "negative resolution procedure" neu'r "affirmative resolution procedure". Yna, ar ddiwedd y Ddeddf, ceir diffiniad o'r "negative resolution procedure" neu'r "affirmative resolution procedure" (neu'r ddwy).

ENGHRAIFFT (o Ddeddf Cwmnïau 2006)

Regulations under this section are subject to affirmative resolution procedure. (Section 54(3))

Regulations under this section are subject to negative resolution procedure. (Section 66(5))

Where regulations or orders under this Act are subject to "negative resolution procedure" the statutory instrument containing the regulations is subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament. (Section 1289)

Where regulations or orders under this Act are subject to "affirmative resolution procedure" the regulations or order must not be made unless a draft of the statutory instrument containing them has been

[Type text]

laid before and approved by a resolution of each House of Parliament.
(Section 1290)

- (4) Yn ystod gwaith craffu'r Cynulliad ar Fil, gallai'r weithdrefn briodol gael ei thrafod ynghyd â chynnwys y pŵer a chan hynny fe allai fod yn gyfleus lleoli'r ddau gyda'i gilydd. Ond gall nifer o gyfeiriadau at weithdrefnau'r Cynulliad fod yn anodd i ddarllenwyr y Ddeddf derfynol. Materion technegol yw materion ynglŷn â gweithdrefnau, a phan fydd y Bil wedi'i ddeddfu dim ond i'r rhai sy'n gwneud yr is-ddeddfwriaeth ac i'r rhai yn y Cynulliad sy'n gweinyddu'r gweithdrefnau y maen nhw'n debyg o fod o ddiddordeb.
- (5) Ar y sail honno, efallai mai'r peth gorau ar y cyfan yw ymdrin â gweithdrefn y Cynulliad yng nghefn y Bil. Wrth gwrs, fe all y bydd achosion pan fo'n briodol ymwrthod â'r argymhelliad hwn (er enghraifft os nad yw'r Bil yn cynnwys ond nifer fach o bwerau i wneud is-ddeddfwriaeth).

RHAN 9

Y DARPARIAETHAU TERFYNOL MEWN BIL

137 Trefn weithredol

- (1) Dylai'r drefn weithredol a ganlyn gael ei defnyddio yn fan cychwyn wrth benderfynu ar y drefn gywir ar gyfer darpariaethau terfynol Bil—

Darpariaethau cyffredinol ynghylch troseddau (cyrff corfforaethol, cymdeithasau anghorfforedig)

Gorchmynion a rheoliadau (gan gynnwys gweithdrefn y Cynulliad)

Cyfarwyddiadau

Hysbysiadau/cyflwyno dogfennau

Dehongli

Mynegai

Diwygio, darpariaethau trosiannol ac arbedion, diddymu

Cymhwyso at y goron

Cychwyn

Enw byr

- (2) Wrth gwrs, gall fod angen gwyro oddi wrth hyn o dan rai amgylchiadau.
- (3) Y rhagdybiaethau sydd wrth wraidd y drefn weithredol a argymhellir yw—
- y dylai materion o sylwedd, megis troseddau gan gyrff corfforaethol, ddod cyn materion y weithdrefn;
 - bod cysylltiad rhwng darpariaethau sy'n ymwneud ag is-ddeddfwriaeth a'r rhai sy'n ymwneud â dogfennau eraill;
 - bod cysylltiad yn yr un modd rhwng darpariaethau sy'n ymwneud â chymhwyso darpariaethau'r Bil a'r rhai sy'n ymwneud â'r rhychwant;
 - bod natur weithdrefnol sylfaenol darpariaethau sy'n ymdrin â materion ariannol yn golygu eu bod yn gallu ymddangos yn gymharol isel yn y drefn weithredol;
 - y dylid ymdrin â chychwyn mor hwyr ag y bo modd yn y Bil, gan ymdrin ag ef felly yn union cyn adran yr enw byr fel rheol;
 - bod yna ddisgwyl y gwelir yr enw byr yn yr adran olaf.

[Type text]

- (4) Os bwriedir cael un adran yn cyflwyno Atodlenni a honno'n cynnwys diwygiadau mân a chanlyniadol, darpariaethau trosiannol ac arbedion, a diddymiadau, dylai'r adran ymdrin â'r pynciau hyn yn y drefn honno.
- (5) Er bod y drefn weithredol uchod yn ymdrin â rhychwant, cychwyn ac enw byr ar wahân, gall Bil fod mor fyr nes y byddai'n well ymdrin â phob un o'r tri phwnc yn yr un adran.

138 Croes-bennawd

Os defnyddir un croes-bennawd i gynnwys yr holl ddarpariaethau cyffredinol eu natur, dylid defnyddio "Cyffredinol" (yn hytrach nag "Atodol" er enghraifft).

139 Rhychwant a chymhwysio

- (1) Mae'r darpariaethau ynglŷn â'r rhychwant mewn Deddfau Seneddol yn dweud wrth y darllenydd i ba awdurdodaeth yn y Deyrnas Unedig y mae darpariaeth benodol yn gymwys.
- (2) Mae Cymru'n rhan o awdurdodaeth unedig Cymru a Lloegr. Dim ond i awdurdodaeth Cymru a Lloegr y caiff darpariaethau Deddf Cynulliad ymestyn (er mai o ran Cymru yn unig y bydd y darpariaethau'n gymwys fel arfer). O ganlyniad i hyn, does dim angen cynnwys darpariaeth ynglŷn â'r rhychwant mewn Deddf Cynulliad i ddweud wrth y darllenydd ei bod yn ffurfio rhan o'r gyfraith sy'n gymwysadwy yn system llysoedd Cymru a Lloegr.
- (3) Er hynny, fe ddylai cymhwysiad tiriogaethol y darpariaethau gael ei gwneud yn glir yn y Ddeddf.

Cychwyn

140 Cychwyn adeg y Cydsyniad Brenhinol

- (1) Dylai'r darpariaethau sydd i ddod i rym adeg y Cydsyniad Brenhinol gael eu henwi'n bendant.
- (2) Fel rheol, dylai'r ffurfeiriau a ddefnyddir i ddod â darpariaethau o'r fath i rym gael eu cynllunio i atynnu adran 4(a) o Ddeddf Dehongli 1978.

ENGHRAIFFT

Daw adrannau X ac Y i rym ar y diwrnod y caiff y Ddeddf hon ei Chydsyniad Brenhinol.

Sections X and Y come into force on the day on which this Act receives Royal Assent.

- (3) Yn eithriadol iawn gall y polisi a ddymunir olygu pennu adeg benodol yn y dydd pan fo'r cychwyn ei hun i fod i ddigwydd.

[Type text]

141 Cychwyn ar ddiwedd cyfnod penodedig

Dyma'r geiriad safonol a argymhellir—

Daw[’r Ddeddf hon] i rym ar ddiwedd y cyfnod o [2 fis] sy’n dechrau ar y diwrnod y caiff ei Chydsyniad Brenhinol.

[This Act] comes into force at the end of the period of [2 months] beginning with the day on which it receives Royal Assent.

142 Cychwyn drwy orchymyn

- (1) Yn gyffredinol mae’n gliriach dweud bod darpariaeth i ddod i rym ar diwrnod a bennir drwy orchymyn gan berson penodol na dweud ei bod yn dod i rym “yn unol â (“in accordance with”) darpariaeth sy’n cael ei gwneud drwy orchymyn. Yn yr achos olaf hwyrach na fydd yn glir a oes pŵer arall — er enghraifft, pŵer i wneud darpariaeth drosiannol — yn cael ei roi hefyd. (Os oes angen pŵer pellach, dylai gael ei roi mewn modd pendant — gweler isod).
- (2) Dylai darpariaeth ynghylch “diwrnod penodedig” (“appointed day”) fod ar ffurf datganiad pendant i’r perwyl bod darpariaethau “i ddod i rym ar ddiwrnod y caiff X ei benodi drwy orchymyn” / “are to come into force on a day appointed by X in an order” (yn hytrach na dweud nad ydynt yn dod i rym tan ddiwrnod a bennir gan X drwy orchymyn).

143 Cychwyn drwy orchymyn: darpariaethau atodol

- (1) Pan fydd yna bŵer i gychwyn, dylid ystyried ymdrin â phopeth sy’n ymwneud â chychwyn mewn set o ddarpariaethau ar wahân, yn hytrach nag mewn adran gyffredinol ynglŷn â’r pwerau eraill i wneud gorchmynion o dan y Bil. Efallai na fydd yn glir sut y bydd pwerau sy’n cael eu rhoi yn gyffredinol mewn perthynas â gorchmynion o dan y Bil yn gweithio mewn perthynas ag achos penodol cychwyn.
- (2) Felly, er enghraifft, byddai’r ddarpariaeth ar wahân yn darparu’n unswydd ar gyfer y canlynol—
 - (a) penodi dyddiau gwahanol at ddibenion gwahanol;
 - (b) gwneud darpariaethau trosiannol, darpariaethau darfodol neu ddarpariaethau arbed mewn perthynas â chychwyn;
 - (c) gwneud darpariaethau atodol, cysylltiedig neu ganlyniadol mewn perthynas â chychwyn.
- (3) Wedyn byddai angen hepgor y pŵer i gychwyn o unrhyw ddarpariaeth atodol gyffredinol i’r perwyl hwn sy’n ymwneud â phwerau i wneud gorchmynion o dan y Bil.
- (4) Sylwch fod y ddau bwynt bwled olaf o baragraff (2) yn cyfeirio at “cychwyn” (“commencement”). Gall fod angen gwneud darpariaeth drosiannol mewn cysylltiad â chychwyn darpariaethau ar ddyddiad a bennir gan y Bil (e.e. dau fis ar ôl y Cydsyniad Brenhinol) yn ogystal ag

[Type text]

mewn cysylltiad â chychwyn darpariaeth drwy orchymyn. Mewn achos o'r fath, mae'n ymddangos bod achos cryf o blaid cael un pŵer pendant i wneud darpariaeth drosiannol mewn cysylltiad â chychwyn, boed drwy orchymyn ynteu ar ddyddiad penodedig.

(5) Sylwch hefyd—

- (a) darpariaeth sy'n rheoli'r trosiant rhwng y naill gyfundrefn a'r llall yw "darpariaeth drosiannol" ("transitional provision").

ENGHRAIFFT

Darpariaeth sy'n egluro sut mae'r Bil yn gweithio mewn perthynas â digwyddiadau neu faterion sy'n rhychwantu diwedd yr hen gyfundrefn a dechrau'r gyfundrefn newydd.

- (b) darpariaeth sydd ag oes gyfyngedig, megis darpariaeth a fydd yn darfod ar ddiwrnod penodedig, yw "darpariaeth ddarfodol" ("transitory provision").

ENGHRAIFFT

Darpariaeth bod cyfeiriadau yn Neddf Cŵn 1990 at gŵn yn cynnwys cathod hyd nes y daw Deddf Cathod 2010 i rym.

Yn ôl yr amgylchiadau, gall darpariaeth ddarfodol fod yn ddarpariaeth drosiannol hefyd, ond does dim angen iddi fod.

- (c) darpariaeth sy'n arbed gweithrediad darn presennol o ddeddfwriaeth neu reol gyfreithiol yw "darpariaeth arbed" ("saving provision"). Gall wneud hyn am gyfnod dros dro neu am byth, ac at ddibenion trosiannol neu at ddibenion eraill. Felly gall fod yn ddarpariaeth drosiannol neu'n ddarpariaeth ddarfodol ond does dim angen iddi fod.

- (d) does dim gwahaniaeth amlwg o ran ystyr y ffurfiau Saesneg "supplementary" ("atodol") a "supplemental" ("atodol"). Yr argymhelliad yw dewis "supplementary" (sef y ffurf fwyaf arferol o bosibl).

144 Enw byr

O ran cysondeb, y ffurf a ganlyn sydd i gael ei defnyddio—

"Enw byr y Ddeddf hon yw..."

"The short title of this Act is..."

ATODIAD

RHAGOR O DDEUNYDD DARLLEN

Rhestrir yma y gweithiau y cyfeirir atynt yn y Canllawiau hyn ynghyd â detholiad bach o ddeunyddiau buddiol eraill.

Deunyddiau sydd wedi'u cyhoeddi

Asprey M., Plain Language for Lawyers (Federation Press, Sydney, 4ydd arg., 2010)

Butt P. a Castle R., Modern Legal Drafting - A Guide to Using Clearer Language (Cambridge University Press, Ail arg., 2006)

Comisiwn Cyfle Cyfartal, Hysbysebu Swyddi yn Gymraeg (Comisiwn Cyfle Cyfartal, 2001)

Dickerson F. Reed, Fundamentals of Legal Drafting (Aspen Publishers, 1965)

Greenberg D., Craies on Legislation (Sweet and Maxwell, Llundain, 9fed arg., 2008)

McLeod I., Principles of Legislative and Regulatory Drafting (Hart, Rhydychen a

Portland Oregon, 2009)

Prys, D., "Gender and Sex in Welsh Nouns", *Planet* 121.

Thornton G.C., Legislative Drafting (Butterworths, Llundain, 4ydd arg. diwygiedig 2006)

Salembier P., Legal and Legislative Drafting (Lexis Nexis Canada 2009)

Deunyddiau o swyddfeydd drafftio eraill etc

Awstralia

Swyddfa Cwnsler y Senedd, Llywodraeth Awstralia, Llawlyfr Saesneg Clir, ar gael yn www.opc.gov.au/plain/docs.htm

Comisiwn Diwygio Cyfreithiol Victoria, Plain English and the Law, 1987, Appendix 1 —

"Guidelines for Drafting in Plain English: A Manual for Legislative Drafters"

Canada

Yr Adran Gyfiawnder, Legistics, ar gael yn

www.justice.gc.ca/eng/dept-min/pub/legis/index.html

Yr Undeb Ewropeaidd

[Type text]

Gweler y canllawiau a baratowyd gan Adolygwyr Cyfreithiol Gwasanaeth Cyfreithiol y Comisiwn:

http://ec.europa.eu/dgs/legal_service/legal_reviser_en.htm

Seland Newydd

Swyddfa Cwnsler Senedd Seland Newydd

<http://www.pco.parliament.govt.nz/clear-drafting>

Y Deyrnas Unedig

Tax Law Rewrite: The Way Forward: Annex 1 - Guidelines for the Rewrite

www.hmrc.gov.uk/rewrite/wayforward/menu.htm

Plain Language and Legislation (Swyddfa Cwnsler Senedd yr Alban)

www.scotland.gov.uk/Publications/2006/02/17093804/0

Canllawiau Drafftio Swyddfa Cwnsler y Senedd (Llywodraeth y Deyrnas Unedig)

<http://www.cabinetoffice.gov.uk/resource-library/drafting-guidance-office-parliamentary-counsel>

Cymdeithas Cwnsleriaid Deddfwriaethol y Gymanwlad

Gweler Cyfnodolyn y Gymdeithas, *the Loophole*, a phapurau trafod ar wahân ar wefan y Gymdeithas:

<http://www.opc.gov.au/calc/index.htm>

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 4

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol
Offerynnau Statudol Gydag Adroddiadau Clir
9 Mawrth 2015

**CLA494 – Rheoliadau Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru)
(Darpariaethau Canlyniadol) 2015**

Gweithdrefn: Cadarnhaol

Mae Rheoliadau Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) (Darpariaethau Canlyniadol) 2015 yn gwneud darpariaeth ganlyniadol mewn perthynas â'r cynllun pensiwn gwasanaethau cyhoeddus newydd ar gyfer diffoddwyr tân o dan Ddeddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) 2015.

Adroddiad drafft y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol (CLA4) -07-15

CLA493 – Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2015

Mae'r Rheoliadau hyn yn trosi Erthygl 14(5)-(9) o Gyfarwyddeb 2012/27/EU ar effeithlonrwydd ynni, sy'n anelu at hyrwyddo effeithlonrwydd mewn systemau gwresogi ac oeri. Mae Erthyglau 14(5) - (9) yn pennu bod angen cynnal Asesiad Cost a Budd yn archwilio hyfywedd gweithredu mewn modd cyd-gynhyrchu (cyfuniad o wres a phŵer) pan fydd rhai gosodiadau mawr, newydd, diwydiannol yn cael eu cynllunio, neu pan fydd gosodiadau o'r fath yn cael eu hadnewyddu'n sylweddol. Pan fydd yr Asesiad yn canfod bod cyd-gynhyrchu yn ymarferol, mae'n rhaid i'r gosodiad weithredu yn y modd hwnnw.

Gweithdrefn: Cadarnhaol

Materion technegol: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn:

1. Ni chafodd y Rheoliadau hyn eu gwneud yn ddwyieithog. Mae paragraff 4 o'r Memorandwm Esboniadol yn datgan nad oedd yn bosibl i'r Rheoliadau gael eu gwneud yn ddwyieithog gan eu bod yn rheoliadau cyfansawdd sy'n berthnasol i Gymru a Lloegr. Mae'r Rheoliadau yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a Senedd y DU ac, felly, dywed Llywodraeth Cymru nad yw wedi bod yn bosibl eu gwneud yn ddwyieithog. Penderfynwyd gwneud y Rheoliadau hyn ar sail cyfansawdd oherwydd y gyfundrefn drwyddedu amgylcheddol sy'n bodoli eisoes yng Nghymru a Lloegr. Mae'n werth nodi bod yr Alban a Gogledd Iwerddon wedi drafftio eu rheoliadau ar wahân. [Rheol Sefydlog 21.2 (ix) - ni wnaed yn ddwyieithog]
2. Yn wahanol i'r arfer, cafodd y Rheoliadau hyn eu gosod gyda nifer o wallau sy'n hysbys yn y rheoliadau. Canfuwyd llawer o wallau yn yr offeryn statudol drafft fel y'i gosodwyd gerbron y Senedd ar 17 Rhagfyr 2014. [Rheol Sefydlog 21.2(vi) – gwaith drafftio diffygiol.]
- 3 Mae paragraff 10 o'r Memorandwm Esboniadol yn crynhoi'r gwallau sy'n hysbys. Gan ystyried hyd cymharol fyr y Rheoliadau hyn mae nifer y

gwallau yn sylweddol. Mae paragraff 10 o'r Memorandwm Esboniadol yn nodi fel a ganlyn:

"10. The errors that it is proposed will be corrected prior to the making of the statutory instrument are as follows:

a) In regulation 5(3), in the new sub-paragraph (1A) to be inserted in paragraph 1 of Schedule 8 to the principal Regulations (as defined in regulation 1(3) of the draft regulations), the reference to "paragraph 2 of Section 1.1" should be a reference to "paragraph 1A of Section 1.1". This is clearly an error as there is no paragraph 2 of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations. This paragraph should refer to the new paragraph 1A as inserted by regulation 4(2), as referenced by regulation 5(2) of the draft regulations.

b) In regulation 6, which inserts the new Schedule 8A:

i. The title to regulation 6 reads "Energy Efficiency Directive", and the title to the new Schedule 8A reads "Energy Efficiency Directive: promotion of efficiency in heat and cooling". They are clearly in error as they do not accord with the title given to Schedule 8A in the operative provision inserted (by regulation 3 of these regulations) into regulation 35 of the principal regulations. It is proposed to correct these provisions so that Schedule 8A is consistently titled.

ii. in paragraph 1(1), in paragraph (b) of the definition of "installation", reference to "small waste incineration operation" should refer to "small waste incineration plant". This is clearly an error as the defined term in the principal Regulations is "small waste incineration plant" – see regulation 2(1) of the principal Regulations.

iii. in paragraph 1(2) (c) in the reference to the interpretation of installation, the words "within the meaning of Part 1 of Schedule 1" should be removed. This is clearly an error as in the previous paragraph 1(1), there is a definition of "installation" which is not the same as the definition of "installation" within the meaning of Part 1 of Schedule 1 to the principal Regulations due to the inclusion in the former of all small waste incineration plants (the latter includes only small waste incineration plants that are also Part B activities in Section 5.1 of Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations). Paragraph 1(2) (d) also requires this wider definition of "installation".

iv. In the title to the table in paragraph 11, the reference to “Radios” should read “Radius”. This is clearly a typographical error.”

4. Cododd y Cyd-bwyllgor ar Offerynnau Statudol bwyntiau pellach a gofynnwyd am eglurhâd gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig. Mae'r rhain wedi cael eu datrys ers hynny.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

5. Mae'r Rheoliadau hyn yn trosi Erthygl 14(5)-(9) o Gyfarwyddeb 2012/27/EU ar effeithlonrwydd ynni. Y dyddiad cau ar gyfer gwneud y Rheoliadau hyn oedd 5 Mehefin 2014. Mae'r Rheoliadau hyn dros naw mis yn hwyr ac mae Llywodraeth Cymru mewn perygl o wynebu achos o dorri rheolau'r UE. Mae paragraff 6 o'r Memorandwm Esboniadol yn datgan “delays to finalising the regulations following consultation have resulted in this deadline being missed.” [Rheol Sefydlog 21.3(iv) - rhoi deddfwriaeth yr Undeb Ewropeaidd ar waith yn amhriodol]
6. Er gwaethaf y diffygion a nodir ym mharagraffau 2 a 3 uchod, ac ym mharagraffau 9 a 10 o'r Memorandwm Esboniadol, penderfynwyd peidio â thynnu'r rheoliadau hyn yn ôl a'u hailosod, oherwydd y diffyg amser Seneddol sy'n weddill cyn gohiriad. O gofio bod y Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud gryn amser ar ôl dyddiad cau'r trosi ym mis Mehefin 2014 ni fyddai oedi pellach wedi bod yn ddefnyddiol. Yn ogystal, oherwydd mai Rheoliadau cyfansawdd ydynt, ni all Llywodraeth Cymru osod rheoliadau diwygiedig gyda chywiriadau oherwydd mae'n rhaid i'r un fersiwn gael ei osod ar gyfer dadl yn y Cynulliad fel y gosodwyd yn y Senedd. Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU yn bwriadu gwneud cywiriadau ar ôl y dadleuon perthnasol. Rydym yn ystyried hyn yn gwbl anfoddhaol oherwydd y bwriedir gwneud Rheoliadau sy'n wahanol iawn i'r rhai a gymeradwywyd. Dylai'r Rheoliadau gael eu gwneud fel y'u cymeradwywyd. Rydym yn derbyn, er gwaethaf y diffygion, y byddai hynny'n well nag oedi pellach wrth weithredu rhwymedigaethau cyfraith yr UE. [Rheol Sefydlog 21.3(ii) - ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Cynulliad.]

Cynghorwyr Cyfreithiol

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Mawrth 2015

Draft Regulations laid before Parliament and the National Assembly for Wales under section 2(8) and (9)(d) of the Pollution Prevention and Control Act 1999, for approval by resolution of each House of Parliament and of the Assembly.

D R A F T S T A T U T O R Y I N S T R U M E N T S

2015 No.0000

**ENVIRONMENTAL PROTECTION, ENGLAND AND
WALES**

**The Environmental Permitting (England and Wales)
(Amendment) Regulations 2015**

Made - - - - *****

Coming into force in accordance with regulation 1(2)

The Secretary of State, in relation to England, and the Welsh Ministers, in relation to Wales, have in accordance with section 2(4) of the Pollution Prevention and Control Act 1999^(a) consulted—

- (a) the Environment Agency;
- (b) the Natural Resources Body for Wales;
- (c) such bodies or persons appearing to them to be representative of the interests of local government, industry, agriculture and small businesses as they consider appropriate; and
- (d) such other bodies or persons as they consider appropriate.

A draft of this instrument has been approved by a resolution of each House of Parliament and by the National Assembly for Wales pursuant to section 2(8) and (9)(d) of that Act.

The Secretary of State in relation to England, and the Welsh Ministers in relation to Wales, make the following Regulations in exercise of section 2, and Schedule 1 to, that Act.

^(a) 1999 c.24. There are amendments to Schedule 1, but none is relevant to these Regulations. Functions of the Secretary of State under or in relation to section 2, so far as exercisable in relation to Wales, were transferred to the National Assembly for Wales, by article 3 (subject to exceptions contained within that article that are not relevant to these Regulations) of the National Assembly for Wales (Transfer of Functions) Order 2005 (S.I. 2005/1958). Those functions were subsequently transferred to the Welsh Ministers by section 162 of, and paragraph 30 of Schedule 11 to, the Government of Wales Act 2006 (c.32). Section 2(4) was amended by the Natural Resources Body for Wales (Functions) Order 2013 (2013/755 W. 90), Schedule 2, Part 1, paragraphs 394, 395(1) and (3).

PART 1

General

Citation, commencement and interpretation

1.—(1) These Regulations may be cited as the Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015.

(2) These Regulations come into force on the day after the day on which they are made.

(3) In these Regulations, “the principal Regulations” means the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010(a)

PART 2

Amendment of the principal Regulations

Amendment of regulation 3 (interpretation: directives)

2. In regulation 3 of the principal Regulations, after the definition of “the End-of-Life Vehicles Directive”, insert—

““the Energy Efficiency Directive” means Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council on energy efficiency(b);”.

Amendment of regulation 35 (specific provisions applying to environmental permits)

3. In regulation 35(2) of the principal Regulations, after sub-paragraph (b) insert—

“(ba) Schedule 8A (efficiency in heating and cooling energy: energy efficiency directive)”.

Amendment of Part 2 of Schedule 1 (activities)

4.—(1) Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations is amended as follows.

(2) In Section 1.1 (combustion activities), after paragraph 1 of “interpretation and application of Part B” insert—

“1A. For the purpose of Part B(a) of this section, where 2 or more appliances with an aggregate net rated thermal input exceeding 20 megawatts are operated on the same site by the same operator, those appliances must be treated as a single appliance with a net rated thermal input exceeding 20 megawatts”.

Amendment of Schedule 8 (Part B installations and Part B mobile plant)

5.—(1) Schedule 8 to the principal Regulations is amended as follows.

(2) In paragraph 1(1), at the beginning insert “Subject to sub-paragraph (1A),”.

(3) After paragraph 1(1) insert—

“1A. Where installations are Part B installations solely because of the aggregation of the rated thermal input of 2 or more appliances in accordance with paragraph 2 of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1, only paragraph 4(1)(a) of this Schedule applies to those installations (in addition to the provisions in Schedule 8A)”.

(a) S.I. 2010/675; relevant amendments were made by S.I. 2013/390, 2013/755 (W.90)

(b) OJ No L 315, 14.11.2010, p1

Insertion of Schedule 8A (Energy Efficiency Directive)

6. After Schedule 8 insert—

“SCHEDULE 8A Regulation 35(2)(ba)

Energy Efficiency Directive: promotion of efficiency in heating and cooling

Interpretation

1.—(1) In this Schedule—

“cogeneration” means the simultaneous generation in one process of thermal energy and electrical or mechanical energy;

“connection distance” means—

- (a) in the case of a hot water link, the thermal capacity in kilowatts of the source or demand, whichever is smaller, multiplied by 0.0038, or
- (b) in the case of a steam heat link, the thermal capacity in kilowatts of the source or demand, whichever is smaller, multiplied by 0.0012, expressed in kilometres;

“cost-benefit analysis” means a cost-benefit analysis in accordance with Part 2 of Annex IX of the Energy Efficiency Directive;

“economically justified demand” means demand that does not exceed the needs for heating or cooling and which would otherwise be satisfied at market conditions by energy generation processes other than cogeneration;

“high-efficiency cogeneration” means cogeneration meeting the criteria laid down in Annex II of the Energy Efficiency Directive;

“installation” means—

- (a) a stationary technical unit where one or more activities listed in Part 2 of Schedule 1 are carried on; or
- (b) a small waste incineration operation;

“relevant installation” means an installation carrying on—

- (a) an activity described in Part A(1) of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1;
- (b) an activity described in Part A(1) of Section 5.1 of Part 2 of Schedule 1;
- (c) an activity described in paragraph (a) of Part B of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1; or
- (d) a small waste incineration plant operation;

“substantially refurbished” means, subject to sub-paragraph (2)(e), a refurbishment the cost of which exceeds 50 % of the investment cost for a new comparable energy plant.

(2) For the purposes of this Schedule—

- (a) the interpretation of “offshore platform” in paragraph 3 of Part A(1) of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1 shall also include any structure where the principal purpose of the use of the structure is the establishment of the existence of petroleum or the appraisal of its characteristics, quality or quantity or the extent of any reservoir in which it occurs;
- (b) the interpretation of “petroleum” in paragraph 4 of Part A(1) of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1 shall also include coal or bituminous shales or other stratified deposits from which oil can be extracted by destructive distillation;

- (c) a reference to an installation means an installation within the meaning of Part 1 of Schedule 1 which has a net rated thermal input exceeding 20 megawatts;
- (d) where 2 or more small waste incineration plants falling within Schedule 13A with an aggregate net thermal input exceeding 20 megawatts are operated on the same site by the same operator, those small waste incineration plants must be treated as a single installation with a rated thermal input exceeding 20 megawatts; and
- (e) refurbishment does not include the fitting of equipment to carry out the activity described in Part A(1) of Section 6.10 of Part 2 of Schedule 1.

Electricity generating installations

2. An application for the grant of an environmental permit under regulation 13(1) for a relevant installation which generates electricity must contain a cost-benefit analysis which assesses the cost and benefits of providing for the operation of the installation as a high-efficiency cogeneration installation.

3. The regulator must exercise its relevant functions to ensure that an application for a variation of an environmental permit under regulation 20(1) is made before the energy plant of a relevant installation which generates electricity is substantially refurbished.

4. The regulator must ensure that an application for a variation of an environmental permit required by paragraph 3 contains (in addition to the information required by paragraph 2(1)(b) of Schedule 5) a cost-benefit analysis which assesses the cost and benefits of converting the relevant installation to high-efficiency cogeneration.

5. The requirement for a cost benefit analysis in paragraph 2 or paragraph 4 do not apply to peak load and back-up electricity generating relevant installations for which the application for the grant or a variation of an environmental permit states that operation under 1,500 operating hours per year as a rolling average over a period of five years is planned.

6. In the case of a relevant installation to which paragraph 5 applies, the regulator must ensure that, if an environmental permit is granted or varied, it includes conditions ensuring that the operating hours for the installation remain within that constraint.

Installations generating waste heat

7. An application for the grant of an environmental permit under regulation 13(1) for an installation generating waste heat at a useful temperature level, other than a relevant installation falling within paragraph 2, must contain a cost-benefit analysis.

8. The regulator must exercise its relevant functions to ensure that an application for a variation of an environmental permit under regulation 20(1) is made before the energy plant of an installation generating waste heat at a useful temperature level, other than a relevant installation falling within paragraph 3, is substantially refurbished.

9. The regulator must ensure that an application for a variation of an environmental permit under paragraph 8 contains (in addition to the information required by paragraph 2(1)(b) of Schedule 5) a cost-benefit analysis.

10. The cost-benefit analysis required by paragraphs 7 and 9 must include an assessment of the cost and benefits of—

- (a) utilising the waste heat to satisfy economically justified demand, including through cogeneration; and
- (b) the connection of that installation to a district heating and cooling network.

11. Paragraphs 7 to 10 do not apply to an installation, except an installation which forms part of a district cooling network, with any of the following—

- (a) available waste heat of 100 kilowatts or less;
- (b) available waste heat—
 - (i) greater than 100 kilowatts as hot water or steam, where there is no hot water heat demand greater than 100 kilowatts within the search radius from the installation as set out in the table below and located within the connection distance from the centre of the installation; or
 - (ii) greater than 500 kilowatts as steam where there is no steam-based heat demand greater than 500 kilowatts and no hot water heat demand greater than 100 kilowatts within the search radius from the centre of the source installation as set out in the table below and located within the connection distance from the centre of the source installation;
- (c) a heat demand of—
 - (i) 100 kilowatts or less for a hot water heat demand; or
 - (ii) 500 kilowatts or less for a steam-based heat demand;
- (d) a hot water heat demand greater than 100 kilowatts, with no source of available waste heat greater than 100 kilowatts within the search radius from the centre of the demand installation as set out in the table below, located within the connection distance from the centre of the demand installation;
- (e) a steam-based heat demand greater than 500 kilowatts, with no source of steam-based waste heat greater than 500 kilowatts within the search radius from the centre of the installation as set out in the table below, located within the connection distance from the centre of the demand installation.

Search Radios

<i>Installation type</i>	<i>Thermal capacity of heat source/demand</i>	<i>Search radius (kilometres), measured from the centre of the installation</i>
Hot water demand	>100 kilowatts and <3.9 megawatts	0.0038 x H, where H = thermal capacity in kilowatts
	≥ 3.9 megawatts	15
Steam demand	>500 kilowatts and <12.5 megawatts	0.0012 x H, where H = thermal capacity in kilowatts
	≥ 12.5 megawatts	15
Waste heat source (hot water or steam)	>100 kilowatts and <3.9 megawatts	0.0038 x H, where H = thermal capacity in kilowatts
	≥ 3.9 megawatts	15

Heating and cooling networks

12. An application for the grant of an environmental permit under regulation 13(1) for a relevant installation which forms part of a new district heating and cooling network or existing district heating or cooling network, must contain a cost-benefit analysis.

13. The regulator must exercise its relevant functions to ensure that an application for a variation of an environmental permit under regulation 20(1) is made before the energy plant of a relevant installation which forms part of a district heating and cooling network is substantially refurbished.

14. An application for the variation of an environmental permit required by paragraph 13 must contain (in addition to the information required by paragraph 2(1)(b) of Schedule 5) a cost-benefit analysis.

15. The cost-benefit analysis required by paragraphs 12 and 14 must include an assessment of the cost and benefits of utilising the waste heat from nearby installations.

Determination of applications

16. When considering an application for an environmental permit, or for a variation of an environmental permit, in accordance with this Schedule, the regulator must take into account—

- (a) the outcome of the cost-benefit analysis carried out in accordance with this Schedule; and
- (b) after 31st December 2015 the outcome of any comprehensive assessment carried out in accordance with Article 14(1) of the Energy Efficiency Directive.

17. Subject to paragraph 19, where a cost-benefit analysis carried out in accordance with paragraphs 2, 4 and 10 shows that benefits exceed costs, the regulator must ensure that any environmental permit that is granted or varied includes appropriate conditions that will ensure the operation of the installation in a manner shown by that analysis to be cost beneficial.

18. Subject to paragraph 19, where a cost-benefit analysis carried out in accordance with paragraph 15 shows that benefits exceed costs, the regulator must ensure that any environmental permit that is granted or varied contains appropriate conditions that will ensure the operation of the installation, in conjunction with the utilisation of the waste heat from nearby installations, in a manner shown by that analysis to be cost beneficial.

19. Where the cost-benefit analysis carried out in accordance with paragraphs 2,4,10 or 15 shows that benefits exceed costs, the requirement to impose appropriate conditions in accordance with paragraphs 17 and 18 do not apply if, in individual cases, the regulator decides that there are imperative reasons of law, ownership or finance for them not to apply.

20. The regulator must within two months of its decision under paragraph 19 submit a reasoned notification of that decision to the appropriate authority.

21. This Schedule does not apply to—

- (a) installations that need to be located close to a geological storage site approved under Directive 2009/31/EC on the geological storage of carbon dioxide^(a);
- (b) any relevant installation within a nuclear site, within the meaning given in paragraph 1 of Part 2 of Schedule 23, and which is dedicated to the production of nuclear power;
- (c) mobile plant.

22. Nothing in this Schedule affects the application of the Industrial Emissions Directive to installations”.

PART 3

Transitional provisions

Interpretation of Part 3

7. In this Part—

- (a) references to any provision of the principal Regulations are references to those provisions as amended by these Regulations;
- (b) “Part B installation” has the meaning given in Part 1 of Schedule 1 to the principal Regulations;

(a) OJ No L 140, 5.6.2009, p. 114

- (c) “regulated facility” has the meaning given in regulation 2 of the principal Regulations;
- (d) “substantially refurbished” has the meaning given in paragraph 1(1) of Schedule 8A to the principal Regulations (as inserted by regulation 6).

Aggregation of rated thermal input – existing installations

8.—(1) This regulation applies to a Part B installation that is a regulated facility solely as a result of the aggregation of the net rated thermal input of 2 or more appliances in accordance with paragraph 1A of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1 (interpretation and application of Part B) to the principal Regulations.

(2) A Part B installation that was in operation immediately prior to the coming into force of these Regulations is taken to be an exempt facility for the purposes of regulation 8(2) of the principal Regulations.

(3) Paragraph (2) ceases to apply to a Part B installation (so that it is no longer taken to be an exempt facility) if, after the coming into force of these Regulations, the energy plant of the Part B installation is substantially refurbished.

Existing applications for the grant or variation of an environmental permit

9.—(1) Schedule 8A to the principal Regulations (as inserted by regulation 6) does not apply to an existing application.

(2) In this regulation, “existing application” mean a duly made application received by the regulator prior to the coming into force of these Regulations—

- (a) for the grant of an environmental permit pursuant to regulation 13 of the principal Regulations; or
- (b) for the variation of an environmental permit pursuant to regulation 20(1) of the principal Regulations.

Name
Parliamentary Under Secretary of State
Department for Environment, Food and Rural Affairs

Date

Name
Minister for Natural Resources
One of the Welsh Ministers

Date

EXPLANATORY NOTE

(This note is not part of the Regulations)

These Regulations amend the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010 (S.I. 2010/675) (“the principal Regulations”), to transpose Article 14(5) to (9) of Directive 2012/27/EU on energy efficiency (OJ No L 315, 14.11.2012, p 1). Article 14(5) to (9) of the Directive require Member States to ensure that a cost-benefit analysis is carried out to assess the installation of cogeneration or the utilisation of waste heat from energy producing installations, with the aim to increase energy efficiency.

Regulation 4 amends Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations to provide for the aggregation of the net rated thermal input of appliances operated by the same operator on the same site. Where the aggregated net rated thermal input exceeds 20 megawatts, this means they are

brought within the scope of the definition of 'Part B installations' for the purposes of applying the cost-benefit analysis requirements introduced by the new Schedule 8A.

Regulation 6 inserts new Schedule 8A, which provides for a cost benefit analysis to be included in applications for environmental permits and for the variation of environmental permits for specified installations.

The cost-benefit analysis must assess the cost and benefits of installations producing electricity, operating as cogeneration installations. In the case of other installations, the cost-benefit analysis must assess the cost and benefits of utilising waste heat for the purposes of district and cooling networks.

Regulations 8 and 9 contain transitional provisions. Regulation 8 provides that a Part B installation that is a regulated facility under the principal Regulations due to the application of the aggregation provisions in Regulation 4, and is in operation before the coming into force of these regulations, is to be deemed an exempt facility until it is substantially refurbished.

Regulation 9 provides that Schedule 8A does not apply to applications for an environmental permit or for a variation of an environmental permit received by the regulator prior to the coming into force of these regulations.

A full Impact Assessment of the effect that this instrument will have on the costs of business, the voluntary sector and the public sector is available from the Better Regulation Programme, Department for Environment, Food and Rural Affairs, 17 Smith Square, London SW1P 3JR and is published with the Explanatory Memorandum alongside the instrument on www.legislation.gov.uk.

Explanatory Memorandum to The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015

This Explanatory Memorandum has been prepared by The Department for Natural Resources and is laid before the National Assembly for Wales in conjunction with the above subordinate legislation and in accordance with Standing Order 27.1.

Minister's Declaration

In my view, this Explanatory Memorandum gives a fair and reasonable view of the expected impact of The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015. I am satisfied that the benefits outweigh any costs.

Carl Sargeant AM

Minister for Natural Resources

23 February 2015

Description

1. The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 transpose Article 14(5)-(9) of Directive 2012/27/EU on energy efficiency (“the Energy Efficiency Directive” – “the EED”), which aims to promote efficiency in heating and cooling. Article 14(5)-(9) specifies that when certain large, new industrial installations are planned or existing such installations are substantially refurbished, a Cost-Benefit Assessment (“CBA”) must be undertaken examining the viability of operation in co-generation (Combined Heat and Power – “CHP”) mode. Where the CBA finds that co-generation is viable, the installation must operate in that mode.

Matters of special interest to the Constitutional and Legislative Affairs Committee

Use of a ‘composite’ statutory instrument

2. The purpose of Article 14(5)-(9) is to facilitate the recovery and use of waste heat from electricity power installations and other industrial installations which could otherwise cause pollution. Nearly all of the installations subject to Article 14(5) are already subject to the environmental permitting regime, which provides for an established process for regulating industrial installations across England and Wales. In light of this, and the commonality between the Article 14(5)-(9) provisions and the existing arrangements for considering energy efficiency under the environmental permitting regime, the UK and Welsh Governments are transposing these requirements through an amendment to that existing regime. Use of this existing system allows implementation of the requirements of Article 14(5)-(9) in a manner which limits the additional burdens on operators and regulators.
3. The environmental permitting regime is established by the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010 (S.I. 2010/675) (“the 2010 Regulations”), which are composite regulations. This statutory instrument transposes Article 14(5)-(9) by making amendments to the 2010 Regulations. The 2010 Regulations, their predecessors (the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2007 (S.I. 2007/3538) – (“the 2007 Regulations”), which are the origin of the single regulatory permitting framework that we have today, and subsequent amendments have almost all been made on a composite basis. This composite approach remains appropriate for these Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 to ensure a consistent and expedient transposition of Article 14(5)-(9) across England and Wales.
4. This composite statutory instrument applies to England and Wales and is subject to approval by the National Assembly for Wales and by the UK Parliament. Accordingly, it is not possible for this Instrument to be laid or made bilingually.

Consultation

5. In accordance with section 2(4)¹ of the Act, the Welsh Ministers have consulted, amongst others, Natural Resources Wales (NRW).

Late transposition of an EU obligation

6. The deadline for all Member States to have legislation in place for transposing the Energy Efficiency Directive was 5 June 2014. Delays to finalising the regulations following consultation have resulted in this deadline being missed.

¹ as amended by article 4 of, and paragraphs 394 and 395 of Schedule 2 to, the Natural Resources Body for Wales (Functions) Order 2013 (S.I. 2013/755 (W.90)).

Confirmation of making of the Pollution Prevention and Control (Designation of Directives) (England and Wales) Order 2015

5. These regulations are made pursuant to section 2 of, and Schedule 1 to, the Pollution Prevention and Control Act 1999 (c.24). Several paragraphs of Schedule 1 are engaged, including paragraph 20(1)(b). That paragraph may only be used in relation to a “relevant directive”. An order designating the Energy Efficiency Directive as a “relevant directive” under paragraph 20(2)(c) of Schedule 1 to the 1999 Act will be made and will come into force before the draft Regulations are made. This order will revoke and replace the current Pollution Prevention and Control (Designation of Directives (England and Wales) Order 2013 (SI 2013/123).

Parliamentary Procedure

6. The draft instrument was laid before Parliament on 17 December 2014.
7. The Joint Committee on Statutory Instruments (“JCSI”) considered this instrument at its meeting on 28 January 2015. In its Twentieth Report of the 2014/2015 session dated 30 January 2015, the Committee reported the draft instrument for elucidation. Department for Environment Food and Rural Affairs provided the required elucidation in a memorandum dated 16 January 2015; that memorandum is at appendix 4 to that report.
8. The draft instrument was debated, and was approved, by the Grand Committee of the House of Lords on 4 February 2015.

Known errors in the draft instrument as laid

9. A number of errors were discovered in the draft statutory instrument as laid before Parliament on 17 December 2014. A decision was made not to withdraw and re-lay the draft regulations. It was considered that there was a significant risk that, if the regulations were withdrawn and re-laid, the opportunity for debate to take place in both Houses of Parliament before prorogation would be lost, causing further delay to the transposition of Article 14(5)-(9) of the Energy Efficiency Directive. Instead, it is proposed that the errors will be corrected in the version of the instrument that is made.
10. The errors that it is proposed will be corrected prior to the making of the statutory instrument are as follows:
 - a) In regulation 5(3), in the new sub-paragraph (1A) to be inserted in paragraph 1 of Schedule 8 to the principal Regulations (as defined in regulation 1(3) of the draft regulations), the reference to “paragraph 2 of Section 1.1” should be a reference to “paragraph 1A of Section 1.1”. This is clearly an error as there is no paragraph 2 of Section 1.1 of Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations. This paragraph should refer to the new paragraph 1A as inserted by regulation 4(2), as referenced by regulation 5(2) of the draft regulations.
 - b) In regulation 6, which inserts the new Schedule 8A:
 - i. The title to regulation 6 reads “Energy Efficiency Directive”, and the title to the new Schedule 8A reads “Energy Efficiency Directive: promotion of efficiency in heat and cooling”. They are clearly in error as they do not accord with the title given to Schedule 8A in the operative provision inserted (by regulation 3 of these regulations)

into regulation 35 of the principal regulations. It is proposed to correct these provisions so that Schedule 8A is consistently titled.

- ii. in paragraph 1(1), in paragraph (b) of the definition of “installation”, reference to “small waste incineration operation” should refer to “small waste incineration plant”. This is clearly an error as the defined term in the principal Regulations is “small waste incineration plant” – see regulation 2(1) of the principal Regulations.
- iii. in paragraph 1(2)(c) in the reference to the interpretation of installation, the words “within the meaning of Part 1 of Schedule 1” should be removed. This is clearly an error as in the previous paragraph 1(1), there is a definition of “installation” which is not the same as the definition of “installation” within the meaning of Part 1 of Schedule 1 to the principal Regulations due to the inclusion in the former of all small waste incineration plants (the latter includes only small waste incineration plants that are also Part B activities in Section 5.1 of Part 2 of Schedule 1 to the principal Regulations). Paragraph 1(2)(d) also requires this wider definition of “installation”.
- iv. In the title to the table in paragraph 11, the reference to “Radios” should read “Radius”. This is clearly a typographical error.

Legislative background

11. This legislation transposes the requirements of Article 14(5)-(9) of Council Directive 2012/27/EU on energy efficiency and amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC (“the Energy Efficiency Directive”).
12. Prior to the coming into force of the 2010 Regulations on 6 April 2010, the environmental permitting regime was set out in the 2007 Regulations (S.I. 2007/3538). The 2007 Regulations created a single regulatory framework in England and Wales for waste management licensing and pollution, prevention and control activities. They transposed the provisions of 11 EU Directives which impose obligations required to be delivered through permits or capable of being delivered through permits. The 2007 Regulations were amended in 2009 to transpose the permitting and compliance requirements of the Mining Waste Directive (Directive 2006/21/EC) and the Batteries Directives (Directive 2006/66/EC) and to revise the provisions relating to exempt waste operations. The amending instruments were S.I. 2009/890, 2009/1799 and 2009/3381.
13. On 6 April 2010 the 2007 Regulations were revoked, subject to some savings and exceptions, and were re-made as the 2010 Regulations with the addition of permitting regimes covering water discharge consenting, groundwater authorisations and radioactive substances regulation. The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 will amend the 2010 Regulations.
14. The power to make the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010 and subsequent amendments is contained in section 2 of the Pollution Prevention and Control Act 1999 (“the 1999 Act”). That power was, in relation to Wales, transferred to the National Assembly for Wales, except in relation to offshore oil and gas exploration and exploitation, by the National Assembly for Wales (Transfer of Functions) Order 2005 (S.I. 2005/1958). Those functions are now exercisable by the Welsh Ministers by virtue of section 162 of and paragraph 30 of Schedule 11 to the Government of Wales Act 2006. In accordance with section 2(8) and (9) of the 1999 Act, the Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 are subject to the draft affirmative procedure. As they are composite regulations (made by the Secretary of State in relation to England and by the Welsh Ministers in relation to Wales) they must be laid before, and approved by a

resolution of the National Assembly for Wales (and both Houses of Parliament). The reference in section 2(8) to approval by each House of Parliament has effect in relation to exercise of functions by the Welsh Ministers as if it were a reference to approval by the National Assembly for Wales by virtue of section 162 of, and paragraph 33 of Schedule 11 to, the Government of Wales Act 2006.

Purpose & intended effect of the legislation

15. The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 transpose the Cost Benefit Assessment (CBA) and authorisation requirements of Article 14(5) and (7) of Directive 2012/27/EU (the Energy Efficiency Directive), together with the exemptions set out in Article 14(6) and (8), through amendments to the existing environmental permitting regime.
16. The provisions of Article 14(5) aim to promote the adoption of co-generation of heat and power (Combined Heat and Power – CHP) at industrial installations by specifying that a Cost Benefit Assessment (CBA) must be undertaken at the following industrial installations for the following purposes, where the total input is above 20MW thermal:
 - a. new or substantially refurbished electricity generation installations, for the purpose of identifying cost-effective opportunities for co-generation of heat and power (Combined Heat and Power – CHP);
 - b. new or substantially refurbished industrial installations generating usable waste heat, for the purpose of identifying cost-effective opportunities for co-generation or connection to a heat network; and
 - c. new district heating or cooling networks, or new or substantially refurbished energy production installations within existing such networks, for the purpose of identifying cost-effective opportunities for utilising waste heat from nearby industrial installations.
17. Article 14(7) requires that the CBA must be taken into account when the installation is authorised.
18. Article 14(6) exempts peak load or back-up installations planning to operate less than 1,500 hours per year, nuclear power stations, and installations that need to be close to a geological storage site approved under Directive 2009/31/EC (a site for the purposes of geological storage of carbon dioxide). It also allows member states to set thresholds for exempting individual installations where any of a number of proximity and heat demand/supply thresholds are not met. Article 14(8) allows member states to exempt individual installations if there are imperative reasons of a law, ownership or finance for so doing.
19. The Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2015 transpose the Directive requirements principally by inserting a new schedule 8A into the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010. Necessary Amendments are also made to other parts of the 2010 Regulations.

Consultation

20. On 10 February 2014, Defra and the Welsh Government published a consultation document seeking views on the transposition of Article 14(5)-(9) of the Directive through amendments to the EPR. The consultation closed on 21 March 2014. In total 20 responses were received from a range of industry bodies, individual companies and regulators. All supported the use of the Environmental Permitting (England and Wales) regulations to transpose the requirements of articles 14 (5)-(9) of the Energy Efficiency Directive. There

were a number of concerns raised by respondents regarding the suitability and practicality of the thresholds applied in the instrument, particularly in reference to the maximum appropriate distance between the installations which would make up the network using waste heat. These concerns have been taken on board, and changes have been made to the regulations to reflect this.

Regulatory Impact Assessment (RIA)

Executive Summary

Introduction and problem under consideration

This is the final stage impact assessment (IA) for the transposition of Articles 14(5)-(9) of the Energy Efficiency Directive (2012/27/EU).

The European Union has introduced the EED as part of the strategy to meet the EU's 20% energy savings objective by 2020. It establishes 'a common framework of measures for the promotion of energy efficiency within Europe²'. Chapter 3 of the Directive deals with promoting efficiency in heating and cooling. Articles 14(5)-(9) require that after 5th June 2014 a cost benefit analysis (CBA) must be undertaken for the following installations where the total thermal input is above 20MW:

- new or substantially refurbished electricity generation installations;
- new or substantially refurbished industrial installations generating usable waste heat; and
- new district heating or cooling networks, or a new or substantially refurbished energy production installation within an existing network.

This CBA is intended to identify cost effective opportunities for cogeneration and waste heat recovery. Under the regulation the CBA is a financial analysis reflecting actual cash flow transactions from investing in and operating installations. Where cost effective and technically feasible opportunities are identified, then national authorities are required to authorise only installations developed as co-generation or using waste heat recovery. If an operator chooses not to take such actions, then they must not be granted a permit to operate, except in cases where imperative reasons of law, ownership or finance preclude this. Defra and the Welsh Government have elected to transpose Articles 14(5)-(9) through amendment of the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010.

A public consultation was held during February and March 2014. In total 20 responses were received from a range of industry bodies, individual companies and regulators. Additionally Defra met with representatives of industry organisations, environmental regulators, environmental NGOs and other Government departments to discuss the proposals and the IA. This IA has been updated in light of the responses received. The information and opinion received was qualitative in nature. No further evidence was identified to update the quantitative estimates as presented in the consultation stage IA.

The options that have been considered are:

- Option 0 (do nothing): For baseline purposes only as not transposing creates risk of infraction.
- Option 1 (preferred): Transpose and implement requirements with no gold plating. Operators are required to undertake CBAs when developing new installations or significantly refurbishing existing installations, to assess whether alternative cogeneration/waste recovery options are cost-effective. Where cost-effective options are identified, permits for operation will only be granted when these options are taken up except for in exceptional circumstances. Transposition is by amendment of the Environmental Permitting Regulations.

² http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/eed_en.htm

Rationale for intervention and policy objective

The European Commission attributes the fact that the 2020 energy savings objective is unlikely to be met without the EED due to a combination of regulatory and market failures. Specifically for cogeneration and waste heat recovery, it identifies barriers to uptake including high transaction costs and a lack of liquidity in the heat market. Articles 14(5)-(8) should identify cost-effective potential for cogeneration and waste heat recovery, and ensure that such opportunities are not missed.

The policy objective is to transpose Articles 14(5)-(8) of the EED, which should increase the uptake of energy efficiency via cogeneration and waste heat recovery. This will deliver cost savings to those installations and reduce carbon emissions. Transposition is also required to avoid infraction.

Overview of analysis

To estimate the effects of transposition we have first estimated the number of new or significantly refurbished installations that will be affected between 2014 and 2024. This baseline is set out in Section 3. The costs include the cost of undertaking a CBA (which is assumed to be completed by consultants) and the administrative costs for operators and regulators. Benefits have not been monetised because of the lack of evidence to inform such estimates, and uncertainty around the extent to which the CBAs represent additional assessments which operators would not otherwise have done.

Costs

Section 4 of the report describes the assessment of costs that has been undertaken. This focussed on the costs associated with undertaking the CBAs themselves (operator time and independent consultant fees) and the time (and associated costs) for regulators to review them. Table 1 below provides a summary of costs by type of cost and group affected. The central values presented are the midpoint of the low and high ranges. The base year for the present value calculation is 2014 and a discount rate of 3.5% has been applied (following HM Treasury Green Book).

Table 1 Summary of total costs for the period 2014-2024 (PV, £m 2013 prices)

	Low	Central	High
Costs of CBAs – operators	6.2	11.8	17.3
Admin costs – operators	0.2	0.3	0.5
Admin costs – regulators	0.2	0.3	0.4
Total	6.6	12.4	18.2

Benefits

The transposition of Articles 14(5)-(9) of the EED will result in installations in scope making investment decisions on the basis of better information, where operators would not already make use of such information as a matter of course.

The extent of the benefits will also depend on the number of new and refurbished installations carrying out CBAs and the outcomes of these. Recommendations and the choice of options

stemming from the assessments will be site and installation specific, and a number of regulatory and economic drivers will influence any decisions that are subsequently taken.

Benefits have not been monetised because of uncertainty around the extent to which the CBAs represent additional assessments which operators would not otherwise have done and the extent to which additional assessments would lead to additional co-generation development. Where transposition does bring on additional cogeneration and waste heat options, these are likely to be for the more marginal cases where benefits are less substantial.

Competition assessment and direct impact on business

Section 6 describes the competition assessment undertaken for the study. Overall, the proposed requirement to develop a CBA for new and refurbished installations is unlikely to have any adverse impacts on competition. While this IA is out of scope for One-In Two-Out, as it is an EU transposition, we present the direct cost to business with an estimated EANCB of -£1.0m (2009 prices). Other non-quantified impacts are also considered.

Wider impacts

Section 7 describes the potential distributional effects focused primarily on small and micro-businesses, and Section 8 presents the social impact assessment.

No affected plants are expected to fall within the micro-business definition. Whilst some of the affected plants could fall within the small business definition it is considered highly unlikely. An assessment of potential financial implications has shown that possible impacts (if any plants are in the small business category) are likely to be minimal and could be offset by any savings if potential for cogeneration or waste heat recovery are identified and taken forward.

A high level social impact assessment was undertaken and is described in Section 8. The additional costs of compliance are not expected to have implications for employment). There could be impacts on the environment and human health (both positive and negative) as a result of any actions taken in response to the findings of the CBAs.

Uncertainties and limitations

As with any assessment of this nature, there are a number of uncertainties and limitations that should be kept in mind when considering the findings. We have assumed that operators affected are not considering cogeneration options already. The number of CBAs that will be required is considered more uncertain relative to the cost of undertaking them. This is discussed in Section 9 alongside a summary of the main uncertainties and assumptions, which were tested through the consultation.

Conclusions

The transposition of Articles 14(5)-(9) will lead to additional costs being incurred by the operators of industrial installations comprising or incorporating combustion units with a total thermal input exceeding 20 MW. The central estimate is a net cost of £12.4m (present value, for the period 2014-2024), of which £11.8m is the cost of undertaking the CBAs and the remainder are admin costs, split between regulators and operators. Costs to regulators may be recouped through environmental permitting fees and charges.

1. Introduction

1. This impact assessment concerns transposition of Articles 14(5)-(8) of the Energy Efficiency Directive (2012/27/EU) – “the EED” hereafter³. This report is structured as follows:
 - Further details of the Articles are covered in Section 2. This also includes an assessment of the need for legislation, its objectives and the stakeholders likely to be affected, and a summary of the consultation;
 - The baseline is defined in Section 3. This explores the number of existing and potential installations likely to be affected;
 - An assessment of costs and benefits associated with the proposals in the relevant articles are contained in Sections 4 and 5;
 - Sections 6, 7 and 8 contain a competition assessment, analysis of distributional and social effects; and
 - An overall summary is in Section 9.

2. Overview

2. This section provides further detail of the requirements of the relevant articles of the EED, including Annex IX as referred to in Article 14(5), which relate to the need to carry out a cost-benefit analysis (CBA) looking at the potential for CHP or use of waste heat when a new plant is constructed or an existing plant is substantially refurbished.

What is cogeneration?

3. Cogeneration integrates the production of electricity and useful heat into one single and energy efficient process. Cogeneration can result in up to a 30% reduction in primary fuel consumption, compared to the separate generation of heat and power. Delivering the same amount of electricity and heat, but more efficiently and using less fuel, lowers energy costs for the operator, reduces CO₂ emissions, and enhances security of energy supply.

What is district heating?

4. District heating supplies heat from a central source directly to homes and business through a network of hot water pipes. Currently it provides less than 2% of the UK’s heat demand. Modelling for DECC suggests that district heating could supply up to 14% of the UK’s heat demand, and be a cost-effective and viable alternative to individual renewable technologies whilst reducing the cost of energy for consumers.

Problem under consideration

5. The European Commission considers energy efficiency to be important in limiting greenhouse gas emissions, reducing dependence on energy imports and in supporting economic growth. The European Union has a headline target to achieve a 20% improvement in energy efficiency by 2020. The EED establishes ‘a common framework of measures for the promotion of energy efficiency within Europe⁴. It aims to support and accelerate the delivery of the European Union’s target for a 20% reduction in anticipated energy consumption by 2020 and to support further energy efficiency improvements beyond that date. Reductions in energy consumption achieved to date currently fall short of the 2020 target.
6. The requirements in the EED aim to remove barriers and overcome specific market failures in the energy market which impede efficiency in the supply and use of energy. The Directive

³ http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/eed_en.htm

⁴ http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/eed_en.htm

sets out various provisions related to: energy efficiency in its buildings; energy obligation schemes, audits and management systems; the provision of consumer information, including on energy bills; and other incentives and penalties.

7. Article 14 of the EED deals with promoting efficiency in heating and cooling. The article stipulates that Member States: identify the potential for high-efficiency cogeneration and efficient district heating and cooling and analyse the costs and benefits of the opportunities that may exist, as well as enacting policies designed to increase uptake, including supporting or accommodating the development of viable projects. Complementary policies that are already in place or being developed are outlined in paragraphs 16 and 17. Specifically, Articles 14(5)-(8) require that after 5th June 2014 a CBA must be undertaken for the following installations where the total thermal input is above 20MW:
 - New or substantially refurbished⁵ electricity generation installations;
 - New or substantially refurbished industrial installations generating usable waste heat; and
 - New district heating or cooling networks, or a new or substantially refurbished energy production installation within an existing network.
8. The required CBA is intended to identify cost effective opportunities for cogeneration and waste heat recovery – essentially, CHP and district heating or cooling. Under the regulation the CBA is a financial analysis of the operator’s actual cash flow transactions from investing in and operating installations. Where cost effective and technically feasible opportunities are identified, national authorities are required to authorise only installations developed as co-generation or using waste heat recovery. If an operator chooses not to take such actions then they must not be granted a permit to operate, except for in exceptional circumstances where a strong case can be made to justify non-compliance.
9. Defra and the Welsh Government have elected to transpose Article 14(5)-(8) through amendment of the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010 – “the EPR” hereafter. This impact assessment examines the transposition of Articles 14(5)-(8) of the EED which is focussed on the ‘promotion of efficiency in heating and cooling’.
10. A public consultation on the transposition of Articles 14(5)-(8) was held during February and March 2014. In total, 20 responses were received from respondents including industry bodies, energy companies and regulators. In addition Defra met with representatives of industry organisations, environmental regulators, environmental NGOs and other Government departments to discuss the proposals and the impact assessment. We requested further information to address the evidence formally through the consultation as well as from other departments and agencies. In particular the consultation asked for data to refine the estimates of plants affected and the likely costs incurred, however no additional evidence was identified. A number of useful points were made by respondents that have been built into the discussion in relevant parts of the IA.

Rationale for intervention

11. The European Union has a headline target to achieve a 20% improvement in energy efficiency by 2020, which is intended to address the multiple barriers to energy efficiency uptake. Market failures include high transaction costs, information failures and lack of technical or institutional capacity. These dilute price signals and thus demand for energy

⁵ Article 2(44) of the EED defines substantial refurbishment as “a refurbishment whose cost exceeds 50 % of the investment cost for a new comparable unit”. This is not to be confused with the term “substantial change” that is defined in Article 3(9) of the Industrial Emissions Directive.

savings⁶. The Energy Efficiency Directive was introduced to address the problem that the target would not otherwise be met, which was attributed to market and regulatory failures.

12. Article 14 aims to promote energy efficiency in heating and cooling. Regarding cogeneration, the Commission identifies a number of barriers to uptake, including⁷:
- High transaction costs because of lengthy administrative procedures
 - Additional complexity of cogeneration compared to single generation, as different output is sold to different markets.
 - The lack of liquidity in the heat market because of the limited customer base. This means if a customer is lost it can be hard to sell the heat elsewhere. This possibility of ending up with stranded assets could increase the investment risk and required rate of return.
 - For district heating, the historic prevalence of individual heating solutions is suggested to be a cultural barrier to uptake.
13. Transposition of Articles 14(5)-(8) is expected to promote energy efficiency to the extent that it will provide a consistent approach by which operators will assess different technology options. This could help operators deal with the added complexity of cogeneration, particularly as they will have a standardised template to follow. Where cultural barriers mean that options are not even considered then the requirement to conduct a CBA may also help address these.
14. The more fundamental barriers such as the high transaction costs are unlikely to be addressed by transposition of Articles 14(5)-(8). While the CBA process may help operators deal with the complexity of cogeneration options it will not remove this as a barrier. Limited evidence was identified during consultation to inform our understanding of the market failures. Consultation responses reflected the numerous challenges with cogeneration and waste heat options, but these did not tend to be market failures (for instance, site constraints such as not being near sources of heat demand).
15. The extent to which operators are already conducting CBAs or similar analyses is unclear. If they are already making assessments of different options then the costs associated with transposition will be lower than estimated in this IA. There will however be consistency in the approach that all operators take.

Policy objectives

16. The intention of the EED is to ensure that energy saving options are considered and opportunities are not missed, improving the ability of Member States to meet the energy savings target. Transposition of the EED is now required to avoid infringement. The policy will help us meet our carbon budgets and contributes to the Welsh Government's 2026 vision⁸ that 'our distinctive Welsh environment [will be] thriving and contributing to the economic and social wellbeing and health of all the people of Wales'.
17. The overall objective of Articles 14(5)-(8) of the EED is to promote efficiency in heating and cooling, through identification of cost-effective potential for cogeneration and waste heat recovery. These options are, generally speaking, combined heat and power (CHP) and district heating or cooling.
18. There is large untapped potential for energy saving via cogeneration in the UK. DECC modelling estimates that this could be up to 18GWe in 2020 (Ricardo-AEA, 2013). Of this, 8.4GWe is projected to be built by 2020 under existing policy arrangements. There also

⁶ IEA (2013) *Energy Efficiency market report 2013*, Executive Summary. Available at <http://www.iea.org/Textbase/npsum/EEMR2013SUM.pdf>

⁷ Commission impact assessment available at: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/eed_en.htm, accessed November 2013

⁸ At http://www.wales.com/en/content/cms/english/about_wales/wales_fact_file/sustainability/sustainability.aspx

might be considerable potential to recover surplus heat from industry. DECC estimates suggest that there may potentially be 7TWh/yr technically available with a positive business case, with the majority of this potential having a payback period of 2 years or less (DECC, 2014). Implementing regulations obliging plants of >20MW thermal input to consider opportunities to operate as cogeneration and/or supply their waste heat to third parties would mean that this untapped potential could be more quickly realised. Such requirements could also help increase co-ordination between parties in different sectors, who perhaps wouldn't usually be engaged in considering the development of shared heat and power installations.

What is being done to address the wider barriers to uptake of cogeneration?

19. A number of existing policy measures are already in place to help overcome financial barriers to CHP uptake. CHP schemes that are fully or partially certified as Good Quality CHP under the CHP Quality Assurance programme are exempt from the Climate Change Levy on their input fuel and on the qualifying power output generated and used on-site. Further to Budget 2014, CHP will be exempt from Carbon Price Support costs from 1st April 2015 in respect of electricity generated for on-site consumption. Fuel used to generate electricity for export will be liable still. Under the CRC Energy Efficiency Scheme, gas used in CHP installations is exempt from CRC allowance costs. CHP is only liable for CRC costs in respect of electricity produced and consumed on-site. Investment in new CHP capacity can also be eligible for Enhanced Capital Allowances allowing investment in plant and technology to be offset against tax liability on first-year profits. Good Quality CHP schemes are also eligible for preferential business rates. Under the Renewables Obligation, CHP schemes that use renewable fuels are eligible for Renewable Obligation Certificates ("ROCs") on electricity produced. Some types of renewable CHPs (including energy from Waste) are eligible for a higher level of support per MWh electrical output than power-only plant. Biomass CHP is also exempt from the cap on new build biomass power plant capacity. New renewable CHP plants may also opt to receive a Renewable Heat Incentive ("RHI") tariff on useful heat exported on top of ROCs for power-only plant instead of receiving a higher level of ROCs for being CHP.
20. DECC is also developing options for a bespoke policy to support new, good quality, natural gas CHP capacity. Modelling is on-going to show how natural gas CHP will interact with the electricity market to determine its impacts on generation displaced and on carbon emissions. In addition, qualitative research is being undertaken on Gas CHP investment decision making to inform policy development. While this bespoke policy is being developed, DECC are working with BIS to make affordable finance available from the European Structural and Investment Funds to support to new CHP and District Heating projects.

Who is affected?

21. The main stakeholders who will be affected are the operators of planned new plants and those due to be refurbished which fall into one of the relevant categories. They will be required to undertake CBAs in line with the obligations set out in the Directive. The European Commission has published guidance on the Directive as a whole⁹ and on Article 14 specifically¹⁰ which address CBAs. Furthermore, the regulatory authorities (SEPA, EA, NRW, NIEA and, for the smallest plants in England, Wales and NI, local authorities) will also be affected by the transposition as they will be required to review and assess the CBAs submitted by operators to ensure they meet the requirements of the legislation. The Environment Agency (EA) is producing guidance for operators on what is required from the

⁹ At <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0762:FIN:EN:PDF>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0762:FIN:EN:PDF>

¹⁰ At <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2013:0449:FIN:EN:PDF>

CBA, and this is being consulted on until 11 April 2014¹¹. Potential exemptions are set out in Article 14(6) and include: peak load or backup installations planned to operate less than 1,500 hours/year; nuclear power stations; installations that need to be close to a geological storage site. Member States can also lay down thresholds to exempt individual installations from the provisions. Various thresholds were consulted on, including the maximum distance between a heat source and a heat load, the minimum amount of heat demand for a district heating network to have to be considered, and the minimum amount of heat considered worth recovering. If an installation found insufficient heat demand within the specified area, or could not generate enough useful heat, then it would be exempt from the CBA.

Scoping of Impacts

22. The key impacts associated with the transposition of Article 14(5)-(8) of the EED are likely to be the costs associated with undertaking a CBA (consultancy costs as well as the operator's own costs) and the regulator's costs for reviewing these assessments. The benefits that may be realised are entirely dependent upon the outcomes of the CBA and any decisions that result from it these. There are three potential outcomes to the CBA:

- It may show cogeneration to have a positive return and the operator may go ahead with the option;
- It may show cogeneration to have a negative return in which case the operator won't go ahead with the option; and,
- It may be the case that the CBA shows a positive return but the operator decides not to go ahead with implementing cogeneration (due to other reasons).

Outcomes will be site specific and linked to a number of other drivers including achieving compliance with other related legislation such as the European Emissions Trading Scheme (EU ETS).

23. To estimate the effects of transposition we have first estimated the number of new or significantly refurbished installations that will be affected between 2014 and 2024. These use DECC projections supplemented where necessary with estimates by AMEC based on the turnover of plants. The baseline number of plants is set out in Section 3. The costs include the cost of undertaking a CBA (which is assumed to be carried out by consultants, although some operators may choose to use their own staff) and the administrative costs for both operators and regulators. Benefits have not been monetised but are discussed qualitatively in Section 5.

Options considered

24. The following options have been considered for assessment:

- Option 0: Do nothing (baseline). If the UK were not to transpose the requirements of Articles 14(5)-(9) then they would be at risk of infraction. The baseline is set out in Section 3.
- Option 1 (preferred): Transpose and implement with no gold plating. Operators would be required to undertake CBAs in line with the requirements of the Directive.

25. No further options have been considered realistic. The reasons for transposing through the EPR are set out in Annex B.

¹¹ The draft guidance for operators alongside an excel template for carrying out the CBA is available at the EA consultation web page: https://consult.environment-agency.gov.uk/portal/ho/ep/h2energyefficiency/h2_energy_efficiency?pointId=2831815

3. Baseline definition

Overview

26. This section sets out the baseline that has been developed for the assessment. It focuses primarily on the number of plants likely to be affected by the transposition of Articles 14(5)-(9).
27. For the purpose of this assessment three rated thermal net input capacity ranges have been considered:
- 20 – 50 MWth¹² input (equivalent to approximately 6 – 20 MWe or 16 – 45 MWth output);
 - 50 – 300 MWth input (equivalent to approximately 18 – 135 MWe or 40 – 270 MWth output); and
 - >300 MWth input (equivalent to approximately > 105 MWe or >240 MWth output).

Evidence Review

28. This section presents the data used in the IA. It comprises the numbers of plants in each category covered by Article 14(5) over a 10 year timeline (July 2014 to July 2024). Based on the data available, the assessment has been made for the whole UK. A number of data sources for the estimates of plant affected were only available at UK level and with no basis to scale to England and Wales it was considered more prudent to estimate impacts at the UK level. We have sought to identify the total number of installations affected, and have assumed that the operators affected would not be considering cogeneration or waste heat recovery options already. Consultation responses demonstrated that some respondents are already considering these options to some extent. There was an even split between those who felt they already consider cogeneration options fully, those that consider them to some extent, and those that did not give them particular consideration. Transposition is expected to lead to some additional work even for those that consider options fully, for instance liaison with the Environment Agency (EA). The number of installations affected and the costs they incur has not been adjusted for the possibility that some will already be undertaking the necessary action to some extent. As such this represents a conservative approach to the analysis, with costs more likely to be overestimates than underestimates. The assumptions used were tested at consultation and no responses provided additional information with which to refine our estimates. As such, the estimates are unchanged from the consultation stage IA.

New installations

29. Two sets of data were used for estimating the number of new installations:

DECC data

30. The first dataset was provided by DECC and included forecasts for electricity generation and district heating for the UK. No data were provided for installations of 20 – 50 MWth or for industrial thermal plants.
31. Many of the existing coal and oil fired electricity generation plants are close to the end of their operating life and therefore can be expected to shut down and be replaced during the assessment period. According to DECC forecasts, a total of 76 plants for electricity generation and 45 district heating combustion plants are expected to be commissioned

¹² MWth refers to thermal power produced which includes heat lost to the surroundings whilst MWe is solely electrical power produced.

between July 2014 and July 2024. DECC data for electricity plants included annual figures for each thermal input range. Data for district heating was in five-year intervals. It was assumed that plants were being commissioned evenly across the years covered by each interval. Numbers for the years 2014 and 2024 were halved in order to account only for the relevant time period (which starts in July 2014 and runs until July 2024).

32. Original data provided by DECC was based on DECC analysis and the Consultation on the draft Electricity Market Reform Delivery Plan (2013). An upper and lower range of plant numbers was provided for these projections, which has been used in the analysis to calculate the potential range of impacts. The figures include existing plants that close and then re-open using new technology (CCGT¹³ upgrades to CCGT with CCS¹⁴ and coal plant conversions to biomass). Installations fitting CCS would be exempt from conducting a CBA under Article 14(6)(c). As CCS on CCGT has yet to be demonstrated on a commercial scale plant, it is assumed that the likelihood of such installations being commissioned before 2014 is low and within the uncertainty range. Therefore no further adjustment to the plant numbers has been made to subtract these possible installations.

Gap filling

33. In order to fill the gap for industrial thermal plants and for installations of 20 – 50 MWth, a second set of data was developed by AMEC based on the total turnover of plants. This was calculated using the number of existing plants in 2014, average operating lifetime of plants and the expected annual growth for each type of fuel.
34. For industrial plants with a rated thermal input capacity above 50MWth the current number of 162 plants was extracted from the LCP Inventory (Defra 2009) and modelled by fuel type and capacity range category. The number of existing plants of 20-50 MWth is estimated to be 451 in an AMEC (2012) study for the European Commission on 1-50 MWth plant. That estimate was based largely on an earlier IA carried out by AMEC (then Entec) in 2009 during the early discussions on the proposed industrial emissions Directive when the Commission was proposing to lower the threshold for combustion installations in Annex I of the Directive to 20MWth (this was subsequently dropped during negotiations). These plants have been assumed to be gas fired for the growth modelling, as this is by far the most widely used fuel type in this size range, and divided evenly into each category (electricity, industry and district heating).
35. The table below shows the estimated number of plants for 2014. Since the DECC dataset only provided estimates for future projections, the following table also includes estimates for existing plant numbers for electricity generation and district heating plants with a capacity greater than 50 MWth (also taken from the Defra 2009 LCP Inventory).

¹³ Combined Cycle Gas Turbines are a form of energy generation technology which combines a gas fired turbine with a steam turbine

¹⁴ Carbon Capture and Storage

Table 2. Estimated number of plants in 2014

Plant type	Fuel	Plant numbers 2014 ¹		
		20-50 MW ²	50-300 MW	>300 MW
Thermal - electricity generation	Coal	0	1	18
	Gas	150	31	59
	Oil/diesel	0	11	6
	Biomass	0	2	0
	All	150	46	83
Thermal - industrial	Coal	0	2	0
	Gas	150	156	12
	Oil/diesel	0	3	1
	Biomass	0	1	0
	All	150	163	13
District heating/cooling	Coal	0	0	0
	Gas	150	11	2
	Oil/diesel	0	0	0
	Biomass	0	0	0
	All	150	12	2
Overall total		451	220	98

Notes

1. Values are rounded, hence difference between totals
2. As indicated above the estimate of plant numbers for the 20-50 MW category has been based on AMEC (2012) data. We have assumed an even distribution of installations between each of the categories (electricity generation, industry and district heating). For calculation purposes all plant have been assigned as gas fired, as this is the most common fuel, and because for the results, plant numbers are aggregated by category, without distinguishing fuel type.

Electricity generation plants >50MW

36. The number of new electricity generation plants in the table above could be overestimated. This is because new plants >50MW electrical capacity (approximately 100-150MWth depending on fuel) already have to consider the potential for waste heat recovery as part of the consenting regime. Consents can include conditions for plants to be built in a way so that it can supply heat in the future if a suitable recipient became available. Industrial or district heating/plants are not covered by equivalent requirements. This existing assessment means that transposition of Articles 14(5)-(8) may not result in additional costs for operators and regulators as they could already be covered by the existing regulatory regime.
37. Furthermore, >50MWth power stations currently have to undertake a BAT (Best Available Techniques) assessment as a requirement of the Industrial Emissions Directive. BAT for energy efficiency for combustion plants includes operating as a cogeneration/CHP plant. The assessment justifies the chosen techniques to minimise environmental impact, taking into account their cost and the location-specific characteristics of the installation. If an operator does not meet BAT, the Environment Agency can refuse the permit or may issue a permit which includes pre-operational or improvement conditions.
38. These BAT requirements will effectively be superseded by the combined requirements of Article 14(5) as considered in this IA and Article 14(3) (which is being transposed separately). The installation-level CBA under Article 14(5) requires a financial analysis to determine the financial viability of supplying heat. Article 14(3) considers the wider

economic, socio-economic and environmental benefits of potential cogeneration and district heating schemes.

39. The consultation asked whether existing BAT requirements mean some of the requirements of Articles 14(5)-(8) are already being undertaken. This was to understand better whether transposition is likely to result in additional activity and cost for operators. A number of responses were received. The majority of respondents felt that additional costs resulting from permit/consenting activities are unavoidable, although many seem to be doing some form of assessment already. The permit application process for combustion installations already includes the need to evaluate BAT through which cogeneration would be considered. The additional requirements of Option 1 are not significantly new. As the estimates here assume the CBA represents completely additional activity the cost estimates are considered an overestimate.

Plant lifetimes and annual growth estimates

40. The average operating lifetime of plants provided by DECC is presented in the following table. The DECC estimates are not fuel specific, therefore the lifetimes provided were compared against information derived from DUKES (DECC, 2013) which lists the age of currently operating installations in the electricity generation sector, by fuel type and capacity. The DECC lifetime estimates are considered to be too low for coal and oil fuelled plants, and biomass fired plants >300 MW, since the majority of existing installations are already much older than those estimates. Therefore in these cases an estimate of 50 years, based on the oldest existing plant in DUKES, have been used in the modelling for this assessment.

Table 3. Average operating lifetime

Capacity (MWth)	Lifetime		
	Low	High	Average
<20	20	28	-
20 – 50 ¹	-	-	25.5
50 - 300	24	31	27.5
>300	22	25	23.5

Notes

1. No data estimate provided – therefore average calculated using <20 (low) and 50-300 (high)

41. The current average plant age was also taken into account when estimating the number of new build plant that would occur during the 2014-2024 assessment period. This average age of electricity generating 20-50 MWth plant was based on DUKES (DECC, 2013). For industrial and district heating facilities, the current average age was assumed to be half of the estimated lifetime, assuming there is an even distribution of plant of each age (e.g. if the lifetime is assumed to be 28 years the current average age is assumed to be 14 years).

42. The annual growth by fuel type was estimated from DECC Updated Energy Projections (DECC 2013b). For industrial plants, the “Iron and steel” and “Other industrial sectors” categories were used. For district heating, the categories “Domestic”, “Public administration” and “Commercial” were used. CHP plants were assumed to be evenly distributed between the three plant categories considered (electricity, industrial and district heating).

Table 4. Estimated annual growth

Plant type	Fuel	Annual growth
		%
Thermal - electricity generation	Coal	-17.0
	Gas	4.0
	Oil/diesel	0.0
	Biomass	8.6
Thermal - industrial	Coal	-0.8
	Gas	-1.1
	Oil/diesel	-1.1
	Biomass	11.7
District heating/cooling	Coal	-0.9
	Gas	-0.5
	Oil/diesel	-5.6
	Biomass	12.3

43. Table 5 in the summary section below presents the forecasted number of plants covered by Article 14(5) for the period 2014-2024 based on the DECC forecast and AMEC gap filling¹⁵.

Installations envisaged for substantial refurbishment

44. To estimate the number of plants requiring substantial refurbishment during the period assessed the current number of plants and their average lifetime, presented in Section 3.2.1 above, were considered. Plant lifetime by category, thermal input range and fuel type, was estimated from DUKES (2013) and from information provided by DECC. It was assumed that plants are subject to one substantial refurbishment¹⁶ during their lifetime with the exception of coal and oil plants, as well as large (<300MW) biomass plants, which are assumed to conduct two refurbishments due to the longer lifetime and higher overall capital value of plant.

Baseline summary

45. As detailed above, projections of new installations for electricity generation and district heating plants >50 MWth have been provided by DECC. Projections for new installations in the industrial sector and installations of 20 – 50 MWth in all three sectors have been developed by AMEC based on the current number of plants and the projected changes in fuel consumption. The number of plants requiring substantial refurbishment was calculated by AMEC from the average plant lifetime and making assumptions on the number of refurbishments per plant.

46. The period between July 2014 and July 2024 has been modelled (a ten-year appraisal period, but spanning 11 calendar years). The DECC projections of new installations are variable over the time period. District heating plant projections have been provided for five

¹⁵ Tables 2, 3 and 4 combine to produce the estimate of plant numbers used to fill the gaps in the DECC forecasts (plant in the 20-50MW category and estimates of refurbishments). The calculation for new plant is: $(1/2 * (\text{max age plant} - \text{average age plant in 2014})) * (1 + \text{annual growth}) * (\text{number of plant})$. For refurbishments it is: $(\text{number refurbishments in lifetime} * (1/\text{max age of plant}) * (\text{number of plant}))$.

¹⁶ Defined as a refurbishment whose cost exceeds 50% of the investment cost for a new comparable unit

year intervals and electricity plant projections per year. The AMEC based estimates have assumed a constant rate of turnover and refurbishment for this period.

47. Table 5 below summarises the forecast for the number of plants covered by Article 14(5). It combines the estimates based on the AMEC model and the DECC forecast. Numbers for 2014 and 2024 reflect the fact that only half the year is considered. Plant estimates are in general constant across the years, apart from new thermal electricity generation plant. The variation here comes from the DECC forecasts from the Electricity Market Reform analysis. Plant numbers based on AMEC’s modelling produce constant plant numbers across years.

Table 5. Estimated number of new and refurbished plants by year for the period 2014-2024

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Total
Thermal-Electricity Generation	New	6	13	15	15	17	11	8	12	15	14	10	139
	Refurbishment	6	11	11	11	11	11	11	11	11	11	6	111
Thermal-Industrial	New	6	12	12	12	12	12	12	12	12	12	6	122
	Refurbishment	6	12	12	12	12	12	12	12	12	12	6	124
District Heating	New	4	7	11	11	11	11	11	11	11	11	5	104
	Refurbishment	3	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3	64

Notes

1. Numbers are rounded, so may not sum to the totals.

48. To reflect the uncertainty associated with developing any projections, a high and low range of plant number projections has been modelled. These are set out in Table 6 below. The associated uncertainty estimates are presented in the following table, based on AMEC’s judgement, or DECC’s reported range where indicated. A full statistical uncertainty analysis has not been performed for this assessment. Uncertainties are discussed in greater detail in Section 9.

Table 6 Total Plant Numbers in Central, low and high scenarios for the period 2014-2024

		Central	Low	High
Thermal-Electricity Generation	New	139	122	164
	Refurbishment	111	89	133
Thermal-Industrial	New	122	110	141
	Refurbishment	124	99	148
District Heating/Cooling	New	104	89	124
	Refurbishment	64	51	77

4. Costs

Overview

49. This section sets out the costs that are expected to be incurred as a result of transposition of Articles 14(5)-(8) of the EED. This assessment is focussed on the costs associated with undertaking the CBAs themselves (operator time and independent consultant fees) and the time (and associated costs) for regulators to review them. The cost assessment does not include the potential costs associated with any decisions and subsequent actions that result from the findings of the CBA as these will be site specific and influenced by a number of other drivers such as compliance with other legislation (e.g. EU Emissions Trading Scheme) and other economic factors. As discussed previously, if the CBA shows a positive return to cogeneration/heat recovery then an operator will only be granted a permit if they implement the findings, except for where a strong case can be made to prove why the cost effective option cannot be pursued.
50. The consultation asked whether the cost estimates were reasonable. No responses were received that provided additional evidence of the likely costs to operators or regulators of undertaking and assessing the CBAs. There was varying opinion on the extent to which transposition would lead to additional effort and cost over and above that already incurred by operators. This would affect the total cost estimates and is discussed in the next section.

Additional activity implied by transposition

51. The estimates of affected plant as set out in Section 3 are used to estimate the costs of Option 1. It is assumed that all plants that fall into scope must conduct a CBA and that this represents entirely additional activity. Both of these assumptions can be questioned.
52. Not all plants that fall into scope will have to conduct a CBA. The draft Environment Agency guidance for operators on conducting an Article 14 cost benefit assessment (CBA) involves a number of initial steps to decide whether or not a CBA is required, including identification of existing and potential heat loads in the area. Part of this process will consider whether or not it will be technically feasible for the installation to supply those heat loads. The main reason would be if the demand for or supply of heat was not appropriate, within the radius defined by the EA CBA guidance. The radii range from 2 to 15km depending on the type of installation, grade of heat and amount of heat required or available. Where operators can demonstrate insufficient demand for or supply of heat from within that area, they will be exempt from conducting a full CBA. The estimated number of plants do not take into account the operators that might be excluded as a result of this, because of a lack of data to inform how many might be affected, and because they would still incur a share of the costs determining the nature of the local heat market.
53. Articles 14(5)-(8) are based on the premise that operators are not considering cogeneration and heat recovery options as a matter of course, however where these offer potential cost savings it would be expected that some sort of assessment might be made. This was tested at consultation and whilst the majority of respondents felt transposition would result in additional costs, it was clear that many operators already consider the options to some extent.
54. These two assumptions therefore represent a conservative approach to the cost estimates, with costs more likely to be overestimates than underestimates.

Cost of Compliance

55. The cost of an independent consultant undertaking a cost-benefit analysis has been based on estimates provided by DECC for this study in their initial draft IA for the overall Directive (dated 17/05/12), and AMEC's judgement as a consultancy providing such services to industry. It has been assumed that the requirements, and therefore the cost, will be the same for a new build or a significant refurbishment. Furthermore, the cost is also assumed to be the same for each category (electricity generation, industry and district heating/cooling). However, the cost is assumed to be higher for larger installations due to the additional information that would need to be assessed. There is likely to be variation in cost for different complexity of installation and therefore a high and low cost estimate has been developed. We do not know the frequency with which operators consider the options covered by the CBA, so have assumed that they would not otherwise consider them. It is possible that this will overestimate the cost of compliance. If operators are already considering some of the options we would only count their additional costs, which would be lower than the total estimated here. The estimated costs are presented in the following table.

Table 7. Assumed cost of a CBA (£2013/installation)

Capacity (MW _{th})	Low	High
20-50	10,000	25,000
50-300	15,000	30,000
>300	20,000	40,000

56. The costs above were applied to the low and high range forecast number of new and refurbished installations per year, to calculate a low-low and high-high cost per year. The number of plants affected per year changes through the 2014-2024 period for new >50MW_{th} plant in the electricity generation and district heating categories. For other categories the number of plants, and therefore the costs, are estimated to be constant across the period.

57. The present value of the projected annual costs of undertaking CBA for the period 2014-2024 by plant type are detailed in Table 8 below. The base year for the PV calculation is 2014 and a discount rate of 3.5% has been applied (HM Treasury Green Book). Table 12 shows the yearly profile of the costs to operators of undertaking CBAs.

Table 8. Total PV costs of conducting CBAs for the period 2014-2024

Installation type		£m, 2013 prices (low)			£m, 2013 prices (high)		
		20-50 MW	50-300 MW	>300 MW	20-50 MW	50-300 MW	>300 MW
Thermal - electricity generation	New	0.43	0.58	0.39	1.60	1.28	0.81
	Refurbishment	0.40	0.17	0.47	1.50	0.35	0.94
Thermal - industrial	New	0.39	0.74	0.08	1.48	1.63	0.23
	Refurbishment	0.40	0.60	0.07	1.50	1.20	0.15
District heating/cooling	New	0.40	0.26	0.35	1.49	0.57	1.01
	Refurbishment	0.40	0.04	0.01	1.50	0.09	0.02

Administrative Burden

58. There will be an administrative burden on the operator to prepare information for the CBA, to engage with the provider of the CBA, to submit the CBA to the regulator and to respond to any queries that arise from the application. There will also be time required by the regulator to review the CBA and follow up on any gaps and uncertainties with the regulator. In each case the cost of this administrative burden has been estimated using an assumed associated time requirement and wage rate. The time assumption is based on AMEC's judgement, informed by information from the EA indicating that to review the recent Tilbury Power Station CBA (refurbished biomass - 870MW output power) took the permitting officer 5 days. The wage rates have been taken from the ONS's Annual Survey of Hours and Earnings 2011, assuming the operator time is priced at £20.11 per hour for category 112 Production Manager and the regulator time is £14.51 per hour for category 3551 Conservation and Environmental Protection officers. Wage rates are median values in 2011 prices, inflated to 2013 prices using HMT's GDP deflator, and uplifted by 30% to account for non-wage costs. The resulting wage rate is hence assumed to be £20.88 per hour for operators and £15.06 per hour for regulators.
59. The assumed hours and the resulting costs are presented in the following table. A low-high range is presented to reflect the variation in complexity of different installations.

Table 9. Assumed administrative burden of a CBA (per installation)¹⁷

Capacity (MW _{th})	Operator time (hours)	Operator cost (£)	Regulator time (hours)	Regulator cost (£)
20-50	14-28	380-760	21-35	411-685
50-300	14-28	380-760	21-35	411-685
>300	21-35	570-950	28-45	548-881

60. The present value of the projected total administrative burden associated with the preparation and review of CBA for the period 2014-2024 is detailed in the table below for both operators and regulators. The base year for the PV calculation is 2014 and a discount rate of 3.5% has been applied (HM Treasury Green Book). Table 12 provides the discounted yearly profile of admin costs.

Table 10. Total present value of administrative burden for operators and regulators for the period 2014-2024 (2013 prices, £m)

		£m (low)			£m (high)		
		20-50 MW	50-300 MW	>300 MW	20-50 MW	50-300 MW	>300 MW
Operator	New	0.05	0.04	0.02	0.14	0.09	0.04
	Refurbishment	0.05	0.02	0.02	0.14	0.04	0.03
Regulator	New	0.05	0.04	0.02	0.13	0.08	0.04
	Refurbishment	0.05	0.02	0.02	0.12	0.04	0.02

Non-quantified costs to business

61. The majority of costs have been quantified, some respondents to the consultation raised concerns regarding what the CBA would include. The EA is separately consulting on

¹⁷ The estimates are unchanged from the consultation stage IA, as no further evidence was identified to refine the estimates. However some errors in the table have now been corrected. These were presented correctly elsewhere in the previous version of the IA, so overall impacts remain the same.

guidance on the CBA to provide clarity on this for operators. Respondents suggested non-quantified costs including some that are expected to be addressed through the EA's guidance or through heat supply contracts, such as who is responsible for providing back-up heat.

62. The requirements could result in investment being deterred if the operators do not pursue the most cost-effective option identified by the CBA. This could occur where operators do not believe the outcome of the CBA. A specific issue highlighted from consultation concerned the issue of who bears infrastructure costs. In establishing a high efficiency cogeneration or district heating scheme, one of the most significant costs will be the infrastructure (pipe work) required to connect the heat source with the heat user. The default case for completing the CBA assumes that this cost will be met by the operator. However where an operator has agreed that the heat user will meet the infrastructure costs they will be required to indicate this and include these costs from the CBA. Another issue identified was regarding the cost of capital that would be used for the CBA. To address this issue the EA CBA guidance provides operators with flexibility to apply alternative assumptions, including for the cost of capital, provided that operators can demonstrate that the EA's prescribed cost of capital rate is inappropriate for their specific case. This flexibility should enable operators to accurately reflect the specific risks for their particular project. Since it is a financial analysis it is expected that monetisation of the relevant impacts will be possible in the CBA and therefore the risk that development is deterred is considered to be low.
63. If CBAs identify cost-effective options which operators are unwilling to pursue, it is possible that some development will be deterred. One possible reason for this would be where operators face capital constraints that mean they cannot afford the option shown to be more cost-effective. As cogeneration and waste heat recovery options are often more expensive than single-generation alternatives, the risk of deterred investment was identified as an important possibility to explore through the consultation. There is an exemption in Article 14 that enables the regulator to permit an option which is not the most cost-beneficial scheme on financial grounds. This means that where operators face capital constraints limiting their ability to go ahead with more expensive cogeneration options they could receive a permit for single generation if they can provide the Environment Agency with evidence of their capital constraints. It is possible a permit could still be refused if evidence was not considered sufficient. The EA are considering how to mitigate the possibility that capital constraints lead to deterred investment, and are exploring this through their consultation.
64. It is possible that development could be deterred for reasons other than capital constraints. The Environment Agency recognises that there will be some factors which are outside of the operator's control, for example if a potential heat recipient has no interest in being supplied with heat from the installation or refuses to provide information to allow the CBA to be properly completed. In this case it is likely to be appropriate to exclude the heat load in question from the assessment, although the Environment Agency will expect the operator to submit evidence to support this. Such situations will be dealt with on a case by case basis by the Environment Agency.
65. An issue that was flagged in consultation responses was whether the CBA process could increase the time taken to complete the permitting process. It is expected that businesses will develop appropriate timescales factoring these new processes in. The EA usually suggest a 13-week turnaround time for their assessments to be completed, although timescales can be raised with the EA in pre-application discussions. It was also noted that cogeneration options could take longer to design and plan than single-generation options. This means that investment could take longer under Option 1 than under the baseline, but these differing timescales can be accounted for in the CBA. As such Option 1 is not expected to delay investment significantly.

66. Additionally it is possible that operators might decide to develop smaller installations than they would otherwise have done, so as to keep below 20MW total thermal input and avoid the need to complete a CBA. This would result in potential benefits from cogeneration being missed and the adoption of sub-optimal sized single generation.
67. Having examined these possible sources of cost to business, it is concluded that unquantified costs to business are unlikely to be significant, as measures have been considered to mitigate potential costs. Further, it is noted that the quantified cost estimates are conservative as they assume no businesses conduct similar CBAs already, and no downward adjustments are made for operators that are not required to conduct a CBA (for instance, if no demand for waste heat is identified).

Wider Costs

68. Air quality impacts of CHP deployment will depend on the specific nature of the additional CHP capacity deployed, the heat and power generation capacity which does not operate as a result of CHP being deployed and the location of both CHP and displaced generation. Although it might be expected that, as a more energy efficient form of generation CHP will reduce air quality emissions this is not necessarily the case. For example reciprocating engine technology has inherently higher NO_x emissions per unit of power generated than larger Combined Cycle Gas Turbine (CCGT) power plant and might therefore worsen air quality relative to larger remote power plant, especially if deployed in urban situations. Evidence of this potential air quality cost is provided by recent studies such as “Economic and Air Quality Assessment of CHP and DH¹⁸”. Owing to the dependency of air quality impacts on CHP project-specific factors it is not possible to assess the likely impacts in this Impact Assessment. Other possible non-quantified costs could include technological ‘lock-in’ to cogeneration or waste heat recovery options. It is unclear how lock-in to these options might differ to lock-in to the technologies operators might have chosen in the baseline. The reliability of CHP compared to grid electricity and gas could also generate some non-quantified costs, although this could be reflected in the CBA.

Summary of costs

69. Table 11 below summarises the estimated costs of option 1. It shows the present value costs per year, in 2013 prices. Central values represent the midpoint of the high and low estimates. The base year for the PV calculation is 2014 and a 3.5% discount rate is used.

¹⁸ December 2012 by Par Hill Research for the Royal Borough of Kensington & Chelsea Available at At: <https://static.squarespace.com/static/5006f1cc84ae2a41e73b7aad/t/5152ed55e4b047ba3da65984/1364389205697/Economic%20&%20Air%20Quality%20Impacts%20Of%20CHP%20&%20DH.pdf>

Table 11. Profile of discounted yearly costs (PV, £m, 2013 prices)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Total
CBA costs - operators	0.6	1.2	1.3	1.3	1.3	1.1	1.0	1.1	1.1	1.1	0.6	11.7
Admin costs – operators	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
Admin costs - regulators	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
Total (central)	0.7	1.3	1.4	1.4	1.4	1.2	1.1	1.2	1.2	1.1	0.6	12.4
<i>Low</i>	0.4	0.7	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.3	6.6
<i>High</i>	1.0	1.9	2.1	2.0	2.0	1.7	1.6	1.7	1.7	1.6	0.9	18.2

Notes:

1. Numbers are rounded, so may not sum to the totals.

5. Benefits

70. Where installations would not have considered cogeneration options fully the transposition of Articles 14(5)-(8) of the EED will result in installations in scope making investment decisions on the basis of better information.

71. The extent of the benefits will depend on the number of new and refurbished installations carrying out CBAs, the outcomes of these and the difference they make to investment decisions. Recommendations and the choice of options stemming from the assessments will be site and installation specific. In order to estimate the net benefits to operators of any cogeneration/waste heat recovery options resulting from the regulation, evidence or assumptions for the following would be required:

- an estimate of the likely proportion of installations for which the CBA will identify cost-effective cogeneration or waste heat recovery options;
- an estimate of the number of operators already carrying out CBAs;
- evidence on the marginal cost of developing cogeneration rather than single generation, for installations within the range covered by the amended Regulations;
- further information on the savings that may result from the implementation of cost-beneficial schemes. This requires information on the annual saving to the operator from installing cogeneration rather than single generation (taking into account cost differences, following the previous point), and an understanding of possible variation between plants, sectors and sites; and,
- any evidence on the cost of capital for cogeneration.

72. Evidence to address these gaps was sought during consultation. In particular the consultation sought to understand the extent to which operators already consider cogeneration and waste heat options, and undertake CBAs. However as insufficient information was received benefits have not been estimated. A number of respondents felt that all options are already considered, at least to some degree. A respondent from the glass sector pointed out that the energy intensity of production and large amount of waste heat produced means that energy efficiency and reducing operating costs are top priorities for glass companies. Less information was received from operators where the options might be considered more marginal.

73. Where large cost savings can be achieved through cogeneration or waste heat recovery it is considered likely that operators will already assess such options when making investment decisions. This suggests that better informed investment decisions may result in the more marginal cases, and it will be here that sub-optimal investment decisions may be avoided as a result.
74. The benefits associated with any improvements in energy efficiency resulting from Option 1 include the economic benefits resulting from reduced costs and /or additional income from sale of waste heat. The savings of interest are the net savings, taking into account the associated costs of the technology installed. CHP has higher capital costs compared to single generation, and these higher costs would be included in the CBA. The draft EA guidelines include a recommended cost of capital but also make provision for alternative rates to be used where appropriate and supported by evidence.
75. The CBAs are intended to reflect the costs and benefits to businesses in making an investment, rather than wider impacts. As such it should be possible to estimate the relevant costs and benefits needed to carry out a CBA. This is being tested with stakeholders through the EA's consultation, which includes a draft CBA template alongside the draft guidance. To make an accurate assessment of different options the CBAs will need to use an appropriate cost of capital, to ensure that any cost savings identified are feasible and fully reflect the risk of a specific project. Where heat is sold to others this is important because the limited customer base means there is a risk of stranded capital if a customer is lost. This increases the investment and social risk linked to cogeneration. Using an appropriate cost of capital in the CBA will help reduce the possibility that cost-effective options are wrongly identified. The Environment Agency is producing guidance on the CBA assessments, which is currently out to consultation. The draft guidance proposes a nominal pre-tax cost of capital of 16.5%. There is discretion to adjust this in certain circumstances, provided the operator can robustly justify the use of another discount rate. Assuming that the final content of the EA's guidance does not differ substantively from that being consulted on this provision is considered to provide operators with sufficient flexibility to apply an appropriate cost of capital.
76. It is expected that where cogeneration options offer substantial cost savings operators should already be considering them when making investment decisions. Transposition of Articles 14(5)-(8) is therefore more likely to bring on smaller-scale options where the case is more marginal and for which cost savings are likely to be lower. Given the uncertainty around what additional capacity will result from transposition, the lack of required evidence as set out above, and the likelihood that cost savings will be relatively low, it is considered most appropriate not to quantify possible benefits.
77. Although it has not been possible to quantify benefits, evidence has been sought to provide an indication of the possible cost savings to operators (Box 1). The case studies described in Box 1 have been provided by DECC and are for installations compatible with those that would fall in scope of Articles 14(5)-(8). However as they are case studies they cannot be used to generalise and estimate the possible benefits of transposition. They do however serve to indicate the possible scale of energy cost savings that could occur at the operator level. The annual savings do not take account of the variations in capital and operating costs between single and cogeneration options, so Box 1 does not present net impacts.

Box 1: Case study examples of possible options and their illustrative benefits

This box provides some examples of the possible benefits for operators of developing CHP instead of a single-generation technology. This information has been provided by DECC based on information from their Quality Assurance certification scheme for CHP. These examples are intended to give an indication of the possible scale of benefits that could occur at the operator level. The size of the installations described above is consistent with those in scope of Articles 14(5)-(8). The following equations have been used to calculate the key figures:

$$\text{Annual Savings} = \text{Energy Cost} + \text{Fiscal benefits}$$

(based on predicted 2020 energy and policy prices and 2013 prices)

$$\text{Simple Payback} = \frac{\text{Marginal Capital Cost (CHP - Alternative)}}{\text{Total Annual Savings}}$$

$$\text{CO2 Saving} = \text{Avoided Emissions} - \text{Additional Emissions from new scheme}$$

Case 1: CHP installed where the alternative would have been an industrial boiler

Key Assumptions

- CHP Capital and O&M costs are entirely additional
 - Displaced Boiler Efficiency = 81% GCV
 - The comparison is against a heat only boiler and importing all electricity from the grid.
- 1.

Case 1a) A 35 MWe gas-fired CCGT CHP providing heat and electricity to the site with surplus electricity exported to the grid.

- Annual savings: £7.44m/year
- Simple payback: 5.8 years
- CO2 Saving: 51,058 TCO2/year

Case 1a) delivers savings of over £7.44m per year. It is considered likely that where operators could make energy cost savings of this scale and with this rate of payback they would be aware of cogeneration options and their benefits already, so would assess them in the baseline.

Case 1b) A 3.6MWe gas-fired OCGT¹⁹ CHP providing heat and electricity to the site with surplus electricity exported to the grid.

- Annual savings: £1.61m/year
- Simple payback: 2.6 years
- CO2 Saving: 8,194 TCO2/year

Both of these options could enable operators to save money compared to if they had installed an industrial boiler.

¹⁹ Open Cycle Gas Turbine is a form of energy generation technology which uses a gas turbine to generate electricity. It may also recover heat.

Case 2: CHP installed where the alternative would have been a District Heating Boiler

Key Assumptions

- CHP Capital and O&M costs are entirely additional
- Displaced Boiler Efficiency = 81% GCV
- The comparison is against a heat only boiler and importing all electricity from the grid.

2. **Case 2a)** A CHP scheme comprising 2 x 2.4MWe gas engines providing heat to the DH scheme with electricity exported to the grid.

- Annual savings: £0.59m/year
- Simple payback: 6.5 years
- CO₂ Saving: 2580 TCO₂/year

3. **Case 2b)** A CHP scheme comprising 2 x 2.3MWe gas engines providing heat to the DH scheme with electricity exported to the grid

- Annual savings: £0.56M/year
- Simple payback: 6.8 years
- CO₂ Saving: 2,547 TCO₂/year

The operator of the both these installations would be expected to go ahead with the CHP option.

Case 3: CHP installed where the alternative would have been a power only plant

Key Assumptions

- CHP would have a capital cost 20% higher than the power only plant alternative
- The CHP and counterfactual plant would have the same condensing capacity, fuel consumption and O&M cost
- Displaced Boiler Efficiency = 81% GCV

4.
5. **Case 3a)** A 300 MWe gas fired CCGT CHP providing heat and electricity to the site with surplus electricity exported to the grid.

- Annual savings: £4.49M/year
- Simple payback: 8.8 years
- CO₂ Saving: 16,632 TCO₂/year

6. **Case 3b)** A 50 MWe gas fired CCGT CHP providing heat and electricity to the site with surplus electricity exported to the grid.

- Annual savings: £3.76M/year

• Simple payback: 2.4 years• CO2 Saving: 14,583 TCO2/year

Wider benefits

78. The recovery and use of heat that would otherwise be 'wasted' should give additional benefits which have not been quantified in this assessment. These include:

- reduced carbon emissions, contributing to the achievement of set targets and low carbon economy and potentially improving air quality (see Section 8). This cannot currently be quantified due to uncertainty over the number of plants that will install cogeneration or waste heat recovery;
- possible air quality benefits, although this is likely to depend on the technologies that are installed, what they replace from the baseline, and their location; and
- improved security of energy supply through a reduction of fuel use and exposure to domestic and international energy market risks.

The level of these wider benefits depends on the outcomes of the CBAs and what technologies are installed as a result, as the carbon and air quality impacts will depend on the technology chosen and fuel saving achieved. As such the wider benefits have not been quantified.

6. Competition assessment and direct impact on business

79. The competition assessment guidelines²⁰ set out four questions to establish whether a proposed policy is likely to have an effect on competition. In particular, the assessment needs to establish whether the requirement to carry out a CBA across a range of new and refurbished combustion installations >20MWth would affect the market by:

- directly limiting the number or range of suppliers;
- indirectly limiting the number or range of suppliers;
- limiting the ability of suppliers to compete; or by
- reducing suppliers' incentives to compete vigorously.

80. A brief summary of the four questions and a response considering the proposed requirement is presented in Table 12 below.

²⁰ OFT http://www.of.gov.uk/shared_of/reports/comp_policy/Quick-Guide1-4.pdf

Table 12. Competition Assessment Filter Questions

Do the proposed requirement to carry out a CBA	Response	Comment
Q1. ...directly limit the number or range of suppliers?	No	The proposed requirement to carry out a CBA does not seek to directly limit the number of suppliers
Q2. ...indirectly limit the range of suppliers?	No	The proposed requirement to carry out a CBA is not likely to limit the range of suppliers. In particular, the proposed requirement does not prevent entry or exit from the market for any of the sectors affected, e.g. Electricity Supply Industry (ESI), refineries, iron and steel, chemical industry etc. Furthermore, the cost associated with developing a CBA accounts for less than 1% of Gross Operating Surplus available to plants even in the case of small enterprises and, therefore, are unlikely to create further barriers and limit the range of suppliers.
Q3. ...limit the ability of suppliers to compete?	No	Carrying out the required CBA will provide new and refurbished installations with better information on relative costs and benefits of alternative heat supply and waste heat management options available to them and avoid investing in sub-optimal options. In the longer-term the proposed policy option should result in increased energy efficiency and, potentially in cost savings. Furthermore, taking into account the relatively low compliance costs, the proposed requirement is not likely to affect the ability of suppliers to compete.
Q4. ...reduce suppliers' incentives to compete rigorously?	No	The proposed requirement does not seek to limit the incentives for suppliers to compete. In particular, implementing energy saving measures in line with CBA recommendations could result in reduction of (energy) cost or additional revenue and place the installation in an advantageous position.

81. Overall, the proposed requirement to develop a CBA for new and refurbished installations is unlikely to have any adverse impacts on competition. As the regulation is being transposed with no gold plating it is not expected that operators in the UK will be disadvantaged relative to their European counterparts.

Direct cost and benefit to business

82. As this impact assessment concerns the transposition of a European Directive, it is out of scope of "One-In, Two-Out" (OITO). The direct impact on business has nevertheless been calculated. The net present value of the cost to business for the period July 2014 to July 2024 is £12.05 million (£6.41 to £17.69 million).

83. The Equivalent Annual Net Cost to Business (EANCB) incorporates only the direct costs and benefits associated with the policy change that would be incurred by businesses. The EANCB is £1.03million (2009 prices)²¹.

Non-quantified impacts on business

84. Some possible non-quantified costs have been identified that could affect businesses. These are discussed in greater detail in the unquantified costs part of Section 4. They largely relate to whether investment could be deterred as a result of transposition. As the EA has the discretion to permit less cost-effective options if capital constraints make the more cost-effective option unaffordable, this risk is considered to be low. Additionally operators have flexibility around the assumptions they apply in the CBA to reflect their particular circumstances. As such the results of the CBA should be robust.

85. The possibility that the requirement to complete a CBA could introduce delays to investment was also considered. Timescales for the EA to assess CBAs will be discussed with operators as part of their ongoing discussions, so that this can be planned for. The CBAs

²¹ For the purpose of OITO, net costs to business are to be presented in 2009 prices and discounted to 2010 using the GDP deflator, in order to enable all policies to be compared using consistent pricing and discounting.

will be able to factor in appropriate timescales for cogeneration options to be designed and planned. The risk of unforeseen delay should therefore be low.

86. Considering these possible sources of cost to business, it is concluded that unquantified costs to business are unlikely to be significant. Further, it is noted that the quantified cost estimates are conservative as they assume no businesses conduct similar CBAs already, and no downward adjustments are made for operators that are not required to conduct a CBA (for instance, if no sources of waste heat are identified).
87. No quantitative estimates of benefits have been produced in this impact assessment. The likely benefits to business are the cost savings that result from operators taking up cogeneration/waste heat recovery options. These benefits would not count towards the EANCB calculation as they are not direct.

7. Distributional effects

Definitions and the Small and Micro-business Assessment

88. Small and micro-businesses are affected disproportionately by the burden of regulation and all new regulatory proposals should be designed and implemented in a manner aiming to mitigate disproportionate burdens. The default assumption set in the Better Regulation Framework Manual (June 2013) is that there will be a legislative exemption for small and micro-businesses where a large part of the measure can be achieved without including such businesses in the scope of the policy proposal. There is no exemption for SMEs in the EED so this section considers the possible impacts on them.
89. The Better Regulation Framework Manual defines micro and small businesses according to a staff headcount. Micro-businesses are those employing up to 10 FTE staff members while small businesses employ between 11 and 49 FTE staff. The Manual provides guidance on Small and Micro-business Assessment including a range of potential mitigation measures if the proposed policy option does have an impact on small and micro-businesses.

Assessment of Businesses likely to be affected

90. Annex A sets out the consideration given to the businesses that are likely to be affected. Overall, the key sectors affected include Electricity Supply Industry (ESI sector), Iron and Steel, Petroleum Refineries and other industrial sectors, including non-ferrous metals, chemical, food and drink, pulp and paper production etc.
91. This analysis concludes that operators of combustion plants >50MWth are unlikely to fall within small and micro-business categories. Similarly operators of combustion plants between 20 and 50MWth in the electricity supply and refinery sectors are not expected to be small or micro-businesses. However in the industrial sector it is possible that some operators of combustion plants between 20 and 50MWth may fall within the small enterprise category. None are expected to be micro-businesses.

Measurement of the Impact on Micro and Small Enterprises

92. The impact of the proposed regulation on micro and small enterprises relates to whether the operators are able to meet the costs of compliance i.e. costs associated with carrying out CBA for planned or refurbished installations as well as the administrative costs associated with the regulation. These costs can then be assessed by comparing the compliance and administrative cost per plant against the level of financial resources available to the operator for investment, as indicated by the gross operating surplus (GOS). Annex A details the comparison conducted.

93. The assessment suggests that even in the case of small enterprises (10-49 FTE), the expected annual compliance and administrative cost per enterprise is negligible and corresponds to 0.03%-0.7% of the average GOS across the affected sectors. Furthermore, any adverse impacts, may potentially be counteracted by the financial savings associated with increased energy efficiency and additional revenues if waste heat is used on site or sold to a third party.

8. Social Impact Assessment

94. The proposed policy option requires a cost benefit analysis (CBA) to be undertaken for a range of new and refurbished plants > 20MWth. The policy requirement per se would only affect the installations concerned and environmental and energy consultancy sector that is likely to be assisting in carrying out these CBAs.
95. As discussed above it is very unlikely the proposed legislation will impact SMEs significantly. In particular, the costs of developing CBAs are estimated to be below 1% of annual Gross Operating Surplus across the sectors affected even in the case of small enterprises. Although the legislation does not allow for derogations for SMEs, the impact on SMEs if they are affected is likely to be small.
96. Depending on the outcomes of the CBAs carried out on new and refurbished installations, a range of energy efficiency measures might need to be implemented resulting in further costs and potentially employment impacts. However, the results of these assessments will be site and installation specific and no predictions with regard to the associated costs can be made at this stage.
97. The reduction in total energy consumption has the potential to lead to environmental and health benefits of reducing air pollution, including NOX, SO2 and dust (PM) as well as other air pollutants. However, this cannot be determined without further information on the originally proposed schemes and the alternative approach taken as a result of a requirement to fit CHP. For example, installation of a diesel fired reciprocating engine CHP plant instead of meeting the same demand using a gas fired boiler and grid electricity can actually lead to an increase in air pollutant emissions.

9. Uncertainties and assumptions

98. As with any assessment of this nature, there are a number of uncertainties and limitations that should be kept in mind when considering the findings, these include:
- DECC provided data covering new electricity and district heating plants for two of the three considered thermal input categories. This was complemented with AMEC estimations based on plant turnover to fill the gaps. Although filled using the best available estimates, this adds a degree of uncertainty to the final results. In particular, no information on industrial plants was provided by DECC and therefore the forecast applied in the analysis is solely based on AMEC modelling. Similarly, no data was provided for plants between 20-50MW.
 - There is uncertainty over how many of these plants may already be required to undertake a CBA as part of existing permitting requirements, and how many may be exempt from conducting a CBA (for instance, due to lack of identified heat demand in the surrounding area).
 - Plant forecasts in the model also rely on a number of assumptions. For example, growth data is based on energy consumption projections by fuel type and sector. However, it is impossible to discern if the projected change in consumption is directly linked to a proportional change in the considered plant types or is the result of other factors. Assumptions regarding the number of refurbishments in current and future plants are also applied introducing uncertainty in the results of the model. Emerging technologies may

increase the lifetime of the plant but may also trigger more frequent refurbishments. Future regulations may also alter the lifetime and the number of required refurbishments.

- Uncertainties with respect to the costs associated with undertaking and reviewing a CBA. This will depend largely on the complexity of the plant in question. We have applied ranges to try and reflect this variation.
 - It is uncertain what benefits the CBAs might identify (and what benefits would result in practice).
99. There is greater uncertainty associated with the number of CBAs compared to the cost of the CBAs. The estimated number of plants affected was developed based on the best available information from DECC and AMEC, however the range remains uncertain. In view of the uncertainty we have taken a conservative approach, for instance by including all generators >50MW because the extent to which they are already covered by existing requirements is unclear.
100. Given the uncertainties outlined above, no benefits have been estimated. It is not clear what benefits might be expected from the policy. Just as the costs are considered conservative because they don't take account of where operators already make similar assessments, this represents a conservative approach on the benefits side.

Assumptions

101. The key assumptions are listed in the table below, along with their source. These assumptions were tested at consultation but respondents did not provide any additional evidence that suggested these assumptions were inaccurate or information enabling us to improve them. In consequence the calculations and assumptions are the same as those presented in the consultation stage IA.

Table 13. Assumptions and sources

Assumption		Source
Wage costs: operator	£27.14/hour	ONS Annual Survey of Hours and Earnings (2011) ²² . 2011 prices inflated to 2013 (HMT GDP deflator) and uplifted by 30% for non-wage costs. Operators assumed to be Production Manager (112) and regulator assumed to be Conservation and Environmental Protection Officer (3551).
Wage costs: regulator	£19.58/hour	
Costs of CBA	£10,000-£40,000/CBA	From DECC's consultation stage impact assessment on the EED and supplemented by estimates from AMEC.
Time: operator	14-35 hours/CBA	Larger installations assumed to require more time. AMEC expert judgement plus information from Environment Agency on the time taken to review the recent Tilbury Power Station CBA (870MW output power). Time for operator could be higher if they don't commission consultants to complete the CBA. Total costs of this are not expected to be greater than when consultants are commissioned.
Time: regulator	21-45 hours/CBA	
Number of installations affected	See Table 3.4 for summary	DECC forecasts and data (included DUKES, 2013; Updated Energy Projections 2013); AMEC – previous analysis and expert judgement; Large Combustion Plant Inventory (Defra, 2009);
Price year	2013	Except for direct impact on business, when 2009 prices are used.
PV base year	2014	

Implementation

102. Implementation will be a matter for the regulators, in accordance with guidance from the European Commission²³ and, if necessary, from Government.

103. The preferred option will be delivered through amendment of the Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010. As already amended²⁴, these Regulations as a whole have to be reviewed in relation to England and a report published by 6 April 2017. This review will therefore provide a means of **post-implementation review**.

104. Article 24(6) of the EED requires Member States to submit to the European Commission before 30 April each year statistics on:

- national electricity and heat production from high and low efficiency cogeneration
- cogeneration heat and electricity capacities and fuels for cogeneration, and
- district heating and cooling production and capacities, in relation to total heat and electricity production and capacities.

²² ONS Annual Survey of Hours and Earnings was available. The hourly wage cost for a production manager changed from £20.11 in 2011 to £19.89 in 2012. The corresponding wage rate for an Environmental Protection Officer (EPA) was not available. A similar job title to EPA was checked. However its suitability as a substitute was questionable due to a large drop in employment of over 75% between 2011 and 2012. As the wage of a production manager fell between 2011 and 2012 our estimates (in which we use 2011 figures) are likely to be an overestimate and hence are conservative estimates.

²³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>

²⁴ Specifically, by regulation 11 of the Environmental Permitting (England and Wales) (Amendment) Regulations 2012 (SI 2012 No.630) which inserts a review requirement.

In that way, information relevant to the effectiveness of the measures covered by this impact assessment will be accumulated.

105. Defra has a long established arrangement through which representatives of industry organisation, environmental regulators, environmental NGOs, the devolved administrations and other Government Departments meet regularly to discuss issues arising from the EPR as they concern pollution control at industrial installations component Directives. This arrangement will continue to provide an effective means of reviewing the implementation of Articles 14(5)-(8) of the EED.

10. Conclusions

106. Overall the transposition of Articles 14(5)-(8) will lead to additional costs being incurred primarily by developers/operators as a result of needing to undertake CBAs of the potential for using waste heat. Regulators will also incur costs as a result of needing to review any CBAs provided to ensure they meet the requirements of the legislation and agree what further actions, if any, may need to be undertaken. In practice these costs for the regulators are likely to be passed onto operators.

107. As highlighted above, a CBA must be undertaken by developers of installations above 20MWth and if the result is positive, the appropriate authorisation criteria and/or permit will require operation as cogeneration or with waste heat recovery. A permit will not be granted for operation without cogeneration/heat recovery where the CBA is positive except for in exceptional circumstances.

108. Overall, the total additional cost for both regulators and developers/operators associated with the transposition of these articles is estimated to be £12 million in the central case, within a range of £6-18million, over the assessment period (2014-2024). This assumes that all new or refurbished plants in scope are required to undertake a detailed CBA. This cost assessment may be an overestimate as some of the plants already have to consider recovering waste heat as part of the existing consent regime or choose to conduct similar assessments anyway.

109. Benefits have not been quantified due to their site specific nature and uncertainty around the extent to which the CBAs will represent additional activity. Where benefits do arise for operators, they are likely to include improvements in energy efficiency. Wider benefits could include reductions in carbon emissions as well as potential economic benefits for the use of waste heat (either on site or elsewhere).

References

- Environmental Permitting (England and Wales) Regulations 2010:
www.legislation.gov.uk/ukdsi/2010/9780111491423/contents
- Industrial Emissions Directive:
www.defra.gov.uk/industrial-emissions/eu-international/industrial-emissions-directive/
- Ricardo-AEA (2013), Projections of CHP capacity and use to 2030
- DECC (2013), Updated energy and emissions projections 2013
www.gov.uk/government/publications/updated-energy-and-emissions-projections-2013
- AMEC (2012), Collection and analysis of data to support the Commission in reporting in line with Article 73(2)(a) of Directive 2010/75/EU on industrial emissions on the need to control emissions from the combustion of fuels in installations with a total rated thermal input below 50MW. *Final report for the European Commission, September 2012. Available from:* <https://circabc.europa.eu/w/browse/7976d5b7-c037-43e6-9406-e898006396d0>

- DECC (2009), CHP Focus industrial/commercial workshop 2009 Case Studies.
Available from: <http://chp.decc.gov.uk/cms/case-studies/?phpMyAdmin=ff232c1d3b302ac6e951f554eeeaefdf>) Accessed: 28/10/2013

Annex A: impact on small and micro-businesses

Overview

110. The scope of Articles 14(5)-(8) of the Energy Efficiency Directive (2012/27/ EU)²⁵ includes the following installations:
- New or refurbished electricity generation installations;
 - New or refurbished industrial installations generating usable waste heat; and
 - New district heating or cooling networks, or a new or refurbished energy production installation within an existing network.
111. The requirement to undertake a CBA concerns only new or refurbished installations. The number and the size of new or refurbished installations, in particular across different industrial sectors, is highly uncertain. For the purpose of the assessment, it is assumed that the existing composition with regard to the sectors affected and typical size of the companies remains over the assessment period.
112. Overall, the key sectors affected include Electricity Supply Industry (ESI sector), Iron and Steel, Petroleum Refineries and other industrial sectors, including non-ferrous metals, chemical, food and drink, pulp and paper production etc.

Combustion plants >50 MWth

113. The assessment of the number and size of the businesses likely to be affected was based on the analysis of the UK LCP 2009 emissions inventory²⁶ that captures plants >50MWth and DUKES 2013 data.

Electricity Supply Sector

114. According to the inventory there were about 130 large combustion plants within the electricity supply sector split equally between 50-300MW and >300MW plants. In total, about 30 companies are operating these plants including E.ON, EDF Energy, Scottish and Southern Energy, Scottish Power, AES Corporation, Centrica, GDF Suez, RWE Npower, Drax Power Limited and others. Overall, the operators within the sector tend to be large multinational corporations (e.g. GDF Suez, AES Corporation etc.) employing up to tens of thousands of employees or large plant operators, e.g. Eggborough Power Ltd or Drax Power Ltd employing 800 staff members. It is, therefore, unlikely that companies operating LCPs within electricity supply sector fall within small and micro-businesses category.

Refineries

115. The LCP Inventory 2009 reports about 55 combustion plants within refinery sector with the capacity above 50MWth located on about twelve sites (although as of 2013 there are only seven operational sites), including,

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0001:0056:EN:PDF>

²⁶ Available from: <http://cdr.eionet.europa.eu/gb/eu>

for instance, Grangemouth, Fawley, Humber and other refineries. The analysis of their ownership and operation indicates that these refineries are owned and operated by large international corporations, including, for example, Valero Energy Corporation, Essar Energy, Philips66, Ineos, Murco, ExxonMobil, and Total. The majority of these plants have a capacity of 50-300MWth and there are no refineries with a capacity between 20 and 50MWth. No small and micro-businesses within refineries sector will be affected by the new requirements.

Iron and Steel Sector

116. The UK LCP 2009 inventory suggests that there are about 10 plants within the iron and steel sector >50MWth situated on four different industrial sites. All of these steelworks are owned and operated by two international corporations employing thousands of people on the affected industrial sites alone. All these plants except for one fall within 50-300 MWth capacity.

Other Industrial Sectors

117. A wide range of sectors also appear on the UK LCP Inventory including, in particular, chemical sector (organic and inorganic), pulp and paper production, food manufacturing, textiles production, manufacturing of cars as well as specialised utilities services companies and gas compressor stations.

118. The majority of these plants, i.e. about 95% are between 50-300 MWth. Like with the other sectors, large national and international companies that employ hundreds and thousands of staff dominate the list. For instance, food production is represented by companies such as British Sugar, British Salt, Tate & Lyle; while chemical sector combustion plants are owned by companies such as Shell, BP, Ineos, SABIC Petrochemicals, Ciba UK etc. No impact on small and micro-businesses is anticipated for plants > 50MWth.

Combustion plants 20-50 MWth

Electricity Supply Sector

119. The assessment of the data available (DUKES) suggests that it is unlikely that companies operating installations with a capacity between 20MWth and 50MWth within the electricity supply sector fall within small and micro-businesses category

120. According to DUKES 2013 data, as of May 2013 there were in total 18 plants with a capacity between 20-50MWth. All of these installations are owned and operated by the same large energy companies, including E.ON, Scottish and Southern, EDF Energy, GDF Suez and others.

Refineries

121. No small and micro-businesses within the refineries sector are likely to be affected by the new requirements as there are no further refineries with a capacity between 20 and 50MWth.

Industrial Sectors

122. No data is available on operators of the installations with a capacity below 50 MWth across a wide range of sectors.
123. For some of these sectors, Eurostat Structural Business Statistics (SBS) provides sectoral data on enterprise size categories, thus allowing for a preliminary assessment of SMBA-relevance to be made. The key sectors affected may include iron and steel, pulp and paper, chemical industry, textiles, food production, car manufacturing etc.
124. Eurostat data suggests that a significant proportion of the industrial sectors affected fall within micro enterprise group (0-9 employees). In practice, however, installations with a thermal input of 20-50MW are typically a part of a bigger complex requiring more than 9 employees to maintain and operate, and therefore it is highly unlikely that any micro-size enterprises would operate such installations.
125. A number of the plants within 20-50 MWth are directly associated to an IED regulated installation, which is extremely unlikely to be an SME and are assumed to be large-size enterprises. Furthermore, 20-50 MWth plants are captured under the EU ETS and unlikely to be micro or small enterprises.

Table A1. Enterprise Size Categories per Sector in 2007 for UK (numbers and %)

Sector	Micro (0-9)	Small (10-19)	Small (20-49)	Notes
Basic metals manufacturing	21,604 75%	3,469 12%	2,440 8%	Basic metals and fabricated metal products
Chemical production	2,369 64%	368 10%	381 10%	
Pulp and Paper	24,053 83%	2,426 8%	1,405 5%	
Food Industry	4,006 57%	1,021 14%	862 12%	
Textiles	6,585 79%	817 10%	573 7%	
Manufacture of vehicles	2,017 66%	329 11%	270 9%	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Manufacture of coke, refined petroleum products	184 76%	14 6%	13 5%	Manufacture of coke, refined petroleum products and nuclear fuel

Note: Number of enterprises per size category, available in Eurostat Structural Business Statistics (SBS) for various sectors in 2007, used to estimate the proportions of different enterprise size categories for the sectors considered in this report.

126. Based on these arguments it can be assumed that no plant operators are micro-sized enterprises, although some of the installations could fall within the small enterprise category.

Non-industrial sectors

127. In addition to the sectors discussed above, 20-50MWth plants can also be found in non-industrial sectors such as public buildings (e.g. hospitals and universities) as the 20MWth threshold is aggregate.

128. In some cases they are owned and operated by specialist companies providing such services. As such, the size of the organisation(s) using the output of a combustion plant (e.g. a hospital) may not be the same as the size of the enterprise operating it. In addition, as demonstrated by the analysis of plants >50 MWth, in many cases an enterprise owns and operates more than one combustion plant.

129. It is unlikely that any of these plant operators are micro-sized enterprises although some could potentially fall within the small enterprise category.

Measurement of the impact on Micro and Small Enterprises

130. The impact of the proposed regulation on micro and small enterprises relates to whether the operators are able to meet the costs of compliance i.e. costs associated with carrying out CBA for planned or refurbished installations as well as the administrative costs associated with the regulation. These costs can then be assessed by comparing the compliance and administrative cost per plant against the level of financial resources available to the operator for investment.
131. In the case of 20-50 MW plants the costs of undertaking a CBA range between £10,000 (low estimate) and £25,000 (high estimate). Administrative costs range between approximately £360 up to £715 per plant. The lifetime of a new installation is around 26 years while that of refurbished installations is about 13 years. The equivalent annual compliance and administrative cost ranges between £620 and £1,020 per new/refurbished installation as a low cost estimate and £1,540 and £2,530 per new/refurbished plant as a high cost estimate.
132. Information available in Eurostat Structural Business Statistics includes gross operating surplus (GOS), which is the capital available to companies which allows them to repay their creditors, to pay taxes and eventually to finance all or part of their investment²⁷. Considering that GOS can be used for financing investment, total cost per plant are compared against GOS per operator to assess the economic impacts of proposed regulation. For each enterprise size category and per sector, GOS was divided by the number of operators to estimate the level of capital available at the operator level on an annual basis and compared with the cost estimates. The table below provides an indication of the regulatory burden²⁸ in general and for small businesses in particular on a sectoral basis.

²⁷ [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Gross_operating_surplus_\(GOS\)_-_NA](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Gross_operating_surplus_(GOS)_-_NA)

²⁸ By dividing total annualised cost per enterprise by the GOS for the relative size class to express the costs as a percentage of the GOS.

Table A2. Total Annual Compliance and Administrative Costs per Enterprise as a Proportion of GOS

20-50 MWth	GOS: small enterprises (10 to 49 employees)	Low cost estimate		High cost estimate	
		New, % of GOS	Refurbished, % of GOS	New, % of GOS	Refurbished, % of GOS
Basic metals manufacturing	372,212	0.17	0.27	0.41	0.68
Chemical production	706,008	0.09	0.14	0.22	0.36
Pulp and Paper	359,567	0.17	0.28	0.43	0.70
Food Industry	545,512	0.11	0.19	0.28	0.46
Textiles	416,906	0.15	0.24	0.37	0.61
Manufacture of vehicles	533,556	0.12	0.19	0.29	0.47
Manufacture of coke, refined petroleum products	1,962,963	0.03	0.05	0.08	0.13

Note: Total annual costs per enterprise consist of annualised compliance costs (i.e. annualised capital costs) and annual administrative costs. Administrative costs only include those for operators. The assessment is relevant to the installations with the thermal input 20-50 MW and concern small businesses only. No micro businesses (0-9) are assumed to operate installations of such size.

133. The assessment suggests that even in the case of small enterprises (10-49 FTE), the expected annual compliance and administrative cost per enterprise is negligible and corresponds to 0.03%-0.7% of the average GOS across the affected sectors. Furthermore, the adverse impacts, if any, are likely to be counteracted by the financial savings associated with increased energy efficiency and additional revenues if waste heat is used on site or sold to a third party.

TRANSPOSITION NOTE

This Note shows how the requirements of article 14(5)-(9) of Council Directive 2012/27/EU on energy efficiency and amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC (“the Energy Efficiency Directive”), have been implemented in England and Wales.

Approach of the Regulations

The environmental permitting procedure under the Environmental Permitting Regulations 2010 (S.I. 2010/675) (“the 2010 Regulations”) will be used to implement the requirements of article 14(5)-(9) of the Energy Efficiency Directive in England and Wales. The 2010 Regulations will be amended by the 2015 Regulations by the insertion of a new schedule 8A and consequential amendments to provisions in the 2010 Regulations. Other amendments to the 2010 Regulations will be made to include installations not previously regulated under the 2010 Regulations, for the purposes of applying the requirements of the Energy Efficiency Directive to those installations. Environmental permitting, implemented through the 2010 Regulations, is an established process for regulating the development, operation and refurbishment of industrial installations in England and Wales. Nearly all of the installations subject to Article 14(5) are already subject to the 2010 Regulations and amending these regulations was determined to be the most appropriate route to transpose these provisions of the Energy Efficiency Directive in England and Wales.

The aim of the Directive is to drive improvements in energy efficiency across the EU. It is intended to put the EU on track to reduce energy use by 20% by 2020 (against 2007 Business-as-Usual projections).

This Transposition Note refers only to Article 14(5)-(9) of Directive 2012/27/EU and their transposition in England and Wales. These provisions have been transposed separately in Scotland and Northern Ireland. The Energy Efficiency (Encouragement, Assessment and Information) Regulations 2014, laid in Parliament in June 2014, transposed, among other provisions, Article 14 (1) and (3) in relation to the UK and Article 14(10) in relation to Great Britain.

Copy-out has not been used to transpose all the provisions in article 14(5)-(9) of the Energy Efficiency Directive. The articles impose obligation that are required under the EED to be applied through authorisation or permit criteria. These obligations will be incorporated into the existing integrated pollution prevention and control regulatory regime in 2010 Regulations. Therefore the application of some of the provisions of the Energy Efficiency Directive to installations already regulated by way of permit conditions under the 2010 regulations had to be made clear. A departure from copy-out was

necessary to ensure clarity and legal certainty. The impact of this departure from using copy-out has been assessed and does not go beyond the minimum necessary to transpose article 14(5)-(9) of the Energy Efficiency Directive.

The requirements of article 14(5)–(9) of the Energy Efficiency Directive, will be implemented by the 2015 Regulations as follows:

Article in the Energy Efficiency Directive	Objective	Implementation
14(5)(a)	Requires Member States to ensure that a cost benefit analysis is carried out when a new thermal electricity generation installation with a total thermal input exceeding 20 MW is planned, to assess the costs and benefits of providing for the operation of the installation as a high-efficiency cogeneration installation.	<p>Paragraph 2 of Schedule 8A provides that an application for the grant of an environmental permit for combustion or waste incineration plants generating electricity must contain a cost benefit analysis which assesses the cost and benefits of providing for the operation of the installation as a high-efficiency cogeneration installation.</p> <p>Paragraph 1(2)(c) of Schedule 8A provides that the requirements of Schedule 8A apply to installations which have a net rated thermal input exceeding 20 MW.</p> <p>Regulation 5 amends Part 2 of Schedule 1 to the 2010 Regulations to ensure that where the net rated thermal input of individual appliances on the same site exceeds 20 MW, they are treated as a single installation with a net thermal input exceeding 20MW.</p> <p>Paragraph 1(2)(d) of Schedule 8A makes similar provision in relation to small waste incineration</p>

		<p>plants.</p> <p>Elaboration has been used in these provisions to clarify the scope of the obligation in relation to installations carrying out activities under the permitting regime in the 2010 Regulations. Article 14(5)(a) is intended to create an obligation which has to be complied with and this obligation must be sufficiently clear so that it can be understood.</p>
14(5)(b)	<p>Requires Member States to ensure that a cost benefit analysis is carried out when an existing thermal electricity generation installation with a total thermal input exceeding 20 MW is substantially refurbished, to assess the costs and benefits of converting it to high-efficiency cogeneration.</p>	<p>Paragraph 3 of Schedule 8A provides that the regulator must ensure that an application for a variation of an environmental permit is made before the energy plant of a combustion or waste incineration plant generating electricity is substantially refurbished.</p> <p>Paragraph 4 of Schedule 8A provides that the application for a variation must include a cost-benefit analysis which assesses the cost and benefits of converting the installation to high-efficiency co-generation.</p> <p>Regulation 5 amends Part 2 of Schedule 1 to the 2010 Regulations to ensure that where the net rated thermal input of individual appliances on the same site exceeds 20 MW, they are treated as a single installation with a net thermal input exceeding 20MW.</p> <p>Paragraph 1(2)(d) of Schedule 8A makes similar provision in relation to small waste incineration plants.</p>

		<p>Paragraph 1(2)(c) of Schedule 8A provides that the requirements of the Schedule apply to installations which have a net rated thermal input exceeding 20 MW.</p> <p>Elaboration has been used in these provisions to clarify the scope and extent of the obligation in relation to installations carrying out specified activities under the permitting regime in the 2010 Regulations. Article 14(5)(b) is intended to create an obligation which has to be complied with and this obligation must be sufficiently clear so that it can be understood.</p>
14(5)(c)	<p>Requires Member States to ensure that where an industrial installation with a total thermal input exceeding 20MW generating waste heat at a useful temperature level is planned or substantially refurbished a cost benefit analysis is carried out to assess the costs and benefits of utilising the waste heat to satisfy economically justified demand, including through cogeneration, and of the connection of that installation to a district heating and cooling network.</p>	<p>Paragraph 7 of Schedule 8A provides that an application for an environmental permit for a new installation, generating waste heat at a useful temperature level, other than an electricity generating installation in paragraph 2 of that schedule, must contain a cost benefit analysis.</p> <p>Paragraph 8 of Schedule 8A provides that the regulator must ensure that an application for a variation of an environmental permit is made before the energy plant of an installation, generating waste heat at a useful temperature level, other than an electricity generating installation in paragraph 4 of that Schedule, is substantially refurbished.</p> <p>Paragraph 9 of Schedule 8A provides that the application for a variation of the environmental</p>

		<p>permit must contain a cost benefit analysis.</p> <p>Paragraph 10 of Schedule 8A provides that the cost-benefit analysis required by paragraphs 7 and 9 must include an assessment of the cost and benefits of utilising the waste heat to satisfy economically justified demand, including through cogeneration and connection of that installation to a district heating and cooling network.</p> <p>Elaboration has been used in these provisions to clarify the extent of the obligation. Article 14(5)(c) is intended to create an obligation which has to be complied with and this obligation must be sufficiently clear so that it can be understood.</p>
14(5)(d)	<p>Requires Member States to ensure that where a new district heating and cooling network is planned or in an existing district heating and cooling network a new energy production installation with a total thermal input exceeding 20MW is planned or is to be substantially refurbished, a cost benefit analysis is carried out to assess the costs and benefits of utilising the waste heat from nearby industrial installations.</p>	<p>Paragraph 12 of Schedule 8A provides that an application for an environmental permit for a combustion or waste incineration plant which forms part of a new district heating and cooling network must contain a cost benefit analysis.</p> <p>Paragraph 13 of Schedule 8A provides that the regulator must ensure that an application for a variation of an environmental permit is made before the energy plant for a combustion or waste incineration plant which forms part of an existing district heating and cooling network is substantially refurbished.</p> <p>Paragraph 14 of Schedule 8A provides that the application for the variation of the environmental permit must contain a cost benefit analysis.</p>

		<p>Paragraph 15 provides that the cost benefit analysis must include an assessment of the cost and benefits of utilising the waste heat from nearby industrial installations.</p> <p>Elaboration has been used in these provisions to clarify the scope and extent of the obligations in relation to installations carrying out specified activities under the permitting regime in the 2010 Regulations. Article 14(5)(c) is intended to create obligations which have to be complied with and these obligation must be sufficiently clear so that they can be understood.</p>
14 (5) First paragraph	This provides that the fitting of equipment to capture carbon dioxide produced by a combustion installation with a view to its being geologically stored shall not be considered refurbishment.	<p>Paragraph 1(2)(e) of Schedule 8A provides that fitting of equipment to carry out the activity of carbon dioxide capture from and installation for the purposes of geological storage is excluded from the definition of “substantial refurbishment”.</p> <p>Elaboration has been used because this provision limits the extent of the application of the obligations in paragraphs 3, 8 and 13 of Schedule 8A, and is necessary to clarify the scope of the exception in relation to installations carrying out a specific activities under the permitting regime in the 2010 Regulations.</p>
14(5)	This provides that Member States may require that the cost-benefit analysis in article 14(5)(c) and (d)	This optional provision has not been transposed.

Second paragraph	to be carried out in co-operation with the companies responsible for the operation of district heating and cooling networks.	Requiring district heating and cooling network operators to be involved in the cost benefit analysis required under Articles 14 (5)(c) and (d) would have placed an unreasonable burden on them. In practice we expect that developers of such installations are likely to involve the network operators in order to accurately reflect costs. Permit applications are subject to public consultation which will ensure an alternative opportunity for network operators to provide input should they wish.
14(6) (a)-(c).	Enables Member States to exempt certain installations from the application of the cost-benefit obligations in article 14(5).	<p>Paragraph 5 of Schedule 8 provides that the cost benefit obligations do not apply to peak load and back-up electricity generating installations that are planned to operate under 1500 hours per year as a rolling average over 5 years.</p> <p>Copy-out has been used to transpose this provision.</p> <p>Paragraph 21(a) of Schedule 8A provides that the cost benefit obligations do not apply to installations which have to be located close to a geological storage site for the storage of captured carbon dioxide.</p> <p>Copy-out has been used to transpose this provision.</p> <p>Paragraph 21(b) of Schedule 8A provides that the cost benefit obligations do not apply to combustion and waste incineration plants carried on within a nuclear site.</p>

		Elaboration has been used to clarify the scope of the exception in relation to its application to installations carrying out specific activities under the permitting regime in the 2010 Regulations.
14(6) First paragraph	This provides that Member States may lay down thresholds for exempting individual installations, in terms of available useful waste heat, the demand for heat or distances between installations and district heating networks, from the cost benefit obligations in articles 14(5)(c) and (d).	Paragraph 11 of Schedule 8A exempts installations from the requirement to carry out cost-benefit on the basis of waste heat temperature, heat demand and the distance between heat source and heat demand installations. Elaboration has been used because this provision exempts installations from the application of the obligations in paragraphs 7 to 10 of Schedule 8A in specific circumstances.
14(6) Second paragraph	This provides that Member States have to notify the exemptions adopted to the Commission by 31 December 2013 and any subsequent changes.	This provision has not been transposed. This provision concerns only relations between Member States and the Commission, and therefore does not have to be transposed.
14(7)(a)-(c)	This provides that Member States shall adopt authorisation criteria as referred to in Article 7 of Directive 2009/72/EC concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 2003/54/EC, or equivalent permit criteria, to take account of the comprehensive assessment in article 14(1) and the cost benefit analysis, and ensure that the requirements of article 14(5) are fulfilled.	Paragraphs 16 of Schedule 8A provides that the regulator must take into account the outcome of the cost-benefit analysis and from 31 December 2015 the comprehensive assessment under article 14(1) when considering applications for the grant of variation of environmental permits for the installations covered by schedule 8A. Paragraph 17 and 18 provide that where the cost benefit analysis shows that benefits exceeds costs, the regulator must include conditions in the

		<p>environmental permit which give effect to the outcome of the analysis.</p> <p>The installations described in paragraphs 2, 7, and 12 of Schedule 8A are required to include the cost benefit analysis as required by article 14(5) with an application for the grant of an environmental permit.</p> <p>Under paragraphs 3, 8, and 13 of Schedule 8A the regulator is required to ensure that an application for a variation of an environmental permit is made before a substantial refurbishment is carried out, and include a cost-benefit analysis must be included with the application.</p> <p>Elaboration has been used in these provisions to clarify the scope of the obligations in relation to installations carrying out specified activities under the permitting regime in the 2010 Regulations. Article 14(7)(a)-(c) are intended to create obligations which have to be complied with and these obligation must be sufficiently clear so that they can be understood.</p>
14(8)	<p>This provides that Member States may exempt individual installations from the implementation of options whose benefits exceeds costs where there are imperative reasons of law, ownership or finance for doing so. The Member State must submit a notification to the Commission within three months of the decision to exempt.</p>	<p>Paragraph 19 of Schedule 8A provides that the obligation to include conditions to give effect to the cost-benefit analysis in paragraphs 17-18 does not apply if the regulator decides that there are imperative reasons of law, ownership of finance for them not to apply.</p> <p>Paragraph 20 requires the regulator to the appropriate authority of that decision.</p>

		Copy out has been used for this provision.
14(9)	This provides that articles 14.5-8 shall apply to installations covered by Directive 2010/75/EU on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) without prejudice to the requirements of that Directive.	Paragraph 22 of Schedule 8A provides that nothing in this Schedule affects the application of the Industrial Emissions Directive to installations. Elaboration has been used for this provision to comply with drafting practice.
2(30)	Definition of “cogeneration”	Paragraph 1(1) of Schedule 8A. Copy-out has been used for this definition.
2(31)	Definition of “economically justifiable demand”	Paragraph 1(1) of Schedule 8A. Copy out has been used for this definition.
2(34)	Definition of “high-efficiency cogeneration”	Paragraph 1(1) of Schedule8A. Copy out has been used for this definition.
2(44)	Definition of “substantially refurbished”	Paragraph 1(1) of Schedule 8A. Elaboration has been used for this definition to provide clarity regarding the application of this definition to a specific part of the installation.

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL	Datganiad am ganlyniadau ymgynghoriad cyfres 1 ynghylch Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru)
DYDDIAD	27 Chwefror 2015
GAN	Mark Drakeford, Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Ym mis Tachwedd 2014, dechreuodd Llywodraeth Cymru ymgynghori ar y gyfres gyntaf o reoliadau, y codau ymarfer a'r canllawiau statudol cysylltiedig, sydd i'w gwneud o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Yn dilyn diwedd yr ymgynghoriad ar 2 Chwefror, 2015, mae'r datganiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Cynulliad am y cynnydd a wnaed hyd yn hyn a'r cyllid a'r cymorth ychwanegol a fydd ar gael wrth i'r Ddeddf gael ei rhoi ar waith yng Nghymru.

Roedd yr ymgynghoriad yn cwmpasu pum rhan o'r Ddeddf - yn benodol rhannau 2, 3, 4, 7 ac 11 - yn unol â'r dull gweithredu a nodwyd gan y cyn-Ddirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwenda Thomas AC, yn ei datganiad ysgrifenedig ar 16 Gorffennaf 2014.

Yn ystod y cyfnod ymgynghori o 12 wythnos, cynhaliwyd dau ddigwyddiad llwyddiannus, a oedd yn cynnwys 250 o bobl o amrywiaeth eang o gyrff sy'n rhanddeiliaid o bob rhan o Gymru. Cafwyd dros 300 o ymatebion ysgrifenedig sylweddol mewn ymateb i'r ymgynghoriad gan amrywiaeth eang o unigolion, grwpiau cynrychioliadol, Llywodraeth Leol a sefydliadau proffesiynol.

Roedd yr ymateb cyffredinol i'r ymgynghoriad yn gadarnhaol. Roedd yr ymatebwyr o blaid egwyddorion a manylion y rheoliadau, y codau ymarfer a'r canllawiau statudol drafft.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddadansoddi'r ymatebion yn fanwl, ond mae nifer o themâu cyffredin wedi dod i'r amlwg:

- Yr angen am ddull cynhwysfawr o ymdrin â dysgu a datblygu er mwyn sicrhau bod staff ym mhob rhan o'r sector a phartneriaid yn meddu ar y wybodaeth a'r sgiliau i fodloni'r gofynion newydd a bod sefydliadau yn cael cymorth i wneud y newidiadau diwylliannol sydd eu hangen;

- Yr angen i roi ystyriaeth drylwyr i'r dull o bontio i'r system newydd;
- Yr angen i godi ymwybyddiaeth ymhlith y cyhoedd ynglŷn â'r newidiadau a gaiff eu cyflwyno;
- Yr angen i sicrhau bod yr holl bartneriaid cyflawni yn cael eu cynnwys yn llawn wrth ystyried y ffordd y caiff adnoddau eu targedu pan gaiff y newidiadau eu rhoi ar waith;
- Yr angen i ymgorffori trefniadau cydweithredu, nid yn unig wrth gyflawni drwy drefniadau partneriaeth megis y rhai ag awdurdodau lleol a byrddau iechyd, ond hefyd wrth weithredu polisi drwy rannau gwahanol o'r Ddeddf;
- Yr angen i barhau i gydweithio i ymgorffori arferion a threfniadau newydd ar ôl mis Ebrill 2016, gan gynnwys cyd-ddatblygu canllawiau ar arfer da.

Bydd yr ymatebion yn llywio'r broses o ddatblygu'r rheoliadau, y codau ymarfer a'r canllawiau statudol terfynol, a gaiff eu cyflwyno ger bron y Cynulliad Cenedlaethol o fis Mai 2015. Er mwyn sicrhau bod cyfres lawn o wybodaeth ar gael i helpu i wneud y Rheoliadau caiff drafftiau gwaith o'r gyfres gyntaf o godau ymarfer a chanllawiau statudol eu cyhoeddi ochr yn ochr ag adroddiad yr ymgynghoriad.

Bydd ail gyfres o reoliadau, codau ymarfer a chanllawiau statudol, a fydd yn ymwneud â rhannau 5, 6 a 9 o'r Ddeddf, ar gael ar gyfer ymgynghoriad o fis Mai, gyda'r nod o'u gosod ger bron y Cynulliad Cenedlaethol ddiwedd 2015.

Bydd yr ail gyfres hon yn creu system sy'n sicrhau canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya; sy'n ysgogi ymdrechion cydweithio rhanbarthol; sy'n rhoi system ar waith ar gyfer codi tâl, cynnal asesiadau ariannol a thalu am ofal; sy'n hwyluso'r broses o gyflwyno sylwadau a darparu eiriolaeth ac sy'n ymdrin â'r materion sy'n deillio o fethiannau gan ddarparwyr.

Mae'r gwaith o weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) - a thrwyddi'r system newydd ar gyfer gofal cymdeithasol sydd ei hangen ar gyfer *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy* - yn mynd y tu hwnt i wneud is-ddeddfwriaeth, er mor bwysig yw hyn. Mae tri darn o waith yn mynd rhagddynt, sy'n cwmpasu parodrwydd y gweithlu, codi ymwybyddiaeth ymhlith y boblogaeth ehangach, a gweithgarwch gweithredu rhanbarthol allweddol.

Bydd Cyngor Gofal Cymru, fel y corff arweiniol ar gyfer datblygu'r gweithlu, yn arwain y gwaith o ddatblygu a gweithredu strategaeth dysgu a datblygu genedlaethol. Mae'r strategaeth yn hollbwysig o ran gweithredu'r Ddeddf a bydd angen arweinyddiaeth barhaus, benderfynol a phroffil uchel, a all ymestyn at amrywiaeth eang o sefydliadau a phartneriaid y tu hwnt i ffiniau'r sector gofal cymdeithasol traddodiadol.

Bydd y Cyngor Gofal yn bwrw ymlaen â'r gwaith hwn ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol er mwyn sicrhau bod gennym strategaeth sy'n cwmpasu pawb sy'n ymwneud â darparu gofal

cymdeithasol, ynghyd â'u partneriaid allweddol, a'i fod yn cael ei gyflawni ar y cyd â'r partneriaid hynny ac mewn cydweithrediad â hwy.

Bydd y strategaeth hon yn cynnwys cynllun defnyddio hyfforddiant a chanolfan wybodaeth 'siop un stop', gan chwarae rhan gynorthwyol allweddol ar gyfer y sector o ran sicrhau ei fod yn barod ar gyfer y newidiadau y bydd y Ddeddf a'i rheoliadau yn eu dwyn i rym.

Caiff ei hategu gan £1m yn 2015-16 o raglen datblygu'r gweithlu gofal cymdeithasol. Bydd £7.1m arall o'r rhaglen, ynghyd â'r arian cyfatebol gan awdurdodau lleol, sef cyfanswm o tua £11m, yn helpu i ddatblygu a gweithredu cynlluniau hyfforddiant rhanbarthol traws-sector, a fydd yn gyson â'r strategaeth genedlaethol a'r cynlluniau gweithredu rhanbarthol. Bydd hyn yn sicrhau cydlyniant o ran y gwaith o gynllunio gwasanaethau a'r gweithlu er mwyn gweithredu ar lefel genedlaethol, ranbarthol a lleol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i helpu llywodraeth leol a'i phartneriaid i bontio i'r trefniadau newydd. Yn 2013-14 a 2014-15, cynigiwyd grant *Cyflawni Trawsnewid* i'r chwe phartneriaeth ranbarthol ac i bartneriaid cenedlaethol dethol er mwyn galluogi llywodraeth leol a'i phartneriaid i roi gofynion y Ddeddf newydd ar waith.

Mae'r chwe rhanbarth wedi cyflawni gwaith arbennig hyd yn hyn, sy'n dangos eu hymrwymiad i weithredu'r Ddeddf ac yn darparu sail ardderchog ar gyfer y cynlluniau gweithredu manylach sydd wrthi'n cael eu datblygu ar hyn o bryd.

Bydd Llywodraeth Cymru yn dyblu'r arian sydd ar gael drwy'r grant *Cyflawni Trawsnewid* i £3m yn 2015-16. Mae'r swm hwn yn ychwanegol at yr £20m a gyhoeddwyd eisoes eleni er mwyn i waith y prosiectau a ariennir drwy'r Gronfa Gofal Canolraddol allu parhau ac at y cynnydd o £10m yn y Grant Cynnal Refeniw at ddibenion y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Yn dibynnu ar benderfyniadau cyllidebol, darperir £3m arall mewn arian grant yn 2016-17 i ategu'r broses ymgorffori, gyda'r nod o drosglwyddo'r swm hwn i'r Grant Cynnal Refeniw o 2017-18 er mwyn cydnabod y newid parhaus y mae'r Ddeddf yn ei ysgogi.

Bydd y gwaith sy'n mynd rhagddo ar hyn o bryd yn adeiladu ar y consensws cenedlaethol a gafwyd i wneud y newidiadau sydd eu hangen arnom er mwyn gwella'r gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru. Byddwn yn parhau i sicrhau y caiff pob agwedd allweddol ar *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy* ei gweithredu gan sicrhau y caiff dinasyddion eu cynnwys yn rheolaidd ac y ceir arweinyddiaeth gadarn ar y cyd gan lywodraeth leol, y GIG a darparwyr yn y sector preifat a'r trydydd sector.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda'r fforwm partneriaeth cenedlaethol, y grŵp arweinyddiaeth a phanel y dinasyddion er mwyn cefnogi hyn, ac er mwyn sicrhau bod y bobl sy'n defnyddio gwasanaethau yn parhau i fod wrth wraidd ein rhaglen newid.

Ein cyf/Our ref LF/CS/02014/15

Alun Ffred Jones AC
Cadeirydd
Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

26 Chwefror 2015

Annwyl Alun Ffred Jones AC

Bil Cynllunio (Cymru)

Yn ystod y ddadl ar yr egwyddorion cyffredinol ar 10 Chwefror ymrwymais i ysgrifennu atoch mewn ymateb i Adroddiadau Cyfnod 1 y Pwyllgorau gan Bwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd a'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, ar y Bil Cynllunio (Cymru).

Rwyf wedi nodi isod fy ymateb i holl argymhellion y ddau Bwyllgor ond, lle mae'r ddau Bwyllgor wedi gwneud yr un argymhelliad, rwyf ond wedi ymdrin ag argymhelliad y Pwyllgor Cyfrifol.

Rwy'n amlinellu sut y bwriadaf ymateb i'r argymhellion ac yn nodi'n glir lle y cytunaf fod angen diwygio'r Bil. Rwyf hefyd yn nodi lle rwyf eisoes wedi cyflwyno gwelliannau gan y Llywodraeth mewn ymateb i argymhellion y Pwyllgor.

Hyderaf y bydd fy ymatebion yn ddefnyddiol i'r Pwyllgor wrth graffu ymhellach ar y Bil.

Argymhellion o Adroddiad Cyfnod 1 Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd ar y Bil Cynllunio (Cymru)

Argymhelliad 1 - Rydym yn argymell y dylai'r Cynulliad gefnogi egwyddorion cyffredinol y Bil.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am argymell y dylai'r Cynulliad dderbyn egwyddorion cyffredinol y Bil ac rwy'n falch o weld bod y Bil wedi cael cefnogaeth unfrydol yn ystod y bleidlais ar 10 Chwefror.

Argymhelliad 2 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i'r Bil i roi statws cynllun datblygu ffurfiol i Gynlluniau Lleoedd o dan adran 38 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 ac y dylai roi rhagor o ystyriaeth i sut y gall cymunedau lleol gael mwy o gyfleoedd i gymryd rhan wrth baratoi pob cynllun datblygu.

Rwyf wedi cyfarwyddo fy swyddogion i ystyried Cynlluniau Lleoedd er mwyn rhoi cymaint o hyblygrwydd â phosibl i gymunedau wrth lunio Cynlluniau Lleoedd y gellir eu hamrywio er mwyn gweddu i ddyheadau a galluoedd cymunedau gwahanol. Rwyf yn cynnig dull gweithredu cyson ar gyfer cymunedau sy'n gweithio gyda chynghorau lleol fel rhan o Ganllawiau Cynllunio Ategol. Credaf y byddai'r dull hwn o weithredu yn helpu cymunedau lleol i ymgysylltu â'r broses o lunio cynllun ac y byddai'n broses gyflymach, mwy costeffeithiol a llai biwrocraidd na rhoi statws cynllun datblygu i Gynlluniau Lleoedd. Nododd adroddiad y Grŵp Cynghori Annibynnol (IAG) y byddai'n fuddiol gwella cysondeb proses y Cynlluniau Lleoliad ac y gellid gwneud hynny drwy Ganllawiau Cynllunio Ategol.

Argymhelliad 3 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog osod Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig gerbron y Cynulliad cyn y ddadl ar egwyddorion cyffredinol y Bil.

Ymrwymais i gyflwyno Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig gerbron y Cynulliad. Fodd bynnag, rwy'n bwriadu cyflwyno diwygiad cyn Cyfnod 3 fel sy'n ofynnol gan Reol Sefydlog 26.28, er mwyn adlewyrchu'r newidiadau i'r Bil sy'n deillio o welliannau Cyfnod 2. Byddaf hefyd yn manteisio ar y cyfle hwn i unioni'r mân wallau a nodwyd yn ystod Cyfnod 1 ac yr ysgrifennais at y Pwyllgor Cyllid yn eu cylch ar 13 Tachwedd 2014.

Argymhelliad 4 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i'r Bil er mwyn cynnwys diben statudol ar gyfer cynllunio ynddo. Dylai'r diben gael ei ddrafftio ar linellau tebyg i'r diben statudol a argymhellir gan y Grŵp Cynghori Annibynnol yn eu hadroddiad.

Ac

Argymhelliad 5 - Rydym hefyd yn argymell y dylai'r Bil gael ei ddiwygio i gynnwys darpariaeth a fyddai'n caniatáu i Weinidogion Cymru ddyroddi canllawiau i'r Awdurdodau Cynllunio Lleol ar sut i gymhwyso'r diben statudol.

Nid wyf yn bwriadu mewnosod diben statudol ar gyfer cynllunio a datblygu cynaliadwy ar wyneb y Bil Cynllunio. Rwy'n glynu wrth fy natganiadau blaenorol i'r Pwyllgor bod Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a gyflwynwyd gennyf yn darparu'r fframwaith a'r nodau cyffredinol ar gyfer pob corff cyhoeddus, sy'n cynnwys awdurdodau cynllunio lleol a Gweinidogion Cymru pan fyddant yn cyflawni eu swyddogaethau o dan y Deddfau Cynllunio. Mae adroddiad IAG yn rhagflaenu Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac, fel y gwyddoch, argymhellodd y dylid cynnwys unrhyw ddiffiniad o ddatblygu cynaliadwy yn y Bil hwnnw.

Argymhelliad 7 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i adran 70 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, i'w gwneud yn glir i bawb sy'n ymwneud â chynllunio y caiff penderfynwyr roi sylw i'r effaith ar y Gymraeg i'r graddau y bydd yn berthnasol i gais. Dylai unrhyw welliant roi eglurhad ac nid newid y sefyllfa o ran pwysau.

Rwyf wedi cyflwyno nifer o welliannau sy'n atgyfnerthu'r iaith Gymraeg drwy'r broses o lunio cynllun. Rwyf wrthi'n ystyried yr argymhelliad hwn o ran ei effaith gyfreithiol a'i fwriad polisi ar hyn o bryd.

Argymhelliad 8 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gofyniad bod rhaid cynnal Asesiadau o'r Effaith ar y Gymraeg yn achos ceisiadau cynllunio sylweddol penodol.

Cyflwynais welliant gan y Llywodraeth ar 11 Chwefror er mwyn sicrhau y rhoddir mwy o sylw i'r Gymraeg fel rhan o'r arfarniad o gynaliadwyedd ar gyfer Cynlluniau Datblygu. Felly, rwyf o'r farn y byddai cyflwyno gwelliant o ran ceisiadau cynllunio sylweddol yn achos o ddyblygu ymdrech, am fod y Cynllun Datblygu a'r asesiad effaith sy'n cyd-fynd ag ef yn darparu sail gadarn i benderfyniadau rhesymegol a chyson ar geisiadau ac apelau cynllunio. Mae'r dull gweithredu rwyf wedi'i amlinellu yn ei gwneud yn bosibl i effeithiau cronol gwaith datblygu gael eu hystyried yn drylwyr ac i fesurau lliniaru addas gael eu nodi a'u rhoi ar waith. Fodd bynnag, derbyniaf y gall fod nifer fach o sefyllfaoedd lle y caiff cynigion datblygu sylweddol eu cyflwyno y tu allan i'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) ac nad ydynt wedi bod yn destun asesiad effaith. Mewn ymateb i'r argymhelliad hwn, rwyf wedi cyfarwyddo swyddogion i ddiweddarw polisi a chanllawiau cynllunio er mwyn nodi'r amgylchiadau lle y dylai ACLlau gynnal Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg ar gam y cais cynllunio.

Argymhelliad 9 - Rydym yn argymell y dylid rhoi rôl ffurfiol i Gomisiynydd y Gymraeg wrth asesu ansawdd asesiadau o'r effaith ar y Gymraeg, a hynny ar gyfer cynlluniau datblygu a cheisiadau cynllunio sylweddol penodol, er mwyn sicrhau cysondeb. Wrth wneud yr argymhelliad hwn, hoffem fod yn glir ein bod yn galw am rôl i Gomisiynydd y Gymraeg wrth asesu ansawdd asesiadau effaith iaith ac nid rôl yn y broses o ymdrin â cheisiadau cynllunio.

Cytunaf y dylai awdurdodau cynllunio lleol ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg wrth lunio CDLlau pan fyddant yn cynnal yr Arfarniad o Gynaliadwyedd, fel y nodir yn TAN 20, ac a gydnabyddir gan y pwyllgor ym mharagraff 55 o'i adroddiad.

At hynny, rwyf wedi gofyn i swyddogion ddiweddarau polisi a chanllawiau cynllunio er mwyn egluro sut a phryd y dylai datblygwyr ac ACLlau hysbysu Comisiynydd y Gymraeg am ddatblygiadau a allai fod yn sensitif. Rwyf o'r farn y dylai rôl y Comisiynydd barhau i fod ar sail anstatudol, sy'n safbwynt a gefnogir gan y Comisiynydd. Fodd bynnag, os bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn penderfynu y dylai fod cylch gwaith ehangach ar gyfer asesu effeithiau na'r hyn a gynigir yn fy ymateb i argymhelliad 8 hoffwn ystyried ymhellach y posibilrwydd o wneud y Comisiynydd yn ymgynghorai statudol ar gyfer pob cais cynllunio sy'n destun asesiad o'r fath.

Argymhelliad 10 - Rydym yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru roi esboniad eglur o sut y bydd y polisi cenedlaethol arfaethedig ar adnoddau naturiol a chynlluniau adnoddau naturiol sydd wedi'u seilio ar ardaloedd yn cydberthyn i'r gyfundrefn gynllunio cyn i Fil yr Amgylchedd gael ei gyflwyno.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am egluro ei fod yn ceisio gwelliant i'r Bil Cynllunio drwy Fil yr Amgylchedd, ar ôl iddo gael ei gyflwyno, er mwyn sicrhau bod cysylltiad clir rhwng cynlluniau Adnoddau Naturiol sy'n seiliedig ar ardaloedd a'r gyfundrefn gynllunio. Rwyf wedi cyfarwyddo fy swyddogion i gydweithio er mwyn drafftio gwelliant i'r ddeddfwriaeth gynllunio briodol drwy Fil yr Amgylchedd yr wyf yn bwriadu ei gyflwyno.

Bydd Polisi Cynllunio yn cyfleu'r gydberthynas rhwng y FfDC, Cynlluniau Datblygu Strategol (CDSau), CDLlau a Pholisi Adnoddau Naturiol ar ôl i Fil yr Amgylchedd gael ei gyflwyno.

Argymhelliad 11 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i sicrhau bod y cynlluniau morol a chynlluniau'r tir yn cydfynd yn agos â'i gilydd a'i bod yn ofynnol i'r rhai sy'n gwneud cynlluniau (gan gynnwys Gweinidogion Cymru) roi sylw priodol i'r gydberthynas rhwng y ddau amgylchedd hyn.

Mae cynlluniau datblygu yn nodi'r cyd-destun ar gyfer gwneud penderfyniadau yn ardal ACLI, yn unol â pholisïau cenedlaethol ac mae'n rhaid iddynt nodi amcanion yr ACLI ar gyfer datblygu a defnyddio tir yn ei ardal weinyddol. Mae'n rhaid i gynlluniau fod yn seiliedig ar dystiolaeth a defnydd darbodus o adnoddau, a diwallu anghenion cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd.

Mae'n ofynnol i gynllunwyr ystyried pob cynllun neu strategaeth arall sydd â goblygiadau i'r ardal arfordirol, megis y Cynllun Gofodol Morol neu Gynlluniau Rheolaeth Integredig ar Barthau Arfordirol.

Mae un o Gyfarwyddebau'r Undeb Ewropeaidd (2008/56/EC, polisi amgylcheddol morol) wedi'i throsi i ddeddfwriaeth y DU. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol Iunio strategaeth forol ac i Weinidogion Cymru "in exercising any functions so far as affecting the marine strategy area, (to) have regard to any marine strategy".

Mae'r Undeb Ewropeaidd hefyd yn cyflwyno Cyfarwyddeb 2013/0074 sy'n sefydlu fframwaith ar gyfer cynllunio gofodol morol a rheoli'r arfordirol mewn modd integredig. Mae'r Gyfarwyddeb hon yn rhagnodi bod gweithgarwch rheoli'r arfordir integredig yn ffordd o reoli'r holl brosesau polisi sy'n effeithio ar y parth arfordirol mewn modd integredig, gan ymdrin â rhyngweithiadau tir a môr gweithgareddau arfordirol mewn ffordd gydgyssylltiedig, er mwyn sicrhau y caiff tir arfordirol ac ardaloedd morol eu datblygu mewn ffordd gynaliadwy.

Mae Pennod 5 o Bolisi Cynllunio Cymru eisoes yn nodi bod Rheolaeth Integredig ar Barthau Arfordirol yn ystyriaeth berthnasol wrth lunio cynlluniau a strategaethau defnydd tir, ac wrth wneud penderfyniadau ar waith datblygu yn yr ardal arfordirol.

Felly, nid oes angen deddfu ar gyfer hyn yn y Bil Cynllunio.

Argymhelliad 12 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i gysylltu trefniadau'r cynlluniau trafndiaeth statudol cenedlaethol a rhanbarthol â'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Strategol.

Fframwaith Datblygu Cenedlaethol

Mae'n rhaid i gynlluniau datblygu fod yn seiliedig ar dystiolaeth a defnydd darbodus o adnoddau a diwallu anghenion cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd. Mae'n ofynnol i gynllunwyr ystyried amrywiaeth o gynlluniau a strategaethau wrth lunio cynlluniau datblygu gan gynnwys trafndiaeth, mwynau a gwastraff a bioamrywiaeth er enghraifft. Bydd y cynlluniau a'r strategaethau hyn hefyd yn llywio'r broses o lunio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol.

Mae'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru nodi eu polisïau mewn perthynas â datblygu a defnyddio tir yng Nghymru fel y gwelant yn briodol. Bydd hyn yn cynnwys y cynllun trafnidiaeth cenedlaethol. Bydd cysoni'r ddau gynllun yn ei gwneud yn bosibl i brosiectau seilwaith allweddol gael eu cyflawni.

Nid wyf o'r farn y byddai'n ddoeth nodi cynlluniau penodol mewn deddfwriaeth sylfaenol am y gallai'r rhain newid dros amser, neu ddod i ben. Mae'r dull gweithredu presennol yn rhoi hyblygrwydd i ymdrin â pholisïau newydd Gweinidogion Cymru wrth iddynt ymddangos yn y dyfodol.

Cynlluniau Datblygu Strategol

Mae pwerau cyfredol o fewn y Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol, adran 62(5)(g), yn ei gwneud yn bosibl i gynlluniau trafnidiaeth gael eu rhestru fel mater y mae'n rhaid i ACLlau roi sylw iddo wrth ddatblygu eu CDLI. Caiff yr un dull gweithredu ei fabwysiadu ar gyfer CDSau, ac mae adran 5, 60l(6)(f) o'r Bil Cynllunio (Cymru) yn rhoi'r pŵer i wneud rheoliadau er mwyn cyflawni hyn mewn ffordd gymesur ac ymatebol.

Argymhelliad 14 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gadarnhau y bydd y rheoliadau ynglŷn â Chynlluniau Datblygu Strategol yn cynnwys gofyniad bod rhaid i'r cynlluniau hynny roi sylw i'r Cynlluniau Llesiant Lleol perthnasol.

Rwy'n bwriadu defnyddio rheoliadau i sicrhau bod y cynlluniau lles lleol yn faterion ychwanegol penodol y mae'n rhaid eu hystyried yn ystod y broses o lunio CDSau. Mae Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn diwygio Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 er mwyn sicrhau bod CDLIau yn ystyried cynlluniau lles lleol.

Argymhelliad 15 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog adael y Bil fel y mae wedi'i ddrafftio o ran y Parciau Cenedlaethol ac y dylai ailystyried ei fwriad i gyflwyno gwelliannau i roi'r pŵer i Weinidogion Cymru i greu Byrddau Cydgyllunio a allai gynnwys rhan neu'r cyfan o Barc Cenedlaethol yn y dyfodol.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am yr awgrym hwn. Rwyf wrthi'n ystyried yr argymhelliad hwn.

Argymhelliad 16 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog ystyried a ddylid cynnwys gofyniad yn y Bil bod rhaid cynnal Asesiadau o'r Effaith ar Iechyd adeg y cynllun datblygu ac yn achos rhai mathau o gais cynllunio. Dylid diwygio polisi a chanllawiau cysylltiedig er mwyn sicrhau y caiff effeithiau gwaith datblygu ar iechyd eu hystyried yn briodol.

Mae Rheoliadau'r Asesiad Amgylcheddol Strategol eisoes yn ei gwneud yn ofynnol i effeithiau ar iechyd gael eu hystyried yn fanwl wrth lunio pob cynllun a strategaeth. Ar hyn o bryd mae'n gymwys i CDLIau a byddai hefyd yn gymwys i'r CDSau a'r FfDC

arfaethedig. Felly, byddai llunio Asesiad o'r Effaith ar Iechyd annibynnol yn arwain at ddyblygu diangen.

Mae'r Asesiad Amgylcheddol Strategol, sy'n rhan o'r Arfarniad o Gynaliadwyedd, yn rhan o'r sail dystiolaeth sy'n cyfiawnhau'r cynllun ac yn dangos ei gadernid.

Rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys cydweithwyr yn y sector iechyd a Chymdeithas Feddygol Prydain, er mwyn sicrhau y gellir cyflawni amcanion asesiadau o'r effaith ar iechyd heb droi at ddeddfwriaeth sylfaenol.

Bydd y Gyfarwydeb Asesu Effaith Amgylcheddol Ewropeaidd newydd yn golygu bod mwy o bwyslais ar ystyriaethau iechyd fel rhan o'r Asesiadau Amgylcheddol i ategu ceisiadau ar gyfer gwaith datblygu y mae angen cynnal Asesiad Effaith Amgylcheddol ar ei gyfer. Felly, caiff asesu iechyd ei ymgorffori ym mhroses yr Asesiad Effaith Amgylcheddol pan gaiff y Gyfarwydeb newydd ei throsi.

Argymhelliad 18 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i alluogi Cynulliad Cenedlaethol Cymru i benderfynu ar ei weithdrefn ei hun ynglŷn ag ystyried y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft ac, fel rhan o'r gwelliannau hyn, y dylai'r Gweinidog ddileu unrhyw gyfyngiad ar ystyriaethau'r Cynulliad ar y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, yn enwedig y cyfnod ystyried o 60 diwrnod a bennir yn adran 2 o'r Bil.

Nid yw'r Bil yn nodi'n fanwl sut y dylai'r Cynulliad graffu ar y FfDC, heblaw am bennu'r cyfnod o amser. Mater i'r Cynulliad yw penderfynu, er enghraifft, p'un a fyddai cymorth gan arbenigwr ym maes cynllunio yn fanteisiol i'w drafodaethau. Gall y Cynulliad benderfynu ar yr union ddull craffu.

Ystyriir bod angen cyfnod penodol er mwyn sicrhau bod y Cynulliad yn cwblhau ei ystyriaeth o'r FfDC a'i fod yn gwneud hynny o fewn cyfnod rhesymol. Y cyfnod presennol yw 60 diwrnod, sy'n dechrau ar y diwrnod y cyflwynir y drafft gerbron y Cynulliad, ac mae'n diystyru unrhyw adeg pan fydd y Cynulliad wedi'i ddiddymu neu ar gau am fwy na phedwar diwrnod. Fel y dywedais wrth y Pwyllgor, rwy'n fodlon ystyried cyfnod gwahanol ond rwyf o'r farn bod angen cyfnod penodol.

Argymhelliad 19 - Rydym yn argymhell bod rhaid i'r Gweinidog ddiwygio'r Bil i'w gwneud yn ofynnol i'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol gael ei gymeradwyo gan y Cynulliad.

Rwy'n dal i gredu bod y broses a nodir yn y Bil yn sicrhau y bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn destun craffu trylwyr gan y Cynulliad, ond ei fod yn galluogi Gweinidogion Cymru i adlewyrchu a llywio'r FfDC yn unol â pholisïau a blaenoriaethau'r Llywodraeth.

Argymhelliad 22 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil er mwyn gwella'r trefniadau cyn ymgeisio sy'n gymwys i geisiadau am Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol (DAC) ac amlinellu'r trefniadau hyn yr wyneb y Bil.

Yn fy marn i, nid yw'n briodol cynnwys y trefniadau cyn ymgeisio ar gyfer Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol ar wyneb y Bil. Materion gweithdrefnol manwl yw'r rhain, nad ymgynghorwyd arnynt ac y mae'n fwy priodol eu cynnwys mewn is-ddeddfwriaeth. Byddai nodi'r gweithdrefnau hyn mewn deddfwriaeth sylfaenol yn anghyson â threfniadau ar gyfer y broses cyn ymgeisio ar gyfer ceisiadau sylweddol.

Rwy'n bwriadu rhagnodi mewn is-ddeddfwriaeth well trefniadau cyn ymgeisio ar gyfer DAC a fydd yn destun ymgynghoriad.

Cafodd y Pwyllgor dystiolaeth gan randdeiliaid, gan gynnwys Energy UK, fod angen i'r prosesau hyn fod yn ymatebol er mwyn darparu ar gyfer newidiadau i'r broses o roi cydsyniad ar gyfer DAC neu ei chysoni â newidiadau i'r broses ymgynghori ar gyfer ceisiadau rheolaidd.

Argymhelliad 23 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil er mwyn trefnu bod y rheoliadau a fydd yn nodi pa categorïau o ddatblygiad a ddylai ddod o dan y weithdrefn cyn ymgeisio yn cael eu hystyried o dan y weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

Nid wyf yn cytuno y dylai'r ddarpariaeth hon fod yn gymwys i'r weithdrefn gadarnhaol, am fy mod o'r farn bod y weithdrefn negyddol yn briodol, am mai mater technegol manwl ydyw a all newid o bryd i'w gilydd. Caiff y defnydd o'r darpariaethau hyn ei lywio drwy ymgynghori ac ymgysylltu â rhanddeiliaid. Bydd lefel yr ymgysylltu a'r ymgynghori yn sicrhau y bydd y broses yn un dryloyw ac y bydd pawb yn gallu cyflwyno sylwadau arni. Daeth ymgynghoriad ar yr agweddau manwl ar y weithdrefn ymgynghori cyn ymgeisio i ben yn ddiweddar.

Argymhelliad 24 - Yn amodol ar unrhyw faterion ynglŷn â chymhwysedd deddfwriaethol, rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog ystyried gwneud ymgymerwyr dŵr yn ymgynghoreion statudol. Gofynnwn i'r Gweinidog adrodd yn ôl inni ar ei ystyriaethau ar y mater hwn erbyn diwedd mis Mawrth 2015.

Rwyf wedi gofyn i swyddogion drefnu bod gwaith wedi'i raglennu sydd eisoes yn mynd rhagddo yn cael ei gwblhau ynghynt er mwyn gwneud Cwmnïau Dŵr a Charthffosiaeth yn Ymgynghoreion Statudol, ar y sail y gellir dod i gytundeb rhyngddynt ynglŷn â'r math o geisiadau a maint y ceisiadau yr ymgynghorir â hwy arnynt. Bydd angen iddynt ddarparu ymatebion o sylwedd o fewn cyfnod penodol ar gyfer prosesau cyn ymgeisio a cheisiadau cynlluniau. Byddaf yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor erbyn diwedd mis Mawrth 2015 ar hynt y mater hwn.

Argymhelliad 25 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog ddiwygio'r Bil i gynnwys diffiniad o Ddatblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol ar wyneb y Bil, gyda darpariaeth a fyddai'n caniatáu i'r diffiniad hwnnw gael ei ddiwygio o dan y weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

Diben rhagnodi'r trothwyon ar gyfer DAC mewn is-ddeddfwriaeth yw sicrhau y gall y broses ymateb yn gyflym i amgylchiadau sy'n newid, megis pan ddaw rhagor o bwerau datganoledig mewn perthynas â chydsyniadau ynni neu gydsyniadau cynllunio arall i Gymru neu wrth i dechnolegau newydd a chategoriâu newydd o waith datblygu gael eu cyflwyno dros amser. Byddaf yn cyhoeddi ymgynghoriad pellach er mwyn nodi'r hyn a ddylai fod yn gyfystyr â DAC cyn i'r rhain gael eu diffinio mewn is-ddeddfwriaeth.

Yn fy marn i, gallai cynnwys y diffiniadau gwreiddiol a newidiadau dilynol mewn deddfwriaeth ar wahân beri dryswch. Mae'r cynnig yn y Bil yn cadw'r meini prawf a'r trothwyon mewn un lle ac yn rhoi mwy o eglurder.

Argymhelliad 26 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog nodi sut mae'n bwriadu penderfynu ar gynlluniau ynni uwchlaw 50MW yng Nghymru os ceir rhagor o ddatganoli. Wrth iddo fynd i'r afael â'r argymhelliad hwn, rydym yn gofyn i'r Gweinidog fod yn eglur a fydd proses y Gorchymyn Caniatâd Datblygu NSIPS yn cael ei dyblygu yng Nghymru; a fydd y cynlluniau ehangach hyn yn cael eu cynnwys ym mhroses Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol; neu a fydd rhyw broses arall yn gymwys.

Mae prosiectau ynni sy'n fwy na 50MW yn rhan o gylch gwaith Gweinidog yr Economi, Gwyddoniaeth a Thrafnidiaeth. Rwyf wedi trosglwyddo eich sylwadau i'm cydweithiwr fel y Gweinidog sy'n gyfrifol am y portffolio. Serch hynny, bydd y system arfaethedig ar gyfer DAC yn gallu ymdrin â phrosiectau ynni ar y tir sy'n fwy na 50MW, pe bai angen cael caniatâd cynllunio ar eu cyfer.

Argymhelliad 27 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gymryd camau i'w gwneud yn glir y gallai adran 18 o'r Bil gael ei defnyddio i roi pŵer i Weinidogion Cymru i benderfynu ar ddatblygiadau sy'n gysylltiedig â Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol yn ogystal â chydsyniadau eilaidd/atodol.

Mae fy natganiad o fwriad y polisi yn nodi'n glir y bydd y cynigion ar gyfer cydsyniadau eilaidd yn gallu ymdrin â chaniatadau cynllunio (datblygu cysylltiedig) sy'n gysylltiedig â phrosiect DAC a detholiad o gydsyniadau eilaidd allweddol eraill. Rwy'n atgynhyrchu'r datganiad yma er hwylustod:

Nodwyd sawl math o ganiatâd eilaidd, a all fod yn briodol i ategu cais am DAC. Mae'r adran hon yn caniatáu i'r caniatadau hynny gael eu rhagnodi mewn is-ddeddfwriaeth, yn ddarostyngedig i'r amodau yn is-adran 62H(3).

Mae'r rhai sy'n debygol o gael eu rhagnodi gan reoliadau i ddechrau fel a ganlyn:

- *Rheoli gwaith sy'n effeithio ar henebion cofrestredig, rhoi caniatâd henebion cofrestredig (Deddf Henebion a Mannau Archeolegol 1979 (a.2));*
- *Gwaith ar dir comin (Deddf Tiroedd Comin 2006 (a.38));*
- *Cyfnwid tir comin (Deddf Tiroedd Comin 2006 (a.16 ac a.17));*
- *Cyfyngu ar osod rheiliau, trawstiau ac ati dros briffordd (caniatâd) (Deddf Priffyrdd 1980 (a.178));*
- *Ceisiadau am ganiatâd sylweddau peryglus; ceisiadau am ganiatâd heb fod amodau ynghlwm wrth ganiatâd blaenorol a chais i barhau â chaniatâd ar newid rheolaeth tir (Deddf Cynllunio (Sylweddau Peryglus) 1990 (a.4, a.13 ac a.17));*
- *Rheoli gwaith dymchwel mewn ardaloedd cadwraeth ac awdurdodi gwaith, caniatâd adeilad rhestredig Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990 (a.8 a 74);*
- *Gofyniad am ganiatâd cynllunio a rhoi caniatâd cynllunio (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.57 ac a.58)); **[datblygu cysylltiedig]***
- *GPC i gaffael tir i'w ddatblygu (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.226));*
- *Cau neu wyro priffordd (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.247));*
- *Priffyrdd yn croesi llwybr priffordd newydd arfaethedig neu'n mynd i mewn iddo, ac ati. (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.248));*
- *Diddymu hawliau tramwy dros dir a gedwir at ddibenion cynllunio (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.251));*
- *Caffael tir mewn perthynas â phriffyrdd (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.254));*
- *Gorchymyn - llwybrau troed, llwybrau cefylau neu gilffyrdd cyfyngedig y mae datblygiad yn effeithio arnynt (Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (a.257)).*

Gall rheoliadau ychwanegol ychwanegu, diwygio neu ddileu cydsyniad o'r rhestr hon.

Argymhelliad 29 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog egluro a yw'n bwriadu cymryd cyfrifoldeb dros roi trwyddedau amgylcheddol ar gyfer ceisiadau penodol am Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol ac, os ydy, y dylai gyflwyno gwelliannau i'r Bil i'w gwneud yn ofynnol i gydsyniad Cyfoeth Naturiol Cymru gael ei roi cyn y caiff Gweinidogion Cymru wneud penderfyniad ynghylch rhoi trwyddedau amgylcheddol ochr yn ochr â phroses Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol.

Ymgynghorir ar y cynigion ar gyfer yr hyn y dylid ei gynnwys fel cydsyniad eilaidd a chânt eu cynnwys mewn is-ddeddfwriaeth (rwyf wedi cytuno i ystyried gwelliant i'r Bil er mwyn gwneud hyn yn destun gweithdrefn gadarnhaol). Caiff y broses o roi cydsyniad ar gyfer DAC a chysyniadau eilaidd ei nodi mewn is-ddeddfwriaeth hefyd a bydd yn destun ymgynghoriad.

Ystyrir p'un a ddylid cynnwys trwyddedau amgylcheddol ai peidio fel rhan o'r ymgynghoriad hwnnw.

Argymhelliad 31 - Rydym yn argymhell y dylai'r rheoliadau ar gyfer cynllun dirprwyo cenedlaethol, pan gyflwynir nhw, ddilyn y model a gynigwyd gan ymchwil Llywodraeth Cymru ei hun – hynny yw, cynllun cenedlaethol ac iddo rywffaint o hyblygrwydd lleol, a phob cynllun lleol i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru o hyd.

Awgrymodd nifer o ymatebion i'r ymgynghoriad diweddar fod angen rhywfaint o hyblygrwydd lleol o fewn y system ddirprwyo genedlaethol.

Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid er mwyn nodi mesurau addas sy'n sicrhau rhywfaint o gysondeb, tra'n parhau i ymateb i amgylchiadau lleol. Er gwaethaf y camau gweithredu hyn, mae proses gymeradwyo ar gyfer cynlluniau dirprwyo awdurdodau lleol yn ychwanegu at gymhlethdod y system gynllunio. Mae'n codi materion sy'n ymwneud â sut y câi cynlluniau eu hasesu a'r meini prawf y dylid eu defnyddio yn yr asesiad hwnnw. Byddai angen cyhoeddi'r meini prawf ar gyfer ystyried cynllun a byddai hyn i bob pwrpas yn 'gynllun dirprwyo' ynddo'i hun. Felly, rwy'n bwriadu ystyried ymhellach sut y gellir ymgorffori hyblygrwydd lleol yn y cynigion dirprwyo ond nid wyf yn bwriadu ystyried un o brosesau cymeradwyo ffurfiol y Llywodraeth.

Argymhelliad 32 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog ddiwygio Memorandwm Esboniadol y Bil er mwyn esbonio'n glir y mathau o benderfyniadau sydd i'w dirprwyo i swyddogion yn defnyddio'r pwerau yn Adran 37 o'r Bil.

Mewn ymateb i'ch argymhelliad, caiff y Memorandwm Esboniadol ei ddiweddar cyn Cyfnod 3 er mwyn rhoi mwy o eglurder o ran sut rwyf yn bwriadu defnyddio'r pwerau arfaethedig yn adran 37. At hynny, atodir rhestr o'r mathau o geisiadau sydd i'w rhagnodi mewn rheoliadau ac, felly, eu cynnwys yn y cynllun dirprwyo cenedlaethol yn Atodiad A.

Fel y nodais uchod, bydd swyddogion yn ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn nodi nodweddion penodol ceisiadau megis maint y datblygiad a fydd yn gorfod bodloni gofynion dirprwyo.

Ni fydd rheoliadau yn rhagnodi sut mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol yn gwneud penderfyniadau ynghylch ei swyddogaethau eraill (megis cyflawni amodau cynllunio, gorfodi, Gorchmynion Cadw Coed ac ati). Bydd ACLlau yn parhau i wneud eu trefniadau eu hunain fel y gwnânt ar hyn o bryd, o ran dirprwyo'r swyddogaethau eraill hyn.

Argymhelliad 33 - Rydym yn argymell y dylai'r rheoliadau ynglŷn â chynllun dirprwyo cenedlaethol, pan gyflwynir nhw, ei gwneud yn ofynnol i gais cynllunio gael ei gyfeirio at bwyllgor pan fydd cyngor tref neu gymuned lleol yn gwrthwynebu cais.

Daeth ymgynghoriad ar gynigion dirprwyo i ben yn ddiweddar ac mae amrywiaeth eang o randdeiliaid wedi ymateb. Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ymgysylltu ymhellach â'r rhanddeiliaid hyn er mwyn cyhoeddi ymgynghoriad ychwanegol yn yr hydref i lywio'r cynigion sydd i'w rhagnodi mewn rheoliadau.

Felly, byddai'n rhy gynnar i dderbyn argymhelliad mor fanwl ar yr adeg hon. Fodd bynnag, ceisir barn rhanddeiliaid ar fanteision ac effaith ymarferol cynnwys eithriad sy'n ymwneud â gwrthwynebiadau gan gynghorau cymuned a thref.

Argymhelliad 36 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i adran 42 o'r Bil i adlewyrchu cynnig Cymdeithas y Cyfreithwyr, ond dylai hyn gynnwys gofyniad bod rhaid i gais diwygiedig gael ei ddychwelyd i'r Awdurdod Cynllunio Lleol at ddibenion ymgynghori eto.

Nid wyf yn derbyn yr argymhelliad hwn am y byddai hyn yn groes i'r ddarpariaeth yn y Bil y bwriedir iddi annog cydberthnasau gwaith gwell a thrafodaethau mwy cynhyrchiol rhwng ymgeiswyr ac awdurdodau cynllunio lleol a hyrwyddo tegwch yn y broses apelio i bob parti.

Ceir disgwyliad y dylai'r awdurdod cynllunio lleol fod wedi ystyried unrhyw welliannau posibl gyda'r ymgeisydd a allai fod wedi gwneud y cais yn dderbyniol cyn i benderfyniad i'w wrthod gael ei wneud. Ar ôl hynny, dim ond fel cam olaf y dylid gwneud apêl ar ôl i'r broses honno gael ei dilyn ac, ar ôl i apêl gael ei gwneud, gall y gymuned ddisgwyl i benderfyniad gael ei gyhoeddi o fewn terfyn amser penodol. Bydd yr argymhelliad hwn yn golygu bod llai o sicrwydd y bydd hyn yn digwydd.

At hynny, gallai'r broses hon gael ei defnyddio sawl gwaith gan ymgeisydd, a fyddai'n arwain at anghysondeb o ran y modd yr ymdrinnir â cheisiadau ac apelau ac yn creu ansicrwydd a dryswch i drydydd partïon a'r gymuned yn gyffredinol; gan greu, i bob pwrpas, ddrws tro ar gyfer y cais.

Argymhelliad 37 - Rydym yn argymell y dylai Cylchlythyr 23/93 'Dyfarnu costau mewn trafodion cynllunio a thrafodion eraill (gan gynnwys Gorchymyn Prynu Gorfodol)' gael ei ddiweddarau cyn i adran 44 gychwyn i adlewyrchu'r newidiadau sydd wedi'u gwneud gan y Bil hwn ym mhroses adennill costau mewn apelau.

Rwy'n bwriadu diweddarau Cylchlythyr 23/93 cyn i ddarpariaethau newydd ynglŷn â chostau gael eu cyflwyno.

Argymhelliad 38 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i adran 45 o'r Bil er mwyn gosod terfynau amser gofynnol ar gyfer ymateb i geisiadau am wybodaeth yn sgil apelau, galw ceisiadau i mewn a cheisiadau uniongyrchol.

Byddwn yn dadlau bod terfynau amser ar gyfer ceisiadau am wybodaeth yn fater gweithdrefnol manwl a'i bod yn fwy priodol eu rhagnodi mewn is-ddeddfwriaeth yn hytrach nag ar wyneb y Bil. Mae'r pwerau yn fwy priodol mewn is-ddeddfwriaeth am fod angen iddynt ganiatáu terfynau amser gwahanol sy'n cyd-fynd â chymhlethdodau gwahanol apelau a cheisiadau.

At hynny, nid yw'r argymhelliad hwn yn hyrwyddo gwneud penderfyniadau amserol am y byddai terfyn amser gofynnol ar gyfer darparu gwybodaeth ychwanegol ar gyfer apelau, ceisiadau a alwyd i mewn neu geisiadau uniongyrchol yn golygu, yn ymarferol, y byddai'n rhaid i ymgeisydd sy'n meddu ar yr holl wybodaeth berthnasol ohirio darparu'r wybodaeth hon tan ar ôl i'r cyfnod lleiaf o amser ddod i ben.

Argymhelliad 41 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i ddileu adran 47 sef darpariaethau a fyddai'n lleihau'r cyfnod amser ar gyfer cyflwyno cais am Faes Tref neu Bentref o ddwy flynedd i un.

Yn fy marn i, mae blwyddyn yn gyfnod teg i ddarparu ar gyfer cofrestru cais. Ar ôl i'r cais gael ei wneud mae rhagor o amser i baratoi a chasglu gwybodaeth sydd ei hangen i benderfynu ar y cais, sy'n broses ar wahân. Yn Atodiad B ceir esboniad o'r gweithdrefnau ar gyfer cofrestru cais am statws maes tref neu bentref a'r sail dystiolaeth ar gyfer y newid arfaethedig i'r cyfnod cofrestru.

Argymhelliad 42 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i ddileu adran 50 o'r Bil, sef darpariaethau a fyddai'n caniatáu i Weinidogion Cymru bennu ffioedd am geisiadau i ddiwygio cofrestrau tir comin a meysydd tref neu bentref.

Ceir darpariaeth eisoes yn adran 24 o Ddeddf Tiroedd Comin 2006 sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i ragnodi ffi a fydd yn daladwy i'r awdurdod y gwneir y cais i gofrestru Maes Tref a Phentref iddo. Mae'r cynnig yn Adran 50 mewn perthynas â ffioedd yn newid teg. Mae'n galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau yn nodi bod ffioedd hefyd yn daladwy i'r awdurdod penderfynu am gais i gofrestru Maes Tref a Phentref, os bydd yr awdurdod hwnnw yn wahanol i'r awdurdod cofrestru.

Diben cynnwys y ddarpariaeth hon yn y Bil yw fy ngalluogi i sicrhau bod y broses yn addas ar gyfer y dyfodol er mwyn darparu ar gyfer codi ffioedd os bydd amgylchiadau economaidd neu amgylchiadau eraill yn newid. Bydd hyn yn diogelu gwasanaethau ar gyfer y dyfodol.

Argymhellion gan Adroddiad Cyfnod 1 y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol ar y Bil Cynllunio (Cymru)

Casgliad 1 - Byddai wedi bod yn ddefnyddiol, yn ein barn ni, pe byddai'r Memorandwm Esboniadol wedi amlinellu'n fanwl sut y mae'r Bil wedi ystyried materion hawliau dynol, o ystyried pa mor berthnasol ydyn nhw i faterion cynllunio.

Mae materion hawliau dynol o ran y Bil wedi'u hystyried fel rhan o'r cyngor cyfreithiol cyffredinol a roddwyd i Weinidogion. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod y cynigion a nodir yn y Bil yn cyd-fynd â Hawliau'r Confensiwn o gofio bod angen i weithgarwch cynllunio, yn ôl ei natur, gydbwysu hawliau'r unigolyn a buddiannau'r gymuned ehangach.

Casgliad 2 - Credwn y dylid rhoi mwy o fanylion ar wyneb y Bil, yn enwedig o ran materion o bolisi arwyddocaol.

Nid wyf wedi ymddiheuro am y ffaith bod y Bil hwn yn creu fframwaith; byddwn yn dadlau na ddylid condemnio deddfwriaeth fframwaith ym mhob achos, ceir achosion lle mae manylion y ddeddfwriaeth yn rhy gymhleth ac yn rhy hir i'w cynnwys mewn Deddf, neu am fod y manylion yn gorfod newid o hyd er mwyn adlewyrchu byd sy'n newid yn gyflym. O dan lawer o amgylchiadau bydd angen adolygu a diweddarau'r modd y caiff pwerau a nodir yn y Bil hwn eu harfer. Nid yw'r newidiadau hyn yn rhywbeth rwyf yn fodlon dyfalu yn ei gylch na cheisio, yn anghywir, ei ymgorffori mewn deddfwriaeth sylfaenol, a fyddai wedyn yn gofyn am ragor o ddeddfwriaeth sylfaenol er mwyn sicrhau y gallwn ni fel deddfwrfa gadw i fyny â'r byd go iawn.

Byddai rhagnodi manylion o'r fath ar wyneb y Bil, ar y gorau, yn ei gwneud yn ofynnol i ddiwygio deddfwriaeth sylfaenol yn aml ac, ar y gwaethaf, yn cwtogi ar oes y Bil ei hun. Felly, o dan yr amgylchiadau hyn, credaf yn gryf fod y cydbwysedd rhwng deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth yn gymesur, yn ogystal â bod yn angenrheidiol.

Mae angen i Fil pwysig o'r math hwn greu fframwaith. Mae angen y Bil hwn er mwyn ymdrin â'r heriau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sy'n ein hwynebu ar hyn o bryd. Bydd yr is-ddeddfwriaeth sy'n dilyn yn rhoi manylion ac, yn gywir ddigon, bydd yn destun craffu yn ei thro. Mewn ymateb i sylwadau a wnaed ynghylch y ffaith bod y Bil yn ddarn o ddeddfwriaeth fframwaith, mae'r Bil hwn naill ai'n creu fframwaith ar gyfer cyfreithiau am gynllunio yng Nghymru neu'n gweithio o fewn y fframwaith presennol. Dyma beth y dylai Bil o'r fath ei wneud.

Byddwn hefyd yn dadlau bod rhesymau da dros gael cymaint o ddarpariaethau sy'n dibynnu ar bwerau dirprwyedig. Y Bil hwn yw rhan gyntaf rhaglen ehangach i ddiwygio cyfreithiau Cynllunio yng Nghymru ac rydym yn defnyddio'r Bil hwn, fel ein cyfle cyntaf i ddefnyddio pwerau deddfwriaethol sylfaenol, i wneud newidiadau sylweddol i'r fframwaith deddfwriaethol presennol er mwyn sicrhau bod swyddogaethau cynllunio yng Nghymru yn gweithio gyda pholisi cynllunio datganoledig ac yn cyflawni ar gyfer pobl Cymru.

Argymhelliad 1 – Argymhellwn fod y Gweinidog yn cyflwyno gwelliant i'r Bil yn cymhwyso'r weithdrefn gadarnhaol at wneud rheoliadau o dan adran 60D(1) o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004.

Mae'r pŵer hwn yn ei gwneud yn bosibl i ardal Cynllun Datblygu Strategol a Phanel cyfatebol gael eu sefydlu. Bydd y broses o'u sefydlu yn amodol ar waith gan yr awdurdod cyfrifol neu Weinidogion Cymru a bydd angen ymgynghori arni. Bydd y rheoliadau yn nodi'r manylion na allant fod yn hysbys cyn y broses hon, a fydd yn rhoi'r cyfrifoldeb democrataidd i'r ACLlau i arwain y broses.

Yr hyn sydd wedi'i gadw'n ôl ar gyfer is-ddeddfwriaeth yw materion technegol manwl sy'n ymwneud â niferoedd aelodau ac enw Panel Cynllunio Strategol a fydd yn wahanol gan ddibynnu ar amgylchiadau unigol pob panel. Ystyrir bod y weithdrefn negyddol yn briodol oherwydd bydd hyn yn gofyn am hyblygrwydd am ei bod yn bosibl y bydd angen newid ardal ddiffiniedig neu gyfansoddiad y Panel yn y dyfodol.

Argymhelliad 5 - Argymhellwn fod y Gweinidog yn egluro diben adran 20 yn ystod y ddadl Cyfnod 1 ar y Bil hwn, gan esbonio sut y bydd yn gweithredu yn ymarferol, gan gynnwys:

- **y meini prawf i'w defnyddio wrth benderfynu a yw awdurdod lleol yn tangyflawni;**
- **y mathau o ddatblygiadau y bydd yn gymwys iddynt;**
- **pa asesiad y mae wedi'i wneud ynghylch a fyddai darpariaeth debyg i'r un yn adran 62B o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref1990 yn briodol.**

Mae fy natganiad o fwriad y polisi yn rhoi'r rhan fwyaf o'r manylion a geisir mewn perthynas â'r meini prawf y dylid eu defnyddio wrth benderfynu a yw awdurdod lleol yn tanberfformio a'r mathau o ddatblygiadau y bydd yn gymwys iddynt. Rwy'n atgynhyrchu'r wybodaeth honno yma er hwylustod:

Mae'r meini prawf a roddir ar waith wrth asesu a phenderfynu a yw ACLI yn tanberfformio, ac felly a ddylai gael ei ddynodi gan Weinidogion Cymru at y diben hwnnw, yn debygol o ddeillio o'r dangosyddion a nodir yn y fframwaith perfformiad arfaethedig sy'n pennu beth sy'n gyfystyr ag ACLI da, a nodwyd yn y papur ymgynghori Cynllunio Cadarnhaol.

Maent yn debygol o ganolbwyntio ar berfformiad yr ACLI o ran effeithlonrwydd ac ansawdd penderfynu ar geisiadau cynllunio, a allai gael eu hasesu yn unol ag amserlen penderfynu ar ddatblygiadau mawr, a'r graddau y caiff penderfyniadau o'r fath eu gwrthdroi mewn apêl.

Gallai'r meini prawf i'w rhoi ar waith wrth asesu a phenderfynu a ddylid dirymu'r dynodiad gynnwys ystyried y canlynol:

- *gallu'r ACLI dynodedig i ymdrin yn effeithiol â cheisiadau am ddatblygiadau mawr yn y dyfodol;*
- *effeithiolrwydd yr ACLI dynodedig wrth ymdrin â'r ceisiadau mawr hynny a gyflwynwyd iddynt yn ystod y dynodiad;*
- *graddau'r gwelliant yn erbyn meysydd gwan a nodwyd yn yr asesiad cychwynnol o berfformiad;*
- *perfformiad yr ACLI dynodedig yn gweinyddu ceisiadau a gyflwynir yn uniongyrchol i Weinidogion Cymru benderfynu arnynt, e.e. ei berfformiad fel ymgynghorai ar geisiadau o'r fath, ac wrth gyflawni unrhyw gamau sy'n ofynnol gan Weinidogion Cymru er mwyn eu helpu i brosesu ac ystyried ceisiadau o'r fath.*

Disgwylir i'r math o ddatblygiad y bydd yr opsiwn i wneud ceisiadau uniongyrchol yn gynnwys iddo yn gyfyngedig i ddatblygiad mawr, gan fod y mathau hyn o gynigion yn hybu twf economaidd ac yn cael yr effaith fwyaf ar gymunedau.

Mae'r diffiniad o ddatblygiad mawr yn debygol o fod yn debyg i'r hyn a geir yn erthygl 2(1) o Orchymyn 2012, a oedd yn rhan o'r hierarchaeth ddatblygu yr ymgynghorwyd arni yn y papur ymgynghori Cynllunio Cadarnhaol a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2013 ac sy'n cynnwys:

- *anhedd-dai o 10 uned neu fwy neu arwynebedd safle o 0.5 ha neu fwy;*
- *adeiladau ag arwynebedd llawr arfaethedig o 1,000 metr sgwâr neu fwy;*
- *datblygiad ar safle o 1 hectar neu fwy.*

Mae'r Bil yn nodi bod 'cais cymwys' yn cynnwys ceisiadau llawn, amlinellol a materion a gadwyd yn ôl.

Nid yw'n cynnwys y gallu i geisiadau sy'n dod o dan Adran 73 o Ddeddf 1990 (ceisiadau i amrywio neu ddileu amodau) gael eu trin fel 'cais cymwys', oni nodir fel arall mewn rheoliadau.

Mae ceisiadau i adnewyddu caniatâd cynllunio ar gyfer datblygiad mawr yn ymdrin ag egwyddor datblygu. Felly cynigir, drwy reoliadau, y dylai ceisiadau adnewyddu gael eu hystyried yn geisiadau 'cymwys'.

Bydd mathau eraill o geisiadau sy'n dod o dan Adran 73 o Ddeddf 1990, fel amrywio neu ddileu amodau eraill a gwneud diwygiadau perthnasol i ganiatadau cynllunio, yn parhau i gael eu cyflwyno i'r ACLI am benderfyniad.

Byddwn yn gweithio gyda rhanddeiliaid er mwyn defnyddio dull graddol, parhaus o bennu targedau. Mae cyhoeddi'r meini prawf yn cefnogi'r dull gweithredu hyblyg hwn yn hytrach na dilyn adran 62B.

Argymhelliad 8 - Argymhellwn y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i'r Bil i gymhwyso'r weithdrefn negyddol i orchmynion a wneir yn unol ag adran 54(5)(b)(ii) o'r Bil.

Mae'n un o egwyddorion hirsefydlog y gyfraith nad yw gorchmynion cychwyn yn ddarostyngedig i unrhyw weithdrefn. Y rheswm am hyn yw bod y ddeddfwrfa eisoes wedi ystyried ac wedi cymeradwyo'r darpariaethau perthnasol a bod y gorchmyn cychwyn yn gweithredu bwriad y ddeddfwriaeth. Yn fy marn i, ni fyddai angen craffu ymhellach ar ddarpariaethau a fu'n destun craffu manwl o'r fath yn ddiweddar.

Mae'r darpariaethau trosiannol, darfodol ac arbed yn deillio o orchmynion cychwyn a bwriedir iddynt sicrhau proses bontio ddiraferth a theg rhwng yr 'hen' gyfraith a'r gyfraith 'newydd'. Bydd hyn yn arbennig o berthnasol i faterion cynllunio oherwydd bydd llawer o geisiadau yn fyw ac yn mynd drwy'r broses gwneud penderfyniadau o dan yr 'hen' gyfraith pan ddaw'r gyfraith 'newydd' i rym. Heb ddefnyddio darpariaethau trosiannol ac arbed, byddai'r ceisiadau hyn yn ddarostyngedig i'r gyfraith 'newydd' pan fyddant eisoes wedi dechrau proses sy'n defnyddio'r 'hen' gyfraith. Byddai hyn yn annheg a gallai arwain at gryn dipyn o gostau ychwanegol ac oedi, gyda rhai ymgeiswyr i bob pwrpas yn gorfod dechrau'r broses unwaith eto.

Rwy'n fodlon diwygio'r Memorandwm Esboniadol cyn Cyfnod 3 er mwyn rhoi mwy o fanylion am sut mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu defnyddio'r darpariaethau trosiannol, darfodol ac arbed a fydd yn deillio o orchmynion cychwyn a wneir mewn cysylltiad ag un o ddarpariaethau'r Bil hwn yn dod i rym.

Argymhelliad 9 - Argymhellwn fod y Gweinidog yn cadarnhau'n bendant yn ystod y ddatl Cyfnod 1 nad oes angen cydsyniad y Frenhines na'r Tywysog mewn perthynas â'r Bil, a'i fod, wrth wneud hynny, yn nodi'r rhesymau am ei farn, gan ystyried y safbwyntiau a fynegir gennym ym mharagraffau 130 i 134 o'r adroddiad hwn.

Fel y nodwyd yn ystod y ddatl ar yr Egwyddorion Cyffredinol rwyf wedi cyfarwyddo fy swyddogion i ysgrifennu at Ei Mawrhydi, y Frenhines er mwyn ceisio cydsyniad penodol mewn perthynas â'r Bil. Ysgrifennodd y Prif Weinidog at Ei Mawrhydi, y Frenhines ar 25 Chwefror 2015. Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cynulliad cyn diwedd trafodion Cyfnod 3 fel sy'n ofynnol gan Reol Sefydlog 26.67.

Rwyf hefyd wedi cyflwyno nifer o welliannau gan y Llywodraeth, y mae rhai ohonynt yn ymwneud yn uniongyrchol ag argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor a hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i nodi'r rhain isod:

Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd

Argymhelliad 6 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'w gwneud yn ofynnol i'r rhai sy'n paratoi cynlluniau gynnal asesiad o effaith cynlluniau datblygu ar y Gymraeg wrth iddyn nhw baratoi Cynlluniau Datblygu Lleol, Cynlluniau Datblygu Strategol a'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. O ran Cynlluniau Lleoedd, dylai asesiad iaith fod yn rhan o arfarniad cynaliadwyedd cyffredinol. Ar gyfer Cynlluniau Lleoedd, dylai asesiad iaith fod yn rhan o arfarniad cyffredinol o gynaliadwyedd.

Rwyf wedi cyflwyno gwelliant gan y Llywodraeth (rhifau gwelliannau 1 i 3) i Adran 60-62 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004, sy'n gwneud y Gymraeg yn elfen orfodol o'r arfarniad o gynaliadwyedd wrth ddatblygu'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ac ar bob lefel o'r broses o lunio cynllun.

Argymhelliad 21 - Rydym yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i ddileu hawliau pleidleisio aelodau anetholedig o Baneli Cynllunio Strategol.

Rwyf wedi cyflwyno gwelliant gan y Llywodraeth (rhifau gwelliannau 7 i 9) er mwyn dileu'r hawliau pleidleisio ar gyfer aelodau anetholedig y Paneli Cynllunio Strategol. At hyn, rwyf wedi cyflwyno gwelliannau gan y Llywodraeth (rhifau gwelliannau 5 a 6) er mwyn dileu'r gofyniad i aelodau a etholwyd yn lleol ddewis yr aelodau anetholedig o restr a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru. Bydd hyn yn galluogi aelodau a etholwyd yn lleol i ddewis aelodau enwebedig ar sail anghenion ac amgylchiadau lleol.

Argymhelliad 40 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno'r gwelliannau i Atodlen 6 (Meysydd tref a phentref: Atodlen 1B newydd i Ddeddf Tir Comin 2006) o'r Bil er mwyn dileu digwyddiadau sbarduno, yn unol â'r amlinelliad yn ei lythyr at y Cadeirydd ar 7 Ionawr 2015 a hynny ar y cyfle cyntaf.

Rwyf wedi cyflwyno gwelliant gan y Llywodraeth (rhifau gwelliannau 19 i 22) er mwyn cyfyngu ar yr hawl i gofrestru tir fel maes tref neu bentref dim ond pan fydd penderfyniad cynllunio wedi'i wneud.

At hynny, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliannau mewn perthynas â'r argymhellion canlynol, ac os cânt eu cymeradwyo, rwy'n bwriadu cyflwyno'r gwelliannau hyn cyn gynted â phosibl yn ystod Cyfnod 2 (oni nodir fel arall):

Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd

Argymhelliad 13 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i'w gysylltu â Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Dylai'r gwelliannau hyn gynnwys cysylltiad ffurfiol rhwng y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a'r nodau llesiant.

Rwyf wedi ymrwymo i wneud cysylltiad ffurfiol rhwng y Bil Cynllunio a Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Rwy'n bwriadu gwneud cysylltiad ffurfiol â'r nodau Llesiant a'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ar wyneb y Bil Cynllunio. Mae fy swyddogion yn cydweithio er mwyn cyflawni hyn yn ystod Cyfnod 3 y Bil Cynllunio oherwydd bydd hyn yn golygu bod y Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi ystyried Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghyfnod 3 a bydd hyn yn sicrhau bod y Bil Cynllunio yn cyfeirio ato'n gywir.

Argymhelliad 17 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliant i'r Bil i bennu hyd y cyfnod ymgynghori ynglŷn â'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft ar wyneb y Bil. Rydym yn argymell y dylai'r cyfnod hwnnw fod yn hirach na 12 wythnos.

Rwy'n cytuno â'r Pwyllgor y byddai'n ddefnyddiol nodi cyfnod statudol ar gyfer yr ymgynghoriad ffurfiol ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion lunio gwelliant i'w gyflwyno yn ystod Cyfnod 2.

Fodd bynnag, rwyf o'r farn bod terfyn amser o 12 wythnos ar gyfer ymgynghoriad yn briodol; am mai hwn yw'r cyfnod ymgynghori statudol ac am nad hwn fyddai'r unig ymgynghoriad ac ymarfer ymgysylltu a gynhelid wrth lunio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Ar hyn o bryd, mae gan broses y Cynllun Datblygu Lleol gyfnod ymgynghori statudol o chwe wythnos ond, mewn gwirionedd, mae'r gweithgarwch ymgysylltu cyn cynghori yn cymryd llawer mwy o amser.

Fel sy'n digwydd wrth ddatblygu Cynlluniau Datblygu Lleol, cynhelir cyfres o ddigwyddiadau ymgynghori ac ymgysylltu er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Rhoddir manylion y digwyddiadau hyn gan gynnwys sut a phryd y cânt eu cynnal yn y datganiad o gyfranogiad y cyhoedd. Bydd y digwyddiadau ymgynghori ac ymgysylltu yn cynnwys amrywiaeth o ddulliau gweithredu gwahanol gan ddibynnu ar y gynulleidfa a'r cam yn natblygiad y cynllun ond gallai gynnwys sioeau teithiol, holiaduron ac ati.

Bydd y digwyddiadau hyn yn helpu i lywio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft yr ymgynghorid arno'n ffurfiol dros y cyfnod statudol o 12 wythnos. Bydd y datganiad o gyfranogiad y cyhoedd hefyd yn nodi sut y cynhelir yr ymgynghoriad a bydd yn nodi amserlen bendant ar gyfer llunio'r cynllun er mwyn rhybuddio pob rhanddeiliad ymlaen llaw o ddyddiadau ymgysylltu allweddol, gan sicrhau y byddant yn barod i ymgysylltu ar yr adeg briodol.

Gellid defnyddio amrywiaeth o dechnegau ymgysylltu er mwyn sicrhau bod pawb sydd am gymryd rhan yn cael cyfle i gyfrannu at y gwaith o lunio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Gall y math o ddull ymgysylltu a ddefnyddir amrywio yn ôl y gynulleidfa darged megis aelodau o'r cyhoedd, diwydiant datblygu, grwpiau amgylcheddol ac ati, adeg llunio'r cynllun a'r rhan o'r cynllun sy'n cael ei llunio h.y. dynodi neu bolisi cyffredinol. Gallai hyn gynnwys:

- Arddangosfeydd a Sioeau Teithiol
- Gwefan;
- Lansiad gan y Gweinidog;
- Cyfryngau Cymdeithasol;
- Hysbysebion yn y wasg

Gallai gweithgarwch ymgysylltu penodol â Rhanddeiliaid gynnwys:

- Gohebiaeth uniongyrchol;
- Cyfarfodydd a gweithdai wedi'u targedu at randdeiliaid

Gallai gweithgarwch ymgysylltu penodol ag aelodau o'r cyhoedd gynnwys:

- Sicrhau bod dogfennau a'r wefan yn defnyddio iaith glir;
- Sicrhau bod dogfennau yn ddwyieithog;
- Dull mwy anffurfiol o wneud sylwadau megis cyfryngau cymdeithasol, ffurflen ymateb yn seiliedig ar fapiau;
- Sicrhau y caiff gwybodaeth allweddol ei chyflwyno mewn fformat hawdd ei ddefnyddio;
- Holi ac Ateb ar-lein gyda'r Gweinidog;
- Sioeau Teithiol mewn ardaloedd penodol o newid.

Gallai'r dulliau gweithredu hyn fod yn gydgyfnewidiol ar gyfer grwpiau gwahanol ond maent yn nodi'n fras y mathau o dechnegau ymgysylltu sydd ar gael i lywio'r gwaith o lunio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol.

Argymhelliad 20 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i bennu dros ba gyfnod y mae'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol i fod yn effeithiol.

Yn unol â chynlluniau eraill, rwyf o'r farn y byddai'n gyson i'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol bennu'r cyfnod y bydd yn effeithiol. Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliant gan y Llywodraeth i'r Bil Cynllunio (Cymru) er mwyn sicrhau bod cyfnod a dyddiad gorffen Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC) i Gymru yn cael eu nodi.

Argymhelliad 28 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil er mwyn cynnwys rhestr o'r cydsyniadau eilaidd a allai gael eu penderfynu'n uniongyrchol gan Weinidogion Cymru wrth ochr cais am Ddatblygiad o Arwyddocâd Cenedlaethol ar wyneb y Bil, gyda phŵer i ddiwygio'r rhestr drwy benderfyniad cadarnhaol. Os nad yw'r Gweinidog yn awyddus i wneud gwelliant o'r fath, rydym yn credu y dylai gyflwyno gwelliannau i sicrhau y dylai unrhyw orchymyn a wneir er mwyn diffinio'r mathau hyn o gydsyniad ddod o dan y weithdrefn gadarnhaol.

Rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am gynnig opsiwn o ran cymhwyso'r argymhelliad hwn. Rwyf o'r farn na fyddai'n briodol nodi'r rhestr o gydsyniadau eilaidd y gellid penderfynu arnynt mewn cysylltiad â cheisiadau ar gyfer DAC am fod angen i'r broses hon fod yn un ymatebol er mwyn sicrhau ei bod yn cynnwys y cydsyniadau a fydd yn berthnasol i'r cheisiadau ar gyfer DAC yn y dyfodol. Am y rheswm hwnnw, rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliant i'r Bil er mwyn ei gwneud yn ofynnol i ddefnyddio'r weithdrefn gadarnhaol ar gyfer rhagnodi'r cydsyniadau eilaidd mewn perthynas â cheisiadau ar gyfer DAC.

Argymhelliad 30 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil er mwyn sefydlu amserlen hiraf statudol i Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol a chydsyniadau eilaidd cysylltiedig gael eu penderfynu gan Weinidogion Cymru ar ôl i gais o'r fath gael ei gyflwyno'n ffurfiol. Mewn achosion lle na chedwir at yr amserlen, dylai'r gwelliannau hyn gynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru osod datganiad gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru i esbonio'r rhesymau dros fynd y tu hwnt i'r amserlen.

Rwyf o'r farn bod hwn yn ddisgwyliad teg ac wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliant gan y Llywodraeth i'r Bil i ragnodi terfyn amser statudol ar gyfer penderfynu ar Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol ar wyneb y Bil. Rwyf hefyd wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliant gan y Llywodraeth a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyflwyno adroddiad blynyddol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar berfformiad Gweinidog Cymru yn erbyn yr amserlen statudol. Credaf y byddai hyn yn gyson â threfniadau i awdurdodau cynllunio lleol ac ymgylgoreion gyflwyno adroddiadau ar eu perfformiad blynyddol.

Argymhelliad 34 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i adran 37 o'r Bil i sicrhau bod y rheoliadau o dan adran 3197B o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi gofynion ynglŷn â maint a chyfansoddiad pwyllgorau cynllunio yn dod o dan y weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

Oherwydd yr effaith ar awdurdodau cynllunio lleol rwyf wedi gofyn i'm swyddogion lunio gwelliant gan y Llywodraeth i ragnodi y bydd y rheoliadau sy'n ymwneud â maint a chyfansoddiad pwyllgorau cynlluniau yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

Argymhelliad 35 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i'r Bil i beri bod y protocol ynglŷn â phwyllgorau cynllunio'n un statudol.

Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ystyried gwelliant a fydd yn cyflwyno sail statudol i brotocol y pwyllgor cynllunio ar wyneb y Bil.

Argymhelliad 39 - Rydym yn argymell y dylai'r Gweinidog gadw'r gofyniad yn y ddeddfwriaeth sylfaenol ynghylch Datganiadau Dylunio a Mynediad drwy ddileu adran 27 ac y dylai'r is-ddeddfwriaeth gysylltiedig gael ei diwygio fel mai ar gyfer y datblygiadau mwyaf ac adeiladau rhestredig yn unig y dylai fod yn ofynnol paratoi datganiadau.

Nododd yr ymgynghoriad diweddar ar Ddylunio yn y Broses Gynllunio fod cefnogaeth sylweddol o blaid cadw'r Datganiadau Dylunio a Mynediad ar gyfer datblygiadau mwy o faint a'r rhai mewn lleoliadau sensitif. Yng ngoleuni'r gefnogaeth sylweddol hon o blaid eu cadw, ac argymhelliad y Pwyllgor, cynigir y dylid cyflwyno gwelliant gan y Llywodraeth sy'n ceisio dileu Adran 27 o'r Bil.

Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol Deddfwriaethol

Argymhelliad 7 - Argymhellwn fod y Gweinidog yn cyflwyno gwelliant i adran 53(1) o'r Bil i ddileu'r geiriau "a ystyrir yn briodol ganddynt mewn cysylltiad â" a mewnosod yn eu lle "a ystyrir yn angenrheidiol ganddynt at y diben o roi effaith lawn i unrhyw ddarpariaethau, neu o ganlyniad i hynny".

Rwy'n ystyried gwelliant i ddiwygio'r geiriad yn Adran 53(1) er mwyn adlewyrchu sylwadau'r Pwyllgor.

Gobeithio y bydd y wybodaeth a ddarperir yn y llythyr hwn o gymorth i Aelodau'r Pwyllgor wrth iddynt graffu ar y Bil Cynllunio (Cymru) yng Nghyfnod 2. Edrychaf ymlaen at weithio gyda chi a'r Pwyllgor wrth i'r Bil fynd drwy Gyfnod 2 a hoffwn gynnig cyfarfod er mwyn egluro unrhyw faterion a godwyd uchod a thrafod sut y gallwn gydweithio i ddatblygu'r Bil.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Carl Sargeant". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping flourish at the end.

Carl Sargeant AC / AM
Y Gweinidog Cyfoeth Naturiol
Minister for Natural Resources

CC: Cadeirydd y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Atodiad A - rhestr o'r mathau o geisiadau a gaiff eu rhagnodi mewn rheoliadau ac, felly, eu cynnwys yn y cynllun dirprwyo cenedlaethol

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990:

A62 ac A70 – Ceisiadau am ganiatâd cynllunio

A73 – Ceisiadau i amrywio/dileu amodau (gan gynnwys ceisiadau adnewyddu a mân ddigwyddiadau sylweddol).

A73A – Ceisiadau ôl-weithredol am ganiatâd cynllunio

A92 – Caniatâd cynllunio amlinellol

A96A – Ceisiadau am ddigwyddiadau ansylweddol

A316 – Ceisiadau am ganiatâd cynllunio a wneir gan ACLlau, neu sy'n ymwneud â thir sydd o ddiddordeb i ACLlau

A191 – Cais am dystysgrif cyfreithlondeb defnydd neu ddatblygiad sy'n bodoli

A192 – Cais am dystysgrif cyfreithlondeb defnydd neu ddatblygiad arfaethedig

A220 – Ceisadau am ganiatâd hysbysebu (a wneir o dan Reoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Rheoli Hysbysebion) 1992

Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990:

A16 – Ceisiadau am Gydsyniad Adeilad Rhestredig

A19 – Ceisiadau i amrywio neu gyflawni amodau

A74 – Ceisiadau am Gydsyniad Ardal Gadwraeth (i ddymchwel).

A82 – Ceisiadau sy'n ymwneud â thir a gwaith ACLI

Deddf Cynllunio (Sylweddau Peryglus) 1990:

A9 – Ceisiadau am gydsyniad sylweddau peryglus

A13 – Ceisiadau i amrywio neu ddileu amodau ar gydsyniad sylweddau peryglus

A18 – Ceisiadau i barhau â chydsyniad sylweddau peryglus.

Adran 47 o'r Bil Cynllunio (Cymru): Lleihau'r cyfnod ar gyfer gwneud ceisiadau penodol am gofrestru

Darpariaeth yn y Bil Cynllunio (Cymru)

Mae Adran 47 o'r Bil Cynllunio (Cymru) yn diwygio adran 15(3)(c) o Ddeddf Tiroedd Comin 2006 er mwyn lleihau'r cyfnod ar gyfer gwneud cais i gofrestru maes tref neu bentref (ar ôl i'r 20 mlynedd angenrheidiol o ddefnydd hamdden “fel hawl” ddod i ben) o ddwy flynedd i flwyddyn. Mae hefyd yn diddymu cyfraith bresennol sy'n gymwys i Loegr yn unig.

Argymhelliad Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd

Mae argymhelliad 41 o Adroddiad Cyfnod 1 y Pwyllgor ar y Bil Cynllunio (Cymru) gan Bwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd yn argymhell y dylai'r Gweinidog gyflwyno gwelliannau i ddileu Adran 47 o'r Bil Cynllunio (Cymru). Nid yw'r adroddiad yn rhoi rheswm dros y newid hwn.

Tystiolaeth ategol o blaid newid

Fel rhan o'i hymgyngoriad ar ddiwygiadau i'r system ar gyfer cofrestru meysydd tref a phentref¹, mae DEFRA wedi cael tystiolaeth a awgrymodd, er bod rhai o'r farn bod y cyfnod o ddwy flynedd o ras ar gyfer cofrestru meysydd tref a phentref newydd yn rhy fyr, fod y rhan fwyaf o'r farn ei fod yn rhy hir². Rhoddwyd y newid hwn ar waith yn Neddf Twf a Seilwaith 2013, a ddiwygiodd adran 15 o Ddeddf Tiroedd Comin 2006 er mwyn lleihau'r cyfnod ar gyfer gwneud cais i gofrestru maes tref neu bentref (ar ôl i'r 20 mlynedd angenrheidiol o ddefnydd hamdden “fel hawl” ddod i ben) o ddwy flynedd i flwyddyn.

Cafwyd tystiolaeth yng Nghymru sy'n awgrymu bod y system ar gyfer cofrestru meysydd tref neu bentref yn cael ei defnyddio i rwystro datblygiad yn hytrach nag at ddiben diogelu ardal bwysig o dir³. Mae'r ddarpariaeth yn adran 47 o'r Bil Cynllunio (Cymru) yn rhan o becyn o ddiwygiadau sy'n ceisio unioni'r ffordd negyddol y defnyddir y system ar gyfer cofrestru meysydd tref neu bentref.

Yn ei thystiolaeth i'r Pwyllgor, prif wrthwynebiad y Gymdeithas Mannau Agored i'r cynigion oedd ei bod yn pryderu na fydd pobl yn gwybod bod y tir y maent wedi'i ddefnyddio “fel hawl” yn cael ei beryglu gan ddatblygiad arfaethedig nes ei bod yn rhy hwyr i'w achub⁴. Nid yw'r dystiolaeth hon yn cyfeirio'n benodol at leihau'r cyfnod o ras o ddwy flynedd i flwyddyn ac mae'n ymwneud yn bennaf â'r digwyddiadau

¹ DEFRA: Ymgynghori ar gofrestru meysydd tref neu bentref newydd, Gorffennaf 2011

² DEFRA: Ymgynghoriad ar Feysydd Tref a Phentref: Crynodeb o'r ymatebion, Tachwedd 2012

³ Llywodraeth Cymru: Cynllunio Cadarnhaol, Tachwedd 2013

⁴ Y Gymdeithas Mannau Agored: Tystiolaeth i Bwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd, 27 Tachwedd 2014

LF/CS/0214/15 – Atodiad B - Maes tref neu bentref

ysgogi a therfynu yn Atodlen 1B. Nid yw ei thystiolaeth yn mynd yn groes i'r farn bod y broses gynllunio yn rhoi digon o gyfle i'r gymuned gyflwyno sylwadau ar y defnydd a wneir o dir yn y dyfodol, pan gyflwynir cynnig i ddatblygu safle.

Rydym o'r farn y bydd ein cynnig i newid y cyfnod o ddwy flynedd o ras yn cael effaith gadarnhaol drwy ddileu cyfnod hir o ansicrwydd i ddatblygwyr a chymunedau pan na fydd tir yn cael ei ddefnyddio "fel hawl" mwyach.

Un o ganfyddiadau'r system ar gyfer cofrestru meysydd tref a phentref yw bod angen cryn dipyn o amser ac adnoddau i lunio a chyflwyno cais i gofrestru maes tref neu bentref. Felly, tybir bod angen cyfnod o ddwy flynedd o ras. Rydym o'r farn nad yw'r gwaith sydd angen ei wneud i lunio cais i gofrestru maes tref neu bentref yn cyfiawnhau cyfnod o ddwy flynedd o ras am fod blwyddyn yn rhoi digon o gyfle i'r gymuned lunio cais a dod yn ymwybodol nad yw tir yn cael ei ddefnyddio "fel hawl" mwyach.

Mae Rheoliadau Tiroedd Comin (Cofrestru Meysydd Tref a Phentref) (Trefniadau Interim) (Cymru) 2007 yn nodi'r gofynion y dylid eu cynnwys mewn ceisiadau i gofrestru meysydd tref neu bentref. Y gofynion hyn yw⁵:

Y ffurflen gais i gofrestru maes tref neu bentref a'r datganiad statudol⁶, wedi'u llofnodi gan yr ymgeisydd neu swyddog awdurdodedig priodol ymgeiswyr sy'n gyrff;

Map o'r safle ar raddfa o 1:2,500 o leiaf;

Copi o unrhyw ddogfennau eraill sy'n ategu achos yr ymgeisydd.

Rydym o'r farn bod gofynion y cais yn llai beichus na'r hyn sydd angen ei wneud i lunio cais cynllunio, am nad yw'n ofynnol cyflwyno gwybodaeth dechnegol na chynnal arolygon. Daw'r wybodaeth fwy cymhleth sy'n ofynnol gan y ffurflen gais ar ffurf cyfiawnhad dros y cofrestriad arfaethedig gan yr ymgeisydd. Datganiad yw hwn yn syml, a gellir darparu rhai eraill gan dystion.

Gwneir y rhan fwyaf o'r gwaith sy'n ymwneud â cheisiadau i gofrestru meysydd tref neu bentref gan yr Awdurdod Cofrestru Tiroedd Comin ar ôl i gais i gofrestru maes tref neu bentref sy'n cydymffurfio â'r safonau gofynnol a nodir yn y Rheoliadau gael ei gyflwyno. Ar yr adeg hon, byddai cais i gofrestru maes tref neu bentref eisoes wedi'i wneud o fewn y cyfnod o ras. Bydd yr Awdurdod Cofrestru Tiroedd yn gyfrifol am ystyried y dystiolaeth a gyflwynwyd gyda'r cais yn ofalus, a all dderbyn neu

⁵ Rheoliadau Tiroedd Comin (Cofrestru Meysydd Tref neu Bentref) (Trefniadau Interim) (Cymru) 2007; Rheoliad 3

⁶ Ffurflen gais i gofrestru Maes Tref neu Bentref a datganiad statudol:

<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/farmingandcountryside/common/commonsact2006/guidelines-on-the-commons-act-2006/section-15-application-form/?skip=1&lang=cy>

LF/CS/0214/15 – Atodiad B - Maes tref neu bentref

wahodd tystiolaeth bellach gan yr ymgeisydd neu drydydd partïon ar ôl i'r cais gael ei gyflwyno. Gall hefyd benderfynu ymchwilio i'r cais drwy wrandawriad, ymchwiliad neu achos gerbron pwyllgor perthnasol y Cyngor o'r awdurdod, er mwyn profi'r dystiolaeth yn ddiduedd.

Gwnaeth yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol gais am dystiolaeth yn ei hymgyngoriad ar gofrestru meysydd tref neu bentref newydd ym mis Gorffennaf 2011 gan ofyn i ymgeiswyr TVG nodi faint o amser a dreuliwyd yn casglu tystiolaeth gan ddarpar ddefnyddwyr safle sy'n destun cais. Mewn ymateb i'r ymgyngoriad hwnnw roedd yr amser a gymerwyd yn amrywio o naw diwrnod i 22 diwrnod⁷. Ystyrir bod yr amser hwn yn cynnwys y wybodaeth a gasglwyd cyn gwneud y cais yn ogystal ag ar ôl cyflwyno cais i gofrestru maes tref neu bentref.

Felly, rydym o'r farn bod y newid yn adran 47 o'r Bil Cynllunio (Cymru) yn rhoi cyfnod rhesymol o amser i gasglu digon o wybodaeth i gyflwyno cais i gofrestru maes tref neu bentref.

⁷ Diwygiadau i'r system ar gyfer cofrestru meysydd tref a phentref: Asesiad Effaith Rhif: Defra1470, Medi 2012.

Eitem 7.1

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon